

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3407/2022. (X. 21.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	2390
3408/2022. (X. 21.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	2400
3409/2022. (X. 21.) AB végzés	bírói kezdeményezés visszautasításáról	2408
3410/2022. (X. 21.) AB végzés	utólagos normakontroll indítvány visszautasításáról	2415
3411/2022. (X. 21.) AB végzés	eljárás megszüntetéséről	2418
3412/2022. (X. 21.) AB végzés	eljárás megszüntetéséről	2422
3413/2022. (X. 21.) AB végzés	eljárás megszüntetéséről	2426
3414/2022. (X. 21.) AB végzés	eljárás megszüntetéséről	2430
3415/2022. (X. 21.) AB végzés	eljárás megszüntetéséről	2434
3416/2022. (X. 21.) AB határozat	jogszabály utólagos vizsgálatára irányuló indítvány elutasításáról	2437
3417/2022. (X. 21.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	2445
3418/2022. (X. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2457
3419/2022. (X. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2462
3420/2022. (X. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2466
3421/2022. (X. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2468
3422/2022. (X. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2473
3423/2022. (X. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2476
3424/2022. (X. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2479
3425/2022. (X. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2482
3426/2022. (X. 21.) AB végzés	eljárás megszüntetéséről	2487
3427/2022. (X. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2488
3428/2022. (X. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2493
3429/2022. (X. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2496
3430/2022. (X. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2499
3431/2022. (X. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2503
3432/2022. (X. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2507
3433/2022. (X. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2511
3434/2022. (X. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2515
3435/2022. (X. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2519

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3407/2022. (X. 21.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Salamon László és dr. Szívós Mária* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.38.193/2021/6. számú ítélete, a Pécsi Törvényszék 6.K.700.804/2021/12. számú ítélete, valamint a Baranya Megyei Kormányhivatal 596242-4/2020. számú határozata alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Merk Attila ügyvéd) útján a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.38.193/2021/6. számú ítélete és a kúriai ítélettel hatályában fenntartott Pécsi Törvényszék 6.K.700.804/2021/12. számú ítélete ellen terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt 2022. június 1-jén, a Pécsi Törvényszék útján az Alkotmánybírósághoz. Az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróságra 2022. június 13-án érkezett be. A panaszbeadvány a támadott ítéleteket az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével tartotta ellentétesnek.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panaszból és a mellékletként csatolt dokumentumokból megállapítható, hogy az alapügy – földforgalmi ügyben indult közigazgatási jogvita előhaszonbérleti jog érvényesítése kapcsán – tárgyát az képezte, hogy az indítványozó élhetett-e a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Földforgalmi tv.) 46. § (1) bekezdés a) pontja szerinti előhaszonbérleti joggal [figyelemmel az e törvényhelyhez a 3353/2021. (VII. 28.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.) rendelkező részének 1. pontjában fűzött alkotmányos követelményre is], tehetett-e joghatás kiváltására alkalmas elfogadó nyilatkozatot a haszonbérbeadó által harmadik személlyel kötött haszonbérleti szerződésre.
- [3] Az indítványozó egy osztatlan közös tulajdonban álló királyegyházi „szántó” művelési ágú termőföld ingatlan 8955/32363-ad részét haszonbérelte 2010. október 1-től 2020. december 31-ig. A haszonbérleti szerződés haszonbérbeadói oldalán 2019 júliusában alanyváltozás történt, ekkor szerezte meg az érintett tulajdonrész tulajdonjogát az új haszonbérbeadó. Az indítványozó és a haszonbérbeadó 2020 augusztusában tárgyalásokat kezdett a haszonbérleti jogviszony „meghosszabbítására” – vagyis új haszonbérleti szerződés megkötésére –, de ez nem vezetett eredményre. A haszonbérbeadó 2020. október 12-én az érintett ingatlan vonatkozásában haszonbérleti szerződést kötött egy harmadik személlyel. E szerződésre az indítványozó a Földforgalmi tv. 46. § (1) bekezdés a) pontja alapján elfogadó nyilatkozatot tett, élt előhaszonbérleti jogával. A Baranya Megyei Kormányhivatal azonban a 2020. november 27-én kelt, 596287-6/2020. számú határozatával a haszonbérleti szerződés jóváhagyását megtagadta. A megtagadás indokaként azt jelölte meg, hogy a haszonbérleti szerződés az ingatlan egy meghatározott részének a használatára irányult, de mellékletként nem került csatolásra az érintett ingatlanra vonatkozó használati megállapodás és térképi kimutatás. Ezért a szerződés a mező- és

erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (a továbbiakban: Fétv.) 74. § (6) bekezdése alapján érvénytelen.

- [4] 2.1. Később, 2021. január 5-én a haszonbérbeadó és a harmadik személy újabb haszonbérleti szerződést kötött, amely tekintetében az indítványozó ismét élt az előhaszonbérleti jogával, és elfogadó nyilatkozatot tett a Földforgalmi tv. 46. § (1) bekezdés a) pontja alapján. E szerződést a Baranya Megyei Kormányhivatal a 2021. március 18-án kelt, 596242-4/2020. számú határozatával – a haszonbérbeadó és a harmadik személy mint szerződés szerinti haszonbérlet között – jóváhagyta. Az indítványozó vonatkozásában a Kormányhivatal azt állapította meg, hogy ő a Földforgalmi tv. 47. § (1) bekezdése értelmében már nem minősül „volt haszonbérletnek”, ezért nem rendelkezik a 46. § (1) bekezdés a) pontja szerinti előhaszonbérleti joggal.
- [5] 2.2. A Kormányhivatal határozatának bírósági felülvizsgálata iránt kereseti kérelmet terjesztett elő az indítványozó, de a Pécsi Törvényszék 2021. október 12-én kelt 6.K.700.804/2021/12. számú ítélete a keresetet elutasította. Az ítélet indokolása szerint az indítványozó a per során külön hivatkozott az Abh.-ban kimondott alkotmányos követelményre, amely szerint a Földforgalmi tv. 46. § (1) bekezdés a) pontjának és 47. § (1) bekezdésének „alkalmazása során az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből eredő alkotmányos követelmény, hogy a volt haszonbérlet a haszonbérleti jogviszonya jogszerű megszűnését követően is megilleti az előhaszonbérleti jog akkor, ha azt már a megelőző haszonbérleti jogviszonya idején is jogszerűen gyakorolta, de a joggyakorlása rajta kívül álló, neki fel nem róható okból nem vezetett eredményre.” A bíróság utalt rá, hogy a Kúria eseti döntéseiben (Kfv.III.37.328/2016. számú ítélet, KGD2019. 24. számú eseti döntés) egyértelműen állást foglalt arról, hogy ahol a Földforgalmi tv. 47. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „volt haszonbérlet” az a természetes személy, illetve mezőgazdasági termelőszervezet, aki, illetve amely a haszonbérleti szerződés tárgyát képező földet a haszonbérleti szerződés közlését közvetlenül megelőző legalább 3 éven keresztül haszonbérli vagy haszonbérletre, ott a „közvetlenül megelőző” szókapcsolat és az igeidők használata arra utal, hogy előhaszonbérletre az a haszonbérlet jogosult, akinek a haszonbérleti szerződése az ajánlat közlését megelőző napon járt le, vagy még nem szűnt meg. E jogértelmezést követve a bíróság megállapította, hogy a jogvita tárgyát képező haszonbérleti szerződést a korábbi, indítványozóval fennállt haszonbérleti szerződés megszűnését követő 8. napon közltek, a jogfolytonosság megszakadt, ezért az indítványozó nem tekinthető „volt haszonbérletnek”, és nem illeti meg a Földforgalmi tv. 46. § (1) bekezdés a) pontja szerinti előhaszonbérleti jog.
- [6] Az Abh.-ban foglaltak kapcsán a bíróság vizsgálta azt is, hogy „felróható-e a [z indítványozónak] a korábbi haszonbérleti szerződés megszűnése.” Kitért rá, hogy a haszonbérbeadó szerint egyeztetés zajlott közöttük és az indítványozó között a haszonbérlet fenntartásáról, de ez nem vezetett eredményre, mert az indítványozó a haszonbérleti díj megemelését nem fogadta el. Így került sor a haszonbérbeadó és a harmadik személy közötti megállapodásra, amelynek értelmében a haszonbérbeadó számára kedvezőbb haszonbérleti díjban részesül. „A bíróság álláspontja szerint a [z indítványozó] esetében nem lehet megállapítani, hogy a joggyakorlás a rajta kívül álló, neki fel nem róható okból nem vezetett eredményre, [a haszonbérbeadó], mint tulajdonos pedig jogosult kedvezőbb feltételekkel új haszonbérleti szerződést kötni a korábbi megszűnését követően. [...] [A haszonbérbeadó és a harmadik személy] által első alkalommal megkötött haszonbérleti szerződésnek – a [Kormányhivatal] korábbi megtagadó döntésére is figyelemmel – a jelen perben nincs relevanciája [...]”
- [7] 2.3. Az ítélet ellen a felperes felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, azonban a Kúria a 2022. március 23-án kelt, Kfv.III.38.193/2021/6. számú ítéletével a Pécsi Törvényszék ítéletét hatályában fenntartotta. A Kúria álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a törvényesen megállapított tényállásból helyes jogi következtetést vont le. A Földforgalmi tv. 46. § (1) bekezdés a) pontja szerinti „volt haszonbérlet” fogalmának értelmezése kapcsán a Kúria tekintettel volt az Abh.-ban kimondott alkotmányos követelményre. Leszögezte, hogy az időbeli közvetlen megelőzés nem is volt a felülvizsgálat tárgya, mert abban nem volt vita a felek között, hogy az indítványozó haszonbérleti jogviszonya 2020. december 31-én megszűnt, míg a haszonbérbeadó a harmadik személlyel az új haszonbérleti szerződést 2021. január 5-én kötötte meg, és ezt január 8-án közltek, időbeli folytonosság tehát nem állt fenn. A Kúria szerint – az alkotmányos követelménynek megfelelően – az elsőfokú bíróság vizsgálta, hogy az indítványozó „joggyakorlása rajta kívül álló, neki fel nem róható, tőle független körülmények okán szűnt-e meg.” Megismételte a Pécsi Törvényszék azon megállapítását, hogy az indítványozó egyeztetése a haszonbérbeadóval a haszonbérlet további fenntartására nem vezetett eredményre. „Így került sor [a haszon-

bérbeadó és a harmadik személy] először szóbeli, majd írásbeli megállapodására, amely értelmében [a haszonbérbeadó] kedvezőbb haszonbérleti díjban részesül, mint a korábbi, [indítványozóval] megkötött szerződés alapján. Ezen tényállás mellett pedig nem lehetett megállapítani, hogy a joggyakorlás [az indítványozón] kívül álló, neki fel nem róható okból nem vezetett eredményre, [a haszonbérbeadó], mint tulajdonos pedig jogosult volt kedvezőbb feltételekkel új haszonbérleti szerződést kötni a korábbi megszűnését követően. Az elsőfokú bíróság a jogvita eldöntése szempontjából releváns tényállást feltárta, a bizonyítékokat okszerűen mérlegelte és helyes következtetésre jutott akkor, amikor megállapította, hogy a korábbi haszonbérleti szerződés megszűnését követő nyolcadik napon közölt haszonbérleti szerződés kapcsán [az indítványozót] már nem illette meg a Földforgalmi tv. 46. § (1) bekezdés a) pontja szerinti előhaszonbérleti jogosultság.”

- [8] 3. Az indítványozó a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.38.193/2021/6. számú ítélete és az azzal hatályában fenntartott 6.K.700.804/2021/12. számú elsőfokú ítélet ellen az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, kérve e bírói döntések alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Utalt rá, hogy jogorvoslati lehetőségeit az ügyben kimerítette, az alkotmányjogi panasz benyújtására rendelkezésre álló határidőt megtartotta, valamint a támadott döntések tekintetében jogosultnak és érintettnek minősül, mivel azok miatt nem tudott élni előhaszonbérleti jogával az érintett ingatlanra. Megismételte az Abh.-ban kimondott alkotmányos követelményt, és rámutatott, hogy ügyének tényállása megegyezik az Abh.-ban vizsgált tényállással. Az ügyben eljáró bíróságok olyan alkotmányos követelmény-értelmezését, amely eredményeként ő nem élhetett érvényesen az előhaszonbérleti jogával, az Alaptörvény 28. cikkét sértőnek minősítette. Az indítványozó azt is megjegyezte, hogy az Abtv. 46. § (3) bekezdésének – vagyis az alkotmányos követelmény jogintézményének – a kiüresítését jelentené az, ha az Alkotmánybíróságnak nem volna lehetősége az általa kimondott alkotmányos követelmény kikényszerítésére.
- [9] 3.1. Az alkotmányos követelményben foglaltakat a saját ügyére vonatkoztatva az indítványozó rámutatott, hogy ő „volt haszonbérlelőként” az előhaszonbérleti jogát „már a megelőző haszonbérleti jogviszonya idején is jogszerűen gyakorolta”, amikor 2020. október 28-án formailag és tartalmilag jogszabályszerű elfogadó nyilatkozatot tett. „A joggyakorlása rajta kívül álló, neki fel nem róható okból nem vezetett eredményre”, mert a Kormányhivatal annak a haszonbérleti szerződésnek a jóváhagyását, amelyre ő elfogadó nyilatkozatot tett, azért tagadta meg, mert ahhoz mellékletként nem került csatolásra az érintett ingatlanra vonatkozó használati megállapodás és térképi kimutatás, így a szerződés a Fétv. 74. § (6) bekezdése alapján érvénytelennek bizonyult. Ez a mulasztás a haszonbérbeadónak és a harmadik személynek felróható, e mellékletek csatolására az indítványozónak semmilyen ráhatása nincs. Mindezekből következően – az alkotmányos követelmény értelmében – őt „a haszonbérleti jogviszonya jogszerű megszűnését követően is megilleti az előhaszonbérleti jog”, tehát amikor a 2021. január 5-én megkötött, és január 8-án közölt haszonbérleti szerződés vonatkozásában ezzel élt, akkor jogszerűen a haszonbérleti szerződésnek a haszonbérbeadó és közötté kellett volna létrejönnie.
- [10] 3.2. Az alkotmányjogi panasz kritikával illette az ügyben eljáró bíróságok alkotmányos követelménytől eltérő jogértelmezését. Egyrészt azért, mert annak tulajdonítottak jelentőséget, hogy a haszonbérbeadó az indítványozóval új haszonbérleti szerződés megkötésére tárgyalásokat folytatott, amelyek aztán eredménytelenül zárultak; másrészt pedig azért, mert az eljáró bíróságok szerint az indítványozó első alkalommal (még a megelőző haszonbérleti jogviszonya fennállása idején) tett elfogadó nyilatkozata az ügyben nem bírt relevanciával.
- [11] Az indítványozó szerint azért nem releváns, hogy ő tárgyalásokat folytatott a haszonbérbeadóval, és hogy ezek végül nem vezettek eredményre, mert ettől függetlenül ő 2020. október 28-án, élve előhaszonbérleti jogával, elfogadó nyilatkozatot tett a haszonbérbeadó és a harmadik személy által megkötni kívánt haszonbérleti szerződésre, annak minden feltételét elfogadva magára nézve. Ebből kifolyólag annak sem lett volna jelentősége, ha közötté és a haszonbérbeadó között egyáltalán nem zajlanak semmilyen tárgyalások, mert az alkotmányos követelmény nem ezt kívánja meg, hanem azt, hogy még a megelőző haszonbérleti jogviszonya idején jogszerűen gyakorolja a haszonbérleti jogát, ezt pedig ő a tárgyalásoktól függetlenül megtette. Hivatkozott az előhaszonbérleti jog kapcsán az ABh. Indokolás [61] pontjában foglaltakra, amelyek szerint „[e]z a jogosultság a haszonbérbeadó (aki jellemzően a föld tulajdonosa) rendelkezési jogát nem korlátozza, hiszen a haszonbérbeadó a saját döntése alapján adhatja haszonbérbe a rendelkezésére földet, de a szerződési szabadságát korlátozza abban az értelemben, hogy nem választhatja meg szabadon a szerződő partnerét: a földet ugyanis nem adhatja az általa kiválasztott haszonbérlelőnek, hanem ugyanolyan feltételek mellett az előhaszonbérleti jog

jogosultjával kell szerződéses viszonyra lépnie [...]” Erre is figyelemmel minősítette tévesnek az indítványozó az ügyben eljáró bíróságok azon jogértelmezését, amellyel neki felróhatóan minősítették azt, hogy tárgyalt a haszonbérbeadóval és ez nem vezetett eredményre; miközben az alkotmányos követelmény a felróhatóságot nem erre nézve, hanem az előhaszonbérleti jog gyakorlása vonatkozásában írta elő megvizsgálni. Ezért téves és kifogásolható az a megállapítás is, hogy a megelőző haszonbérleti jogviszony idején gyakorolt elhaszonbérleti jog (a megtett elfogadó nyilatkozat) ne bírna relevanciával. Ezt a bíróságoknak – az alkotmányos követelményben előírtakat érvényre juttatva – vizsgálnia kellett volna, és meg kellett volna állapítaniuk, hogy a 2020. október 12-én megkötött szerződés az indítványozón kívül álló, neki fel nem róható okból nem lett érvényes, mert nem ő mulasztotta el mellékelni a használati megállapodást és térképi kimutatást. A támadott bírói döntések ezért nem felelnek meg az Alkotmánybíróság által az Abh.-ban kimondott alkotmányos követelménynek, azt negligálták, és ezzel megfosztották az indítványozót a törvényben biztosított és jogszerűen gyakorolt előhaszonbérleti jogától.

- [12] 3.3. A kifejtett indokok miatt az alkotmányjogi panasz szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a 28. cikket és a XXVIII. cikk (1) bekezdését. Az Abh.-ban foglalt alkotmányos követelmény az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésén alapul, a jogbiztonság és a normavilágosság elveit konkretizálja {Abh., Indokolás [66]}. Az Abh. ugyanitt azt is rögzítette, hogy az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságoknak a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmezniük. Az alkotmányjogi panasz szerint a támadott bírói döntések beleütköznek az alkotmányos követelménybe, ezért azok az alkotmányos értékek sem tudnak érvényre jutni, amelyeken az alapul. Az Alaptörvény 28. cikkében foglalt értelmezési szabály bíróságok általi figyelmen kívül hagyása továbbá a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét is jelenti az alkotmányjogi panasz szerint. Az Abtv. 39. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság döntése főszabályként mindenre nézve kötelező. Az Abtv. 46. § (3) bekezdése alapján pedig az Alkotmánybíróság által megállapított alkotmányos követelménynek a vizsgált, illetve a bírósági eljárásban alkalmazandó jogszabály alkalmazásának meg kell felelnie. Mivel e rendelkezéseket a támadott ítéletek nem tartották be, és mivel a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogba a jogszabályok megtartása is beletartozik, ezért az indítványozó ezen alapjoga sérelmet szenvedett.

II.

- [13] Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

III.

- [14] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekon kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.

- [15] Az eljárás az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján folyt le, mely lehetővé teszi, hogy az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjeszzen a testület elé. Ennek során az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.
- [16] 2. A vizsgálat során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány határozott kérelmet tartalmaz és megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés, (5)–(6) bekezdés].
- [17] 2.1. Az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül nyújtották be. Az indítványozó szabályszerű meghatalmazással rendelkező ügyvéd útján jár az Alkotmánybíróság előtti eljárásban; az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosult és érintett volt, a bírósági eljárásban felperesként vett részt. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, és nyilatkozott róla, hogy az ügyben rendkívüli jogorvoslati eljárás nincs folyamatban, és ilyet nem is kezdeményeztek.
- [18] 2.2. Az alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt feltételeknek: Megjelöli az alaptörvényi és törvényi rendelkezéseket, amelyek az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozzák [a) pont]; megjelöli az eljárás megindításának indokait, és az Alaptörvényben biztosított jog – a XXVIII. cikk (1) bekezdés (tisztesseges bírósági eljáráshoz való jog), illetve ezzel összefüggésben a B) cikk (1) bekezdés és a 28. cikk – sérelmének lényegét [b) pont]; megjelöli az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést: a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.38.193/2021/6. számú ítéletét és a kúriai ítélettel hatályában fenntartott Pécsi Törvényszék 6.K.700.804/2021/12. számú ítéletét [c) pont]; megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit [XXVII. cikk (1) bekezdés, B) cikk (1) bekezdés, 28. cikk] [d) pont]; tartalmaz indoklást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [e) pont]; valamint kifejezett kérelmet a támadott bírói döntés megsemmisítésére [f) pont].
- [19] 2.3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Az indítványban foglaltak alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételyét veti fel – és egyben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek is tekinthető –, hogy ahogyan a támadott bírói döntések hivatkozták és alkalmazták az Abh.-ban kimondott alkotmányos követelményt, az sérti-e az indítványozó tisztesseges bírósági eljáráshoz való alapvető jogát.

IV.

- [20] Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint megalapozott.
- [21] 1. Az indítványozó a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.38.193/2021/6. számú ítéletét és az azzal hatályában fenntartott Pécsi Törvényszék 6.K.700.804/2021/12. számú ítéletét azért tartotta alaptörvény-ellenesnek és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztesseges bírósági eljáráshoz való jogát sértőnek, mert az eljáró bíróságok az Abh.-ban kimondott alkotmányos követelményt lerontva azt olyan módon alkalmazták, amelyek eredményeképpen annak tartalma nem érvényesülhetett, ezért ő nem élhetett érvényesen az őt megillető előhaszonbérleti jogával.
- [22] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban megjelölte az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését és a 28. cikket is – az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében ezen alaptörvényi rendelkezésekre főszabály szerint „önmagukban” nem lehet alkotmányjogi panaszt alapítani: „A jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani” [3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]; 3231/2019. (X. 11.) AB végzés, Indokolás [10]]. „Az Alaptörvény 28. cikke a bíróságok jogértelmezésére irányadó értelmezési szabályról rendelkezik [...], ezért e cikkre önmagában, további részletezés, vagy Alaptörvényben biztosított joggal fennálló kapcsolat, összefüggés bemutatása nélkül alkotmányjogi panasz nem alapítható” [3241/2016. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [12]]. Jelen esetben azonban az indítványozó ezeket az alaptörvényi rendelkezéseket nem önmagukban, mint sérülni vélt Alaptörvényben biztosított jogokat jelölte meg, hanem a tisztesseges bírósági eljáráshoz való jog sérelmével

kapcsolatos érvelés részeként, az alkalmazandó alkotmányos követelmény (amelynek lerontásán az indítvány indokolása alapszik) alaptörvényi alapjaként, érvényre juttatásának és a bíróságokra kötelező voltának magyarázatoként. Az Alkotmánybíróság ezért e hivatkozásokra ennek megfelelően, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének indítványozó által állított sérelme körében volt figyelemmel.

- [23] 2. Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában részletesen foglalkozott a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal és a bíróságok indokolási kötelezettségével. Ezen határozatában kimondta a testület, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás követelményrendszere magában foglalja az indokolt bírói döntéshez való jogot is. A „tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” (Indokolás [34]). Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme tehát alkotmányjogi panasz alapján bírósági döntés megsemmisítéséhez vezethet. Az indokolt bírói döntéshez való jogból „nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásaikat is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]}, azonban az indokolásnak az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre minden esetben ki kell terjednie {legutóbb például: 3557/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [28]}. Az 5/2022. (IV. 14.) AB határozatban az Alkotmánybíróság azt is megjegyezte: „ha az eljáró bíróság valamely jogkérdésben eltér az Alkotmánybíróság által valamely jogi norma Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezésére vonatkozó megállapításától, az eljáró bíróságnak különös gondossággal kell arra figyelemmel lennie, hogy ezen eltérés indokairól döntésében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének megfelelően számot adjon, ez az eltérés ugyanis minden esetben az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésnek tekinthető” (Indokolás [66]).
- [24] 3. Az Abh.-ban – egy a jelen alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából releváns elemek alapján azonosnak tekinthető ügyben, lásd különösen az Indokolás [2] bekezdését – az Alkotmánybíróság a rendelkező rész 1. pontjában a következő, fent már idézett alkotmányos követelményt mondta ki: „Az Alkotmánybíróság – hivatalból eljárva – megállapítja, hogy a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény 46. § (1) bekezdés a) pontjának és 47. § (1) bekezdésének alkalmazása során az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből eredő alkotmányos követelmény, hogy a volt haszonbérlet a haszonbérleti jogviszonya jogszerű megszűnését követően is megilleti az előhaszonbérleti jog akkor, ha azt már a megelőző haszonbérleti jogviszonya idején is jogszerűen gyakorolta, de a joggyakorlása rajta kívül álló, neki fel nem róható okból nem vezetett eredményre.” Az Abh. indokolásának [62] bekezdése magyarázatként azt is tartalmazza, hogy „a hatályos törvényi szabályok alapján a haszonbérbeadó sem a haszonbérleti szerződés időtartama alatt, sem annak lejártát követően nem jogosult egyoldalú diszkrecionális döntésével »lecserelni« az aktuális, illetve az előhaszonbérleti joggal rendelkező volt haszonbérlet.”
- [25] Az Alkotmánybíróság határozata, így a határozatban megjelenő alkotmányos követelmény is *erga omnes* kötelező erővel bír, az Abtv. 39. § (1) bekezdéséből következően, azt a bíróság nem hagyhatja figyelmen kívül, és nem ronthatja le a bírói gyakorlatra történő hivatkozással sem {lásd: 16/2021. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [35]; 29/2021. (IX. 10.) AB határozat, Indokolás [29]}. A 16/2021. (V. 13.) AB határozat, indokolásának [36] bekezdése arra is rámutatott, hogy „[a]z Alaptörvény 28. cikkéből következően a bíróságoknak ítélkezési tevékenységük során figyelembe kell venniük, hogy egy jogszabály mely jelentése felel meg az Alaptörvénynek, és ezzel az értelemmel kell alkalmazniuk a jogszabályt az egyedi ügyekben, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság a bírói döntést az Alaptörvény megsabta értelmezési tartomány kereteinek túllépése miatt – alkotmányjogipanasz-eljárásban különösen az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme miatt – megsemmisíti.”
- [26] 4. Az Abh.-ban kimondott alkotmányos követelmény értelmében ahhoz, hogy a Földforgalmi tv. 47. § (1) bekezdése szerinti volt haszonbérlet a 46. § (1) bekezdés a) pontja szerint megillessen az előhaszonbérleti jog azt követően is, ha a haszonbérleti jogviszonya már jogszerűen megszűnt, annak az együttes – két elemből összeálló – feltételnek kell teljesülnie, hogy *i)* a jogosult előhaszonbérleti jogát már a megelőző haszonbérleti jogviszonya idején is jogszerűen gyakorolta, de *ii)* ez a joggyakorlása rajta kívül álló, neki fel nem róható okból nem vezetett eredményre. Olyan esetben tehát, amikor egy volt haszonbérlet a korábbi haszonbérleti szerződése

megszűnését követően kívánja előhaszonbérleti jogát gyakorolni, ezek azok az elemek, amelyek fennállásának vizsgálata az ügy érdeme szempontjából releváns, egyúttal szükséges is ahhoz, hogy az eljáró bíróság e jogszabályi rendelkezések értelmezési tartományának alkotmányos kereteit megtartva járjon el. Ezeket az elemeket a jelen ügyre vetítve az alábbiak állapíthatók meg.

- [27] 4.1. Az érintett ingatlan vonatkozásában a haszonbérbeadó először 2020. október 12-én kívánt haszonbérleti szerződést kötni egy harmadik személlyel. Ezt a szerződést 2020. október 14-ei kifüggesztési időponttal az illetékes jegyző hirdetményi úton közölte is az előhaszonbérletre jogosultakkal. Ebben az időben az indítványozónak még fennállt a haszonbérleti jogviszonya a haszonbérbeadóval. E szerződésre az indítványozó 2020. október 28-án – ugyancsak a haszonbérleti jogviszonya fennállása alatt – teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt elfogadó jognyilatkozatot tett. A haszonbérleti szerződés jóváhagyását azonban a Kormányhivatal 2020. november 27-én megtagadta, mert annak mellékletként nem került csatolásra az érintett – több tulajdonossal rendelkező – ingatlanra vonatkozó használati megállapodás és térképi kimutatás. E dokumentumok csatolása nem az indítványozó feladata, hanem – értelemszerűen – a szerződést megkötni kívánó földtulajdonosé. Ezt követően, második alkalommal 2021. január 5-én kívánt a haszonbérbeadó haszonbérleti szerződést kötni a harmadik személlyel. Ezt a szerződést 2021. január 8-ai kifüggesztési időponttal közölte a jegyző hirdetményi úton. Erre a szerződésre az indítványozó 2021. január 19-én tett teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt elfogadó jognyilatkozatot. Ekkor már az indítványozó megelőző haszonbérleti jogviszonya – 2020. december 31. óta – nem állt fenn. A haszonbérleti szerződést a Kormányhivatal 2021. március 18-án a haszonbérbeadó és a harmadik személy között hagyta jóvá, arra hivatkozással, hogy az indítványozó már nem minősül a Földforgalmi tv. 47. § (1) bekezdése szerinti „volt haszonbérelőnek”, ezért nem rendelkezik a 46. § (1) bekezdés a) pontja szerint előhaszonbérleti joggal.
- [28] 4.2. A bírósági felülvizsgálat során eljáró Pécsi Törvényszék hivatkozott az Abh.-ban kimondott alkotmányos követelményre, de azzal összefüggésben mindössze azt a megállapítást tette, hogy felróható az indítványozónak, hogy a közte és a haszonbérbeadó között folytatott egyeztetés a haszonbérleti szerződés megújításáról nem vezetett eredményre; illetve, hogy az első alkalommal megkötni kívánt haszonbérleti szerződésnek – amikor még fennállt az indítványozó korábbi haszonbérleti jogviszonya – nincs relevanciája. Ezt a megállapítást a felülvizsgálati eljárás során a Kúria is lényegében változatlanul és kiegészítés nélkül fenntartotta.
- [29] Mindezekből megállapítható, hogy a Kormányhivatal 2021. március 18-án kelt 596242-4/2020. számú határozata (még mielőtt az Abh. az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, Az Alkotmánybíróság határozatai 2021. évi 21. számában, 2021. július 28-án megjelent) egyáltalán nem vizsgálta az említett elemek fennállását; mindössze a Földforgalmi tv. 47. § (1) bekezdése „közvetlenül megelőző” fordulatának az Abh. által elvetett, időbeliségre szűkített értelmezése alapján kimondta, hogy az indítványozót nem illeti meg előhaszonbérleti jog „volt haszonbérelőként”. Ezt követően az ügyben eljáró bíróságok pedig egyrészt nem vizsgálták – mert nem tartották relevánsnak –, hogy az indítványozó a megelőző haszonbérleti jogviszonya idején (amikor a haszonbérbeadó először kívánt szerződni a harmadik személlyel) jogszerűen gyakorolta-e az előhaszonbérleti jogát; a 2020. október 28-án tett elfogadó jognyilatkozata ilyenek tekinthető-e, vagy ha nem, akkor az milyen okból nem minősül részéről az előhaszonbérleti jog jogszerű gyakorlásának. Másrészt nem vizsgálták, hogy a 2020. október 12-én megkötni kívánt, és október 14-én kifüggesztett haszonbérleti szerződés és az arra tett elfogadó jognyilatkozat az indítványozón kívül álló okból nem vezetett-e eredményre. Harmadrészt, a felróhatóságot az indítványozó és a haszonbérbeadó között folytatott eredménytelen egyeztetés tekintetében értékelték, nem pedig – amint az az alkotmányos követelményben szerepel – az előhaszonbérleti jog korábbi gyakorlására vonatkoztatva; azt vizsgálva, hogy amennyiben ilyen korábbi joggyakorlás a megelőző haszonbérleti jogviszony idején történt, az kinek felróhatóan nem vezetett eredményre. Végezetül, sem a Kormányhivatal, sem pedig az ügyben eljáró bíróságok nem vizsgálták, hogy a 2020. október 12. napján megkötött haszonbérleti szerződés lényegi elemeit tekintve azonos-e a 2021. január 5. napján megkötött haszonbérleti szerződéssel.
- [30] Az alkotmányos követelményben foglaltakra is tekintettel ezek a kérdések minősülnek az ügy érdeme szempontjából relevánsnak – „az ügy lényegi részeinek” –, ezeknek a vizsgálata lett volna szükséges ahhoz, hogy megalapozottan állást lehessen foglalni arról, hogy 2021. január 19-én az indítványozó „volt haszonbérelőként” érvényesen gyakorolhatta-e az előhaszonbérleti jogát. Mivel azonban az eljáró bíróságok – az alkotmányos követelményben foglaltakat lerontva – ezeket az ügy kimenetelét is eldöntő kérdéseket részben nem vizsgálták meg kellő alaposítással, részben pedig a következtetéseikről az indokolásban nem adtak számot megfelelően,

ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.38.193/2021/6. számú ítélete és [az Abtv. 43. § (4) bekezdése alkalmazásával] a Pécsi Törvényszék 6.K.700.804/2021/12. számú ítélete alaptörvény-ellenes, és azokat az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljárás-hoz való jog részét képező indokolt bírói döntéshez való jog sérelme miatt megsemmisítette.

- [31] 4.3. Amint arra az Alkotmánybíróság a 16/2021. (V. 13.) AB határozat indokolásának [37] bekezdésében rámutatott: „Az alkotmányos követelménnyel az Alkotmánybíróság a jogalkalmazó jogértelmezését segíti annak érdekében, hogy a bíróság ítélkezési tevékenysége (és így végső soron maga a bírói döntés) megfeleljen az Alaptörvény egészéből fakadó követelményeknek. Amikor az Alkotmánybíróság a lehetséges jogértelmezések közül kiválasztja az Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezést, az Alkotmánybíróság (nem lévén jogalkotó szerv) szükségképpen mindig olyan jogértelmezést választ, amely már eleve benne rejlett a normában, még akkor is, ha esetleg annak jogalkalmazói kimondására korábban nem, vagy nem az alkotmányos követelménynek megfelelő tartalommal került sor {lásd: 25/2017. (X. 17.) AB határozat, Indokolás [24]–[25]}. [...] Mindez egyben azt is jelenti, hogy az alkotmányos követelményben foglalt jogértelmezés nem az alkotmányos követelmény kimondásától, hanem már a jogszabályi rendelkezés hatálybalépésétől kezdődően kötelező. Az alkotmányos követelmény ugyanis nem új szabály, hanem közvetlenül és egyértelműen az Alaptörvény valamely rendelkezésén alapuló, a normában eleve benne rejlő helyes értelmezés, amelyet az Alkotmánybíróság csak felismer és kimond, az Abtv. 46. § (3) bekezdésének megfelelően {25/2017. (X. 17.) AB határozat, Indokolás [22]}.”
- [32] Az Alkotmánybíróság ezért, ugyancsak az előző alpontban kifejtett okokból – az Abtv. 43. § (4) bekezdése alapján eljárva, amely szerint az Alkotmánybíróság a bírói döntés megsemmisítése esetén megsemmisítheti a döntéssel felülvizsgált más bírósági vagy hatósági döntéseket is – megsemmisítette a Baranya Megyei Kormányhivatal 2021. március 18-án kelt 596242-4/2020. számú határozatát is; jöllehet az még az Abh.-nak az Alkotmánybíróság hivatalos lapjában történt közzétételét megelőzően született meg. Ennek azonban a fent említett okból nincs jelentősége, ugyanis a Kormányhivatal által választott jogértelmezés már a norma keletkezésétől kezdődően (és nem csak az Abh. elfogadását követő időszakban) alaptörvény-ellenes eredményre vezetett {hasonlóan: 16/2021. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [39]}.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [33] Nem értek egyet a határozattal és annak indokolásával az alábbiakban kifejtettek tekintettel.
- [34] 1. A bírói döntések foglalkoztak az Abh.-ban foglalt alkotmányos követelménnyel, azonban azt tartalmilag tévesen értelmezték, melynek következtében az alkotmányos követelmény ténylegesen az ügyben nem került alkalmazásra. Ugyanakkor a téves értelmezés fogalmilag nem azonosítható az alkotmányos követelmény negligálásával, azaz az abból levont hibás következtetés nem értelmezhető úgy, hogy az eljáró bíróságok az alkotmányos követelményt jogalkalmazásuk során figyelmen kívül kívánták hagyni. Más dolog ugyanis egy jogi előírás vagy kötelező jogi értelmezés téves alkalmazása, illetve annak mellőzése.
- [35] Az eljáró bíróságok a tervezetben felvetett és vizsgálni elmulasztott kérdéseket azért nem vizsgálták, mert azt az alkotmányos követelmény téves értelmezéséből következően nem tartották szükségesnek. Eldöntendő kérdés, hogy a jelen ügybeni bírói tévedések olyan valós jogsértésnek minősülnek-e, melyek felülbírálatára a szuperbírósi szerepet kerülve az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre, vagy olyan önkényes jogalkalmazásnak tekinthető, amely már alkotmányossági problémaként értelmezhető.
- [36] 2. Az előbbiekből az mindenképpen következik, hogy nem állítható alappal, hogy a bíróságok indokolási kötelezettségüknek nem tettek volna eleget. Indokolásuk kiterjed az alkotmányos követelmény értelmezésére is, és okfejtést tartalmaz annak a jelen ügyre történő alkalmazását illetően is. Más kérdés, hogy ez az okfejtés nézetem szerint téves. Ugyanakkor ebből a téves okfejtésből szükségképpen adódott, hogy a bíróságok a határozatban felvetett kérdéseket már nem vizsgálták. Ezen túlmenően az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét nem fejtette ki. Ebből következően a bírói indokolás hiányára az indítványozó maga sem hivatkozott. Érvélesem gyakorlatilag és érdemben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság sérelmének alátámasztására irányult.
- [37] 3. A fentiekből következően az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét a nem látom megállapíthatónak. Hasonlóképpen nem látom megállapíthatónak jelen ügyben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét sem. Egyrészt az Alkotmánybíróság gyakorlata a jogállamiság sérelmét a kellő felkészülési idő és a visszaható hatály tilalma kivételével nem tartja alkotmányjogi panaszban meghivatkozhatónak. Másrészt számos döntéshez fűzött véleményem szerint, mivel a B) cikk (1) bekezdése nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, önmagában sérelme más Alaptörvényben biztosított jog sérelme nélkül eredményes alkotmányjogi panaszt nem alapozhat meg.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró különvéleménye

- [38] Nem értek egyet a többségi határozattal; ezért ahhoz az Abtv. 66. § (2) bekezdésében biztosított jogköröm alapján a következő különvéleményt csatolom.
- [39] A többségi határozatot nem támogattam, az alábbi két okra tekintettel.
- [40] 1. Egyrészt a többségi határozat a befogadási feltételek vizsgálata körében a határozat indokolásának III/2.3. pontjában (Indokolás [19]) a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét tekinti olyannak, ami alapján az Abtv. 29. §-ban meghatározott feltételek teljesülnek, azaz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben látja fennállni a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, valamint az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést is.
- [41] Ezzel szemben álláspontom szerint bár az indítványozó hivatkozik ugyan a XXVIII. cikk (1) bekezdésére, vagyis szám szerint megjelöli, azonban annak vélt sérelmét ténylegesen nem indokolja.
- [42] Az alkotmányjogi panasz indokolása az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, nevezetesen a jogbiztonság és a normavilágosság követelményére, valamint a 28. cikkre vonatkozik, melyek azonban – az Alkotmánybíróság

állandó gyakorlatának is megfelelően – nem tekinthetők az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának, így azokra alkotmányjogi panasz sem alapítható. Az indítványozó az általa megjelölt XXVIII. cikk sérelmét mindössze azzal indokolja, hogy az eljáró bíróságok az Alaptörvény 28. cikkét figyelmen kívül hagyták, önálló indokolást e rendelkezéshez nem kapcsol. Ehhez képest a többségi határozat az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező indokolt bírói döntéshez való jog állítólagos sérelme miatt semmisíti meg a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.38.193/2021/6. számú ítéletét és a Pécsi Törvényszék 6.K.700.804/2021/12. számú ítéletét. Mindezt teszi úgy, hogy az indítványozó az indokolt bírói döntéshez való jogra nem is hivatkozott alkotmányjogi panaszában. Álláspontom szerint tehát az alkotmányjogi panaszt vissza kellett volna utasítani.

- [43] 2. Másrészt a megsemmisítés alapjául szolgáló, alkotmányos követelményt megállapító Abh.-t nem szavaztam meg, ahhoz különvéleményt fűztem. Miután a jelenlegi ügyben felvázolt tényállás lényegét tekintve megegyezik az Abh. alapjául szolgáló tényállással (ahogy a többségi határozat fogalmaz: „a jelen alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából releváns elemek alapján azonosnak tekinthető ügy”-ről van szó), a korábbi határozathoz fűzött különvéleményemben foglaltakat fenntartom, és a jelenlegi határozatot sem támogattam.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1386/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3408/2022. (X. 21.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Mfv.IV.10.080/2021/5. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.
2. Az Alkotmánybíróság a Munka Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 205. § (1) bekezdése elleni alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A dr. Hovánszki Arnold ügyvéd által képviselt indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alkotmányjogi panasszal éltek a Kúria Mfv.IV.10.080/2021/5. számú, 2021. november 30-án átvett ítélete ellen 2022. január 29-én.
- [2] Elsődlegesen kérték az indítványozók az Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Kúria Mfv.IV.10.080/2021/5. számú ítéletének, mint az ügyük érdemében hozott döntésnek az alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján azt semmisítse meg. E kérésének helyt adó döntés esetén az indítványozók felvetették, hogy az Alkotmánybíróság az ügy vizsgálata során hivatalból észlelve és hivatalból eljárva az Alaptörvény 28. cikkéből, XV. cikk (2) bekezdéséből, XVII. cikk (2) bekezdéséből, illetve a Q) cikk (2) és (3) bekezdéseiből, valamint E) cikk (2) és (3) bekezdéseiből fakadó alkotmányos követelményt állapítson meg. A felvetés szerinti alkotmányos követelmény úgy szól, hogy a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény hatályba lépésével összefüggő átmeneti rendelkezésekről és törvény módosításokról szóló 2012. évi LXXXVI. törvény (a továbbiakban: Mth.) 11. § (1) bekezdésének rendelkezését a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) hatályba lépését követően köztulajdonúvá váló munkáltatókra is alkalmazni kell. A köztulajdonban álló munkáltató esetében a munka törvénykönyve speciális szabályokat ír elő, így például nem engedi, hogy a munkáltató és a munkavállalók által kötött kollektív szerződésben eltérjenek a végkielégítés, illetőleg a felmondási idő szabályaitól [Mt. 205. § (1) bekezdés]. Az Mth. 11. § (1) bekezdése azt írta elő, hogy az Mt. 205. § (1) bekezdését és (2) bekezdés *a*) pontját az Mt. hatálybalépését követően kötött kollektív szerződésre és munkaszerződésre kell alkalmazni.
- [3] Másodlagosan – arra az esetre, ha az Alkotmánybíróság nem találná alaptörvény-ellenesnek a Kúria ítéletét és az abban kifejtett jogértelmezést – kérték, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *c*) pontja, illetve az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján vizsgálja felül az Mt. 205. § (1) bekezdésének, mint indítványozók ügyében alkalmazott jogszabálynak az Alaptörvénnyel való összhangját és állapítsa meg, hogy indítványozóknak a Kúria ítéletével befejezett ügyében folytatott bírósági eljárásban indítványozók Alaptörvényben biztosított alapjogának sérelme következett be az Mt. 205. § (1) bekezdésének, mint alaptörvényellenes jogszabálynak az alkalmazása folytán és az Mt. 205. § (1) bekezdését semmisítse meg.
- [4] Az Alkotmánybíróság az indítványt a tartalma szerint bírálta el.
- [5] 1.1. A beadvány és mellékletei szerint az indítványozók (felperesek) jogelődje 1993. április 1-jén létesített munkaviszonyt az alperes gazdasági társaság jogelődjével. Az alperesre, illetőleg annak jogelődjére, valamint a velük munkaviszonyban álló munkavállalókra kiterjedt az eredetileg 1995. november 7-én megkötött, majd többször módosított Villamosenergia-Ipari Ágazati Kollektív Szerződés (VKSZ) és az Egységes Kollektív Szerződés (EKSZ) hatálya.

- [6] Az alperes 2017. január 31-től köztulajdonban álló munkáltatóvá vált. A köztulajdonban álló munkáltatóval fennálló munkaviszony számos jellegzetességgel bír: ezek egyike, hogy a köztulajdonban álló gazdasági társaságnál a felmondási idő az általános szabályokhoz igazodik, a kollektív szerződés vagy a felek megállapodása ettől nem térhet el, így hosszabb felmondási időt nem határozhat meg, a végkielégítés szabályaitól sem térhet el [Mt. 205. § (1) bekezdés a) és b) pont]. Az alperes 2019. május 21-én kelt intézkedésével 90 nap felmondási idő figyelembevételével 2019. augusztus 26. napjával megszüntette a felperesek jogelődjének munkaviszonyát egészségügyi alkalmatlanságra hivatkozva. Rendelkezett a 90 nap felmondási időre járó távolléti díj, valamint 6 havi távolléti díjnak megfelelő végkielégítés megfizetéséről. Kizárólag az Mt. rendelkezéseit – amely szerint a felperes négy havi végkielégítésre és hatvan napi felmondási időre jogosult – alkalmazta a felmondási idő és a fizetendő végkielégítés mértékének megállapítása, elszámolása során; a VKSZ és az EKSZ rendelkezéseit – amelyek hosszabb felmondási időt (20 év feletti munkaviszony mellett minimum 120 nap felmondási időt) és magasabb végkielégítést (25 év vagy ezt meghaladó munkaviszony esetén 12 havi átlagkeresetnek megfelelő összegű végkielégítést) tartalmaztak – nem. Ezzel a panasz szerint sérült az indítványozók jogelődjének a hosszabb felmondási időhöz és a magasabb végkielégítéshez való joga.
- [7] A felperesek keresetében a törvény szerinti és a kollektív szerződés szerinti végkielégítés különbözete, továbbá a kollektív szerződés szerinti hosszabb felmondási időre járó távolléti díj megfizetésére kérte kötelezni az alperest, kamatokkal együtt.
- [8] A Szegedi Törvényszék 3.M.70.013/2020/11. számú ítéletével kötelezte az alperest végkielégítés-különbözet, felmondási időre járó távolléti díj-különbözet és késedelmi kamata megfizetésére, valamint a perköltség és az eljárási illeték viselésére. Az alperes fellebbezése folytán eljáró Szegedi Ítéltábla Mf.I.40.084/2020/7. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A jogerős ítélet ellen az alperes felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. A Kúria a Szegedi Ítéltábla Mf.I.40.084/2020/7. számú ítéletét hatályon kívül helyezte, a Szegedi Törvényszék 3.M.70.013/2020/11. számú ítéletét megváltoztatta és a felperesek keresetét elutasította.
- [9] 1.2. A bírói döntést támadó indítvány szerint az Abtv. 29. § első fordulatában foglalt, a bírói döntést érdemben befolyásoló jogértelmezés alaptörvény-ellenessége abban áll, hogy a bírói döntés nem felel meg az Alaptörvény jogszabályok értelmezésére vonatkozó követelményeinek, továbbá ellentétben áll az alapvető jogok bármely helyzet szerinti különbségtétel nélküli biztosítására vonatkozó alapjoggal, a kollektív tárgyalások folytatásához és kollektív szerződések kötéséhez való alapjoggal és nemzetközi kötelezettségvállalásba is ütközik. Az állított alapjogséremlmek, azaz az Alaptörvény 28. cikkének, az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének, az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdésének sérelme a bírói döntést érdemben befolyásolták. Utalt arra, hogy az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerint a jogértelmezés, a jogalkalmazás során is biztosítani kell, hogy a szabályozás szempontjából egymással összehasonlítható jogalanyok között nem tehető különbség anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne.
- [10] Az alkotmányjogi panasz hivatkozik arra, hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést is megállapítható a jelen ügyben. „Nemcsak azért, mert a Kúria jogértelmezését elfogadó döntés esetén nincsenek olyan szabályok a magyar jogrendszerben, amelyek garantálnák, hogy az Mt. hatályba lépése előtt kötött kollektív szerződések egyes rendelkezései jogi úton érvényre juttathatók legyenek azon munkáltatók esetében is, melyek ugyan az Mt. hatályba lépése előtt kötött kollektív szerződés hatálya alá tartoznak, de az Mt. hatályba lépését követően válnak köztulajdonú munkáltatóvá, de azért is, mert e helyzet érinti a kollektív tárgyalások folytatásához és kollektív szerződések kötéséhez való alapjog érvényesülését, továbbá nemzetközi kötelezettségvállalások teljesítését is érinti.” Utalt az Alkotmánybíróság 18/2021. (V. 27.) AB határozatára.
- [11] Az alkotmányjogi panasz részletes indokolást tartalmaz arról, hogy a Kúria ítéletét érdemben befolyásoló jogértelmezés miért nem felel meg az Alaptörvény 28. cikkének; továbbá kifejti, hogy az Mth. 11. §-át és az Mt. 205. §-át hogyan kellett volna alkalmazni az Mt. hatálybalépését megelőzően megkötött, a perben érintett kollektív megállapodásokra (VKSZ, EKSZ), különösen az Mt. hatályba lépésekor (tehát 2012. július 1-jén) köztulajdonban még nem álló munkáltatókra. A panasz szerint az indítvánnyal érintett bírói döntésben tükröződő, és a bírói döntés alapját képező jogszabály-értelmezés a szabályozás szempontjából egymással összehasonlítható jogalanyok (az Mt. hatályba lépése előtt kötött kollektív szerződések hatálya alá tartozó munkáltatók és munkavállalók) között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne. Az ugyanis a különbségtételnek alkotmányosan nem elfogadható indoka, hogy egy munkavállalóra, illetve munkáltatóra csak azért ne kellene alkalmazni egy a jogalkotó szándéka szerint továbbra is érvényesként fenntartani kívánt kollektív szerződést (rendelkezését), mert a munkáltató egyik napról a másik napra köztulajdonúvá válna. Míg ugyanis

a támadott ítélet jogértelmezése szerint a 2012. július 1. napján és azt követően megszakítás nélkül köztulajdonú munkáltatónak alkalmaznia kell egy érvényes kollektív szerződést (előírását), addig ugyanazt az érvényes kollektív szerződést (előírását) egy másik köztulajdonú munkáltatónak nem kellene alkalmaznia, egyszerűen azért, mert a munkáltató utóbb vált köztulajdonúvá. Ez a megkülönböztetés nemcsak a magántulajdonú és a köztulajdonú, de még a köztulajdonú munkáltatók között is különbséget tesz, nemcsak elfogadható alkotmányos indok nélkül, de valójában valós indok nélkül.

- [12] Az alkotmányjogi panasz szerint a Kúria ítéletét érdemben befolyásoló jogértelmezés nem felel meg az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdésének sem, mert ezen alkotmányos alapjog helyes értelmezése szerint a kollektív szerződéskötés joga többet jelent magának a szerződésnek, mint akaratnyilatkozat megkötésénél, kinyilvánításánál; magában foglalja a kollektív szerződés rendelkezéseinek betartásához, betartatásához ill. jogi úton történő kikényszerítéséhez való jogot is. „Ezt a jogot azonban a konkrét esetben a Kúria jogértelmezése megvonja, hivatkozása szerint az Mth. 11. § (1) bekezdése rendelkezése ne vonatkozna indítványozók [...] esetére, esetükre az átmeneti szabályozás, konkrétan az Mth. fent hivatkozott rendelkezése ne vonatkozna, illetve átmeneti szabályozás nem létezne.”
- [13] 1.3. Az Mt. 205. § (1) bekezdését támadó indítvány szerint a Kúria által a döntésében alkalmazott és az alkotmányjogi panasszal támadott jogszabály alkalmazása a bírói döntést érdemben befolyásolta, hiszen az az ítélet indokolásának lényegét képezi, az ítélet érvelése arra irányul, hogy miért kell alkalmazni az Mt. 205. § (1) bekezdése rendelkezését és miért kell mellőzni az ügyben az Mth. 11. § (1) bekezdésének alkalmazását. Ez a rendelkezés, azaz az Mt. 205. §-a azonban ellentétben áll az Alaptörvény konkrét rendelkezéseivel, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség áll fenn az Abtv. 29. § első fordulata szerint. A bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség röviden összefoglalva abban áll, hogy az Mt. 205. §-ának rendelkezése ellentétben áll az alapvető jogok bármely helyzet szerinti különbségtétel nélküli biztosítására vonatkozó alapjoggal, a kollektív tárgyalások folytatásához és kollektív szerződések kötéséhez való alapjoggal és nemzetközi kötelezettségvállalásokba is ütközik. Az állított alapjogsérelmek, azaz az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének, az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdésének sérelme a bírói döntést érdemben befolyásolták. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerint az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés nélkül biztosítani kell, a szabályozás szempontjából egymással összehasonlítható jogalanyok között nem tehető különbség anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne. Az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdése szerint törvényben meghatározottak szerint a munkavállalóknak, a munkaadóknak, valamint szervezeteiknek joguk van ahhoz, hogy egymással tárgyalást folytassanak, annak alapján kollektív szerződést kössenek és ennek, azaz a kollektív szerződéskötési jognak inherens eleme, hogy a kollektív szerződés bírói úton kikényszeríthető legyen.
- [14] 1.4. Az alkotmányjogi panasz indokolást tartalmaz az Alaptörvény Q) cikk (2) és (3) bekezdései, valamint az E) cikk (2) és (3) bekezdései tekintetében, mind a bírói döntést, mind a jogszabályt illetően.
- [15] 2. Az Innovációs és Technológiai Minisztérium 2022. április 4-én *amicus curiae* beadvánnyal fordult az Alkotmánybírósághoz.

II.

- [16] 1. Az Alaptörvény indítványban felhívott szabályai szerint:

„XV. cikk (2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XVII. cikk (2) Törvényben meghatározottak szerint a munkavállalóknak, a munkaadóknak, valamint szervezeteiknek joguk van ahhoz, hogy egymással tárgyalást folytassanak, annak alapján kollektív szerződést kössenek, érdekeik védelmében együttesen fellépjenek, amely magában foglalja a munkavállalók munkabeszüntetéshez való jogát.”

[17] 2. Az Mt. érintett rendelkezései:

„69. § (3) A felek az (1)–(2) bekezdésben foglaltaknál hosszabb, legfeljebb hathavi felmondási időben is megállapodhatnak.”

„90. A köztulajdonban álló munkáltatóval fennálló munkaviszony

204. § (1) Köztulajdonban álló munkáltató a közalapítvány, valamint az a gazdasági társaság, amelyben az állam, helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat, önkormányzati társulás, térségi fejlesztési tanács, költségvetési szerv vagy közalapítvány külön-külön vagy együttesen számítva többségi befolyással rendelkezik.

(2) Többségi befolyás az a kapcsolat, amelynek alapján a befolyással rendelkező jogi személyben a szavazatok több mint ötven százalékával – közvetlenül vagy a jogi személyben szavazati joggal rendelkező más jogi személy (köztes vállalkozás) szavazati jogán keresztül – rendelkezik. A közvetett módon való rendelkezés meghatározása során a jogi személyben szavazati joggal rendelkező más jogi személyt (köztes vállalkozást) megillető szavazati hányadot meg kell szorozni a befolyással rendelkezőnek a köztes vállalkozásban, illetve vállalkozásokban fennálló szavazati hányadával. Ha a köztes vállalkozásban fennálló szavazatok aránya az ötven százalékot meghaladja, akkor azt egy egészként kell figyelembe venni. Amennyiben a befolyással rendelkező több közvetett tulajdonnal is rendelkezik az adott jogi személyben a nem többségi közvetett befolyás mértéke nem adódik hozzá a másik nem többségi közvetett befolyás mértékéhez.”

„205. § (1) Kollektív szerződés vagy a felek megállapodása

a) a felmondási idő 69. § (1)–(2) bekezdésében és (4)–(5) bekezdésében, valamint

b) a végkielégítés 77. §-ban

meghatározott szabályaitól nem térhet el.

(2) A köztulajdonban álló munkáltatóval fennálló munkaviszonyban

a) a 69. § (3) bekezdése nem alkalmazható,”

[18] 3. Az Mth. érintett szabálya szerint:

„11. § (1) Az Mt. 205. § (1) bekezdését és (2) bekezdés a) pontját az Mt. hatálybalépését követően kötött kollektív szerződésre és munkaszerződésre kell alkalmazni.”

III.

[19] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.

[20] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett.

[21] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban megjelölték az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozók jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, a támadott bírói döntést és a támadott jogszabályt, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés és a jogszabályi rendelkezés megsemmisítésére. Az indítványozók jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették, valamint jogosultságuk és érintettségük az Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pontja alapján megállapítható, mivel saját egyedi ügyükkel összefüggésben terjesztettek elő alkotmányjogi panaszt.

[22] 2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés vessen fel.

[23] Az indítványozóknak a kúriai ítélet és a jogszabály elleni beadványa többek között az Alaptörvény 28. cikke, továbbá a Q) cikk (2) és (3) bekezdése, az E) cikk (2) és (3) bekezdése rendelkezéseit illetően is tartalmaz érvelést. Az Alaptörvény e szabályai [Q) cikk (2) és (3) bekezdése, az E) cikk (2) és (3) bekezdése] nem Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaznak; az Alaptörvény 28. cikke pedig a bíróságok felé fogalmaz meg a működésükre irányulóan elvárásokat, így az abban foglaltak egyedi érintett vonatkozásában megvalósuló alapjog

sérelemhez nem vezethetnek, arra alkotmányjogi panasz önmagában nem alapítható {pl. 3257/2016. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [13]; 3550/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [11]}.

- [24] 3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírői döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. A jelen esetben külön kellett vizsgálni a bírői döntés és a jogszabály elleni panasz befogadhatóságát.
- [25] 3.1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § (1) bekezdéséből következően nem tekinthető általános felülbírálati fórumnak, és valójában e hatásköre is – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelmében keresztül – az Alaptörvény védelmét biztosítja [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés]. A rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések ezért önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére {lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. A bírői döntéssel kapcsolatban a panaszban felhívott alapvető jogok sérelmének megvalósulását az indítványozó abban látta, ahogyan a Kúria az Mt. 205. §-át és az Mth. 11. § (1) bekezdését értelmezte (Indokolás [28]–[31]) és alkalmazta a konkrét esetre. A Kúria értelmezése szerint az Mth. nem tartalmaz olyan átmeneti szabályt, amely e tényállásra irányadó lehetne; a jogalkotó nem kívánta – az Mth. 11. § (1) bekezdésével azonos módon – érintetlenül hagyni, vagyis fenntartani ebben a tényállásban az Mt. hatályba lépését megelőzően létrejött, és az Mt. 205. §-ban meghatározott tilalomba ütköző megállapodásokat.
- [26] Az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével és XVII. cikk (2) bekezdésével kapcsolatban – a tartalma szerint annak alkotmánybírósági kimondására irányul a konkrét ügyben, hogy az Mt. hatályba lépését (2012. július 1. napját) követően, a 2017. január 31-én köztulajdonba került munkáltatónál is – az Alaptörvény 28. cikkével összhangban álló értelmezés szerint – a korábbi (az Mt. hatálybalépését megelőzően kötött) kollektív szerződést kell alkalmazni, az Mt. 205. § (1) bekezdése helyett, az Mth 11. § (1) bekezdése értelmében.
- [27] Ez annak a vizsgálatát jelenti, hogy hogyan kell értelmezni az Alaptörvény 28. cikkével összhangban azt a szabályt az Mt. hatályba lépése után köztulajdona került munkáltatóknál az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése és XVII. cikk (2) bekezdése tükrében, amely szerint a tilalmat „az Mt. hatálybalépését követően kötött kollektív szerződésre és munkaszerződésre kell alkalmazni”.
- [28] A „bírői döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség” Abtv. 29. §-a szerinti feltétele felmerül a bírői döntés elleni panasz esetén. Az Abtv. 29. §-ában írt két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről ld. 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik {3351/2020. (VIII. 5.) AB végzés [13]}. A bíróságoknak az a kötelezettsége, hogy a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék [Alaptörvény 28. cikk]. A jelen esetben felmerül, hogy a bírői döntés nem felel meg az Alaptörvény jogszabályok értelmezésére vonatkozó követelményeinek, továbbá ellentétben áll az alapvető jogok bármely helyzet szerinti különbségtétel nélküli biztosítására vonatkozó alapjoggal, a kollektív tárgyalások folytatásához és kollektív szerződések kötéséhez való alapjoggal. Az Abtv. 29. §-a szerint kérdésként merül fel, hogy felismerte-e a Kúria az adott esetben a felmerült alkotmányjogi problémát, és az Alaptörvényben biztosított jogok mérlegelésekor az Alaptörvény 28. cikkével összhangban álló döntést hozott-e, amikor a kollektív szerződés és munkaszerződés mikénti érvényesüléséről döntött, az Mth. 11. § (1) bekezdése értelmezésével, az összehasonlítható helyzetben lévő munkavállalót illetően, a jogutódok által indított perben.
- [29] Ezért az Alkotmánybíróság a bírői döntés elleni alkotmányjogi panaszéletemet – az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján, amely szerint az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjeszthet a testület elé – érdemben bírálta el.
- [30] 3.2. A jogszabály – az Mt. 205. § (1) bekezdése, amely felmondási idő és végkielégítés Mt.-ben meghatározott szabályaira utal – elleni alkotmányjogi panaszéletem vizsgálatánál abból kell kiindulni, hogy a végkielégítéshez és a törvényben általánosan rögzített hosszabb felmondási időhöz való jog nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak. Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy azonos indítvány befogadhatóságáról már döntött a 17/2022. (VIII. 1.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.), amelyben a jogszabályi rendelkezés elleni alkotmányjogi panasz befogadását visszautasította. Ezért az Alkotmánybíróság az Abtv. 64. § d) pontja alapján az Mt. rendelkezése elleni panaszt a jelen esetben sem vizsgálta érdemben.

IV.

[31] Az alkotmányjogi panasz részben megalapozott.

[32] 1. Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy az Abh. 2022. július 5-én azonos alkotmányossági kérdésekről döntött, mint amelyeket a jelen ügyben a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz felvet, és hasonló alkotmányjogi panasz alapján járt el; a felet az Alkotmánybíróság előtt ugyanaz a jogi képviselő képviselte, mint a jelen esetben. Az Alkotmánybíróság ebben a mondott ügyben a Kúria Mfv.II.10.065/2021/7. számú – a jelen ügyben vizsgált ítélettel alkotmányjogi szempontból azonos tartalmú – ítéletét megsemmisítette.

[33] Alkotmánybíróság az Abh.-ban megállapította, hogy az indítványra okot adó abban az ügyben „a kollektív szerződés kötéséhez való jog az a jog, amelyre az indítvány hivatkozik és az Alaptörvényben szerepel. A köztulajdonban álló munkáltatóknál foglalkoztatottak közül azonos csoportba tartoznak, akiknek a munkaszerződése az Mt. hatályba lépése előtt jött létre, és az Mt. hatályba lépése előtt kötött kollektív szerződés szerinti tartalommal. Ez független attól, hogy a munkáltató az Mt. hatályba lépése előtt, vagy után került köztulajdonba. Köztulajdonban álló munkáltató a közalapítvány, valamint bizonyos gazdasági társaságok. A gazdasági társaság akkor áll köztulajdonban, ha abban az állam, helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat, önkormányzati társulás, térségi fejlesztési tanács, költségvetési szerv vagy közalapítvány külön-külön vagy együttesen számítva többségi befolyással rendelkezik. Gazdasági társaságban önmagában többségi állami befolyás szerzése jellemzően nem jelenti a gazdasági társaság egyes szerződéseinek az e ténynél fogva beálló, a többségi befolyás szerzése időpontjától számított módosulását, kivéve, ha ezt jogszabály írná elő. [...]

[A]z indítványra okot adó ügyben – az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdése szerinti kollektív szerződés kötéséhez való jogra, a kollektív szerződés jogforrási funkciójára, a kollektív szerződés talaján létrejött munkaszerződésekben biztosított alanyi jogok védelmére, az alanyi jogoknál az önkényes eredményre vezető jogértelmezés tilalmára tekintettel – az az értelmezés felel meg az Alaptörvény a 28. cikke szerinti értelmezési szabálynak, amely az Mth. 11. § (1) bekezdése a munkavállalók alanyi jogait illetően nem tesz különbséget az Mt. hatályba lépése előtt kötött kollektív szerződések és ezek érintett munkavállalói alanyi jogai között aszerint, hogy a munkáltató az Mt. hatályba lépése előtt vagy után került köztulajdonba.

Az Alaptörvény 28. cikkével összhangban, az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése és XVII. cikk (2) bekezdése tükrében azt a szabályt, amely szerint a tilalmat »az Mt. hatálybalépését követően kötött kollektív szerződésre és munkaszerződésre kell alkalmazni«, úgy kell értelmezni, hogy a kollektív szerződés kötéséhez való jog [Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdése] alapján jogszerűen létrejött, megkötésükkor az Mt. 205. §-ában meghatározott tilalomba nem ütköző kollektív szerződésben és munkaszerződésben biztosított alanyi jogok – az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében tiltott megkülönböztetésre figyelemmel – az Mth. 11. § (1) bekezdése szerinti feltételekkel korlátozhatók. A jelen esetben a bírói döntés azért nem felel meg az Alaptörvény jogszabályok értelmezésére vonatkozó követelményeinek, és áll ellentétben áll az alapvető jogok bármely helyzet szerinti különbségtétel nélküli biztosítására vonatkozó alapjoggal, a kollektív tárgyalások folytatásához és kollektív szerződések kötéséhez való alapjoggal, mert a Kúria a felmerült alkotmányjogi problémánál a kollektív szerződés és munkaszerződés mikénti érvényesüléséről nem az Alaptörvény XVII. § (2) bekezdésével és XV. cikk (2) bekezdésével összhangban döntött, amikor az Mth. 11. § (1) bekezdése értelmezésével az összehasonlítható helyzetben lévő munkavállalót illetően különbséget tett aszerint, hogy a munkavállaló munkáltatójánál az állam az Mt. hatályba lépése előtt vagy után szerzett többségi befolyást.

Az Mth. 11. § (1) bekezdése az Mt. hatályba lépése után kötött kollektív szerződésekre és munkaszerződésekre rendeli alkalmazni az Mt. 205. § (1) bekezdését. Ezért nem az a kérdés ennek a rendelkezésnek az Alaptörvény-nyel, a kollektív szerződés funkciójával összhangban álló értelmezése meghatározásánál, hogy van-e külön szabály az Mt. hatályba lépése után köztulajdonba került munkáltatóknál a régebbi kollektív szerződés és munkaszerződés sorsára. Hanem az a kérdés, hogy van-e kifejezetten olyan szabály, amely erre az esetre (többségi állami befolyás szerzése az Mt. hatályba lépése után) a kollektív szerződések és munkaszerződések korábbi, a többségi befolyás szerzésénél fennálló szabályait és az ebből eredő jogokat kifejezetten módosítani rendeli. A jelen esetben ilyen szabály nincs” (Indokolás [42]–[45]).

[34] Az Abh. utalt arra, hogy ezt az értelmezést erősíti az Mth. 11. § (1) bekezdéséhez fűzött indokolás is. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.065/2021/7. ítéletét az Abh. alaptörvény-ellenesnek nyilvánította és megsemmisítette.

- [35] Az Alkotmánybíróság nem látott okot arra, hogy a jelen ügyben ettől a döntéstől eltérjen, ezért a Kúriának a jelen ügyben az indítványban támadott Mfv.IV.10.080/2021/5. számú ítéletét, utalva a mondott Abh.-t érveire, szintén alaptörvény-ellenessé nyilvánította, és megsemmisítette.
- [36] 2. Az Alkotmánybíróság jelen határozatából nem következik, hogy az indítványra okot adó konkrét esetben az általános hatáskörű bíróságnak miként kell döntenie; ez annak a függvénye, hogy a kollektív szerződés és a munkaszerződés az Mt. hatályba lépése után kötöttek minősül-e az Mth. alkalmazásában, amelynek eldöntése az általános hatáskörű bíróságra tartozó tényállási és szakjogi törvényértelmezési kérdés.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [37] Az Abh.-hoz hasonlóan – amint azt ezen döntéshez írt párhuzamos indokolásomban is kifejtettem – a határozat rendelkező részében foglaltakkal – mind az Abtv. 27. §-ára alapított panaszselem tekintetében írt megsemmisítés, mind a 26. § (1) bekezdésére alapított panaszselem visszautasítása tekintetében – egyetérttek.
- [38] Az indokolást illetően a jelen ügy kapcsán is fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy a Kúria támadott döntése nézetem szerint az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdésének sérelmét nem okozta.
- [39] Az alkotmányjogi panaszban sérelmezett ítélet megsemmisítéséhez ugyanakkor a diszkrimináció tilalmának ezen döntésben megvalósuló sérelme – amit viszont magam is megállapíthatónak tartok – önmagában is elegendő indokot szolgáltat; erre tekintettel az alaptörvény-ellenesség megállapítását és a rendelkező rész 1. pontjában foglalt megsemmisítést a mostani döntésben is támogattam.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

[40] Az Abh.-hoz fűzött különvéleményemben foglaltakat ebben az ügyben is fenntartom, és úgy gondolom, hogy az indítványozó vonatkozásában megállapítható hátrányos megkülönböztetés az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése alapján áll fenn, és az alaptörvény-ellenesség abban áll, hogy az Mth. nem tartalmaz olyan átmeneti szabályt, amely jelen tényállásra irányadó lehetne. Az Alkotmánybíróságnak ezért véleményem szerint az Abtv. 46. § (1) bekezdése alapján jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenességet kellett volna megállapítania.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/459/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3409/2022. (X. 21.) AB VÉGZÉSE

bírói kezdeményezés visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Juhász Imre és dr. Salamon László* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Schanda Balázs, dr. Sulyok Tamás és dr. Szívós Mária* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 34. § (2) bekezdés második mondata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére, továbbá a megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezés alkalmazásának kizárására irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság előtt 52.Pkf.637.612/2021. ügyszámon folyamatban lévő polgári nemperes eljárásban eljáró tanács (a továbbiakban: indítványozó) 3. számú végzésében döntött az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezéséről. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontjára, illetve az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdésére alapított bírói kezdeményezés a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 34. § (2) bekezdés második mondata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére, továbbá a megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezés alkalmazásának kizárására irányul.
- [2] Az indítvány alapjául szolgáló ügynek a bírói kezdeményezés szempontjából lényeges elemei az indítvány, illetve az Alkotmánybíróság rendelkezésére álló további bírósági iratok alapján az alábbiak szerint foglalhatók össze. A végrehajtást kérő 2017-ben előterjesztett kérelmére a közjegyző 2020-ban rendelt el végrehajtást az adóssal szemben kölcsönszerződésből eredő követelés címén. Az eljáró végrehajtó – a jegyző által kiállított adó- és értékbizonyítványra figyelemmel – megállapította, és a felekkel közölte az adós tulajdonában álló, végrehajtás alá vont lakóingatlan beköltözhető és lakott becsértékét. Az adós az intézkedéssel szemben – a lakott állapotra vonatkozó becsértéket sérelmezve – a becsérték bíróság általi megállapítására irányuló végrehajtási kifogást, egyúttal költségmentesség engedélyezése iránti kérelmet terjesztett elő. Kifogásában azt is állította, hogy a végrehajtást kérő felé nem áll fenn tartozása.
- [3] A Pesti Központi Kerületi Bíróság (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) 0101-4.Vh.3999/2021/3. számú végzésével – elutasítás terhe mellett – egyrészt költségmentesség engedélyezése iránti kérelme, másrészt végrehajtási kifogása hiányainak pótlására hívta fel az adóst. A végrehajtási kifogás hiányaként a Vht. 34. § (2) bekezdéséről történő tájékoztatást követően a szakértői díjelőleg bírósági letétbe helyezésének igazolását jelölte meg. Az adós a felhívásnak a szakértői díjelőleg letétbe helyezését, és ennek igazolását illetően nem tett eleget, beadványában azonban kifogásolta, hogy a bíróság olyan költség előlegezésre hívta fel, amelynek fedezésére nincs tartaléka. Álláspontja szerint a Vht. 34. § (2) bekezdése „rossz”, alaptörvény-ellenes törvényi „passzus”, amely hátrányosan megkülönbözteti azoktól, akiknek van tőke tartaléka. Véleménye szerint a bíróság az eljárás felfüggesztése mellett köteles ezt a problémát az Alkotmánybíróságnak és a törvényhozásnak „jelenteni”. Az elsőfokú bíróság 6. számú végzésében az adós végrehajtási kifogását a Vht. 217. § (5) bekezdése alapján hivatalból, költségmentesség engedélyezése iránti kérelmét a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 85. § (2) bekezdés *a*) pontja alapján elutasította.
- [4] Az elsőfokú bíróság 7. számú végzésével elutasította az adósnak a végrehajtás felfüggesztésére, illetve az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezésére irányuló kérelmét is. Végzése indokolásában hangsúlyozta, hogy a végrehajtás elrendelésére az adós (önkéntes) teljesítésének elmaradása miatt kerül sor, ezért végrehajtási eljárásban a szakértő költségét a becsérték kifogásnak helyt adó vagy azt elutasító döntés esetén is az adós köteles viselni. A költségviselési szabályra figyelemmel az elsőfokú bíróság álláspontja szerint sem indokolt a szakértői díj előlegezése tekintetében költségmentesség biztosítása, ennek következtében a kifogásolt rendelkezés vonatkozásában az Alkotmánybíróság eljárásnak kezdeményezése, illetve a végrehajtási eljárás felfüggesztése.

Az elsőfokú bíróság a régi Pp. 155/B. § alkalmazásával döntött az adós kérelméről, a végzés elleni fellebbezés vonatkozásában a Vht. 218. § (1) bekezdésére hivatkozott.

- [5] Az adós 8. számú beadványában az elsőfokú bíróság 6. és 7. számú végzése ellen is fellebbezéssel élt. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésével ellentétes Vht. 34. § (2) bekezdés alkalmazásával önkényesen bírálta felül a magasabb rendű jogszabályt, döntése cinikus, kirekesztő és hátrányosan megkülönböztető, ezért alaptörvény-ellenes, sérti továbbá a vonatkozó uniós szerződést is. Hivatkozott arra is, hogy nem adott okot a végrehajtási eljárás megindítására, a végrehajtást kérő jogelődjénél még a követeléskezdeményezést megelőzően felmondta a szerződést, ezért a végrehajtási eljárás kezdeményezésére a végrehajtást kérő „illegitim”, a jogutódlás megállapítása során az eljáró bíróság álláspontja szerint törvény-sértő módon döntött.
- [6] A fellebbezés(ek) benyújtását követően az elsőfokú bíróság 2021. október 25-én kelt 9. számú végzésében az adós részére teljes személyes költségmentességet engedélyezett.
- [7] Az adós fellebbezései folytán a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság előtt két másodfokú ügy van folyamatban: az elsőfokú bíróság – az adós végrehajtási kifogását és személyes költségmentesség engedélyezése iránti kérelmét elutasító – 6. számú végzése elleni fellebbezés alapján 52.Pkf.637.611/2021. ügyszámon, és az elsőfokú bíróság – az adós végrehajtás felfüggesztése és az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezése iránti kérelme elutasításáról rendelkező – 7. számú végzése elleni fellebbezés alapján 52.Pkf.637.612/2021. ügyszámon.
- [8] 2. Az indítványozó az előtte 52.Pkf.637.612/2021. ügyszámon folyamatban lévő ügyben fordult az Alkotmánybírósághoz: 3. számú végzésében az elsőfokú bíróság 7. számú végzését részben megváltoztatva kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását a Vht. 34. § (2) bekezdés második mondata alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése, valamint a támadott jogszabályi rendelkezésnek az elsőfokú bíróság előtt folyamatban volt, illetve a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság előtt 52.Pkf.637.611/2021. ügyszám alatt folyamatban lévő másodfokú eljárásban történő alkalmazásának kizárását E végzésében a indítványozó bíróság - az Alkotmánybíróság kezdeményezett eljárásának befejezéséig – részlegesen, a végrehajtási kifogással érintett ingatlanra vonatkozó végrehajtási cselekményekre kiterjedő hatállyal felfüggesztette az adóssal szemben az eljáró Végrehajtói Iroda előtt 0223.V.0148/2021. ügyszám alatt folyamatban lévő végrehajtási eljárást.
- [9] Az indítványozónak a bírói kezdeményezésre vonatkozó álláspontja szerint a Vht. 34. § (2) bekezdés második mondata – „A költségekre a költségmentesség és a költségfeljegyzési jog nem vehető igénybe.” – (a továbbiakban: támadott jogszabályi rendelkezés) olyan tiltó rendelkezést tartalmaz, amely sérti az Alaptörvényben rögzített törvény előtti egyenlőséghez, az alapjogoknak mindenki számára megkülönböztetés nélküli biztosításához, valamint a jogorvoslathoz való jogot. A jogorvoslathoz való jog alkotmányos tartalmát az Alkotmánybíróság egyes határozataira hivatkozással kifejtve kiemelte, hogy ezen alapjog mindenkit egyenlően, bármely – így vagyoni helyzet szerinti – megkülönböztetés nélkül megillet. Álláspontja szerint a támadott jogszabályi rendelkezés – figyelemmel a Vht. 140. § (7) bekezdésére, 217. § (5) bekezdésére, valamint az ingatlan becsértékének bíróság általi megállapítására irányuló végrehajtási kifogás előterjesztésével egyidejűleg letétbe helyezendő szakértői díj előlegének összegéről szóló 39/2012. (VIII. 27.) KIM rendelet (a továbbiakban: R.) 1. és 2. §-ára – sérti a megjelölt alapjogokat, mert egyértelműen különbséget tesz az ingatlan végrehajtó által megállapított becsértékével szemben végrehajtási kifogás előterjesztésére jogosultak között azok vagyoni helyzete szerint, ezáltal nem biztosítja valamennyi jogosult számára a hatékony jogorvoslathoz való jogot, illetve a törvény előtti egyenlőséget.
- [10] Az indítványozó érvelése szerint a Vht. 217. § (1) bekezdése a végrehajtás foganatosításával kapcsolatos jogorvoslatként biztosítja a végrehajtási kifogást, a Vht. és az R. általa megjelölt rendelkezései alapján viszont amennyiben a végrehajtási kifogás előterjesztésére jogosult az ingatlan becsértékének bíróság általi megállapítását kéri, vagyoni helyzetétől függetlenül köteles a végrehajtási kifogás előterjesztésével együtt letétbe kell helyezni az igazságügyi szakértő díjának fedezésére szolgáló, a R.-ben meghatározott összeget. Az indítványozó által alaptörvény-ellenesnek vélt jogszabályi rendelkezés alapján engedélyezhető költségkedvezmény hiányában azok jogorvoslati kérelmét is érdemi vizsgálat nélkül kell elutasítania a bíróságnak, akik igazoltan nem képesek a szakértői díj előlegezésére. Hangsúlyozta, hogy a Vht. 9. §-a alapján a végrehajtási eljárásban is alkalmazandó polgári perendtartásról szóló törvény által rögzített költségkedvezmények rendszere ugyanakkor azért került kialakításra, hogy egyfajta védőhálót biztosítson azok számára, akik vagyoni helyzetük miatt egyébként nem tudnák bírósági eljárás útján érvényesíteni igényeiket. A támadott jogszabályi rendelkezés az indítványozó

megítélése szerint a régi Pp. 84. § (1) bekezdésével, illetve a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 94. § (1) bekezdésével, valamint az ezek alapjául szolgáló elvekkel a bírósághoz fordulás jogát is sértő módon ellentétes. „Jelezte” emellett, hogy adott esetben „felmerülhet”, hogy a Vht. támadott rendelkezése nemzetközi szerződésbe is ütközik, e körben az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikk (3) bekezdésére hivatkozott.

- [11] 3. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként [24. cikk (1) bekezdés] alkotmányos kötelezettségeit hatáskörei gyakorlása folytán teljesíti {3136/2013. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [7]}. Az Abtv. 51. § (1) bekezdés szerint „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény, valamint e törvény szerint arra jogosult indítványa alapján jár el. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja által biztosított hatáskörében eljárva az Alkotmánybíróság bírói kezdeményezésre felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazandó jogszabálynak az Alaptörvénnyel való összhangját. Az Abtv. 25. § (1) bekezdés alapján a bíró egyedi normakontroll eljárás kezdeményezésére jogosult „[h]a a bírónak az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította, – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál kezdeményezi a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását.” E rendelkezésekből következik, hogy a bírói kezdeményezés az Alkotmánybíróság eljárásában indítványnak minősül, érdemi vizsgálat alapjául azonban az indítvány csak akkor szolgálhat, ha megfelel az Alaptörvény és az Abtv. által meghatározott formai és tartalmi feltételeknek {például 3056/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [10]}. Az Alkotmánybíróságnak ezért elsődlegesen azt kellett vizsgálnia, hogy a bírói indítvány megfelel-e a vele szemben támasztott törvényi követelményeknek.
- [12] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt hangsúlyozza, hogy a bírói indítványnak is meg kell felelnie azoknak a törvényi előírásoknak, amelyek – az indítványozásra jogosult személyétől függetlenül – valamennyi indítványra vonatkoznak. Az indítványokra általában vonatkozó feltételeken túl az egyedi normakontroll eljárás kezdeményezésére irányuló bírói indítvány érdemi elbírálásához további két, egymással összefüggő feltételnek is teljesülnie kell. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja és az Abtv. 25. § (1) bekezdése értelmében a bíró az előtte folyamatban lévő egyedi ügyben, és az ezen ügy elbírálása során alkalmazandó jogszabályi rendelkezés vizsgálatát kezdeményezheti az Alkotmánybíróság előtt. Az Alkotmánybíróság először azt vizsgálta, hogy az indítvány a bírói indítványra vonatkozó ezen különös feltételeknek megfelel-e.
- [13] 3.1. Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése alapján a bírók függetlenek, és csak a törvényeknek vannak alárendelve, ítélkezési tevékenységükben nem utasíthatóak. A 28. cikk értelmében a bíróságoknak a jogalkalmazás során a jogszabályokat elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmezniük. A bíró a meggyőződése szerint alaptörvény-ellenes jogszabály, jogszabályi rendelkezés alkalmazását nem mellőzheti, a jogszabályok alkotmányosságának vizsgálatára az Alkotmánybíróságnak van hatásköre. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja, illetve az Abtv. 25. § (1) bekezdése egyedi normakontroll kezdeményezésére biztosít jogosultságot a bírónak arra az esetre, ha az előtte folyamatban lévő egyedi ügy elbírálása során alaptörvény-ellenes jogszabályt kell alkalmaznia. A bírói kezdeményezésre indult eljárás eredménye biztosíthatja, hogy a bíró törvényeknek való alávetettsége csak az alkotmányos jogszabályok vonatkozásában álljon fenn. Ezzel az értelmezéssel áll szoros összefüggésben az Abtv. 25. § (1) bekezdésének azon rendelkezése, mely szerint egyedi normakontroll kezdeményezésére a bírósági eljárás felfüggesztése mellett kerül sor. A bírósági eljárásnak a felfüggesztés következményeként történő nyugvása az Alkotmánybíróság döntésének bevárása, alapos indítvány esetében pedig a jogi szabályozás Alaptörvénnyel való összhangjának megteremtése céljából szükséges. A fentiekből következően a kezdeményezés alapjául szolgáló egyedi bírósági ügy felfüggesztése Abtv. 25. § (1) bekezdés szerint nem bírói mérlegelés tárgya, a bírósági eljárás felfüggesztésére a kezdeményezéssel együtt, azzal egyidejűleg köteles a bíróság. Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy nem csupán az Abtv. 25. § (1) bekezdése, de a bíróság által alkalmazott régi Pp. 155/B. § (3) bekezdése is kötelezővé teszi a bíróság számára eljárásának a bírói kezdeményezésről való döntéssel egyidejűleg történő felfüggesztését. A fentiekből az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az következik, hogy az egyedi normakontrollra irányuló bírói kezdeményezés akkor felel meg az Abtv. 25. § (1) bekezdésének, ha a bíró az előtte folyamatban lévő egyedi ügyben fordul az Alkotmánybírósághoz, és eljárását erre tekintettel felfüggeszti {lásd hasonlóan 3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [5]; 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [22]}.

- [14] Az indítványozó az előtte 52.Pkf.637.612/2021. ügyszámon folyamatban lévő eljárás során 3. sorszámú végzésében határozott a bírói kezdeményezésről, a bírósági eljárást azonban nem függesztette fel (a végrehajtó előtt folyamatban lévő végrehajtási eljárás részleges felfüggesztéséről döntött), ezért a bírói indítvány nem felel meg az Abtv. 25. § (1) bekezdésében meghatározott feltételek egyikének. Az indítványozó bírói tanács az előtte 52.Pkf.637.611/2021. számon folyamatban lévő – másik – másodfokú eljárást a régi Pp. 152. § (2) bekezdése alkalmazásával, mérlegelési jogkörében függesztette fel.
- [15] 3.2. Bár a bírói kezdeményezésre vonatkozó különös, egyúttal összekapcsolódó feltételek egyikének hiánya nem teszi szükségessé, az Alkotmánybíróság vizsgálta, hogy a kezdeményezés tárgyára vonatkozó törvényi feltételnek a bírói indítvány megfelel-e. A bírói egyedi normakontroll kezdeményezésére jogosult, ezért csak olyan jogszabály, jogszabályi rendelkezés alkotmányossági vizsgálatát kezdeményezheti, az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja, illetve az Abtv. 25. § (1) kezdés alapján, amelyet az előtte folyamatban lévő (és a kezdeményezésre tekintettel felfüggesztett) ügyben, annak elbírálása során alkalmaznia kell(ene).
- [16] Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban, hogy az alkalmazandó jog megválasztása, meghatározása az ügyben eljáró bíróság hatáskörébe tartozik {például: 6/2014. (II. 26.) AB határozat, Indokolás [14]; 3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [6]; 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [24]}, ezért az Alkotmánybíróság általában tartózkodik attól, hogy a rendes bíróságnak az alkalmazandó jogra vonatkozó döntését felülbírálja. Nem mellőzheti ugyanakkor az Alkotmánybíróság azon kötelezettségét, hogy megvizsgálja, megfelel-e a konkrét indítvány a vele szemben támasztott törvényi követelményeknek. Ezt a feladatot a támadott jogszabályi rendelkezés alkalmazásával kapcsolatban az Alkotmánybíróság csak abban az esetben tudja elvégezni, ha a bírói indítvány nem csupán kijelenti, de határozott indokolással egyértelművé is teszi a támadott jogszabályi rendelkezés alkalmazásának szükségességét a kezdeményezés alapjául szolgáló ügyben. Az indítvány nem tartalmaz állítást, így érveket sem arra vonatkozóan, hogy az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezése, illetve a végrehajtási eljárás felfüggesztése tárgyában folyamatban lévő másodfokú eljárásban a Vht. 34. § (2) bekezdés második mondatát alkalmaznia kellene. Az indítványozó által megfogalmazott alkotmányos aggályok az Alkotmánybíróság megítélése szerint nem a kezdeményezés alapjául szolgáló ügyre vonatkoznak, nem azzal vannak közvetlen összefüggésben. Ezt a megállapítást támasztja alá az Alkotmánybíróság szerint, hogy az indítványozó a támadott jogszabályi rendelkezés alkalmazásának kizárását nem ezen eljárás vonatkozásában, hanem az elsőfokú bíróság előtt folyamatban volt, illetve az elsőfokú bíróság 6. számú – az adós végrehajtási kifogását és költségmentessége engedélyezése iránti kérelmét elutasító – végzése elleni fellebbezés folytán folyamatban lévő másodfokú eljárásban kezdeményezte. A fentieket értékelve az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 25. § (2) bekezdés szerinti azon feltételnek sem, miszerint a bírói indítvány a kezdeményezés alapjául szolgáló bírósági ügyben alkalmazandó jogszabályi rendelkezésre vonatkozik.
- [17] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bírói kezdeményezés nem felel meg az Abtv. 25. § (1) bekezdésében meghatározott feltételeknek, ezért – a további törvényi követelmények vonatkozásában a vizsgálatot mellőzve – a bírói kezdeményezést az Abtv. 64. § *d*) pontja alapján visszautasította.
- [18] Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy a jelen ügyben hozott végzése nem képezi akadályát annak, hogy az indítványozó bíróság az alkotmányos rendelkezések keretei között és az eljárási garanciák betartásával a támadott jogszabályi rendelkezés érdemi vizsgálatára alkalmas bírói kezdeményezéssel forduljon az Alkotmánybírósághoz.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

[19] Egyetértek a rendelkező részben foglaltakkal.

[20] 1. Álláspontom szerint az Alkotmánybíróság az irányadó gyakorlatának megfelelően jutott arra a következtetésre, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 25. § (2) bekezdése szerinti azon feltételnek, miszerint a bírói indítványnak a kezdeményezés alapjául szolgáló bírósági ügyben alkalmazandó jogszabályi rendelkezésre kell vonatkoznia. A jelen esetben egyértelműen megállapítható, hogy az indítványozó a támadott jogszabályi rendelkezés alkalmazásának kizárását nem a kezdeményezés alapjául szolgáló ügyben, hanem az elsőfokú bíróság előtt folyamatban volt, illetve az elsőfokú bíróság 6. számú – az adós végrehajtási kifogását és költségmentessége engedélyezése iránti kérelmét elutasító – végzése elleni fellebbezés folytán folyamatban lévő másodfokú eljárásban kezdeményezte.

[21] 2. Lényegesnek tartom ugyanakkor, hogy az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben hozott végzése nem képezi akadályát annak, hogy az indítványozó bíróság a támadott jogszabályi rendelkezés érdemi vizsgálatára alkalmas bírói kezdeményezéssel forduljon az Alkotmánybírósághoz. Ezzel összefüggésben ugyanakkor lényegesnek tartom kiemelni az alábbiakat.

[22] Az Alkotmánybíróság a 773/D/2007. AB határozatában a Vht. 34. § (2) bekezdésének az indítvánnyal érintett rendelkezésével tartalmában hasonló szabályt a korábbi – még az Alaptörvény hatályba lépése előtti – gyakorlatában már vizsgált. Ennek során az Alkotmánybíróság rámutatott, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból nem következik olyan tilalom, amely megakadályozná, hogy az igazságszolgáltatás működtetési költségek ne lennének a felekre átháríthatók. A tisztességes eljárásból fakadó követelményekből nem vezethető le a perlekedéssel kapcsolatos költségek viseléséből eredő kockázatok teljes kiküszöbölése [64/1991. (XII. 17.) AB határozat, ABH 1991, 297, 302].

[23] Az Alkotmánybíróság utalt arra is, hogy a bírói út igénybevételére vonatkozó alkotmányi rendelkezésből csak az következik, hogy – a jogalkotót megillető széles mérlegelési jogkörben – amikor szükséges a perrel kapcsolatos kiadásokra is megfelelő támogatási rendszert biztosítson, olyan mértékben, hogy a költségviselési szabályok folytán a bírói út igénybevétele ne lehetetlenüljön el. A kedvezményekre és mentességekre azonban senkinek nincs alanyi joga [61/1992. (XI. 20.) AB határozat, ABH 1992, 280, 281; 1074/B/1994. AB határozat, ABH 1996, 452, 453–454; 1518/B/1991. AB határozat, ABH 1993, 570, 571; 181/B/1993. AB határozat, ABH 1994, 588, 589; 574/B/1996. AB határozat, ABH 1996, 628, 629; 539/B/1997. AB határozat, ABH 1998, 734, 735; 1106/B/1997. AB határozat, ABH 2003, 1018, 1023].

[24] Lényegesnek tartom annak kiemelését is a korábbi alkotmánybírósági gyakorlatból, miszerint a bírósági határozatok tiszteletben tartása, a jogerős bírósági döntések teljesítése – akár jogszerű kényszerítés árán is –

a jogállamisággal kapcsolatos alkotmányos értékekhez tartozik. A végrehajtási eljárásban már nem a mindenkit megillető alkotmányos személyi jogokat kell elvont módon védeni, hanem az „ártatlanságában” a megelőző eljárás során megcáfolt jogsértővel szemben kell konkrét törvényes kényszerítő eszközöket alkalmazni. Ha ugyanis a végrehajtási rendszer gyenge és könnyen kijátszható, ez óhatatlanul a bírósági határozatok lebecsüléséhez, jogbizonytalansághoz, a jogtudat romlásához, a jogállamiság sérelméhez vezet (773/D/2007. AB határozat, ABH 2010, 1724).

- [25] 3. A fentiek alapján látható, hogy az Alkotmánybíróság részben már vizsgálta a perköltségviselésnek a Vht. 34. § (2) bekezdésében foglalt szabályait, és a kidolgozott alkotmányos szempontok támpontul szolgálhatnak egy esetleges bírói kezdeményezés érvrendszerében is.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [26] Egyetértettem a többségi döntéssel abban a kérdésben, hogy az indítvány nem felelt meg a törvényi feltételeknek, mivel a bíróság nem azon az ügyszámon folyó ügyben függesztette fel eljárását, amelyben alkalmaznia kellett volna a Vht. 34. § (2) bekezdését. Ugyanakkor álláspontom szerint a végzés nem ad kellő támpontot az indítványozó bíróság számára, hogy a visszautasítást követően hogyan és mely (bírói) ügyszámon terjeszthet elő újabb indítványt, amennyiben továbbra is alkotmányossági aggályai vannak a Vht. 34. § (2) bekezdésével kapcsolatban. Összességében úgy vélem, hogy pontosabb/egyértelműbb – akár adott bírósági ügyszámra is kiterjedő – tájékoztatást kellett volna részesíteni az indítványozó bíróságot.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [27] A végzés indokolásának 3.2. pontjában (Indokolás [15] és köv.) rögzített eljárási akadály mibenléte (a támadott rendelkezésnek az indítvány alapjául szolgáló ügyben történő alkalmazandóságának hiánya), és azzal összefüggésben az ezen akadály elhárításának és egy esetleges – eljárásjogi szempontból is megfelelő – újabb bírói kezdeményezés benyújtásának lehetőségével kapcsolatos tájékoztatás kapcsán indokoltnak tartom az indokolás szövegének további egyértelműsítését.
- [28] Nézetem szerint tömören, ugyanakkor a 3.2. pontban (Indokolás [15] és köv.) írtaknál egyértelműbben, *expressis verbis* szükséges hangsúlyozni azt az álláspontot, hogy a támadott szabály kizárólag az 52.Pkf.637.611/2021. ügyszámon folyamatban lévő ügyben kerülhet alkalmazásra, de az az 52.Pkf.637.612/2021. számú ügyben, amelyben az indítványnak az Alkotmánybírósághoz történő benyújtására ténylegesen sor került – tekintettel az alapügynek a fellebbezések következtében másodfokon történő különválására és az egyes ügyszámokon folyó eljárások tartalmára – fogalmilag kizárt.
- [29] Ez a kiegészítés kézzelfoghatóbbá teszi a visszautasító végzés utolsó bekezdésében foglalt megjegyzést is, és ezáltal méginkább értelmezhető az a probléma, mely az indítvány elbírálásának a támadott rendelkezés alkalmazandóságával összefüggésben újtában állt.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás alkotmánybíró különvéleménye

- [30] A végzés rendelkező részét és indokolását nem támogattam.
- [31] A bírói kezdeményezés tárgya a bírói jogvédelem végrehajtási eljárásban betöltött funkciójával kapcsolatos. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján alanyi jog a bírói út igénybevétele és a hatékony bírói jogvédelem, melyek feltételeit az államnak kötelessége biztosítani {5/2013. (II. 21.) AB határozat, Indokolás [43]}.
- [32] A tárgyi ügy elbírálásakor az Alkotmánybíróság többségi álláspontja álláspontom szerint formalista szemléletet követett. Az Abtv. 25. § szerinti eljárás megindításának egyik feltétele a bírósági eljárás felfüggesztése. A bírói kezdeményezés tárgyában hozott végzés rendelkező része és indokolása alapján a tárgyi ügyben, az adott vagyontárgy végrehajtásával kapcsolatban az eljárás felfüggesztésre került. A végrehajtási kifogás tárgyában hozott, az alkotmánybírósági eljárást kezdeményező végzés tehát egyértelműen az alaptörvény-ellenesnek vélt szabály alkalmazásával érintett végrehajtási cselekmény foganatosításának felfüggesztéséről rendelkezik. A többségi döntés indokolása szerint a bírósági eljárás felfüggesztésére nem került sor. Nem értek egyet ezzel az állásponttal, mert az eljáró bíróság végzése tényszerűen ellentmond ennek a megállapításnak.
- [33] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés]. A bíróságoktól az Alaptörvény 28. cikke a jogalkalmazás során elvárja az Alaptörvénnyel összhangban álló jogértelmezést. Ha az eljáró bíróság alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazását észleli, akkor az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezheti [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pont, Abtv. 25. § (1) bekezdés]. Az Alkotmánybíróság és a rendes bíróságok az Alaptörvényben biztosított feladataikat a tárgyi eljárástípusban közösen, egymásra tekintettel látják el és végeredményben az Alaptörvény 28. cikk harmadik mondata szerinti „józan éznek és a közjónak megfelelő erkölcsös” Alaptörvény és jogszabályértelmezési célok érvényre juttatása közös felelősségük. A végzés indokolásában követett formalista szemlélet nem támogatja ezen célok érvényesülését.
- [34] A tárgyi ügyben az Alkotmánybíróságnak érdemben kellett volna vizsgálni az indítványt. A bírói kezdeményezés a Vht. 34. § (2) bekezdés második mondata alaptörvény-ellenességét állította. Az eljáró bíróság társadalmilag érzékeny jogi rendelkezés alaptörvény-ellenességét állította.
- [35] A végrehajtási eljárásban igénybevehető jogvédelmi eszközök és azok anyagi előfeltételeinek alkotmányos értékelése az Alkotmánybíróság feladata. A jogvédelem jellege, igénybevételeinek lehetősége, a jogvédelem feltételrendszere szociálisan érzékeny kérdés, melyben az egymással szembenálló alkotmányos alapjogok, értékek méltányos és igazságos egyensúlya az Alkotmánybíróság eljárása során mérlegelendő kérdések. A korábbi alkotmánybírósági gyakorlat értékelése, annak az ügyre és a tényleges társadalmi és gazdasági viszonyokra vetítése véleményem szerint az érdemi elbírálást indokolták volna. A bírói kezdeményezés formalista kezelése azonban ebben az eljárásban ezt nem tette lehetővé.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

- [36] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

- [37] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/274/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3410/2022. (X. 21.) AB VÉGZÉSE

utólagos normakontroll indítvány visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése utólagos normakontroll tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a külföldről támogatott szervezetek átláthatóságáról szóló 2017. évi LXXVI. törvény 1. § (2) bekezdése, 2. § (2) bekezdésében az „, és az egyesületet vagy alapítványt külföldről támogatott szervezetként rögzíti” szövegrész, 2. § (4) és (5) bekezdései, valamint a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény 94. § (1) bekezdés *h*) pontja és 95. § *e*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az országgyűlési képviselők egynegyedénél több, hatvan országgyűlési képviselő (a továbbiakban: indítványozók, kapcsolattartóik: dr. Szél Bernadett és Iktóty István) az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *e*) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 24. § (1) bekezdése alapján a 2017. július 11-én benyújtott indítványában kérte az Alkotmánybíróságtól annak megállapítását, hogy – a külföldről támogatott szervezetek átláthatóságáról szóló 2017. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Tv.) 1. § (2) bekezdése ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, – a Tv. 1. § (4) bekezdése az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdései szerinti hátrányos megkülönböztetést valósít meg, – a Tv. 2. § (2) bekezdésében az „, és az egyesületet vagy alapítványt külföldről támogatott szervezetként rögzíti” szövegrész, a Tv. 2. § (4) bekezdése, valamint a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény (a továbbiakban: Cnytv.) 94. § (1) bekezdés *h*) pontja és 95. § *e*) pontja ellentétes az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdésével, II. cikkével, VI. cikk (1) bekezdésével, továbbá ezekkel összefüggésben a XV. cikk (1) és (2) bekezdéseivel, a Tv. 2. § (5) bekezdése ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, I. cikk (4) bekezdésével, II. cikkével, VI. cikk (1) bekezdésével, továbbá ezekkel összefüggésben a XV. cikk (1) és (2) bekezdéseivel, illetve a IX. cikk (1) és (2) bekezdéseivel.
- [2] Mindezekre tekintettel kérték az indítványozók, hogy a kifogásolt jogszabályhelyeket az Alkotmánybíróság a hatálybalépésükre visszamenőlegesen semmisítse meg.
- [3] A Tv. 1. § (2) bekezdése szerint a „törvény értelmében támogatásnak minősül jogcímétől függetlenül a közvetlenül vagy közvetve külföldről származó mindazon pénzbeli vagy egyéb vagyoni jellegű juttatás, amely egy adóévben egyenként vagy összesítve eléri a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Pmt.) 6. § (1) bekezdés *b*) pontjában meghatározott összeg kétszeresét”. Az indítványozók szerint e jogszabályi rendelkezés azért ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, mert a „külföldről származó”, a „közvetlenül vagy közvetve”, a „jogcímétől függetlenül” fogalmát oly mértékben bizonytalanul határozza meg, amely a civil szervezetek számára a Tv. szerinti kötelezettségeik teljesítését kiszámíthatatlanná teszi, így a jogállamiság, a jogbiztonság, illetve normavilágosság sérelmére vezet.
- [4] A Tv. 2. § (2) bekezdésében az „, és az egyesületet vagy alapítványt külföldről támogatott szervezetként rögzíti” szövegrész, valamint ezzel összefüggésben a Civil Információs Portálon, illetve a bírósági nyilvántartásban a külföldről támogatott szervezetnek minősülés tényének feltüntetését előíró Tv. 2. § (4) bekezdése, valamint a Cnytv. 94. § (1) bekezdés *h*) pontja és 95. § *e*) pontja az indítványozók véleménye szerint azért sérti az Alaptörvény II. cikkében elismert, az emberi méltóságból mint anyajogból levezetett önazonossághoz való jogot, mert előírja számukra egy olyan minőség felvállalását, amelyet maguktól nem feltétlenül fogadnának el önazonosságuk részeként. A jogszabályi rendelkezés a VI. cikk (1) bekezdésében elismert, a jó hírnév tiszteletben tartásához való jogot is sérti az indítványozók szerint, mert a „külföldről támogatott szervezet” mint kvázi jogállás bevezetése és a bírósági nyilvántartásban, valamint a Civil Információs Portálon való közzététele az adott szabályozási és társadalmi kontextusban alkalmas az érintett civil szervezetek jóhírnevének csorbítására.

- [5] A támadott jogszabályi rendelkezések nyilvántartásokban történő feltüntetésre vonatkozó ezen csoportja továbbá a jóhírnévhez való jog és az önazonossághoz való jog tekintetében az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdései szerinti hátrányos megkülönböztetést valósít meg, mert a Tv. 1. § (4) bekezdése szerinti szervezeteket (a civil szervezetnek nem minősülő egyesületet és alapítványt, a sportról szóló 2004. évi I. törvény hatálya alá tartozó egyesületet, a vallási tevékenységet végző szervezetet, továbbá a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény szerinti nemzetiségi szervezetet és nemzetiségi egyesületet, valamint az alapító okirata szerint adott nemzetiség érdekvédelmét, érdekképviselését, vagy a nemzetiségi kulturális autonómiával közvetlenül összefüggő tevékenységet ellátó alapítványt) nem terheli e kötelezettség. Az indítványozók álláspontja szerint, még abban az esetben is, ha az Alkotmánybíróság úgy ítélné meg, hogy a támadott rendelkezések a fenti alapjogokkal nem hozhatók összefüggésbe, a megkülönböztetés az észszerűségi teszt szerint alaptörvény-ellenes ségre vezet.
- [6] A Tv. 2. § (5) bekezdése szerint a „külföldről támogatott szervezet az (1) bekezdés szerinti bejelentést követően haladéktalanul közzéteszi a honlapján, valamint feltünteti az általa kiadott, a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló törvény szerinti sajtótermékekben és egyéb kiadványokban is, hogy e törvény alapján külföldről támogatott szervezetnek minősül.” Az indítványozók szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében garantált normavilágosság sérelmét eredményezi, hogy a Tv. 2. § (5) bekezdése szerinti közzétételi kötelezettség pontos keretei nem állapíthatók meg. E jogszabályi rendelkezés az indítványozók álláspontja szerint sérti az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében elismert, a jó hírnév tiszteletben tartásához való jogot is, mert a honlapon megvalósuló közzététel, illetve a sajtótermékekben és egyéb kiadványokban történő feltüntetés az adott szabályozási és társadalmi kontextusban alkalmas az érintett civil szervezetek jóhírnevének csorbítására. A jogszabályi rendelkezés sérti az Alaptörvény II. cikkében elismert, az emberi méltóságból mint anyajogból levezetett önazonossághoz való jogot, mert előírja az érintett civil szervezetek számára egy olyan minőség felvállalását, amelyet maguktól nem feltétlenül fogadnának el önazonosságuk részeként. A feltüntetésre, illetve közzétételre vonatkozó jogszabályi rendelkezés az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdései szerinti hátrányos megkülönböztetést valósít meg, mert egyes, egyébként homogén csoportba tartozó egyesületeket, illetve szervezeteket nem terheli e kötelezettség. Ezen túlmenően az érintett jogszabályi rendelkezés sérti a civil szervezetek Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében elismert véleménynyilvánítás szabadságához való jogát, illetve az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésében garantált sajtószabadságot is, mivel olyan információ közzétételére kötelezi őket, amelyet szabad akaratukból esetlegesen nem tüntetnének fel.
- [7] 2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontja, és az Abtv. 24. § (1) bekezdése alapján az indítvány az arra jogosultaktól származik, azt a parlamenti képviselők több mint egy-negyede terjesztette elő. Az indítványozók az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelmet terjesztettek elő; megjelölték az Alaptörvény, illetve az Abtv. azon rendelkezéseit [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pont, Abtv. 24. § (1) bekezdés] amelyek megállapítják az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozók jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Előadták az eljárás megindításának az indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], továbbá megjelölték az Alkotmánybíróság által vizsgálendő jogszabályi rendelkezéseket [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítványozók indokolták, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezések miért ellentétesek az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont] és kifejezett kérelmet terjesztettek elő a támadott jogszabályi rendelkezések megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [8] 3. A beadvány benyújtását követően az Alkotmánybíróság – az Abtv. 57. § (1) bekezdése alapján – felkérte az igazságügyi minisztert az indítvánnyal kapcsolatos álláspontjának kifejtésére.
- [9] 4. Az indítvány előterjesztését követően, 2018. február 6-án az Európai Bizottság az Európai Unió működéséről szóló szerződés 258. cikke alapján az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) előtt C-78/18. ügyszámon bírósági eljárást indított. Az Alkotmánybíróság teljes ülése a 3198/2018. (VI. 21.) AB végzésével – az Abtv. 60. §-a és az Ügyrend 45. §-a alapján – a megindított EUB-eljárás befejezéséig felfüggesztette az eljárást. Az EUB 2020. június 18-án hozta meg a döntését a C-78/18. ügyszámon előtte folyamatban volt ügyben. Tekintettel arra, hogy az EUB fent hivatkozott döntésével megszűnt a felfüggesztés oka, az előadó alkotmánybíró az Ügyrend 45. § (5) bekezdése alapján az alkotmányjogi panasz eljárás folytatásáról határozott.

- [10] Az eljárás folytatása során az Alkotmánybíróság észlelte, hogy 2021. május 27-én a Magyar Közlöny 97. számában kihirdetésre került az Európai Unió Bírósága C-78/18. számú ügyben hozott ítéletének végrehajtása érdekében a közélet befolyásolására alkalmas tevékenységet végző civil szervezetek átláthatóságáról szóló 2021. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Módtv.). Az indítványozók a Módtv.-ben foglaltakra nézve nem egészítették ki az absztrakt utólagos normakontroll indítványukat.
- [11] Az indítvány benyújtását követően a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 12. §-a alapján a Tv. egésze hatályon kívül helyezésre került a Módtv. rendelkezéseinek megfelelően, 2021. július 1-jével. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Tv. egésze már nincs hatályban. Az Cnytv. 94. § (1) bekezdés h) pontja és 95. § e) pontja szintén hatályukat veszítették.
- [12] 5. Az Abtv. 64. § e) pontja alapján az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálat nélkül visszautasítja az indítványt, ha a vizsgált jogszabály hatályvesztését állapítja meg. Az Abtv. e rendelkezése alapján ez alól csak a bírói kezdeményezés és az alkotmányjogi panasz alapján indult, konkrét normakontrollra irányuló eljárások jelentenek kivételt {38/2012. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [19], megerősítette: 31/2015. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [17]; 3388/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. Tekintettel arra, hogy az indítvány absztrakt utólagos normakontrollra irányul, az Alkotmánybíróság a hatályukat veszített jogszabályi rendelkezések felülvizsgálatát kezdeményező indítványt az Abtv. 64. § e) pontja alapján a rendelkező részben foglaltak szerint visszautasította.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: II/1460/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3411/2022. (X. 21.) AB VÉGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a külföldről támogatott szervezetek átláthatóságáról szóló 2017. évi LXXVI. törvény egészé, annak 1. § (1) bekezdése, 2. § (1)–(5) bekezdései, 3. §-a, valamint a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény 94. § (1) bekezdés *h*) pontja és 95. § e) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (GREENPEACE Magyarország Egyesület) jogi képviselője útján (dr. Gutper Ildikó ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. E panaszában az indítványozó elsődlegesen a külföldről támogatott szervezetek átláthatóságáról szóló 2017. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Tv.) egészé alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. Másodlagosan a Tv. 1. § (1) bekezdése, 2. § (1)–(5) bekezdései, 3. §-a, valamint a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény (a továbbiakban: Cnytv.) 94. § (1) bekezdés *h*) pontja és 95. § e) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta.
- [2] Az indítványozó a Tv. egészét ellentétesnek ítélte az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével, VIII. cikk (2) bekezdésével, a IX. cikk (1) és (2) bekezdésével, a XXI. cikk (1) bekezdésével, valamint az e cikkekben biztosított jogokra tekintettel a XV. cikk (1) és (2) bekezdésével. A másodlagos kérelmében megjelölt egyes törvényi rendelkezéseket az Alaptörvény I. cikk (3) és (4) bekezdéseire is tekintettel az Alaptörvény VI. cikk (1) és (2) bekezdésével, VIII. cikk (2) bekezdésével, IX. cikk (1) és (2) bekezdésével, XXI. cikk (1) bekezdésével, valamint az e cikkekben biztosított jogokra tekintettel a XV. cikk (1) és (2) bekezdésével találta ellentétesnek.
- [3] 2. Az indítványozó érintettsége és alkotmányjogi panasza alátámasztásaként az alábbi indokokra hivatkozott.
- [4] Az indítványozó egyesületként működik és az indítvány benyújtásakor már részesült külföldi támogatásban 7,2 millió forintot elérő vagy meghaladó értékben. Ezzel a Tv. szerinti jogkorlátozások közvetlen érintettje, mert megfelel a Tv. személyi hatályának. A jogsérelmek a támadott rendelkezések hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következnek be.
- [5] 2.1. Az indítványozó kifejtette, miszerint a Tv. általi külföldről támogatott szervezetté minősítés, az őt terhelő bejelentési, adatszolgáltatási, közzétételi, illetve feltüntetési kötelezettség, illetve a nyilvántartásban való rögzítés kötelezettsége az egészséges környezethez való jog sérelmét okozzák. Ennek okaként azt jelölte meg, hogy a szükségképpen határon átívelő, nemzeti és nemzetközi környezetvédelmi munkákat hátrányosan érinti a Tv. a külföldi finanszírozás miatt, ami a környezethez való jog intézményvédelmi szintjét a szükségesség-arányosság követelményeivel össze nem egyeztethető módon csökkenti. Hangsúlyozta, hogy a környezetvédelmi intézményrendszer szervezeti oldalának az államapparátus mellett a civil szervezetek – így az indítványozó is – részesei, lévén őket a környezetvédelemmel összefüggő eljárási jogosultságokat biztosító törvények különleges helyzetbe hozzák, valamint részt vesznek a környezet védelméhez kapcsolódó feladatok ellátásában is. Erre tekintettel a környezethez való jogból fakadó állami minimumkötelezettség, hogy tartózkodjon e szervezetek működésének elnehezítésétől. Felhívta a figyelmet az indítványozó továbbá arra, hogy a környezetvédelmi tevékenység annak jellegadó sajátosságaiából fakadóan, illetve a környezeti ártalmak karakterisztikáira is tekintettel hatékonyan csak országhatárokon átívelő módon és formában, nemzetközi együttműködés keretein belül valósulhat meg. Ebből következően e tevékenység okszerűen együtt jár külföldi források igénybevitelével, amelyet a Tv. ugyan nem tilt, de elnehezít, ezzel választás elé állítva a szervezetet: vagy vállalja az alaptörvény-

sértő Tv. által előírt kötelezettségeket, vagy azt veszélyezteti, hogy nem jut forrásokhoz. Ez az intézményvédelmi szint csökkenését idézi elő, ami ellentétes a környezetvédelemnek az Alkotmánybíróság által kibontott tartalmával.

- [6] 2.2. A jó hírnévhez való jog sérelmével összefüggésben az indítványozó kifejtette, hogy a külföldről támogatott jelző – a magyar politikai kontextus sajátosságaira tekintettel – a szervezetek hitelességét, hasznosságukba vetett bizalmat aláássa. E „címke” megbélyegző, lealacsonyító, amelyet a Tv. preambuluma és indokolása is megerősítenek, lévén arra a feltételezésre épülnek, hogy a Tv. személyi hatálya alá eső jogalanyok támogatóik céljait szolgálják, illetve tényszerűség nélkül hivatkoznak a nemzetbiztonság, a nemzeti szuverenitás, a pénzmosás, valamint a terrorizmus finanszírozásának veszélyeire, az érintett jogalanyokat e veszélyekkel hozva összefüggésbe. A jóhírnévhez való jog így megvalósított sérelme szükségtelen, alkalmatlan és aránytalan jogkorlátozás eredménye.
- [7] 2.3. A civil szervezetek és támogatóik magánszférához, illetve a személyes adatok védelméhez való joga sérelmével kapcsolatban az indítványozó előadta, hogy a támogatók adatainak hozzáférhetővé tétele legitim jogkorlátozási cél elérésére nem alkalmas, ahhoz nem szükséges, azzal nem arányos. A támogatás tényéből ugyanis a támogatók kapcsolataira, (politikai) véleményére, világnézeti meggyőződésére lehet következtetni, valamint a Tv. ezzel különleges adatok nyilvánosságra hozatalát írja elő. Továbbá a szervezeteket is megfosztja attól a lehetőségtől, hogy támogatóik személyét bizalmasan kezeljék. Kifejtette továbbá, hogy az egyesületek és alapítványok közhatalmat nem gyakorolhatnak, illetőleg hogy a támogatóknak nincs és nem is lehet egy alapítvány vagy egyesület tevékenysége felett meghatározó befolyásuk. E jogkorlátozás nem feleltethető meg tehát az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének, az alapjogsérelem szükségtelen, alkalmatlan és aránytalan jogkorlátozás eredménye.
- [8] 2.4. A véleménynyilvánítás szabadságának sérelmével összefüggésben az indítványozó előadta, hogy a szervezetekkel szemben a Tv. bizalmatlanságot kelt, ezzel szükségtelen és aránytalan módon avatkozik bele abba, hogy e jogalanyok miképpen vehetnek részt a demokratikus közéleti vitákban, amelyeknek – kiváltképp a környezetvédelmi szakmai szegmensnek – egyébként aktív alakítója többek között az információáramlás elősegítése, kampánytevékenység, laboratóriumi vizsgálatok végzése, oktatás és érdekérvényesítés révén. A Tv. e tevékenységét érintő fontos közügyekkel összefüggésben kifejtett véleményét hitelteleníti, ki akarja rekeszteni a demokratikus közéleti vitákból, káros és illegitim konnotációt társítva hozzá. A külföldről finanszírozott szervezet mint „címke” feltüntetésének kötelezettsége a vélemények piacán versengő álláspontok közül e szervezet nézeteit hátrányba hozza. A Tv. által előírt kötelezettségek nemhogy a transzparenciát nem szolgálják, de adott esetben az átláthatóságot illetően még félrevezető is lehetnek. E hátrány sem egyeztethető össze az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével.
- [9] 2.5. Az indítványozó szerint a Tv. az egyesülési szabadságot is sérti, mivel a külföldről jövő támogatásokat bár nem tiltja meg, a szervezeteket regisztrációra és tételes beszámolásra kötelezi, amely a működést elnehezíti, a kötelezettségek nemteljesítése esetére pedig szankciókat helyez kilátásba. Az indítványozó kifejtette, hogy a szabályozás által megvalósított alapjog-korlátozás szükségessége hiányzik, ugyanis a Tv. indokolása által kitűzött célok – a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozásával összefüggő ellenőrzés, valamint a külföldi érdekcsoportok befolyásának megakadályozása – és a támogatások forrása között semmiféle értékelhető kapcsolat nem áll fenn. Ha el is fogadnánk e célokat legitimnek, a korlátozás akkor sem felelne meg a szükségesség és arányosság követelményének. A szükségesség hiánya kapcsán hangsúlyozta továbbá, hogy a szervezetek működésének nyilvánossága és ellenőrzése e szabályozás nélkül is kellőképpen biztosított, lévén a civil szervezetek egyébként is számos, részletes adatszolgáltatási kötelezettségnek vannak alávétve, adataik online és a bíróságokon is elérhetőek, éves pénzügyi beszámolójukat a honlapjukon kötelesek közzétenni. Az állami szervek a nem kormányzati szervezetek adataihoz a Tv. szabályozásától függetlenül is széleskörben hozzáférnek, az állami ellenőrzés megvalósul. E szabályozási környezetben a transzparencia növelésére a Tv. alkalmatlan. Mindezekre tekintettel a Tv. által az egyébként szükségtelen és aránytalan kötelezettségek nemteljesítése esetére kilátásba helyezett szankciók – a bírság vagy a bírósági megszüntetés – is aránytalanoknak tekinthetők.

- [10] 2.6. A hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelmét illetően az indítványozó előadta, hogy a Tv. teljes szabályozási koncepciója diszkriminatív. Amennyiben a Tv. egészét az Alkotmánybíróság nem találná a hátrányos megkülönböztetés tilalmával ellentétesnek, úgy kérte az indítványozó a Tv. 1. § (3) és (4) bekezdésében foglalt kivételek megsemmisítését az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésébe ütközésre tekintettel. A Tv. a civil szervezetek homogén csoportján belül megkülönböztetést valósít meg, mivel a (3) bekezdés szerinti támogatásban részesülő, illetve a (4) bekezdés szerinti szervezeteket nem terhelik a Tv. által előírt kötelezettségek, kedvezőtlenebb bánásmódot jelentő hátrányba hozva ezzel az észszerűtlen kivételszabályok alá nem eső szervezeteket. Mivel e megkülönböztetés alapjogok tekintetében valósul meg, így annak alkotmányossága az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdései kapcsán a szükségességi-arányossági teszt mentén ítéltető meg.
- [11] Az Európai Unió által kizárólag költségvetési szerven keresztül juttatott támogatásra vonatkozó kivételnek az átláthatóság kapcsán nincs észszerű alkotmányos indoka, lévén az átláthatóság célja a civil szervezet bevételeinek bárki által való megismerhetősége. A megkülönböztetés tehát észszerűtlen, következésképpen alaptörvényt sértő.
- [12] A pártra, a szakszervezetre, a kölcsönös biztosító egyesületre, a közalapítványra és a pártalapítványra vonatkozó kivétel sem alkotmányos cél, sem más alapvető jog mentén nem igazolható. Az átláthatóság és a befolyásmentes működést sértő törekvések elháríthatósága alkalmazható e jogi személyekre is, sőt a párt és a pártalapítvány, valamint részint a szakszervezet kapcsán ezek funkcióira tekintettel ezen alkotmányos érdekek még erőteljesebben érvényesülnek. Ezekből kifolyólag az indítványozó szerint sérülnek az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdései. Nem világos továbbá, hogy a sporttevékenységet vagy vallási tevékenységet végző, avagy nemzetiségek jogainak érdekképviseletét ellátó szervezetekre miért vonatkozik kivétel.
- [13] A külföldi támogató kategóriájának bevezetése kivételekre tekintet nélkül is diszkriminatív, hiszen azt egyrészt a Tv. által elérni kívánt célokat figyelembe véve minden – kül- és belföldi – támogatásra ki kellene terjeszteni, másrészt azt nem a forrás abszolút értékéhez, hanem annak a szervezetnek nyújtott összes támogatáshoz viszonyított arányához kellene kötni. A szabályozás e módszerrel a célját semmiképp sem tudja szolgálni.
- [14] 3. Az eljárása során az Alkotmánybíróság észlelte, hogy 2021. május 27-én a Magyar Közlöny 97. számában kihirdetésre került az Európai Unió Bírósága C-78/18. számú ügyben hozott ítéletének végrehajtása érdekében a közélet befolyásolására alkalmas tevékenységet végző civil szervezetek átláthatóságáról szóló 2021. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Módtv.). Az indítványozó a Módtv.-ben foglaltakra nézve nem egészítette ki alkotmányjogi panaszát.
- [15] Az indítvány benyújtását követően a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 12. §-a alapján a Tv. egésze hatályon kívül helyezésre került a Módtv. rendelkezéseinek megfelelően, 2021. július 1-jével. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Tv. egésze már nincs hatályban. Az Cnytv. 94. § (1) bekezdés *h*) pontja és 95. § *e*) pontja szintén hatályukat veszítették.
- [16] Az Alkotmánybíróságnak a panasz elbírálása során figyelemmel kellett lennie az indítvány elbírálásakor hatályos Módtv. szabályozására. Ez alapján fel kellett tárnia, hogy a megváltozott szabályozási környezetben, a Tv. helyébe lépő Módtv. szabályozási rendszerében az indítványban kifejtett alkotmányossági indokok érdemben vizsgálhatók-e, a megfogalmazott alkotmányossági kérdések változatlan formában megválaszolhatók-e {vö. 3163/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [12]; 3318/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [33]}.
- [17] Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként arra a megállapításra jutott, hogy az alkotmányjogi panasz érdemben már nem bírálható el a Tv. helyébe lépő Módtv. új, koncepcionálisan módosult szabályozási modellje alapján. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a Módtv. által bevezetett új szabályozási modell ugyanis alapvetően tér el az indítvánnyal támadott korábbi szabályozási modelltől. Ebből fakadóan az indítványozó által megfogalmazott alkotmányossági kérdések már nem válaszolhatók meg változatlan formában, így az indítvány oka fogyottá vált. Az indítványban felvetett egyes alkotmányossági kérdések a Tv. szabályozási koncepcióján belül, és annak az egymással szoros tartalmi kapcsolatban álló szabályaira nézve kerültek megfogalmazásra, ezért azok az Alkotmánybíróság megítélése szerint változatlan formában már nem értelmezhetők és nem válaszolhatók meg a Módtv.-vel bevezetett új szabályozási koncepción belül és új törvényi rendelkezések tekintetében {vö. 3318/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [34]–[35]}.
- [18] 4. Az Alkotmánybíróság a szabályozási modellek általános összehasonlítását követően külön-külön is összevetette az indítvány egyes elemeit a Módtv. törvényi rendelkezéseivel. E vizsgálata során az Alkotmánybíróság figyelembe vette az indítvány azon alkotmányossági érveit és indokait, amelyek az eredetileg támadott

Tv. rendelkezéseinek állított alaptörvény-ellenességét támasztották alá. Ennek eredményeként is az volt megállapítható, hogy az alkotmányjogi panasz a Módtv. szabályozási koncepciójában, az általa teremtett jogszabályi környezetben az eredeti érvelése és alkotmányossági indokolása alapján már nem volt vizsgálható.

- [19] A már nem hatályos, eredetileg támadott Tv. összes rendelkezésének helyébe új szabályok léptek, amelyek nem hordozzák az eredeti indítványban megfogalmazott alkotmányossági problémákat, tekintettel a Módtv. által hatályba léptetett új tartalomra. A jogi szabályozás tehát koncepcionálisan és tartalmilag is lényegesen megváltozott. A Tv.-nek az indítványban felvetett lényegi rendelkezései – a külföldről támogatott szervezetté minősítés, a bejelentési, adatszolgáltatási, közzétételi és feltüntetési kötelezettség, a címke viselésének kötelezettsége, illetve az e kötelezettségek megszegése esetére előírt szankciók – helyébe a Módtv. előírásai szerint az Állami Számvevőszéket terhelő, a törvény hatálya alá eső civil szervezetekről szóló éves összefoglaló készítésének és közzétételének kötelezettsége lépett a törvényességi ellenőrzés körének e jogalanyokra való kibővítése mellett. A Módtv. rendelkezett továbbá arról is, hogy az alapítványok, valamint az egyesületek nyilvántartásába korábban bejegyzett külföldről finanszírozott szervezeti minőség mint tény hivatalból törlésre kerüljön úgy, hogy az mint törölt adat se lehessen megismerhető. Előírta továbbá a Tv. alapján indult és a Módtv. hatálybalépésekor még folyamatban lévő első- és másodfokú eljárások megszűnését a nem jogerősen kiszabott bírságok alkalmazására is kiterjedően. Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel megállapította, hogy az indítványban foglalt indítványelemek sem koherens rendszerükben, sem önálló vizsgálatuk által nem alkalmasak az alapjaiban megváltozott szabályozási környezetben érdemi elbírálásra.
- [20] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nyilvánvalóan okafogyottá vált, ezért az eljárást az Abtv. 59. §-a és az Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pontja alapján megszüntette.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2041/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3412/2022. (X. 21.) AB VÉGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a külföldről támogatott szervezetek átláthatóságáról szóló 2017. évi LXXVI. törvény egésze, annak 1. § (1) bekezdése, 2. § (1)–(5) bekezdései, 3. §-a, valamint a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény 94. § (1) bekezdés *h*) pontja és 95. § *e*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó [DélUtán Alapítvány (székhely: 1093 Budapest, Közraktár u. 22.)] az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. E panaszában az indítványozó elsődlegesen a külföldről támogatott szervezetek átláthatóságáról szóló 2017. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Tv.) egésze alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. Másodlagosan a Tv. 1. § (1) bekezdése, 2. § (1)–(5) bekezdései, 3. §-a, valamint a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény (a továbbiakban: Cnytv.) 94. § (1) bekezdés *h*) pontja és 95. § *e*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta.
- [2] Az indítványozó a Tv. egészét ellentétesnek ítélte az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével, VIII. cikk (2) bekezdésével, a IX. cikk (1) és (2) bekezdéseivel, valamint az e cikkeken biztosított jogokra tekintettel a XV. cikk (1) és (2) bekezdéseivel. A másodlagos kérelmében megjelölt egyes törvényi rendelkezéseket az Alaptörvény I. cikk (3) és (4) bekezdéseire is tekintettel az Alaptörvény VI. cikk (1) és (2) bekezdéseivel, VIII. cikk (2) bekezdésével, IX. cikk (1) és (2) bekezdéseivel, valamint az e cikkeken biztosított jogokra tekintettel a XV. cikk (1) és (2) bekezdéseivel találta ellentétesnek.
- [3] 2. Az indítványozó érintettsége és alkotmányjogi panasza alátámasztásaként az alábbi indokokra hivatkozott.
- [4] Az indítványozó alapítványként működik és az indítvány benyújtásakor már részesült külföldi támogatásban 7,2 millió forintot addig el nem érő értékben. Azonban amennyiben a korábban pályázati úton elnyert támogatását fel kívánja használni, a Tv. hatálya alá kerül. Ezzel a Tv. szerinti jogkorlátozások közvetlen érintettje, mert megfelel a Tv. személyi hatályának. A jogsérelmek a támadott rendelkezések hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következnek be.
- [5] 2.1. Az indítványozó kifejtette, miszerint a Tv. általi külföldről támogatott szervezetté minősítés, az őt terhelő bejelentési, adatszolgáltatási, közzétételi, illetve feltüntetési kötelezettség, illetve a nyilvántartásban való rögzítés kötelezettsége a jó hírnévhez való jog sérelmét okozzák. Az indítványozó előadta, hogy a külföldről támogatott jelző – a magyar politikai kontextus sajátosságaira tekintettel – a szervezetek hitelességét, hasznosságukba vetett bizalmat aláássa. E „címke” megbélyegző, lealacsonyító, amelyet a Tv. preambuluma és indokolása is megerősítenek, lévén arra a feltételezésre épülnek, hogy a Tv. személyi hatálya alá eső jogalanyok támogatóik céljait szolgálják, illetve tényszerűség nélkül hivatkoznak a nemzetbiztonság, a nemzeti szuverenitás, a pénzmosás, valamint a terrorizmus finanszírozásának veszélyeire, az érintett jogalanyokat e veszélyekkel hozva összefüggésbe. A jó hírnévhez való jog így megvalósított sérelme szükségtelen, alkalmatlan és aránytalan jogkorlátozás eredménye.
- [6] 2.2. A civil szervezetek és támogatóik magánszférához, illetve a személyes adatok védelméhez való joga sérelmével kapcsolatban az indítványozó előadta, hogy a támogatók adatainak hozzáférhetővé tétele legitim jogkorlátozási cél elérésére nem alkalmas, ahhoz nem szükséges, azzal nem arányos. A támogatás tényéből ugyanis a támogatók kapcsolataira, (politikai) véleményére, világnézeti meggyőződésére lehet következtetni, valamint

a Tv. ezzel különleges adatok nyilvánosságra hozatalát írja elő. Továbbá a szervezeteket is megfosztja attól a lehetőségtől, hogy támogatóik személyét bizalmasan kezeljék. Kifejtette továbbá, hogy az egyesületek és alapítványok közhatalmat nem gyakorolhatnak, illetőleg hogy a támogatóknak nincs és nem is lehet egy alapítvány vagy egyesület tevékenysége felett meghatározó befolyásuk. E jogkorlátozás sem felelhet meg tehát az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének.

- [7] 2.3. A véleménynyilvánítás szabadságának sérelmével összefüggésben az indítványozó előadta, hogy a szervezetekkel szemben – a fentiekben kifejtettek miatt – a Tv. bizalmatlanságot kelt, ezzel szükségtelen és aránytalan módon avatkozik bele abba, hogy e jogalanyok miképpen vehetnek részt a demokratikus közéleti vitákban. E vitáknak egyébként a közhasznú szociális és mentálhigiénés tevékenységet végző, főként idős, valamint fogyatékos emberek számára lelkesegélyt nyújtó indítványozó elsődlegesen nem részese. Nem elsődleges feladatként azonban az érintett csoportok szociális és mentálhigiénés állapotával összefüggő közéleti tevékenységet végző klubrendezvények, szakmai találkozók tartása, a hazai szakirodalom bővítése, diákönkéntesek bevonása révén, a magyar társadalom, s különösen annak érintett szegmense állapotáról mondvá véleményt. A Tv. e véleményét hitelteleníti, ki akarja rekeszteni a demokratikus közéleti vitákból, káros és illegitim konnotációt társítva hozzá. A külföldről finanszírozott szervezet mint „címke” feltüntetéseinek kötelezettsége a vélemények piacán versengő álláspontok közül e szervezet nézeteit hátrányba hozza. A Tv. által előírt kötelezettségek nemhogy a transzparenciát nem szolgálják, de adott esetben az átláthatóságot illetően még félrevezető is lehetnek. E hátrány sem egyeztethető össze az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével.
- [8] 2.4. Az indítványozó szerint a Tv. az egyesülési szabadságot is sérti, mivel a külföldről jövő támogatásokat bár nem tiltja meg, a szervezeteket regisztrációra és tételes beszámolásra kötelezi, amely a működést elnehezíti, a kötelezettségek nemteljesítése esetére pedig szankciókat helyez kilátásba. Az indítványozó kifejtette, hogy a szabályozás által megvalósított alapjog-korlátozás szükségessége hiányzik, ugyanis a Tv. indokolása által kitűzött célok – a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozásával összefüggő ellenőrzés, valamint a külföldi érdekcsoportok befolyásának megakadályozása – és a támogatások forrása között semmiféle értékelhető kapcsolat nem áll fenn. Ha el is fogadnánk e célokat legitimnek, a korlátozás akkor sem felelne meg a szükségesség és arányosság követelményének. A szükségesség hiánya kapcsán hangsúlyozta továbbá, hogy a szervezetek működésének nyilvánossága és ellenőrzése e szabályozás nélkül is kellőképpen biztosított, lévén a civil szervezetek egyébként is számos, részletes adatszolgáltatási kötelezettségnek vannak alávetve, adataik online és a bíróságokon is elérhetőek, éves pénzügyi beszámolójukat a honlapukon kötelesek közzétenni. Az állami szervek a nem kormányzati szervezetek adataihoz a Tv. szabályozásától függetlenül is széleskörben hozzáférnek, az állami ellenőrzés megvalósul. E szabályozási környezetben a transzparencia növelésére a Tv. alkalmatlan. Mindezekre tekintettel a Tv. által az egyébként szükségtelen és aránytalan kötelezettségek nemteljesítése esetére kilátásba helyezett szankciók – a bírság vagy a bírósági megszüntetés – is aránytalanak tekinthetők.
- [9] 2.5. A hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelmét illetően az indítványozó előadta, hogy a Tv. teljes szabályozási koncepciója diszkriminatív. Amennyiben a Tv. egészét az Alkotmánybíróság nem találná a hátrányos megkülönböztetés tilalmával ellentétesnek, úgy kérte az indítványozó a Tv. 1. § (3) és (4) bekezdésében foglalt kivételek megsemmisítését az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésébe ütközésre tekintettel. A Tv. a civil szervezetek homogén csoportján belül megkülönböztetést valósít meg, mivel a (3) bekezdés szerinti támogatásban részesülő, illetve a (4) bekezdés szerinti szervezeteket nem terhelik a Tv. által előírt kötelezettségek, kedvezőtlenebb bánásmódot jelentő hátrányba hozva ezzel az észszerűtlen kivételszabályok alá nem eső szervezeteket. Mivel e megkülönböztetés alapjogok tekintetében valósul meg, így annak alkotmányossága az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdései kapcsán a szükségességi-arányossági teszt mentén ítéltető meg.
- [10] Az Európai Unió által kizárólag költségvetési szerven keresztül juttatott támogatásra vonatkozó kivételnek az átláthatóság kapcsán nincs észszerű alkotmányos indoka, lévén az átláthatóság célja a civil szervezet bevételeinek bárki által való megismerhetősége. A megkülönböztetés tehát észszerűtlen, következésképpen alaptörvényt sértő.
- [11] A pártra, a szakszervezetre, a kölcsönös biztosító egyesületre, a közalapítványra és a pártalapítványra vonatkozó kivétel sem alkotmányos cél, sem más alapvető jog mentén nem igazolható. Az átláthatóság és a befolyásmentes működést sértő törekvések elháríthatósága alkalmazható e jogi személyekre is, sőt, a párt és a pártalapítvány, valamint részint a szakszervezet kapcsán ezek funkcióira tekintettel ezen alkotmányos érdekek még

erőteljesebben érvényesülnek. Ezekből kifolyólag az indítványozó szerint sérülnek az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdései. Nem világos továbbá, hogy a sporttevékenységet vagy vallási tevékenységet végző, avagy nemzetiségek jogainak érdekképviseletét ellátó szervezetekre miért vonatkozik kivétel.

- [12] A külföldi támogató kategóriájának bevezetése kivételekre tekintet nélkül is diszkriminatív, hiszen azt egyrészt a Tv. által elérni kívánt célokat figyelembe véve minden – kül- és belföldi – támogatásra ki kellene terjeszteni, másrészt azt nem a forrás abszolút értékéhez, hanem annak a szervezetnek nyújtott összes támogatáshoz viszonyított arányához kellene kötni. A szabályozás e módszerekkel a célját semmiképp sem tudja szolgálni.
- [13] 3. Az eljárása során az Alkotmánybíróság észlelte, hogy 2021. május 27-én a Magyar Közlöny 97. számában kihirdetésre került az Európai Unió Bírósága C-78/18. számú ügyben hozott ítéletének végrehajtása érdekében a közélet befolyásolására alkalmas tevékenységet végző civil szervezetek átláthatóságáról szóló 2021. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Módtv.). Az indítványozó a Módtv.-ben foglaltakra nézve nem egészítette ki az alkotmányjogi panaszát.
- [14] Az indítvány benyújtását követően a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 12. §-a alapján a Tv. egésze hatályon kívül helyezésre került a Módtv. rendelkezéseinek megfelelően, 2021. július 1-jével. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Tv. egésze már nincs hatályban. Az Cnytv. 94. § (1) bekezdés *h)* pontja és 95. § *e)* pontja szintén hatályukat veszítették.
- [15] Az Alkotmánybíróságnak a panasz elbírálása során figyelemmel kellett lennie az indítvány elbírálásakor hatályos Módtv. szabályozására. Ez alapján fel kellett tárnia, hogy a megváltozott szabályozási környezetben, a Tv. helyébe lépő Módtv. szabályozási rendszerében az indítványban kifejtett alkotmányossági indokok érdemben vizsgálhatók-e, a megfogalmazott alkotmányossági kérdések változatlan formában megválaszolhatók-e {vö. 3163/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [12]; 3318/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [33]}.
- [16] Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként arra a megállapításra jutott, hogy a kivételes panaszindítvány érdemben már nem bírálható el a Tv. helyébe lépő Módtv. új, koncepcionálisan módosult szabályozási modellje alapján. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a Módtv. által bevezetett új szabályozási modell ugyanis alapvetően tér el az indítvánnyal támadott korábbi szabályozási modelltől. Ebből fakadóan az indítványozó által megfogalmazott alkotmányossági kérdések már nem válaszolhatók meg változatlan formában, így az indítvány oka foggyottá vált. Az indítványban felvetett egyes alkotmányossági kérdések a Tv. szabályozási koncepcióján belül, és annak az egymással szoros tartalmi kapcsolatban álló szabályaira nézve kerültek megfogalmazásra, ezért azok az Alkotmánybíróság megítélése szerint változatlan formában már nem értelmezhetők és nem válaszolhatók meg a Módtv.-vel bevezetett új szabályozási koncepción belül és új törvényi rendelkezések tekintetében {vö. 3318/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [34]–[35]}.
- [17] 4. Az Alkotmánybíróság a szabályozási modellek általános összehasonlítását követően külön-külön is összevetette az indítvány egyes elemeit a Módtv. törvényi rendelkezéseivel. E vizsgálata során az Alkotmánybíróság figyelembe vette az indítvány azon alkotmányossági érveit és indokait, amelyek az eredetileg támadott Tv. rendelkezéseinek állított alaptörvény-ellenességét támasztották alá. Ennek eredményeként is az volt megállapítható, hogy a kivételes panasz a Módtv. szabályozási koncepciójában, az általa teremtett jogszabályi környezetben az eredeti érvelése és alkotmányossági indokolása alapján már nem volt vizsgálható.
- [18] A már nem hatályos, eredetileg támadott Tv. összes rendelkezésének helyébe új szabályok léptek, amelyek nem hordozzák az eredeti indítványban megfogalmazott alkotmányossági problémákat, tekintettel a Módtv. által hatályba léptetett új tartalomra. A jogi szabályozás tehát koncepcionálisan és tartalmilag is lényegesen megváltozott. A Tv.-nek az indítványban felvetett lényegi rendelkezései – a külföldről támogatott szervezetté minősítés, a bejelentési, adatszolgáltatási, közzétételi és feltüntetői kötelezettség, a címke viselésének kötelezettsége, illetve az e kötelezettségek megszegése esetére előírt szankciók – helyébe a Módtv. előírásai szerint az Állami Számvevőszéket terhelő, a törvény hatálya alá eső civil szervezetekről szóló éves összefoglaló készítésének és közzétételének kötelezettsége lépett a törvényességi ellenőrzés körének e jogalanyokra való kibővítése mellett. A Módtv. rendelkezett továbbá arról is, hogy az alapítványok, valamint az egyesületek nyilvántartásába korábban bejegyzett külföldről finanszírozott szervezeti minőség mint tény hivatalból törlésre kerüljön úgy, hogy az mint törölt adat se lehessen megismerhető. Előírta továbbá a Tv. alapján indult és a Módtv. hatálybalépésekor még folyamatban lévő első- és másodfokú eljárások megszűnését a nem jogerősen kiszabott bírságok alkalmazására is kiterjedően. Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel megállapította, hogy az indítványban foglalt

indítványelemek sem koherens rendszerükben, sem önálló vizsgálatuk által nem alkalmasak az alapjaiban megváltozott szabályozási környezetben érdemi elbírálásra.

- [19] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kivételes alkotmányjogi panasz nyilvánvalóan okafogottá vált, ezért az eljárást az Abtv. 59. §-a és az Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pontja alapján megszüntette.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1857/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3413/2022. (X. 21.) AB VÉGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a külföldről támogatott szervezetek átláthatóságáról szóló 2017. évi LXXVI. törvény egészé, annak 1. § (1) bekezdése, 2. § (1)–(5) bekezdései, 3. §-a, valamint a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény 94. § (1) bekezdés *h*) pontja és 95. § *e*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó [Transparency International Magyarország Alapítvány (székhely: 1055 Budapest, Falk Miksa u. 30. IV. em. 2.)] az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. E panaszában az indítványozó elsődlegesen a külföldről támogatott szervezetek átláthatóságáról szóló 2017. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Tv.) egészé alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. Másodlagosan a Tv. 1. § (1) bekezdése, 2. § (1)–(5) bekezdései, 3. §-a, valamint a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény (a továbbiakban: Cnytv.) 94. § (1) bekezdés *h*) pontja és 95. § *e*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta.
- [2] Az indítványozó a Tv. egészét ellentétesnek ítélte az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével, VIII. cikk (2) bekezdésével, a IX. cikk (1) és (2) bekezdéseivel, valamint az e cikkeken biztosított jogokra tekintettel a XV. cikk (1) és (2) bekezdéseivel. A másodlagos kérelmében megjelölt egyes törvényi rendelkezéseket az Alaptörvény I. cikk (3) és (4) bekezdéseire is tekintettel az Alaptörvény VI. cikk (1) és (2) bekezdéseivel, VIII. cikk (2) bekezdésével, IX. cikk (1) és (2) bekezdéseivel, valamint az e cikkeken biztosított jogokra tekintettel a XV. cikk (1) és (2) bekezdéseivel találta ellentétesnek.
- [3] 2. Az indítványozó érintettsége és alkotmányjogi panasza alátámasztásaként az alábbi indokokra hivatkozott.
- [4] Az indítványozó alapítványként működik és az indítvány benyújtásakor már részesült külföldi támogatásban 7,2 millió forintot elérő vagy meghaladó értékben. Ezzel a Tv. szerinti jogkorlátozások közvetlen érintettje, mert megfelel a Tv. személyi hatályának. A jogsérelmek a támadott rendelkezések hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következnek be.
- [5] 2.1. Az indítványozó kifejtette, miszerint a Tv. általi külföldről támogatott szervezetté minősítés, az őt terhelő bejelentési, adatszolgáltatási, közzétételi, illetve feltüntetési kötelezettség, illetve a nyilvántartásban való rögzítés kötelezettsége a magánszféra-jogainak sérelmét okozzák. A civil szervezetek és támogatóik magánszférához, illetve a személyes adatok védelméhez való joga sérelmével kapcsolatban az indítványozó előadta, hogy a támogatók adatainak hozzáférhetővé tétele legitím jogkorlátozási cél elérésére nem alkalmas, ahhoz nem szükséges, azzal nem arányos. A támogatás tényéből ugyanis a támogatók kapcsolataira, (politikai) véleményére, világnézeti meggyőződésére lehet következtetni, valamint a Tv. ezzel különleges adatok nyilvánosságra hozatalát írja elő. Továbbá a szervezeteket is megfosztja attól a lehetőségtől, hogy támogatóik személyét bizalmasan kezeljék. Kifejtette továbbá, hogy az egyesületek és alapítványok közhatalmat nem gyakorolhatnak, illetőleg hogy a támogatóknak nincs és nem is lehet egy alapítvány vagy egyesület tevékenysége felett meghatározó befolyásuk. E jogkorlátozás nem felelhet meg tehát az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének, az alapjogsérelem szükségtelen, alkalmatlan és aránytalan jogkorlátozás eredménye.
- [6] 2.2. A véleménynyilvánítás szabadságának sérelmével összefüggésben az indítványozó előadta, hogy a szervezetekkel szemben a Tv. bizalmatlanságot kelt, ezzel szükségtelen és aránytalan módon avatkozik bele abba, hogy e jogalanyok miképpen vehetnek részt a demokratikus közéleti vitákban, amelyeknek egyébként ő – mint

független, a korrupció megfékezését, a közhatalmi döntéshozatal és a közpénzeket érintő folyamatok transzparenciáját, a közérdekű információk elérhetőségét ösztönző szakmai szervezet – aktív alakítója. A Tv. e tevékenységét érintő fontos közügyekkel összefüggésben kifejtett véleményét hitelteleníti, ki akarja rekeszteni a demokratikus közéleti vitákból, káros és illegitim konnotációt társítva hozzá. A külföldről finanszírozott szervezet mint „címke” feltüntetésének kötelezettsége a vélemények piacán versengő álláspontok közül e szervezet nézeteit hátrányba hozza. A Tv. által előírt kötelezettségek nemhogy a transzparenciát nem szolgálják, de adott esetben az átláthatóságot illetően még félrevezető is lehetnek. E hátrány sem egyeztethető össze az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével.

- [7] 2.3. Az indítványozó szerint a Tv. az egyesülési szabadságot is sérti, mivel a külföldről jövő támogatásokat bár nem tiltja meg, a szervezeteket regisztrációra és tételes beszámolásra kötelezi, amely a működést elnehezíti, a kötelezettségek nemteljesítése esetére pedig szankciókat helyez kilátásba. Az indítványozó kifejtette, hogy a szabályozás által megvalósított alapjog-korlátozás szükségessége hiányzik, ugyanis a Tv. indokolása által kitűzött célok – a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozásával összefüggő ellenőrzés, valamint a külföldi érdekcsoportok befolyásának megakadályozása – és a támogatások forrása között semmiféle értékelhető kapcsolat nem áll fenn. Ha el is fogadnánk e célokat legitimnek, a korlátozás akkor sem felelne meg a szükségesség és arányosság követelményének. A szükségesség hiánya kapcsán hangsúlyozta továbbá, hogy a szervezetek működésének nyilvánossága és ellenőrzése e szabályozás nélkül is kellőképpen biztosított, lévén a civil szervezetek egyébként is számos, részletes adatszolgáltatási kötelezettségnek vannak alávetve, adataik online és a bíróságokon is elérhetőek, éves pénzügyi beszámolójukat a honlapjukon kötelesek közzétenni. Az állami szervek a nem kormányzati szervezetek adataihoz a Tv. szabályozásától függetlenül is széleskörben hozzáférnek, az állami ellenőrzés megvalósul. E szabályozási környezetben a transzparencia növelésére a Tv. alkalmatlan. Mindezekre tekintettel a Tv. által az egyébként szükségtelen és aránytalan kötelezettségek nemteljesítése esetére kilátásba helyezett szankciók – a bírság vagy a bírósági megszüntetés – is aránytalanak tekinthetők.
- [8] 2.4. A hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelmét illetően az indítványozó előadta, hogy a Tv. teljes szabályozási koncepciója diszkriminatív. Amennyiben a Tv. egészét az Alkotmánybíróság nem találná a hátrányos megkülönböztetés tilalmával ellentétesnek, úgy kérte az indítványozó a Tv. 1. § (3) és (4) bekezdésében foglalt kivételek megsemmisítését az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésébe ütközésre tekintettel. A Tv. a civil szervezetek homogén csoportján belül megkülönböztetést valósít meg, mivel a (3) bekezdés szerinti támogatásban részesülő, illetve a (4) bekezdés szerinti szervezeteket nem terhelik a Tv. által előírt kötelezettségek, kedvezőtlenebb bánásmódot jelentő hátrányba hozva ezzel az észszerűtlen kivételszabályok alá nem eső szervezeteket. Mivel e megkülönböztetés alapjogok tekintetében valósul meg, így annak alkotmányossága az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdései kapcsán a szükségességi-arányossági teszt mentén ítéltető meg.
- [9] Az Európai Unió által kizárólag költségvetési szerven keresztül juttatott támogatásra vonatkozó kivételnek az átláthatóság kapcsán nincs észszerű alkotmányos indoka, lévén az átláthatóság célja a civil szervezet bevételeinek bárki által való megismerhetősége. A megkülönböztetés tehát észszerűtlen, következésképpen alaptörvényesértő.
- [10] A pártra, a szakszervezetre, a kölcsönös biztosító egyesületre, a közalapítványra és a pártalapítványra vonatkozó kivétel sem alkotmányos cél, sem más alapvető jog mentén nem igazolható. Az átláthatóság és a befolyásmentes működést sértő törekvések elháríthatósága alkalmazható e jogi személyekre is, sőt, a párt és a pártalapítvány, valamint részint a szakszervezet kapcsán ezek funkcióira tekintettel ezen alkotmányos érdekek még erőteljesebben érvényesülnek. Ezekből kifolyólag az indítványozó szerint sérülnek az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdései. Nem világos továbbá, hogy a sporttevékenységet vagy vallási tevékenységet végző, avagy nemzetiségek jogainak érdekképviseletét ellátó szervezetekre miért vonatkozik kivétel.
- [11] A külföldi támogató kategóriájának bevezetése kivételekre tekintet nélkül is diszkriminatív, hiszen azt egyrészt a Tv. által elérni kívánt célokat figyelembe véve minden – kül- és belföldi – támogatásra ki kellene terjeszteni, másrészt azt nem a forrás abszolút értékéhez, hanem annak a szervezetnek nyújtott összes támogatáshoz viszonyított arányához kellene kötni. A szabályozás e metódusokkal a célját semmiképp sem tudja szolgálni.
- [12] 3. Az eljárása során az Alkotmánybíróság észlelte, hogy 2021. május 27-én a Magyar Közlöny 97. számában kihirdetésre került az Európai Unió Bírósága C-78/18. számú ügyben hozott ítéletének végrehajtása érdekében a közélet befolyásolására alkalmas tevékenységet végző civil szervezetek átláthatóságáról szóló 2021. évi

- XLIX. törvény (a továbbiakban: Módtv.). Az indítványozó a Módtv.-ben foglaltakra nézve nem egészítette ki az alkotmányjogi panaszát.
- [13] Az indítvány benyújtását követően a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 12. §-a alapján a Tv. egésze hatályon kívül helyezésre került a Módtv. rendelkezéseinek megfelelően, 2021. július 1-jével. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Tv. egésze már nincs hatályban. Az Cnytv. 94. § (1) bekezdés *h*) pontja és 95. § *e*) pontja szintén hatályukat veszítették.
- [14] Az Alkotmánybíróságnak a panasz elbírálása során figyelemmel kellett lennie az indítvány elbírálásakor hatályos Módtv. szabályozására. Ez alapján fel kellett tárnia, hogy a megváltozott szabályozási környezetben, a Tv. helyébe lépő Módtv. szabályozási rendszerében az indítványban kifejtett alkotmányossági indokok érdemben vizsgálhatók-e, a megfogalmazott alkotmányossági kérdések változatlan formában megválaszolhatók-e {vö. 3163/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [12]; 3318/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [33]}.
- [15] Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként arra a megállapításra jutott, hogy a kivételes panaszindítvány érdemben már nem bírálható el a Tv. helyébe lépő Módtv. új, koncepcionálisan módosult szabályozási modellje alapján. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a Módtv. által bevezetett új szabályozási modell ugyanis alapvetően tér el az indítvánnyal támadott korábbi szabályozási modelltől. Ebből fakadóan az indítványozó által megfogalmazott alkotmányossági kérdések már nem válaszolhatók meg változatlan formában, így az indítvány okafogyottá vált. Az indítványban felvetett egyes alkotmányossági kérdések a Tv. szabályozási koncepcióján belül, és annak az egymással szoros tartalmi kapcsolatban álló szabályaira nézve kerültek megfogalmazásra, ezért azok az Alkotmánybíróság megítélése szerint változatlan formában már nem értelmezhetők és nem válaszolhatók meg a Módtv.-vel bevezetett új szabályozási koncepción belül és új törvényi rendelkezések tekintetében {vö. 3318/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [34]–[35]}.
- [16] 4. Az Alkotmánybíróság a szabályozási modellek általános összehasonlítását követően külön-külön is összevetette az indítvány egyes elemeit a Módtv. törvényi rendelkezéseivel. E vizsgálata során az Alkotmánybíróság figyelembe vette az indítvány azon alkotmányossági érveit és indokait, amelyek az eredetileg támadott Tv. rendelkezéseinek állított alaptörvény-ellenességét támasztották alá. Ennek eredményeként is az volt megállapítható, hogy a kivételes panasz a Módtv. szabályozási koncepciójában, az általa teremtett jogszabályi környezetben az eredeti érvelése és alkotmányossági indokolása alapján már nem volt vizsgálható.
- [17] A már nem hatályos, eredetileg támadott Tv. összes rendelkezésének helyébe új szabályok léptek, amelyek nem hordozzák az eredeti indítványban megfogalmazott alkotmányossági problémákat, tekintettel a Módtv. által hatályba léptetett új tartalomra. A jogi szabályozás tehát koncepcionálisan és tartalmilag is lényegesen megváltozott. A Tv.-nek az indítványban felvetett lényegi rendelkezései – a külföldről támogatott szervezetté minősítés, a bejelentési, adatszolgáltatási, közzétételi és feltüntetési kötelezettség, a címke viselésének kötelezettsége, illetve az e kötelezettségek megszegése esetére előírt szankciók – helyébe a Módtv. előírásai szerint az Állami Számvevőszéket terhelő, a törvény hatálya alá eső civil szervezetekről szóló éves összefoglaló készítésének és közzétételének kötelezettsége lépett a törvényességi ellenőrzés körének e jogalanyokra való kibővítése mellett. A Módtv. rendelkezett továbbá arról is, hogy az alapítványok, valamint az egyesületek nyilvántartásába korábban bejegyzett külföldről finanszírozott szervezeti minőség mint tény hivatalból törlésre kerüljön úgy, hogy az mint törölt adat se lehessen megismerhető. Előírta továbbá a Tv. alapján indult és a Módtv. hatálybalépésekor még folyamatban lévő első- és másodfokú eljárások megszüntetését a nem jogerősen kiszabott bírságok alkalmazására is kiterjedően. Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel megállapította, hogy az indítványban foglalt indítványelemek sem koherens rendszerükben, sem önálló vizsgálatuk által nem alkalmasak az alapjaiban megváltozott szabályozási környezetben érdemi elbírálásra.
- [18] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kivételes alkotmányjogi panasz nyilvánvalóan okafogyottá vált, ezért az eljárást az Abtv. 59. §-a és az Ügyrend 67. § (2) bekezdés *e*) pontja alapján megszüntette.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1830/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3414/2022. (X. 21.) AB VÉGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a külföldről támogatott szervezetek átláthatóságáról szóló 2017. évi LXXVI. törvény egésze, annak 1. § (1) bekezdése, 2. § (1)–(5) bekezdései, 3. §-a, valamint a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény 94. § (1) bekezdés *h*) pontja és 95. § *e*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók [indítványozó1: Társaság a Szabadságjogokért (székhely: 1136 Budapest, Tátra u. 15/b), indítványozó2: Magyar Helsinki Bizottság (székhely: 1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. 1./12.), indítványozó3: Amnesty International Magyarország (székhely: 1064 Budapest, Rózsa u. 44. II. em. 4.), indítványozó4: Artemisszió Alapítvány (székhely: 1016 Budapest, Mészáros u. 10.), indítványozó5: Az emberség erejével – CUM VIRTUTE HUMANITATIS Alapítvány (székhely: 7621 Pécs, József u. 34.), indítványozó6: Autonómia Alapítvány (székhely: 1137 Budapest, Pozsonyi út 14.), indítványozó7: BAGázs Közhasznú Egyesület (székhely: 1107 Budapest, Bihari u. 3/a.), indítványozó8: Civil Kollégium Alapítvány (székhely: 6090 Kunszentmiklós, Kunbábony tanya 37/2), indítványozó9: Cordelia Alapítvány a Szervezett Erőszak Áldozataiért (székhely: 1136 Budapest, Balzac u. 37. II. em. 1.), indítványozó10: Energiaklub Szakpolitikai Intézet és Módszertani Központ Egyesület (székhely: 1056 Budapest, Szerb u. 17-19.), indítványozó11: Háttér Társaság (székhely: 1132 Budapest, Csanády u. 4/B. II/4.), indítványozó12: Igazgyöngy Alapítvány (székhely: 4100 Berettyóújfalú, Tardi u. 19.), indítványozó13: Jogriporter Alapítvány (székhely: 1032 Budapest, San Marco u. 70. 4/18.), indítványozó14: K-Monitor Közhasznú Egyesület (székhely: 1077 Budapest, Rózsa u. 8. I./12.), indítványozó15: Közélet Iskolája Alapítvány (székhely: 1026 Budapest, Pasaréti út 101. fsz 6.), indítványozó16: Levegő Munkacsoport (székhely: 1085 Budapest Üllői út 18. I. em. 9/A), indítványozó17: Magyarországi Európa Társaság (székhely: 1052 Budapest, Gerlóczy u. 11. II. em. 1.), indítványozó18: Magyarországi Terre des hommes Alapítvány „Lausanne” (székhely: 1087 Budapest, József krt. 78. 2. em. 7.), indítványozó19: Menedék - Migránsokat Segítő Egyesület (székhely: 1081 Budapest, Népszínház u. 16. III./3.), indítványozó20: Ökotárs Alapítvány (székhely: 1056 Budapest, Szerb u. 17-19.), indítványozó21: Partners for Democratic Change Hungary Partners Hungary Alapítvány (székhely: 1072 Budapest, Rákóczi út 22. 4/24.), indítványozó22: PILnet Alapítvány (székhely: 1137 Budapest, Pozsonyi út 43. VI/2.), indítványozó23: Tudatos Vásárlók Közhasznú Egyesülete (székhely: 1123 Budapest, Győri út 6/b. III. em. 2.)] jogi képviselőjük útján (dr. Hüttl Tivadar ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő. E panaszukban az indítványozók elsődlegesen a külföldről támogatott szervezetek átláthatóságáról szóló 2017. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Tv.) egésze alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték az Alkotmánybíróságtól. Másodlagosan a Tv. 1. § (1) bekezdése, 2. § (1)–(5) bekezdései, 3. §-a, valamint a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény (a továbbiakban: Cnyt.) 94. § (1) bekezdés *h*) pontja és 95. § *e*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozták.
- [2] Az indítványozók a Tv. egészét ellentétesnek ítélték az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével, VIII. cikk (2) bekezdésével, a IX. cikk (1) és (2) bekezdéseivel, valamint az e cikkekben biztosított jogokra tekintettel a XV. cikk (1) és (2) bekezdéseivel. A másodlagos kérelmükben megjelölt egyes törvényi rendelkezéseket az Alaptörvény I. cikk (3) és (4) bekezdéseire is tekintettel az Alaptörvény VI. cikk (1) és (2) bekezdéseivel, VIII. cikk (2) bekezdésével, IX. cikk (1) és (2) bekezdéseivel, valamint az e cikkekben biztosított jogokra tekintettel a XV. cikk (1) és (2) bekezdéseivel találták ellentétesnek.

- [3] 2. Az indítványozók érintettségük és alkotmányjogi panaszuk alátámasztásaként az alábbi indokokra hivatkoztak.
- [4] Valamennyi indítványozó alapítványként vagy egyesületként működik és az indítvány benyújtásakor már részesültek külföldi támogatásban 7,2 millió forintot elérő vagy meghaladó értékben. Ezzel a Tv. szerinti jogkorlátozások közvetlen érintettjei, mert megfelelnek a Tv. személyi hatályának. A jogsérelmek a támadott rendelkezések hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következnek be.
- [5] 2.1. Az indítványozók kifejtették, miszerint a Tv. általi külföldről támogatott szervezetté minősítés, az őket terhelő bejelentési, adatszolgáltatási, közzétételi, illetve feltüntetési kötelezettség, illetve a nyilvántartásban való rögzítés kötelezettsége a jó hírnévhez való jog sérelmét okozzák. Az indítványozók előadták, hogy a külföldről támogatott jelző – a magyar politikai kontextus sajátosságaira tekintettel – a szervezetek hitelességét, hasznosságukba vetett bizalmat aláássa. E „címke” megbélyegző, lealacsonyító, amelyet a Tv. preambuluma és indoklása is megerősítenek, lévén arra a feltételezésre épülnek, hogy a Tv. személyi hatálya alá eső jogalanyok támogatóik céljait szolgálják, illetve tényszerűség nélkül hivatkoznak a nemzetbiztonság, a nemzeti szuverenitás, a pénzmosás, valamint a terrorizmus finanszírozásának veszélyeire, az érintett jogalanyokat e veszélyekkel hozva összefüggésbe. A jóhírnévhez való jog így megvalósított sérelme szükségtelen, alkalmatlan és aránytalan jogkorlátozás eredménye.
- [6] 2.2. A civil szervezetek és támogatóik magánszférához, illetve a személyes adatok védelméhez való joga sérelmével kapcsolatban az indítványozók előadták, hogy a támogatók adatainak hozzáférhetővé tétele legitim jogkorlátozási cél elérésére nem alkalmas, ahhoz nem szükséges, azzal nem arányos. A támogatás tényéből ugyanis a támogatók kapcsolataira, (politikai) véleményére, világnézeti meggyőződésére lehet következtetni, valamint a Tv. ezzel különleges adatok nyilvánosságra hozatalát írja elő. Továbbá a szervezeteket is megfosztja attól a lehetőségtől, hogy támogatóik személyét bizalmasan kezeljék. Kifejtették továbbá, hogy az egyesületek és alapítványok közhatalmat nem gyakorolhatnak, illetőleg hogy a támogatóknak nincs és nem is lehet egy alapítvány vagy egyesület tevékenysége felett meghatározó befolyásuk. E jogkorlátozás sem felelhet meg tehát az indítványozók álláspontja szerint az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének.
- [7] 2.3. A véleménynyilvánítás szabadságának sérelmével összefüggésben az indítványozók előadták, hogy a szervezetekkel szemben – a fentiekben kifejtettek miatt – a Tv. bizalmatlanságot kelt, ezzel szükségtelen és aránytalan módon avatkozik bele abba, hogy e jogalanyok miképpen vehetnek részt a demokratikus közéleti vitákban, amelyeknek egyébként – többek között képzések, tájékoztató kiadványok, vitaforumok, konferenciák mint törvényes eszközök révén – aktív alakítói. A Tv. e szervezetek véleményét hitelteleníti, ki akarja rekeszteni a demokratikus közéleti vitákból, káros és illegitim konnotációt társítva hozzájuk. A külföldről finanszírozott szervezet mint „címke” feltüntetésének kötelezettsége a vélemények piacán versengő álláspontok közül e szervezetek nézeteit hátrányba hozza. A Tv. által előírt kötelezettségek nemhogy a transzparenciát nem szolgálják, de adott esetben az átláthatóságot illetően még félrevezető is lehetnek. E hátrány sem egyeztethető össze az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével.
- [8] 2.4. Az indítványozók szerint a Tv. az egyesülési szabadságot is sérti, mivel a külföldről jövő támogatásokat bár nem tiltja meg, a szervezeteket regisztrációra és tételes beszámolásra kötelezi, amely a működést elnehezíti, a kötelezettségek nemteljesítése esetére pedig szankciókat helyez kilátásba. Az indítványozók kifejtették, hogy a szabályozás által megvalósított alapjog-korlátozás szükségessége hiányzik, ugyanis a Tv. indoklása által kitűzött célok – a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozásával összefüggő ellenőrzés, valamint a külföldi érdekcsoportok befolyásának megakadályozása – és a támogatások forrása között semmiféle értékelhető kapcsolat nem áll fenn. Ha el is fogadnánk e célokat legitimnek, a korlátozás akkor sem felelne meg a szükségesség és arányosság követelményének. A szükségesség hiánya kapcsán hangsúlyozták továbbá, hogy a szervezetek működésének nyilvánossága és ellenőrzése e szabályozás nélkül is kellőképpen biztosított, lévén a civil szervezetek egyébként is számos, részletes adatszolgáltatási kötelezettségnek vannak alávetve, adataik online és a bíróságokon is elérhetőek, éves pénzügyi beszámolójukat a honlapjukon kötelesek közzétenni. Az állami szervek a nem kormányzati szervezetek adataihoz a Tv. szabályozásától függetlenül is széleskörben hozzáférnek, az állami ellenőrzés megvalósul. E szabályozási környezetben a transzparencia növelésére a Tv. alkalmatlan. Mindezekre tekintettel a Tv. által az egyébként szükségtelen és aránytalan kötelezettségek nemteljesítése esetére kilátásba helyezett szankciók – a bírság vagy a bírósági megszüntetés – is aránytalannak tekinthetők.

- [9] 2.5. A hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelmét illetően az indítványozók előadták, hogy a Tv. teljes szabályozási koncepciója diszkriminatív. Amennyiben a Tv. egészét az Alkotmánybíróság nem találná a hátrányos megkülönböztetés tilalmával ellentétesnek, úgy kérték az indítványozók a Tv. 1. § (3) és (4) bekezdésében foglalt kivételek megsemmisítését az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésébe ütközésre tekintettel. A Tv. a civil szervezetek homogén csoportján belül megkülönböztetést valósít meg, mivel a (3) bekezdés szerinti támogatásban részesülő, illetve a (4) bekezdés szerinti szervezeteket nem terhelik a Tv. által előírt kötelezettségek, kedvezőtlenebb bánásmódot jelentő hátrányba hozva ezzel az észszerűtlen kivételszabályok alá nem eső szervezeteket. Mivel e megkülönböztetés alapjogok tekintetében valósul meg, így annak alkotmányossága az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdései kapcsán a szükségességi-arányossági teszt mentén ítéltető meg.
- [10] Az Európai Unió által kizárólag költségvetési szerven keresztül juttatott támogatásra vonatkozó kivételnek az átláthatóság kapcsán nincs észszerű alkotmányos indoka, lévén az átláthatóság célja a civil szervezet bevételeinek bárki által való megismerhetősége. A megkülönböztetés tehát észszerűtlen, következésképpen alaptörvényesértő.
- [11] A pártra, a szakszervezetre, a kölcsönös biztosító egyesületre, a közalapítványra és a pártalapítványra vonatkozó kivétel sem alkotmányos cél, sem más alapvető jog mentén nem igazolható. Az átláthatóság és a befolyásmentes működést sértő törekvések elháríthatósága alkalmazható e jogi személyekre is, sőt, a párt és a pártalapítvány, valamint részint a szakszervezet kapcsán ezek funkcióira tekintettel ezen alkotmányos érdekek még erőteljesebben érvényesülnek. Ezekből kifolyólag az indítványozók szerint sérülnek az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdései. Nem világos továbbá, hogy a sporttevékenységet vagy vallási tevékenységet végző, avagy nemzetiségek jogainak érdekképviseletét ellátó szervezetekre miért vonatkozik kivétel.
- [12] A külföldi támogató kategóriájának bevezetése kivételekre tekintet nélkül is diszkriminatív, hiszen azt egyrészt a Tv. által elérni kívánt célokat figyelembe véve minden – kül- és belföldi – támogatásra ki kellene terjeszteni, másrészt azt nem a forrás abszolút értékéhez, hanem annak a szervezetnek nyújtott összes támogatáshoz viszonyított arányához kellene kötni. A szabályozás e metódusokkal a célját semmiképp sem tudja szolgálni.
- [13] 3. Az eljárása során az Alkotmánybíróság észlelte, hogy 2021. május 27-én a Magyar Közlöny 97. számában kihirdetésre került az Európai Unió Bírósága C-78/18. számú ügyben hozott ítéletének végrehajtása érdekében a közélet befolyásolására alkalmas tevékenységet végző civil szervezetek átláthatóságáról szóló 2021. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Módtv.). Az indítványozók a Módtv.-ben foglaltakra nézve nem egészítették ki alkotmányjogi panaszukat.
- [14] Az indítvány benyújtását követően a jogalkotásról szóló 2010. CXXX. törvény 12. §-a alapján a Tv. egésze hatályon kívül helyezésre került a Módtv. rendelkezéseinek megfelelően, 2021. július 1-jével. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Tv. egésze már nincs hatályban. Az Cnytv. 94. § (1) bekezdés *h*) pontja és 95. § *e*) pontja szintén hatályukat veszítették.
- [15] Az Alkotmánybíróságnak a panasz elbírálása során figyelemmel kellett lennie az indítvány elbírálásakor hatályos Módtv. szabályozására. Ez alapján fel kellett tárnia, hogy a megváltozott szabályozási környezetben, a Tv. helyébe lépő Módtv. szabályozási rendszerében az indítványban kifejtett alkotmányossági indokok érdemben vizsgálhatók-e, a megfogalmazott alkotmányossági kérdések változatlan formában megválaszolhatók-e {vö. 3163/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [12]; 3318/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [33]}.
- [16] Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként arra a megállapításra jutott, hogy a kivételes panaszindítvány érdemben már nem bírálható el a Tv. helyébe lépő Módtv. új, koncepcionálisan módosult szabályozási modellje alapján. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a Módtv. által bevezetett új szabályozási modell ugyanis alapvetően tér el az indítvánnyal támadott korábbi szabályozási modelltől. Ebből fakadóan az indítványozók által megfogalmazott alkotmányossági kérdések már nem válaszolhatók meg változatlan formában, így az indítvány okafogyottá vált. Az indítványban felvetett egyes alkotmányossági kérdések a Tv. szabályozási koncepcióján belül, és annak az egymással szoros tartalmi kapcsolatban álló szabályaira nézve kerültek megfogalmazásra, ezért azok az Alkotmánybíróság megítélése szerint változatlan formában már nem értelmezhetők és nem válaszolhatók meg a Módtv.-vel bevezetett új szabályozási koncepción belül és új törvényi rendelkezések tekintetében {vö. 3318/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [34]–[35]}.
- [17] 4. Az Alkotmánybíróság a szabályozási modellek általános összehasonlítását követően külön-külön is összevetette az indítvány egyes elemeit a Módtv. törvényi rendelkezéseivel. E vizsgálata során az Alkotmánybíróság figyelembe vette az indítvány azon alkotmányossági érveit és indokait, amelyek az eredetileg támadott

Tv. rendelkezéseinek állított alaptörvény-ellenességét támasztották alá. Ennek eredményeként is az volt megállapítható, hogy a kivételes panasz a Módtv. szabályozási koncepciójában, az általa teremtett jogszabályi környezetben az eredeti érvelése és alkotmányossági indokolása alapján már nem volt vizsgálható.

- [18] A már nem hatályos, eredetileg támadott Tv. összes rendelkezésének helyébe új szabályok léptek, amelyek nem hordozzák az eredeti indítványban megfogalmazott alkotmányossági problémákat, tekintettel a Módtv. által hatályba léptetett új tartalomra. A jogi szabályozás tehát koncepcionálisan és tartalmilag is lényegesen megváltozott. A Tv.-nek az indítványban felvetett lényegi rendelkezései – a külföldről támogatott szervezetté minősítés, a bejelentési, adatszolgáltatási, közzétételi és feltüntetési kötelezettség, a címke viselésének kötelezettsége, illetve az e kötelezettségek megszegése esetére előírt szankciók – helyébe a Módtv. előírásai szerint az Állami Számvevőszéket terhelő, a törvény hatálya alá eső civil szervezetekről szóló éves összefoglaló készítésének és közzétételének kötelezettsége lépett a törvényességi ellenőrzés körének e jogalanyokra való kibővítése mellett. A Módtv. rendelkezett továbbá arról is, hogy az alapítványok, valamint az egyesületek nyilvántartásába korábban bejegyzett külföldről finanszírozott szervezeti minőség mint tény hivatalból törlésre kerüljön úgy, hogy az mint törölt adat se lehessen megismerhető. Előírta továbbá a Tv. alapján indult és a Módtv. hatálybalépésekor még folyamatban lévő első- és másodfokú eljárások megszüntetését a nem jogerősen kiszabott bírságok alkalmazására is kiterjedően. Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel megállapította, hogy az indítványban foglalt indítványelemek sem koherens rendszerükben, sem önálló vizsgálatuk által nem alkalmasak az alapjaiban megváltozott szabályozási környezetben érdemi elbírálásra.
- [19] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nyilvánvalóan okafogyottá vált, ezért az eljárást az Abtv. 59. §-a és az Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pontja alapján megszüntette.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1685/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3415/2022. (X. 21.) AB VÉGGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a sportról szóló 2004. évi I. törvény 72. § (2) bekezdés *b*) pontja, 72/A. § (2) bekezdése, 72/B. § (2) bekezdés *e*) pontja, 72/B. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában indult eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Hüttl Tivadar ügyvéd) alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján. Ebben kérte a sportról szóló 2004. évi I. törvény (a továbbiakban: Sporttv.) 72. § (2) bekezdés *b*) pontja, 72/A. § (2) bekezdése, 72/B. § (2) bekezdés *e*) pontja és 72/B. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének a megállapítását, és azok megsemmisítését. Álláspontja szerint a támadott rendelkezések sértik az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését, a VI. cikk (1) bekezdését, és a VI. cikk (2) bekezdését.
- [2] 2. Az indítványozó a Ferencvárosi Torna Klub (a továbbiakban: FTC) szurkolója. Indítványában kifejtette, hogy a Sporttv. 72/A. § (2) bekezdése által kijelölt keretben a labdarúgó klubok maguk dönthetik el, hogy a sportrendezvényekre történő beléptetés során milyen azonosítási rendszert alkalmaznak. Az FTC a vénalenyomaton alapuló személyazonosítást vezette be. Nem vitatta, hogy a „beléptetés során legitim célnak tekinthető a bűncselekmények megakadályozása és üldözése érdekében a mérkőzést látogató személyek személyazonosítása”. Nézete szerint azonban a megsemmisíteni kért törvényi rendelkezések keretei között kialakított beléptetési rendszer szükségtelenül és aránytalanul korlátozza a személyes adatok védelméhez való jogát. Külföldi példákra hivatkozva állította, hogy a beléptetési rendszer létesítése mögött meghúzódó cél megvalósítható volna önmagában a stadionban meglévő kamerás megfigyelő rendszerrel is. Erre tekintettel szükségtelen a vénalenyomaton alapuló személyazonosítás bevezetése.
- [3] Kifejtette továbbá, hogy a „vénaszkener alkalmazása ellen szól [...] az a körülmény is, hogy a tenyérlenymatot a labdarúgó klub adatbázisában tárolják és nem csupán az érintett regisztrációs kártyáján”. Álláspontja szerint ez az érintett szurkolók információs önrendelkezési jogát sérti.
- [4] 3. A Sporttv.-nek az indítvánnyal támadott szabályai értelmében a sportrendezvény szervezője a résztvevők egyedi azonosítására alkalmas biztonsági beléptetési és ellenőrző rendszert (a továbbiakban: beléptető rendszer) alkalmazhat.
- [5] Beléptető rendszer alkalmazása esetén a szervező a Sporttv. 72. § (2) bekezdése alapján *a*) csak névre szóló belépőjegyet vagy bérletet értékesíthet, továbbá *b*) a beléptetéskor a rendező útján a belépőjegy vagy a bérlet birtokosának személyazonosságát ellenőrizheti olyan módon, hogy a személyazonosság igazolására alkalmas igazolványban szereplő személyes adatait egybeveti a belépőjegyhez vagy a bérlethez hozzárendelt, a Sporttv. 72/B. § (2) bekezdésében meghatározott személyes adatokkal. A rendező köteles a személyazonosság igazolására alkalmas igazolványban szereplő személyes adatokat egybevetni a belépőjegyhez vagy a bérlethez hozzárendelt, a Sporttv. 72/B. § (2) bekezdésében meghatározott személyes adatokkal, ha a rendőrség erre felhívja. A Sporttv. 72/B. § (2) bekezdésében meghatározott személyes adatok a név, anyja neve, születési hely és idő, a lakcím, valamint a biometrikus sablon.
- [6] A Sporttv. 72/A. § (1) bekezdése szerint beléptető rendszer alkalmazása esetén a szervező személyazonosításra alkalmas, fényképpel ellátott, kedvezményekre jogosító kártya (a továbbiakban: klubkártya) kiváltását kötelezővé teheti. A szervező jogosult továbbá – a klubkártya tulajdonosa személyazonosítása céljából – a klubkártya tizennegyedik életévét betöltött tulajdonosának képmásából, ujjnyomatából, íriszképéből vagy vénalenyomatából (a továbbiakban együtt: biometrikus adat) generált, vissza nem fejtethető alfanumerikus kódot (a továbbiak-

- ban: biometrikus sablon) kezelni [Sporttv. 72/A. § (2) bekezdés]. Ilyenkor a szervező a beléptetéskor a rendező útján a belépőjegy vagy a bérlet birtokosának személyazonosságát úgy ellenőrizheti, hogy a belépőjegy vagy a bérlet birtokosa biometrikus adatát rögzíti, abból biometrikus sablont képez és azt összeveti a klubkártya tulajdonosa szervező által nyilvántartott biometrikus sablonjával [Sporttv. 72/A. § (4) bekezdés *b*) pont].
- [7] A Sporttv. 72/B. § (3) bekezdése előírja továbbá, hogy a Sporttv. 72/A. § (2) bekezdésében meghatározott esetben a szervező, valamint a szervező által megbízott, sportesemény-szervező tevékenységet folytató szervezet a klubkártya értékesítésekor rögzíti a biometrikus adatot, amelyből haladéktalanul biometrikus sablont képez. A biometrikus sablont *a*) a szervező nyilvántartásba veszi, ezt követően a biometrikus adatot haladéktalanul törli, vagy *b*) a szervező által megbízott, sportesemény-szervező tevékenységet folytató szervezet haladéktalanul továbbítja a szervező részére nyilvántartásba vétel céljából, ezt követően a biometrikus sablont és a biometrikus adatot haladéktalanul törli.
- [8] 4. Az indítványozó által sérelmezett szabályozás keretében az FTC által kialakított regisztrációs és beléptetési rendszerben a stadionban megrendezésre kerülő sportrendezvény látogatásához klubkártya (szurkolói kártya) kiváltása szükséges. Ennek során a szurkoló vénalenymata (tenyérérhálózata) alapján generált kódot kell felvenni, amelyet az FTC a belépésre jogosultságot igazoló bérlet érvényességi ideje alatt tárol.
- [9] Az indítványozó csatolta a nevére kiállított éves bérletről és egy szurkolói kártyáról készült másolatot, amely igazolta, hogy a szurkolói kártya kiváltásával egyidejűleg vénalenymatát regisztrálták, és az abból képzett kódot tárolták.
- [10] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor az eljárása során észlelte, hogy az FTC a szurkolói kártya igénylésének általános szerződési feltételeit megváltoztatta, és bevezette az ún. „B” típusú szurkolói kártyát. A szurkolói kártya adatkezelési tájékoztatója alapján pedig megállapítható, hogy a „B” típusú szurkolói kártya esetében nem kerül sor a vénalenymat felvételére, így a tenyérérhálózat alapján generált HASH-kód (biometrikus sablon) tárolására sem.
- [11] 5. Az Abtv. 59. §-a szerint az Alkotmánybíróság – ügyrendjében meghatározottak szerint – a nyilvánvalóan okafoyottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti. Az Ügyrend 67. § (2) bekezdés *e*) pontja alapján – egyebek mellett – okafoyottá válik az indítvány, ha az tárgytalanná vált.
- [12] Tekintettel arra, hogy az indítványozónak lehetősége van arra, hogy olyan szurkolói kártyát igényeljen, amelyhez nem szükséges a vénalenymatának a felvétele, ezért az alkotmányjogi panaszában előadott alkotmányossági probléma a vonatkozásában tárgytalanná vált.
- [13] Az Alkotmánybíróság ezért a tárgytalanná vált indítvány tekintetében az eljárást megszüntette.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/6/2015.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3416/2022. (X. 21.) AB HATÁROZATA

jogszabály utólagos vizsgálatára irányuló indítvány elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály Alaptörvénnyel való összhangjának utólagos vizsgálata tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az országgyűlési képviselői igazolvánnyal történő belépés rendjéről szóló 18/2018. (XII. 15.) HM rendelet 1. § a) és b) pontja, 2. § „– az objektum zárt területei kivételével –” szövegrésze, valamint a 3. §-a, továbbá a Magyar Honvédség Szabályzatának kiadásáról szóló 24/2005. (VI. 30.) HM rendelet Melléklete 184/A.2. pontjában „a Honvéd Vezérkar főnöke által előzetesen, esetenként kiadott engedély alapján, az abban meghatározott terjedelemben” szövegrész, valamint a 184/A.3. pontjai alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó országgyűlési képviselők az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 24. § (1) bekezdése alapján kezdeményezték, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg az országgyűlési képviselői igazolvánnyal történő belépés rendjéről szóló 18/2018. (XII. 15.) HM rendelet (a továbbiakban: R1.) 1. § a) és b) pontja, 2. § „– az objektum zárt területei kivételével –” szövegrésze, valamint a 3. §-a, továbbá a Magyar Honvédség Szabályzatának kiadásáról szóló 24/2005. (VI. 30.) HM rendelet (a továbbiakban: R2.) Melléklete 184/A.2. pontjában „a Honvéd Vezérkar főnöke által előzetesen, esetenként kiadott engedély alapján, az abban meghatározott terjedelemben” szövegrész, valamint a 184/A.3. pontjai alaptörvény-ellenességét és azokat a semmisítse meg, mivel sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, C) cikk (1) bekezdését, VI. cikk (3) bekezdését, 4. cikk (1) és (5) bekezdéseit, valamint 18. cikk (3) bekezdését.
- [2] 2. Az R1. alkotmányellenességével kapcsolatban az indítványozók mindenekelőtt arra hivatkoztak, hogy az Alkotmánybíróság az országgyűlési bizottságok vizsgálati tevékenysége vonatkozásában az 50/2003. (XI. 5.) AB határozatban és az 55/2009. (V. 6.) AB határozatban is rávilágított a parlamenti ellenőrzés eszközeinek azon alkotmányos rendelkezéseire, amelyek egyrészt a jogállamiság követelményéből is fakadó hatalommegosztás elvére, másrészt pedig a közérdekű adatok nyilvánosságára vezethetők vissza. A parlamenti ellenőrzési eszközök az Országgyűlésnek a hatalommegosztás alapján működő államszervezetben a végrehajtó hatalom, alapvetően a Kormány és a közigazgatás feletti ellenőrzés módjai. Az ellenőrzési funkció gyakorlása során megszerzett információk a megalapozottabb törvényalkotás mellett hozzájárulnak ahhoz is, hogy a választópolgárok megfelelő képet alkossanak a közjogi tisztségviselők tevékenységéről, kellő információk birtokában vegyenek részt a politikai diskurzusban és döntéshozatalban.
- [3] Az indítványozók szerint a honvédelemért felelős miniszter az R1.-t az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ogytv.) 143. § (2) bekezdésben foglalt felhatalmazásra hivatkozva adta ki. A felhatalmazás a Magyar Honvédség és a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat működésére szolgáló területre

a képviselők belépésének szabályai megalkotására terjed ki. Ugyanakkor R1. hatálya kiterjed nem csak a Magyar Honvédség és a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat működési területére történő belépésre, hanem a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium bármely objektumába [R1. 1. § a) pont], illetve a miniszter közvetlen alárendeltségébe tartozó minden szervezet bármely objektumába [R1. 1. § b) pont] való belépés szabályozására is. Az indítványozók szerint az utóbbi kérdések szabályozására felhatalmazás hiányában, az egyébként az Alaptörvény alapján törvényalkotási tárgykörbe tartozó kérdésekben, a honvédelmi miniszternek a rendelet kiadásakor nem volt jogalkotási jogköre.

- [4] Az indítványozók szerint R1. 2. §-ának támadott szövegrésze ellentétes az Ogytv. 98. § (4) bekezdésével és túlterjeszkedik a jogalkotási felhatalmazáson, mivel törvényi alap nélkül zárja ki a képviselő belépését az objektumok zárt területeiről, a felhatalmazás ugyanis a belépés módjának meghatározására szól, nem a jogosultság korlátozására. Továbbá a vonatkozó szabályok nem definiálják és nem is használják a zárt terület fogalmát, így azok ellentétesek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésén alapuló jogbiztonság követelményével.
- [5] Az indítványozók kifogásolták, hogy amennyiben a képviselő tájékoztatás kérése céljából lép be az objektumba, tájékoztatásra irányuló igényét a látogatás céljának és kérdéseinek megjelölésével legkésőbb 72 órával a tervezett látogatás időpontja előtt a miniszter részére írásban be kell jelentenie. Mindezekből az indítványozók szerint az következik, hogy ha nem jelenti ki a képviselő a belépéskor az objektumügyeletesnek, hogy odabent nem kér tájékoztatást senkitől, akkor csak akkor engedik be az objektumba, hogyha ezt 72 órával korábban a látogatás céljának és kérdéseinek megjelölésével írásban bejelentette. Az indítványozók értelmezése szerint ez egyrészt akadályozza a képviselőt a munkájához szükséges információk beszerzésében, másrészt az előzetes bejelentési kötelezettség ellehetetleníti az ellenőrzési funkció gyakorlását, harmadrészt pedig felesleges, mivel az Ogytv. 98. § (1) bekezdés 15 napos határidővel rendeli megválaszolni az írásbeli tájékoztatás-kéréseket.
- [6] Az indítványozók felhívták továbbá a figyelmet arra, hogy a 72 órás általános bejelentési határidő alól van kivétel, ugyanis az Országgyűlés honvédelemmel foglalkozó állandó bizottságának elnöke által támogatott belépési igényt elegendő legkésőbb 6 órával a tervezett látogatás időpontja előtt bejelenteni. Az indítványozók szerint ez az Alaptörvény 4. cikk (1) bekezdése alapján a jogaikban és kötelezettségeikben is egyenlő országgyűlési képviselők között tesz önkényesen különbséget.
- [7] A fentiekben kifejtettek szerint az R1. támadott rendelkezéseinek mindegyike túlterjeszkedik a jogalkotási felhatalmazáson és ellentétes az Ogytv. 98. § (1) és (4) bekezdésével, így sérti az Alaptörvény 4. cikk (5) bekezdését és a 18. cikk (3) bekezdését. Emellett a rendelkezések együttes hatásukban tartalmilag is kiüresítik, illetve önkényesen korlátozhatóvá teszik az országgyűlési képviselőknek a parlamenti ellenőrzési jogkörökkel szoros összefüggésben álló jogosultságait, ami az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésén alapuló hatalommegosztás elvével és a B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság-klauzulából következő jogbiztonság követelményével, a képviselőket megillető jogok és kötelezettségek 4. cikk (1) bekezdésében kimondott egyenlőségével, valamint a közérdekű adatoknak a VI. cikk (3) bekezdésén alapuló nyilvánosságával is ellentétesek.
- [8] 3. Az R2. alkotmányellenességével kapcsolatban az indítványozók arra hivatkoztak, hogy a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény (a továbbiakban: Hvt.) 38. § (7) és (8) bekezdései, valamint a 40. § (1) és (1a) bekezdései által meghatározott adatkör vonatkozásában a képviselői tájékoztatáskérés korlátozott. Formálisan előzetes vezérkari főnöki, egy-egy honvédelmi objektumon túlmutató kérdések esetében egyenesen miniszteri engedélyhez, méghozzá esetenként kiadott miniszteri engedélyhez kötik a képviselőknek helyben adott tájékoztatás tartalmát. Az indítványozók véleménye szerint ezzel R2. kiüresíti az Ogytv.-ben biztosított, a képviselők felvilágosításhoz való jogát, megszüntetve a kötelezettek válaszadási kötelezettségét.
- [9] Az indítványozók álláspontja szerint az R2. támadott rendelkezései is túlterjeszkednek a jogalkotási felhatalmazáson és ellentétesek az Ogytv. 98. § (1) és (4) bekezdésével, így sértik az Alaptörvény 4. cikk (5) bekezdését és 18. cikk (3) bekezdését. Emellett a rendelkezések az R1. támadott szabályaival együttes hatásukban tartalmilag is kiüresítik, illetve önkényesen korlátozhatóvá teszik az országgyűlési képviselőknek a parlamenti ellenőrzési jogkörökkel szoros összefüggésben álló jogosultságait, ami az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésén alapuló jogállamiság részét képező jogbiztonság követelményével, továbbá a C) cikk (1) bekezdéséből következő hatalommegosztás elvével a képviselőket megillető jogok és kötelezettségek 4. cikk (1) bekezdésében kimondott egyenlőségével, valamint a közérdekű adatoknak a VI. cikk (3) bekezdésén alapuló nyilvánosságával is ellentétesek.

- [10] 4. Az indítvánnyal összefüggő jogi álláspontja, illetve gyakorlata kapcsán az Alkotmánybíróság megkereste a Honvédelmi Minisztériumot, valamint az Igazságügyi Minisztériumot. A megkeresések nyomán megküldött állásfoglalásokban kifejtettek az Alkotmánybíróság az eljárása során figyelembe vette.

II.

- [11] 1. Az Alaptörvénynek az indítvány által felhívott rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„C) cikk (1) A magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik.”

„VI. cikk (3) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.”

„4. cikk (1) Az országgyűlési képviselők jogai és kötelezettségei egyenlők, tevékenységüket a köz érdekében végzik, e tekintetben nem utasíthatók.”

[...]

(5) Az országgyűlési képviselők jogállására és javadalmazására vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.”

„18. cikk (3) A Kormány tagja törvényben vagy kormányrendeletben kapott felhatalmazás alapján, feladatkörében eljárva, önállóan vagy más miniszter egyetértésével rendeletet alkot, amely törvénnyel, kormányrendelettel és a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendeletével nem lehet ellentétes.”

- [12] 2. Az R1. indítvány által felhívott rendelkezései:

„1. § E rendeletet kell alkalmazni az országgyűlési képviselőnek (a továbbiakban: képviselő)

a) a honvédelemért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) által vezetett minisztérium,

b) a miniszter közvetlen alárendeltségébe tartozó szervezetek és

c) a Magyar Honvédség katonai szervezeteinek

[az a)–c) pontban a továbbiakban együtt: honvédelmi szervezetek] objektumaiba, laktanyáiba (a továbbiakban együtt: objektum) történő belépésére.

2. § A képviselő az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ogytv.) 98. § (4) bekezdése alapján az objektumba a Magyar Honvédség Szolgálati Szabályzatának figyelembevételével jogosult – az objektum zárt területei kivételével – belépni. A képviselő az objektumba való belépését követően köteles érkezésének célját az objektum ügyeletesnek jelezni.

3. § (1) Ha a képviselő az Ogytv. 98. § (4) bekezdése alapján az Ogytv. 98. § (1) bekezdése szerinti tájékoztatás kérése céljából lép be az objektumba, a képviselő ezen tájékoztatásra irányuló igényét a látogatás céljának és kérdéseinek megjelölésével legkésőbb 72 órával a tervezett látogatás időpontja előtt a miniszter részére írásban jelenti be.

(2) Az Országgyűlés honvédelemmel foglalkozó állandó bizottságának elnöke által támogatott (1) bekezdés szerinti belépési igény esetén az (1) bekezdés szerinti bejelentés legkésőbb 6 órával a tervezett látogatás időpontja előtt is előterjeszhető.”

- [13] 3. Az R2. Mellékletének az indítvány által felhívott rendelkezései:

„184/A.2. A katonai objektumban tartózkodó országgyűlési képviselő, alapvető jogok biztos, annak helyettese, valamint az alapvető jogok biztosának felhatalmazása alapján eljáró vizsgáló részére

a) közérdekű adatokról, valamint

b) a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény 38. § (7) és (8) bekezdésében, 40. § (1) és (1a) bekezdésében megjelölt adatokról tájékoztatást kizárólag a honvédségi szervezet vagy a katonai objektum parancsnoka, illetve vezetője – távolléte

esetén helyettese – nyújthat a Honvéd Vezérkar főnöke által előzetesen, esetenként kiadott engedély alapján, az abban meghatározott terjedelemben.

184/A.3. A 184/A.2. pont szerinti engedélyt

a) ha a tájékoztatás a látogatott honvédségi szervezet vagy katonai objektum működési körén túlmutat,

b) a Honvédelmi Minisztérium vonatkozásában és

c) a honvédelmi miniszter közvetlen alárendeltségébe tartozó szervezetek vonatkozásában a honvédelmi miniszter adja ki.”

III.

- [14] 1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján az ügyben tanácsban járt el.
- [15] 2. Az Alkotmánybíróság az érdemi vizsgálat megkezdése előtt megállapította, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontja, és az Abtv. 24. § (1) bekezdése alapján az indítvány az arra jogosultaktól származik, mivel azt 65 országgyűlési képviselő terjesztette elő. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, amelynek a beadvány megfelel, mivel az indítványozók megjelölték az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontját, illetve az Abtv. 24. § (1) bekezdését, amelyek alapján az Alkotmánybíróság hatáskörrel rendelkezik a jogszabályoknak az Alaptörvénnyel való összhang utólagos vizsgálatára irányuló indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozók jogosultságát megalapozza. Előadták az eljárás megindításának indokait, megjelölték az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést és az Alaptörvény érintett rendelkezéseit. Az indítványozók megindokolták, hogy az érintett jogszabályi rendelkezés miatt ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel és az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz a támadott jogszabályi rendelkezés megsemmisítésére.

IV.

- [16] Az indítvány az alábbiak szerint nem megalapozott.
- [17] 1. Az indítványozók szerint az R1. és R2. támadott rendelkezései alaptörvény-ellenesen korlátozzák az országgyűlési képviselők parlamenti ellenőrzési jogkörökkel szoros összefüggésben álló jogosultságait, nevezetesen a belépési és tájékoztatás kérés jogukat, valamint túlterjeszkednek a jogalkotási felhatalmazáson és ellentétesek az Ogytv. 98. § (1) és (4) bekezdéseivel. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság eljárása során először áttekintette az országgyűlési képviselők belépési jogának jogi kereteiben, valamint a felhatalmazó rendelkezésekben bekövetkezett változásokat, majd vizsgálta, hogy felhatalmazáson túl terjeszkedő jogalkotás valósult-e meg. Ezt követően az Alkotmánybíróság azt tette vizsgálat tárgyává, hogy az országgyűlési képviselők belépési jogosultságának szűkítése, valamint a tájékoztatás kérés előzetes bejelentésének kötelezettsége sérti-e az Alaptörvényt. Vizsgálat tárgya volt továbbá, hogy a tájékoztatáskérés előzetes bejelentésének kötelezettsége alóli kivétel szabály megvalósít-e jogellenes különbségtételt. Végezetül az Alkotmánybíróság R2. alaptörvény-ellenességével kapcsolatos álláspontját fejtette ki.
- [18] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy a megváltozott jogszabályi rendelkezések befolyásolják-e az ügy vizsgálatát, tekintettel arra, hogy az országgyűlési képviselők belépési jogosultságának szabályozása az indítvány benyújtását követően megváltozott, továbbá a rendeleti szabályozásra adott felhatalmazást a beadvány benyújtását követően hatályon kívül helyezték. Az Ogytv. 98. §-át oly módon módosították, hogy a beadvány benyújtásakor hatályos (4) bekezdést hatályon kívül helyezték. Ez a bekezdés nevesítette az országgyűlési képviselők belépési jogosultságát: „(4) A képviselői igazolvány valamennyi közigazgatási szervhez, valamint a közintézetekhez és közintézményekhez belépésre jogosít. A képviselő – a feladat- és hatáskörrel rendelkező miniszter által szabályozott módon – jogosult a Magyar Honvédség, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat, a rendvédelmi szervek és a vámhatóság működésére szolgáló területre is belépni. E jogosultság gyakorlása nem eredményezheti az érintett szervek rendeltetészerű működésének aránytalan sérelmét.” Továbbá átfogalmazásra került az (1) bekezdés, amely az országgyűlési képviselők tájékozódáshoz való jogát szabályozza.

- [19] Az Alkotmánybíróság már vizsgálta azt a kérdést, hogy a belépési jog törvényi szintű szabályozásának hatályon kívül helyezése kizárja-e a képviselők belépési jogát. A 3468/2020. (XII. 22.) AB határozat szerint „jelenleg sem zárja ki kategorikusan a parlamenten kívüli szervek területén végzett képviselői információszerzést, tehát annak a lehetőségét, hogy egy országgyűlési képviselő személyes látogatást tegyen valamely közigazgatási szervnél, közintézetnél vagy közintézménynél, és a helyszínen, közvetlenül tájékozódjon” {3468/2020. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [35]}. Tehát az Alkotmánybíróság értelmezése szerint „a képviselő helyszíni látogatása az előzetes egyeztetést előíró törvénymódosítást ellenére is a közvetlen információszerzés egyik lehetséges [...] részjogosítványa maradt” {3468/2020. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [35]}.
- [20] A felhatalmazó rendelkezés hatályon kívül helyezésével kapcsolatban megállapítandó, hogy az Ogytv. 143. § (2) bekezdése adott felhatalmazást a honvédelemért felelős miniszternek, hogy a beadvánnyal érintett R1., valamint R2. vonatkozó részeit megalkossa: „a Magyar Honvédség és a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat működésére szolgáló területre a képviselők belépésének szabályait rendeletben állapítsa meg.” Ez a rendelkezés azonban hatályát veszítette 2020. január 31. napjával. A kifogásolt HM rendeletek megalkotására felhatalmazást adó törvényi rendelkezés így már nem hatályos.
- [21] A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) rendelkezései értelmében ilyen esetben lehetőség van a felhatalmazás alapján megalkotott jogszabály hatályon kívül helyezésére, ez azonban nem eredményezi a rendeleti szintű norma automatikus hatályon kívül helyezését. A konkrét esetben a már hatályon kívül helyezett felhatalmazás alapján megalkotott R1. és R2. a Jat. értelmében hatályos és érvényes normáknak minősülnek azok hatályon kívül helyezéséig. R1. és R2. a kért alkotmánybírósági vizsgálat tárgyai lehetnek.
- [22] 3. A következőkben azt vizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy felhatalmazáson túl terjeszkedő jogalkotás valósult-e meg. Az indítvány szerint felhatalmazáson túl terjeszkedik a jogalkotás, mivel nemcsak a Magyar Honvédség és a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat működési területére történő belépésre terjed ki, hanem a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztérium bármely objektumába [R1. 1. § a) pont], illetve a miniszter közvetlen alárendeltségébe tartozó minden szervezet bármely objektumába [R1. 1. § b) pont] való belépés szabályozására is.
- [23] Az Alkotmánybíróságnak ezért azt kellett megvizsgálnia, hogy a honvédelmi szervezetek objektumai és a Magyar Honvédség működésére szolgáló területek milyen viszonyban vannak egymással. R1. 1. § c) pontja értelmében a honvédelmi szervezet egy gyűjtőfogalom, amely magában foglalja a honvédelemért felelős miniszter által vezetett minisztériumot, a miniszter közvetlen alárendeltségébe tartozó szervezeteket és a Magyar Honvédség katonai szervezeteit. A minisztérium vonatkozásában megállapítható a felhatalmazás, hiszen Hvt. 22. § (1) bekezdése szerint a honvédelemért felelős miniszter a Kormánynak az ország honvédelmi, és a válságkezelés katonai feladatai végrehajtásáért, valamint a Honvédség irányításáért felelős tagja. Felelős a honvédelemmel kapcsolatos kormányzati döntések előkészítéséért és központi közigazgatási feladatainak ellátásáért, továbbá a Honvédség rendeltetésszerű, szakszerű és jogszerű működését meghatározó döntések meghozataláért, e döntések végrehajtásának irányításáért.
- [24] Ugyanígy a miniszter közvetlen alárendeltségébe tartozó szervezetek tekintetében sem eredményez a rendelet felhatalmazáson túl terjeszkedő jogalkotást, hiszen a honvédelemért felelős miniszter a Hvt. 22. § (1) bekezdése értelmében gyakorolja a honvédséggel összefüggő azon jogokat, amelyeket az Alaptörvény, vagy törvény nem utal más szerv vagy személy hatáskörébe. A Magyar Honvédség katonai szervezetei tekintetében pedig a felhatalmazás túllépése fel sem merül, mert maga a felhatalmazó rendelkezés nevesíti a Magyar Honvédség és a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat működésére szolgáló területeket. Az Alkotmánybíróság továbbá felhívja a figyelmet arra, hogy a rendeleti jogalkotásra nem csak az Ogytv. 143. § (2) bekezdése adott felhatalmazást, hanem a Hvt. 81. § (2) bekezdés u) pontja is. Ez ugyanis általános felhatalmazást ad a honvédelemért felelős miniszternek arra, hogy rendeletben szabályozza a honvédelmi szervezetek működésére szolgáló, korlátozott elérésű területekre történő beléptetés eljárási szabályait, valamint az engedélyezésre jogosult személyek kijelölésének rendjét. A fentiek szerint nem állapítható meg sem a rendeletalkotási jogkör hiánya, sem pedig a felhatalmazáson túl terjeszkedő jogalkotás.
- [25] 4. Ezt követően az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy az országgyűlési képviselők belépési jogosultságának szűkítése, miszerint az objektum zárt területeire való belépés kizárt, sérti-e az Alaptörvényt. Az indítványozók szerint R1. 2. § túlterjeszkedik a jogalkotási felhatalmazáson, mivel törvényi alap nélkül zárja ki a képviselő belépését az objektumok zárt területeire. Érvelésük szerint a felhatalmazás a belépés módjának meghatározására

szólt, nem a jogosultság korlátozására. Továbbá hozzá teszik, hogy a vonatkozó jogszabályok nem definiálják és nem is használják a zárt terület fogalmát, így az ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésén alapuló jogbiztonság követelményével.

- [26] 4.1. Az Ogytv. 143. § (2) bekezdése a képviselők belépésére vonatkozó szabályainak rendeletben való megállapítására adott felhatalmazást. Ez magában foglalja azt, hogy a rendeletalkotásra felhatalmazott kidolgozza a részletszabályokat, ami egyben a kivételek és feltételek meghatározására is kiterjed. A képviselők belépési jogosultságát szabályozó, azóta már hatályát veszített Ogytv. 98. § (4) bekezdése kifejezetten kiemelte, hogy „e jogosultság gyakorlása nem eredményezheti az érintett szervek rendeltetésszerű működésének aránytalan sérelmét”. A fentiekből egyértelműen következik, hogy a képviselők belépési jogosultsága nem feltétlen, nem teljes és nem korlátozhatatlan. Továbbá az Alaptörvény sem tartalmaz olyan rendelkezést, amelyből az országgyűlési képviselők belépési jogosultsága közvetlenül levezethető volna. A zárt területek kijelölése teszi azt lehetővé, hogy a képviselők belépése nem esik teljes tilalom alá, hanem csak bizonyos területek vonatkozásában korlátozott. Az objektumok területén – működésükből kifolyólag – a nemzeti és külföldi érzékeny adatok, úgy mint honvédelmi, illetve nemzetbiztonsági érdekből nem nyilvános, valamint minősített adatok nagyarányú kezelése jellemző. A honvédelmi szervezetek sajátos rendeltetéséből fakadóan a személyi állomány tevékenysége olykor balesetveszélyes és egészségkárosító munkakörülmények között zajlik.
- [27] E körülmények kifejezetten indokoltá teszik a szigorú rendszabályok szerinti beléptetést és az ezek szerinti objektumon belüli személymozgást mind a honvédelmi objektumokban, mind az objektumok zárt területein, nem csupán közérdekből, hanem a belépni szándékozók épsége, biztonsága érdekében is. A korlátozás indokaként elfogadható továbbá a honvédelmi tevékenység kiemelt szerepe, a speciális feladatok ellátása szükség-szerűen speciális szabályok megalkotását és alkalmazását teszik szükségessé. A honvédelmi szervezetek nem hasonlíthatóak össze más közigazgatási szervekkel, közintézetekkel és közintézményekkel, amelyek nem látnak el az ország szuverenitásának védelme szempontjából kiemelt és speciális feladatokat. A fentiek alapján megállítható, hogy a R1. 2. § azon korlátozása – miszerint az országgyűlési képviselők az objektum zárt területei kivételével gyakorolhatják belépési jogosultságukat – nem terjeszkedik túl a jogalkotási felhatalmazáson, ezért az nem alaptörvény-ellenes.
- [28] 4.2. A „zárt terület” fogalmi meghatározásával kapcsolatban az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy számos jogszabály használja ezt a kifejezést, rendszerint a belügyi és rendészeti szakterületen. A „zárt terület” fogalma az R1. megalkotását megelőzően is ismert és használt fogalom volt. Az R1. és R2. vonatkozásában a „zárt terület” kifejezés, mit gyűjtő fogalom kerül meghatározásra, amely a zárt, valamint a védett körletet, továbbá a biztonsági területet foglalja magába. A fogalmak részletes meghatározását a Hvt. értelmező rendelkezései adják. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jut, hogy a „zárt terület” kifejezés már használt és jogszabályi szinten jól meghatározott fogalom, amely nem vet fel normavilágossági kérdéseket, így az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésén alapuló jogbiztonság követelményének sérelme sem érhető tetten.
- [29] 5. Jelen ügyben az országgyűlési képviselők belépési jogosultságához szorosan kapcsolódik a tájékoztatáskérés joga. Az indítvány az R1. 3. § azon rendelkezését sérelmezi, miszerint a képviselő köteles tájékoztatásra irányuló igényét a látogatás céljának és kérdéseinek megjelölésével legkésőbb 72 órával a tervezett látogatás időpontja előtt a miniszter részére írásban bejelenteni. Az indítvány szerint ezen rendelkezés nyilvánvaló célja, hogy az érintett honvédségi állománya szabaduljon az alól a törvényi kötelezettség alól, amely szerint képviselőnek mindenkor köteles a munkájához szükséges felvilágosítást megadni. A 72 órával korábbi, a miniszternek, tehát a szervezet működéséért politikai felelősséget viselő vezetőnek címzett előzetes bejelentési kötelezettség a kérdések megjelölésére is figyelemmel súlytalanná teszi a képviselői jogosultságot, hiszen ilyen feltételek mellett bármiféle ellenőrzési funkció gyakorlása ellehetetlenül, a belépési jog ellenőrzési szerepe, annak jogsértések vagy a közfigyelemre egyébként érdemes körülmények feltárására való alkalmassága elenyészik.
- [30] Az Alkotmánybíróság már egy korábbi határozatában kifejtette a tájékoztatáshoz való jog és a képviselők tájékoztatás kéréséhez való joga közötti különbséget. Eszerint „[a]lkotmányjogi szempontból azonban a leglényegesebb eltérés abban ragadható meg, hogy az tájékoztatáshoz való jog, az Alaptörvény kifejezett rendelkezésén alapuló, mindenkit különbségtétel nélkül megillető, az állammal szemben biztosított alapvető jog, amely az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésébe foglalt feltételek szerint korlátozható, míg az országgyűlési képviselők tekintetében szabályozott tájékoztatáshoz való jog, az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésén alapuló jog, amely az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésébe foglalt feltételek szerint korlátozható, míg az országgyűlési képviselők tekintetében szabályozott információszerzési jogosultság, de nem alapjog”

{3468/2020 (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [40]}. „Az Ogytv. 98. § (1) bekezdés [...] nem áll összefüggésben az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében biztosított alapvető joggal [...]” {3468/2020 (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [43]}.

- [31] Az Alkotmánybíróság azt is leszögezte már, hogy a képviselői tájékoztatói jogok önmagukban nem keletkezhetnek speciális felügyeleti jogot: „A képviselőknek közigazgatási szervek, közintézetek és közintézmények működése, tevékenysége tekintetében fennálló tájékoztatáshoz és tájékoztatóhoz való joga ebben az értelemben szintén visszavezethető az Alaptörvény rendelkezéseire, de e körben egy olyan képviselői jogosítványról van szó, amely alkotmányjogi értelemben a parlament működésére és a hatalommegosztásra vonatkozó alaptörvényi szabályokkal áll kapcsolatban. [...] Az egyes hatalmi ágak az Alaptörvényben meghatározott keretek között, az ott rögzített feladataik szerint kapcsolódnak más hatalmi ágakhoz. Igaz ez az Országgyűlésre is, ezért minden képviselői jog, így a tájékoztatói jogok is mindig a parlament feladat- és hatáskörére vezethetőek vissza, kizárólag azzal összefüggésben értelmezhető, önmagukban nem keletkezhetnek speciális felügyeleti jogot” {3468/2020. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [42]}. Továbbá az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra, hogy az Ogytv. 98. § (1) bekezdése nem az országgyűlési képviselők ellenőrzési jogosultságairól szól, hanem a vonatkozó fejezet címe szerint a képviselői tisztség ellátásának támogatását hivatott szolgálni. Így nem áll meg az indítvány azon érvelése, miszerint az ellenőrzés ellehetetlenül, illetve súlytalanná válik, tekintve, hogy nem beszélhetünk ellenőrzésről.
- [32] A 72 órás szabály bevezetése éppen azt a célt hivatott szolgálni, hogy a képviselő látogatása során maradéktalanul megkapja azokat az információkat, amelyekre szüksége lehet. Ez az időintervallum ad arra lehetőséget, hogy a megfelelő szintű és mértékű felvilágosítás érdekében az igényelt és jogszabályi keretek között megadható információkat tartalmazó iratokat, egyéb adathordozókat összegyűjthessék. Továbbá ez teszi lehetővé, hogy a honvédelmet érintő szakmai kérdésben nyilatkozattételre feljogosított, alkalmas személy jelenléte is biztosított legyen. A vizsgálat tárgyává tett rendelkezés nem jelenti ugyanis azt, hogy a képviselő a Magyar Honvédség bármely tagjától korlátozás nélkül kérdezhetne, illetve az állomány bármely tagja köteles lenne mindenkor választ adni a neki feltett képviselői kérdésre. A rendelkezés az állami szerv részére írja elő a felvilágosítás megadásának kötelezettségét, amely esetben az állami szerv a saját belső szabályzataiban megjelöltek szerint fogja a felvilágosítás adási kötelezettségének eleget tenni. A tájékoztatás adási kötelezettség tehát nem az állomány egyes tagjait terhelő kötelezettség, hanem a szervezeté, amelynek az irányadó belső szabályozók szerint tud eleget tenni azáltal, hogy az erre alkalmas személyt kijelöli. Ez egyben biztosítéka is annak, hogy a tájékoztatás minél teljesebb körű legyen. Továbbá ezek a szabályok hivatottak azt biztosítani, hogy Magyarország honvédelmi és nemzetbiztonsági érdekeinek védelme érdekében nélkülözhetetlen speciális, különös szabályokat maradéktalanul betartsák. Továbbá az Alaptörvény sem tartalmaz olyan rendelkezést, amelyből az országgyűlési képviselők belépési jogosultsága közvetlenül levezethető volna. A fentiek alapján alaptörvényellenesség nem állapítható meg.
- [33] 6. További kifogásként merült fel R1. 3. § (2) bekezdésével szemben, hogy a 72 órás szabály alól kivételt képez az Országgyűlés honvédelemmel foglalkozó állandó bizottságának elnöke által támogatott belépési igény, amely esetén a bejelentés legkésőbb 6 órával a tervezett látogatás időpontja előtt is előterjeszhető. Az indítvány szerint a bizottsági elnöki támogatáshoz a rendelet feltételrendszerrel sem rendel, a jogaikban és kötelezettségeikben is egyenlő országgyűlési képviselők között tehet önkényesen különbséget.
- [34] Az Alkotmánybíróság már több döntésében foglalkozott az Alaptörvény diszkriminációtilalmi rendelkezéseivel. Ezek alapján rögzíthető, hogy „[a] megkülönböztetés alaptörvény-ellenessége akkor állapítható meg, ha a jogszabály alkotmányos indok nélkül tesz különbséget a szabályozás szempontjából egymással összehasonlítható helyzetben lévő – homogén csoportba tartozó – jogalanyok között” {13/2020. (VI. 22.) AB határozat, Indokolás [35]}. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy jelen ügyben nem valósul meg különbségtétel, hiszen a rendelet szabálya valamennyi országgyűlési képviselőre azonos módon alkalmazandó, így alaptörvény-ellenesség nem valósul meg. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy R1. 3. § (2) bekezdése a képviselői tisztség hatékony ellátását támogathatja azáltal, hogy indokolt esetekben lehetőséget biztosít a gyorsabb tájékoztatáskérésre.
- [35] 7. Az R2. 184/A.2. és 184/A.3. vonatkozásában az indítvány azt kifogásolja, hogy formálisan előzetes vezérkari főnöki, egy-egy honvédelmi objektumon túlmutató kérdések esetében egyenesen miniszteri engedélyhez, még-hozzá esetenként kiadott miniszteri engedélyhez kötik a képviselőknek helyben adott tájékoztatás tartalmát.

Az indítványozók véleménye szerint ezzel R2. kiüresíti az Ogytv. képviselők felvilágosításhoz való jogát, megszüntetve a kötelezettek válaszadási kötelezettségét.

- [36] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az R2. vonatkozásában az indítvány nem fejt ki érdemben az alaptörvényellenesség mibenlétét, így R2. érdemi vizsgálata sem folytatható le. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor megjegyzi, hogy tájékoztatás kéréshez való jog kiüresedése azért sem áll fenn, mert a képviselői tájékoztatás kérésnek nem egyetlen és kizárólagos módja a belépés során történő tájékoztatás kérés, egyebek mellett az Országgyűlés állandó bizottsági rendszere (Honvédelmi és rendészeti bizottság) is igénybe vehető tájékoztatás kérés érdekében.
- [37] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az országgyűlési képviselői igazolvánnyal történő belépés rendjéről szóló 18/2018. (XII. 15.) HM rendelet 1. § *a)* és *b)* pontja, 2. § „– az objektum zárt területei kivételével –” szövegrésze, valamint a 3. §-a, továbbá a Magyar Honvédség Szolgálati Szabályzatának kiadásáról szóló 24/2005. (VI. 30.) HM rendelet Melléklete 184/A.2. pontjában „a Honvéd Vezérkar főnöke által előzetesen, esetenként kiadott engedély alapján, az abban meghatározott terjedelemben” szövegrész, valamint a 184/A.3. pontjai alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: II/395/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3417/2022. (X. 21.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Gyulai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.M.17/2018/7. számú végzése és a Gyulai Törvényszék 9.Mpkf.25.782/2018/3. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisíti.
2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Gyulai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.M.24/2018/7. számú végzése és a Gyulai Törvényszék 9.Mpkf.25.781/2018/3. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisíti.
3. Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 227. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszokat visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Független Rendőr Szakszervezet, dr. Tordai Gábor és dr. Oláh Tamás megbízott kamarai jogtanácsosok) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Gyulai Törvényszék 9.Mpkf.25.782/2018/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és annak a Gyulai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.M.17/2018/7. számú végzésére is kiterjedő hatályú megsemmisítését, továbbá a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 227. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek és a XIII. cikk (1) bekezdésének általa állított sérelme miatt.
- [2] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben eljáró bíróságok által megállapított tényállás, az általuk meghozott döntések és az indítványozó beadványában előadottak alapján az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] 1.1. Az indítványozó jogi képviselője útján keresetet nyújtott be a bírósághoz mintegy kétéves időszakra vonatkozó elmaradt illetménye megfizetése iránt, mivel – álláspontja szerint – munkáltatója a számára törvényben garantált illetményét nem a vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelő mértékben biztosította. Ebből eredően indítványozónak a keresetlevélben konkrétan számszerűsített anyagi hátránya keletkezett, amelynek megtérítésére kérte kötelezni a munkáltató rendőr-főkapitányságot az igénye érvényesítésére nyitva álló határidőn belül. A keresetlevélben az indítványozó jogi képviselője kifejezetten kérte a tárgyalás esetleges távollétében való megtartását. Az elsőfokú bíróság az ügyben idéző végzésével tárgyalást tűzött ki, amelyben az indítványozót azzal a tájékoztatással idézte, hogy a fél köteles gondoskodni arról, hogy a perfelvételi tárgyaláson tény- és bizonyítási kérdésekben személyesen vagy jogi képviselője útján nyilatkozatot tudjon tenni. Az indítványozó a tárgyaláson személyesen meg is jelent, a közigazgatási és munkaügyi bíróság ugyanakkor a Pp. 227. § (3) bekezdésére hivatkozással az eljárást megszüntette, mivel a jogi képviselő az első tárgyalást elmulasztotta. A bíróság megállapította, hogy az indítványozó jogi képviselővel eljáró félnek minősül, a jogi képviselő ugyanakkor a szabályszerű idézés ellenére az első, perfelvételi tárgyaláson nem jelent meg, kérte viszont a tárgyalás távollétében való megtartását. Az indítványozó ugyan a tárgyaláson személyesen megjelent, de ennek ellenére a Pp. 227. § (3) bekezdése szerint „eljárásjogi értelemben a felperes az első tárgyalást elmulasztotta”, ezért

a bíróság – a Pp. 227. § (3) bekezdésében foglalt szabály alkalmazásával – a Pp. 240. § (1) bekezdés g) pontja alapján az eljárást hivatalból megszüntette.

- [4] Az indítványozó – aki fellebbezésében egyebek mellett hivatkozott arra, hogy a bíróság a perfelvételi tárgyalásra szóló idézéshez mellékelte tájékoztatóban is mindössze arra hívta fel a figyelmét, hogy köteles gondoskodni arról, hogy a tárgyaláson tény és bizonyítási kérdésekben személyesen, vagy képviselője útján nyilatkozatot tudjon tenni, továbbá az országos bírósági gyakorlat is az ő álláspontját támasztja alá, miszerint a perfelvételi tárgyaláson vagy a félnek vagy a jogi képviselőnek a jelenléte követelmény, így összességében vitatta, hogy részéről mulasztás történt volna – jogorvoslati kérelme folytán eljáró Gyulai Törvényszék az első fokon eljáró közigazgatási és munkaügyi bíróság permegszüntető végzését, mint indokaiban is helytállót a hatályában fenntartotta. A másodfokú bíróság döntése indokolásában mindenekelőtt rámutatott a Pp. 227. § (3) bekezdésében foglaltakra, mely szerint a jogi képviselővel eljáró fél részéről a tárgyalást elmulasztottnak kell tekinteni akkor is, ha a fél maga személyesen ugyan megjelent azon, de a jogi képviselő szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg, továbbá az indítványozó a tárgyaláson tett nyilatkozatában megerősítette jogi képviselője képviseleti jogát, alperes pedig nem kérte a tárgyalás megtartását. Az indítványozó által a fellebbezésben felhívott jogszabályhelyek a felek egyeztetésére és nyilatkozattételeire vonatkozó olyan rendelkezések, amelyek alkalmazására csak azokban az esetekben kerülhet sor, ha a felek a tárgyaláson megjelentek, továbbá a tárgyalást nem kell elmulasztottnak tekinteni, illetve a másik fél nyilatkozatára tekintettel nem kell az eljárást megszüntetni.
- [5] Az indítványozó jogi képviselője útján ismételt benyújtotta keresetét a bírósághoz, de az érvényesíteni kívánt igénye elévülésére vonatkozó szabályok miatt anyagi igényét az eredeti keresetében foglalathoz képest már csak korlátozott időintervallumra, így csökkentett összegre nézve jelölhette meg.
- [6] Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz a főtítkári hiánypótlásra történő felhívását követően kiegészített alkotmányjogi panaszával. Beadványa szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét az ügyében hozott, az eljárás megszüntetését eredményező bírósági döntések azáltal okozták, hogy figyelmen kívül hagyták „a megfelelő, mindenre kiterjedő és jogszerű tájékoztatáshoz való jogát”, amelyet a „tisztességes módon történő eljáráshoz való joga magában foglal”. Így az elsőfokú bíróság tárgyalásra idéző végzésének – az indítványozó meglátása szerint – a mulasztáshoz kapcsolódó és később alkalmazásra is került jogkövetkezményt a végzésben egyértelműen rögzítenie kellett volna, felhívva ezzel az indítványozó figyelmét az alkalmazandó joghátrányokra. Ennek a tájékoztatási kötelezettségnek a bíróság nem tett eleget, hiszen az idéző végzés mindössze a peres fél személyes vagy képviselője általi nyilatkozattételét írta elő. Az indítványozó ezen indokának alátámasztásaként beadványában idézi a Pp. 133. § (2) bekezdésének első mondatát is, miszerint „[a]z idézésben a címzettet figyelmeztetni kell a meg nem jelenés következményeire, és őt perbeli állásához képest a szükséges tájékoztatással is el kell látni”.
- [7] Az indítványozó állítása szerint a bírósági tájékoztatásban a peres félre, illetve a jogi képviselőre vonatkozó vagyalosság használata benne, mint peres félben azt „valószínűsítette, hogy személyes jelenléte és nyilatkozata semmilyen esetben nem minősíthető mulasztásnak”. Ezen túlmenően az indítványozó kifogásolja még a bíróságoknak a Pp. munkaügyi perekre vonatkozó speciális szabályainak a szerinte helytelen értelmezését, valamint – sérelmének további megalapozásaként – kiemeli, hogy megítélése szerint keresete alapján a peres félnek az érdemi, bíróság előtti eljárás lefolytatásához való jogát nem ronthatja le jogi képviselőjének a mulasztása. Véleménye szerint az, hogy ő, mint felperes a tárgyaláson személyesen megjelent egyértelműen azt igazolta, hogy „kereseti szándéka, a peres eljárás lefolytatásának, a jogvita eldöntésének igénye” a részéről fennállt. Megítélése szerint a „peres felel kívül eső körülmények”, mint a jogi képviselő érdekkörében a tárgyalási időpontok ütközése miatti távolmaradása nem eredményezhetik az ő érdekérvényesítése korlátozását, illetve kizárását különös figyelemmel arra is, hogy munkaügyi perekben az eljárás megszüntetése nemcsak a kereseti igény egy része elévülését, hanem akár a teljes igényérvényesítés lehetőségének az elvesztését is eredményezheti.
- [8] Az indítványozó a Pp. 227. § (3) bekezdése általa állított alaptörvény-ellenességének alátámasztásaként előadja, hogy a képviselői mulasztásra tekintettel történő permegszüntetés más perrendtartásokban nem ismert, és nézete szerint ennek a munkajog területén történő bevezetése, illetve alkalmazása indokolatlan is. Meglátása szerint a Pp. általa támadott kógens szabálya azért is ellentétes az eljárási szabályok általános jellemzőjeként ismert rendelkezésekkel, mert azok a távolmaradás kimentésére, az akadályoztatás előzetes bejelentésére vagy az esetleges hiányok pótlására kimentési lehetőségeket tartalmaznak. Véleménye szerint a jogi képviselő távolmaradására alapozott permegszüntetés nem áll arányban a mulasztás súlyával sem, hiszen amíg más hiányosságok esetében a szabályok lehetőséget biztosítanak a hiányosságok pótlására, addig a távolmaradás

következményei – amelyek jellemzően munkaszervezési vagy közlekedési nehézségekből adódnak – a Pp. általa támadott szabályozása mellett nem menthetőek, nem orvosolhatóak. Álláspontja szerint ez az új perrendtartásbeli szabály nem állta ki a gyakorlat próbáját, alkalmazása indokolatlan vagy aránytalan nehézséget okoz a jogi képviselési munkában, így „szakszervezetünk mintegy ötven halasztási kérelmet volt kénytelen előterjeszteni, ami mindkét fél és a bíróság munkáját is szükségtelenül nehezítette. Több alkalommal előfordult az is, hogy azonos ügyben ismételt halasztási kérelmet kellett benyújtanunk.”

- [9] 1.2. Egy másik indítványozó jogi képviselője (Független Rendőr Szakszervezet, dr. Tordai Gábor és dr. Oláh Tamás megbízott kamarai jogtanácsosok) útján az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján szintén alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. A főtktár erre vonatkozó felhívására kiegészített indítványában a Gyulai Törvényszék 9.Mpkf.25.781/2018/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és annak a Gyulai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.M.24./2018/7. számú végzésére is kiterjedő megsemmisítését, valamint a Pp. 227. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte szintén az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek és a XIII. cikk (1) bekezdésének általa vélt és állított sérelme miatt. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ez az indítvány mind terjedelmében, mind tartalmában, – leszámítva az elmaradt ítélet miatt érvényesíteni kívánt összeg mértékét, illetve felperesek személyét és a bírói döntések meghozatalának időpontját –, továbbá érvelésében, illetve a jogi képviselő személyét tekintve is, úgyszintén a bírói döntések tartalmára, indoklására nézve teljes mértékben megegyezik a határozat indoklásának I/1.1. pontja (Indokolás [3] és köv.) alatt ismertetett indítványban foglaltakkal, ezért az Alkotmánybíróság ezen – a nála IV/173/2019. számon nyilvántartásba vett – ügy, illetve indítvány részletes ismertetésétől eltekintett.
- [10] 2. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor az indítványokat az Abtv. 58. § (2) bekezdése és az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 34. § (1) bekezdése alapján – konkrétan a IV/173/2021. számú ügyet a IV/172/2019. számú ügghöz – egyesítette, és egy eljárás keretében, egy határozatban bírálta el, mivel fentiek alapján megállította, hogy lényegében azonos tényállás mellett, egyező irányú és megegyező tartalmú indokolással ellátott bírósági döntések, és ugyanazon jogszabályi rendelkezés ellen, ugyanazon jogi képviselővel eljárva, megegyező tartalmú alkotmányjogi panaszokat benyújtva fordultak az Alkotmánybírósághoz az indítványozók.
- [11] 3. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt az Abtv. 56. §-a alapján azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panaszok a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesznek-e.
- [12] 3.1. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben megállapította, hogy az indítványozók az Abtv. 27. §-a szerinti panaszukat az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül nyújtották be a sérelmezett bírói döntésekkel szemben. A jogszabályi rendelkezéssel szemben benyújtott panaszuk kapcsán pedig megállapítható, hogy a támadott normát az ügyekben eljáró bíróságoknak alkalmazniuk kellett és alkalmazták is, az Abtv. 27. §-a szerinti panaszuk pedig az eljárást befejező döntésnek minősülő bírósági végzések ellen irányulnak. A kérelmezők alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkeznek, érintettségük pedig kétséget kizáróan fennáll, mivel a támadott döntéssel lezárt eljárás felperesei voltak, illetve ügyükben az általuk sérelmezett eredményre vezető, támadott jogszabályi rendelkezés alkalmazására sor került.
- [13] 3.2. Az alkotmányjogi panaszokban előterjesztett kérelmek a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt követelményeknek részben eleget tesznek, tartalmazzák ugyanis a) azokat a törvényi rendelkezéseket, amelyek megállapítják az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítványok elbírálására, illetve amelyek megalapozzák az indítványozók indítványozói jogosultságát [Abtv. 26. § (1) bekezdése illetve 27. §-a]; b) az eljárás kezdeményezésének indokait (a bíróságok eljárása és döntése, továbbá az általuk alkalmazott jogi norma Alaptörvényben biztosított alapvető jogaik sérelmét okozták); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírósági döntéseket illetve jogszabályi rendelkezést; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit; e) az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések, illetve a jogi norma miért ellentétes a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogukkal; f) kifejezett kérelmet arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg az indítványokban támadott bírósági döntések, illetve jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét és semmisítse azokat meg.

- [14] Az Abtv. 52. §-a tehát kifejezetten rögzíti a határozott kérelem követelményét, amelynek részét képezi az indokolás előterjesztésének a kötelezettsége is, arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés vagy bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvénynek az indítványban megjelölt rendelkezésével [52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az indítványok ezen követelménynek az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, a XXIV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában nem tesznek eleget, mivel a hivatkozott alaptörvényi rendelkezések szövegszerű beidézésén túlmenően az indítványok nem tartalmaznak semmiféle indokolást arra nézve, hogy az ezekben az alaptörvényi rendelkezésekben biztosított jogait miért és mennyiben sértik az általuk támadott bírósági döntések, illetve a jogszabályi rendelkezés. Amint azt az Alkotmánybíróság a 34/2014. (XI. 14.) AB határozatában (Indokolás [212]) is már rögzítette: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelménynek, annak elbírálására nincs lehetőség”, ennek megfelelően az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének, a XIII. cikk (1) bekezdésének és a XXVIII. cikk (7) bekezdésének a vélt és állított sérelmére alapított panasz-elemeket az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálhatta.
- [15] 4. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az egyéb törvényi feltételeknek megfelelő alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre utaljon. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik. Az Alkotmánybíróság az indítványok alapján a vizsgált ügyekben alapvető alkotmányjogi kérdésként értékelte azt, hogy az eljárás megszüntetését eredményező bírói döntések, azaz az érdemi jogszolgáltatás elmaradása, illetve annak a bíróság részéről történő elhárítása a jogi képviselő perfelvételi tárgyalásról való távolmaradása, így a fél mulasztása miatt – annak a ténynek a figyelembevételével, hogy a peres félnek a mulasztás jogkövetkezményeiről való, az eljárási törvényben előírt, kötelező bírósági tájékoztatása és kioktatása elmaradt –, okozhatták-e az indítványozók bírósághoz való fordulása jogának, ezen belül a bírósági eljárás érdemi lefolytatásához és igényük tisztességes tárgyalást követő elbírálásához, így az érdemi, indokolt bírói döntéshez való, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt jogosultságuknak az Alaptörvénybe ütköző sérelmét.

II.

- [16] 1. Az Alaptörvény indítványokban hivatkozott rendelkezései:

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és észszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül bírálja el”.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

- [17] 2. A Pp. indítványozók által támadott rendelkezése:

„227. § (3) Ha a fél jogi képviselője szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg, valamint, ha a jogi képviselőként megjelent személy a képviseleti jogát nem igazolja vagy képviselőként nem járhat el, a fél részéről a tárgyalást elmulasztottnak kell tekinteni akkor is, ha személyesen vagy más képviselője megjelent. Ha a képviseleti jog igazolása nem szabályszerű, a bíróság rövid határidővel felhívja a megjelent személyt a képviseleti jog szabályszerű igazolására.”

III.

- [18] Az alkotmányjogi panaszok az alábbiak szerint részben megalapozottak.
- [19] 1. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszok által felvetett kérdés elbírálásához elsőként a bírói döntésekkel szemben felmerült, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, illetve ezen alapjog egyes részjogosítványainak, így a bírósághoz forduláshoz való jognak és a bírósági eljárás érdemi lefolytatásához való jognak, illetve a bíróság elé terjesztett igény tisztességes elbírálásához, azaz a jogvita érdemében állást foglaló, indokolt bírói döntéshez való jognak a sérelmét állító indítványozói aggályokat tekintette át.
- [20] Az indítványozók érvelése szerint az ügyükben hozott, az eljárás megszüntetését eredményező bírósági döntések azáltal okozták a tisztességes bírósági eljáráshoz való joguk sérelmét, hogy azok figyelmen kívül hagyták a megfelelő, mindenre kiterjedő, jogszerű és a Pp.-ben külön is előírt tájékoztatáshoz való joguknak a bíróságok részéről történő megsértését. Az elsőfokú bíróságok tárgyalásra idéző végzéseinek – amennyiben betartják az erre vonatkozó törvényi előírást – a jogi képviselő távolmaradásához kapcsolódó jogkövetkezményekre egyértelműen fel kellett volna hívnia az indítványozók figyelmét különös tekintettel arra, hogy az ezesetben alkalmazandó joghátrány az eljárás megszüntetését, azaz a jogszolgáltatás bíróság általi elutasítását eredményezheti a törvény rendelkezése alapján. A bíróságok ennek – a Pp.-ben konkrét tartalommal és kötelező érvénnyel meghatározott – tájékoztatási kötelezettségüknek nem tettek eleget, illetve kifejezetten hiányos, félrevezető és félreérthető tájékoztatást adtak azzal, hogy az idéző végzésekben mindössze arra hívták fel az indítványozók figyelmét, hogy a tárgyaláson nekik vagy jogi képviselőiknek nyilatkozatot kell tenniük, majd a jogi képviselők perfelvételi tárgyalásról való távolmaradása miatt ügyükben a fél általi mulasztás egyik lehetséges jogkövetkezményét alkalmazták; azaz a per megszüntetésére, végső soron a jogszolgáltatás megkezdésének elhárítására, visszautasítására került sor.
- [21] 2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül elbírálja.
- [22] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az Alaptörvény indítványozó által felhívott XXVIII. cikk (1) bekezdése tartalmát érintően. Mint ahogyan arra a 8/2020. (V. 13.) AB határozatában a testület rámutatott, az ezen cikk által biztosított jogsultság „nem a materiális igazsághoz vezető bírósági eljáráshoz való alapjogot tételezi. Ez az eljárási alapjog sem morális értékítéletet fejez ki. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog az eljárás egészének a minőségét védi, ami korlátozhatatlan, mert már maga is jogi mérlegelés eredménye. A tartalmát különböző részjogosítványok képezik. Ezek egyike a bírósághoz fordulás joga, [...]” ami „[...] nem a törvényektől oldja el a bíróságot, hanem azt követeli meg, hogy a bíróság megmérhesse a peresített igényeket az alkalmazandó anyagi jog és eljárásjog mércéivel, minden lényeges jogkérdést azonosíthasson és azokban a jog értelmezése útján dönthesen” (Indokolás [50]). A bírósághoz fordulás jogából az a kötelezettség hárul az államra, hogy a jogviták elbírálására bírói utat biztosítson [59/1993. (XI. 29.) AB határozat, ABH 1993, 353]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint továbbá a bírósági úthoz, a bíróság általi döntéshez való jognak szerves része az eljárás minősége: ez adja a bírósághoz fordulás értelmét [35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 211]. Az eljárás tisztességességének önmagában nem elégséges feltétele a bírósági út igénybevételének a lehetővé tétele, az csak akkor biztosított, ha a bíróság érdemben reagál (dönt) a perben előterjesztett kérelmekre [26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [62]].
- [23] A 7/2013. (III. 1.) AB határozat pedig megerősítette az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatát, amely szerint „önmagában a bírói út igénybevételének formális biztosítása nem elegendő az eljárási garanciák teljesedéséhez, hiszen az alkotmányos szabályban előírt garanciák éppen azt a célt szolgálják, hogy azok megtartásával a bíróság a véglegesség igényével hozhasson érdemi döntést. A tisztességes eljárás követelménye tehát magában foglalja a hatékony bírói jogvédelem igényét is” (Indokolás [24]). Fentiek alapján tehát a bírói út igénybevételének biztosítása, azaz a bírósághoz fordulás joga mindenekelőtt azt foglalja magában, hogy az érintett kezdeményezheti a bíróság eljárását, ha valamely joga vagy kötelezettsége vitássá válik, továbbá megköveteli, hogy a bíróság a tényállás megállapítását követően összemérje a peresített igény és az alkalmazandó jog tartalmát, és az ügyben jogértelmezés útján indokolt döntést hozzon a véglegesség igényével, azaz hatékony bírói

jogvédelmet nyújtson. A bírósághoz való fordulás jogának esszenciális elemei tehát a következők szerint foglathatók össze: egyik aspektusa tehát a) egy törvényes bírói fórum reális elérhetőségét biztosító hozzáférés joga, azaz egy legitim bíróság előtti eljárás kezdeményezésének joga, a következő b) a perbe vitt, a vitatott jogokra és kötelezettségekre vonatkozó, egy tisztességes eljárás bíróság általi lefolytatásához való jog, és végül c) a jogvita bíróság általi eldöntéséhez való jogosultság a véglegesség igényével, megfelelően indokolt bírósági döntéssel alátámasztottan.

- [24] Az Alkotmánybíróság jelen ügy kapcsán megállapította, hogy az indítványozók az anyagi igényüket tartalmazó kereseteiket előterjeszthették ugyan a bíróságokhoz, kezdeményezve azok jogszolgáltatását, a kitűzött tárgyaláson meg is jelentek, de a jogvita eldöntésére irányuló igényük teljesítését a bíróságok a támadott döntéseikben foglalt indokok szerint már a jogszolgáltatás megkezdését is elhárították, elutasították, lényegében megtagadták, azaz az indítványozók ügyeiben nem érvényesülhetett a hatékony bírói jogvédelem alkotmányos garanciája sem, kereseti kérelmükre nézve nem születtek érdemi, azokat tartalmuk szerint elbíráló bírói döntések, miután a bíróságok még tárgyalásba sem bocsátkoztak, hivatkozással a Pp. vonatkozó rendelkezésére.
- [25] 3. Ezt követően az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy a bírósághoz fordulás joga alapján a bíróságnak a peres fél erre irányuló kezdeményezése alapján minden körülmények között, feltétlenül le kell-e folytatnia az eljárást és annak eredményeként érdemi döntést kell-e hoznia, azaz következik-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből a bíróságok minden további feltételtől független, automatikus és kényszerítően fennálló kötelezettsége a jogvita elbírálása iránti igény teljesítésére nézve, másként fogalmazva kivétel nélkül, minden esetben alaptörvény-ellenesnek kell-e minősíteni azt a döntést, amelyben a bíróság elhárítja, illetve megtagadja a pert kezdeményező fél jogszolgáltatás iránti igényét.
- [26] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben, utalva az egyes eljárási kódexek vonatkozó szabályaira megállapítja, hogy – éppen a jogok érvényesítése, a kötelezettségek megállapítása és a jogviták anyagi jogi szabályok szerinti eldöntésének elősegítése, a jogszolgáltatás hatékonyságának, tisztességességének és pártatlanságának előmozdítása érdekében – számtalan olyan, a bírósághoz való fordulás jogát érintő, effektív érvényesítését befolyásoló, a peres felek perbeli és peren kívüli releváns magatartását szabályozó rendelkezés, előírás, követelmény, feltétel, kritérium és elvárás létezik, amelyeknek a fennállását a bíróságnak kontrollálnia kell, illetve betartását számon kell kérnie a felektől a jogvita elbírálására irányuló peres eljárás kezdetétől annak befejezéséig, és meglétük hiányában vagy megsértésük esetén a bíróságnak az eljárási törvényekben írt megfelelő – a jogszolgáltatás megtagadását is magába foglaló – jogkövetkezményeket kell alkalmaznia. Ezek, a bírósági eljárás törvényi előírásoknak megfelelő kezdeményezésére, a hatékony jogszolgáltatás előmozdítására és a megalapozott bírói döntés lehetővé tételére irányuló előírások és feltételek egy egész - sokszor nehezen áttekinthető, bonyolult – rendszert képeznek az egyes kódexekben és megértésük, értelmezésük, betartásuk általában jogi szakember közreműködését teszi szükségessé a jogban nem jártas jogkereső közönség számára. Ilyen kritériumnak, feltételnek, a bírósághoz való hozzáférés jogát is érintő, annak törvényben meghatározott keretet biztosító előírásnak tekinthető például – a különböző eljárási kódexekben sem egységes tartalommal és terjedelemmel szabályozott módon – az eljárási költségek megfizetésének kilátásba helyezése vagy eljárási illeték lerovásának előírása, egyes anyagi jogi igények törvényes határidőben történő érvényesíthetőségével kapcsolatos rendelkezések, ezen belül az igények elévülésére vonatkozó szabályok, egyes jogalanyok kizárása a bírósági eljárás megindításából, a bíróság eljárását kezdeményező keresetlevél tartalmára és formájára, konkrét benyújtásának módjára vonatkozó előírások, az egyes jogorvoslati lehetőségekhez fűzött formai és tartalmi feltételek, azaz a kérelmek bíróság részéről történő befogadhatósági vagy elfogadhatósági kritériumai, továbbá a kötelező jogi képviselő törvényi előírása is.
- [27] Jelen ügyre vonatkoztatva ilyen követelménynek tekinthető a Pp. arra vonatkozó előírása, hogy a jogi képviselővel eljáró fél esetében a perfelvételi tárgyaláson a jogi képviselőnek is jelen kell lennie, ennek elmaradása jogkövetkezményeit pedig részben a Pp. indítványozók által is támadott rendelkezése [227. § (3) bekezdése], részben pedig 190. §-a tartalmazza. Az első szabály szerint a tárgyalást a fél részéről akkor is elmulasztottnak kell tekinteni, ha a fél ugyan személyesen megjelent a tárgyaláson, de azon a jogi képviselő szabályszerű idézés ellenére sem jelent meg. Önmagában a fél vagy más – nem jogi képviselőnek tekintendő – meghatalmazott megjelenése hatálytalan percselekménynek minősül a Pp. egy további szabálya alapján (Pp. 74. §), így ilyen esetben a tárgyalást a fél részéről elmulasztottnak kell tekinteni és a mulasztás következményeit kell alkalmazni. A perfelvételi tárgyalás elmulasztásának következményeire a Pp. a XII. fejezetében külön is tartalmaz rendelkezéseket, mely szerint a bíróságnak az eljárást hivatalból meg kell szüntetnie, amennyiben a perfelvételi

tárgyalást valamelyik fél elmulasztotta [190. § (1) bekezdés]. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a jogi képviselő nélkül megjelent (laikus) fél a vonatkozó rendelkezés alapján dönthet úgy, hogy ennek ellenére kéri a tárgyalás megtartását, de ekkor számolnia kell a számára egyértelműen hátrányosnak – így például betervezett indítványa kiegészítésére, módosítására irányuló nyilatkozatait tekintve pedig kétségkívül korlátozottan – a minősíthető perbeli lehetőségeivel [Pp. 190. § (2) bekezdés]

- [28] Mindazonáltal a Pp. indítványozók által támadott szabályozása kétségtelenné teszi: a jogi képviselővel eljáró fél esetében elvárt és kívánatos a jogi képviselő jelenléte a perfelvételi tárgyaláson, hiszen az osztott perszerkezet bevezetésének következményeként a per előkészítése, – azaz az egyes állítások, indítványok megtétele és véglegesítése – ebben a szakaszban történik, és az így rögzült állítások és indítványok alapján kerül sor a bizonyítási eljárásra a per érdemi, tárgyalási szakaszában. A felek és jogi képviselőik személyes jelenlétét vélhetően éppen az teszi szükségessé, hogy a fél a korábban megtett, vagy a perfelvételi tárgyaláson elhangzó vagy ott módosuló nyilatkozataira, indítványaira az ellenérdekű fél érdemben nyilatkozni tudjon, perfelvételi nyilatkozatait megváltoztathassa, így a jogi képviselő jelenlétének a hiánya ne vezessen halasztáshoz, azaz a per elhúzásához.
- [29] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a peres eljárásokat tartalmazó kódexek tartalmaznak olyan, a bíróság eljárásának kezdeményezésére és az igények érvényesítések módjára, – így a keresetlevél benyújtásának határidejére, annak formájára és tartalmára, a felek és jogi képviselőik tárgyaláson való személyes jelenlétére – vonatkozó szabályokat, előírásokat, követelményeket és feltételeket is, amelyeknek a teljesülését a bíróságnak a per egésze során figyelemmel kell kísérnie, meglétüket, illetve teljesítésüket számon kell kérnie, és nem teljesítésük esetére alkalmaznia kell azokat a törvényben előírt jogkövetkezményeket, amelyek szélső esetben valamely alaptörvényben biztosított alapvető jog – jelen ügyben a bírósághoz fordulás joga – érvényesülésének ellehetetlenüléséhez is vezethetnek az eljárás megszüntetésén, így az elvárt és igényelt jogszolgáltatás elhárításán, megtagadásán keresztül. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben ugyanakkor rámutat arra is, hogy miután ezek a rendelkezések jellemzően valamely alkotmányos alapjog tényleges érvényesülését is befolyásolják, érintik vagy éppen kizárják azt, és az eljárási kódexekben egyes esetekben szövevényes, nehezen átlátható, néha többféle értelmezést lehetővé tevő rendszert alkotnak, ezért a jogalkotó a bíróságok kötelezettségévé tette – egyes esetekben *expressis verbis* szabályok előírásával – a törvénynek megfelelő jogérvényesítés elősegítése, előmozdítása érdekében a felek megfelelő tájékoztatását hatékony jogérvényesítésük, végső soron alapvető alkotmányos jogaik reális érvényesíthetősége és érvényesülése érdekében.
- [30] 4. Az Alkotmánybíróság a rendelkezésére álló iratokból megállapította, hogy az elsőfokú bíróságok idéző végzéseikben nem tájékoztatták az indítványozókat arról, hogy az ő személyes jelenlétük ellenére, jogi képviselőik esetleges távolléte esetében – a Pp. vonatkozó rendelkezése alapján a bíróságnak a fél részéről mulasztottnak kell majd tekintenie a perfelvételi tárgyalást, ami a mulasztás jogkövetkezményeinek alkalmazását vonja majd maga után, és a jogi képviselő távolléte akár az eljárás megszüntetéséhez is vezethet. Ehhez képest a bíróságok részéről adott tájékoztatás azt tartalmazta, hogy a félnek gondoskodnia kell arról, hogy a perfelvételi tárgyaláson tény- és bizonyítási kérdésekben személyesen vagy jogi képviselője útján nyilatkozatot tudjon tenni. Az ügyben másodfokon eljáró bíróságok pedig – az indítványozóknak a bíróság általi mulasztásra való hivatkozása ellenére, az erre vonatkozó érvüket figyelmen kívül hagyva – helyben hagyták az elsőfokú bíróságoknak az eljárások megszüntetésére vonatkozó végzéseit. A Pp. 133. § (2) bekezdésének első, kivételt nem engedő mondata az idézés tartalmára nézve ugyanakkor egyértelműen azt írja elő, hogy „[a]z idézésben a címzettet figyelmeztetni kell a meg nem jelenés következményeire, és őt perbeli állásához képest a szükséges tájékoztatással el kell látni”.
- [31] Jelen ügy kapcsán megállapítható tehát, hogy az elsőfokú bíróságok által kibocsátott, a perfelvételi tárgyaláson való részvételre idéző végzések a Pp. erre vonatkozó kifejezett előírása ellenére, tehát törvénybe ütköző módon nem nyújtottak tájékoztatást az indítványozók részére a perfelvételi tárgyalás megtartásának szabályairól, feltételeiről, *contra legem* nem hívták fel az indítványozók figyelmét az ők, valamint jogi képviselőik személyes jelenlétére vonatkozó szabályokra, a jogi képviselőik távolmaradása esetén várható jogkövetkezményekre, illetve a nyújtott tájékoztatásuk kifejezetten félreérthető és félrevezető volt. Mindezek figyelmen kívül hagyásával ugyanakkor a bíróságok a jogi képviselőik távolmaradását észlelve az eljárás megszüntetéséről döntöttek, továbbá ezeket a döntéseket a jogorvoslati fórumok megerősítették, előidézve ezzel az indítványozók bírósághoz való fordulás alapvető joga érvényesülésének ellehetetlenülését.

- [32] Az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panaszok által felvetett alkotmányossági aggályok megítélésekor tekintettel kellett lennie ugyanakkor arra is, hogy a bírósághoz való fordulás jogának gyakorlati érvényesülésével szoros összefüggésben lévő, így a jogi képviselő személyes megjelenési kötelezettségének kívánalma a perfelvételi tárgyaláson, illetve ennek elmulasztása esetén végső soron az eljárás megszüntetése még a bíróságnak az erre vonatkozó figyelemfelhívását tartalmazó végzése esetén sem ebből, a bíróság által kibocsátott idéző végzésből fakad és nem abból eredeztethető, hanem – mind a személyes részvétel elvárását, mind ennek elmaradása következményeit – maga a Pp. fentebb ismertetett, kihirdetett, és mindenki által megismerhető szabályai keletkeztetik. Másfelől az alkotmányjogi panaszok elbírálása során legalább ekkora súllyal esik latba annak a körülménynek a figyelembevétele és megfelelő értékelése is, hogy az eljárási törvény – szintén fentebb idézett rendelkezése – a bíróságok általános tájékoztatás adására vonatkozó kötelezettségei mellett kifejezetten és konkrétan, *expressis verbis* írják elő részükre „a meg nem jelenés következményeire” való figyelemfelhívást, mintegy – a várható jogkövetkezmények súlyához igazított – figyelmeztetésként: a bíróság akár az eljárás megszüntetéséről is dönthet abban az esetben, ha a jogi képviselővel rendelkező fél jogi képviselője a perfelvételi tárgyaláson nem jelenik meg.
- [33] A fentiek fényében az Alkotmánybíróság megítélése szerint az eljárási törvényben a bíróságok számára kógens jelleggel előírt tájékoztatási kötelezettség teljesítése, a tájékoztatás jogszerűsége, teljességi körsége és jogszabályoknak megfelelő tartalma szorosan összefügg és nem függetleníthető a – konkrét ügyet tekintve – polgári peres eljárás során az Alaptörvényben garantált egyes alapjogok, így mindenekelőtt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog vagy a jogorvoslathoz való jog gyakorlati és hatékony érvényesülésétől. A törvény által a bíróság részére előírt tájékoztatás, kioktatás, figyelemfelhívás rendeltetése, célja és a törvényben való előírásának konkrét oka éppen ezen alkotmányos alapjogok – az eljárási törvényben meghatározott módon és feltételekkel történő – érvényre juttatásának és gyakorlásának az elősegítése, előmozdítása. Másként fogalmazva: az esetlegesen félrevezető – hibás, téves vagy hiányos – bírósági tájékoztatás vagy éppen a tájékoztatás, figyelemfelhívás – kifejezetten *contra legem* – elmaradása adott esetben az Alaptörvényben biztosított egyes alapjogok tényleges érvényesítését és érvényesülését akadályozhatja meg vagy lehetetlenné teheti.
- [34] Fentiekkel szintén szoros összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat továbbá arra is, hogy a bíróságok hivatalos közléseihez és megnyilvánulásaihoz, azok helyességéhez, teljességi körségéhez fokozott közbizalom fűződik, azaz a jogkereső közönség joggal bízik abban, alappal várja el, hogy a jogvita eldöntésére hivatott – az ehhez szükséges kompetenciával, képességgel és legitimációval rendelkező – fórumtól minden esetben körültekintő, a törvény ismeretén alapuló, a jogszabályokban foglaltakat feltétlenül szem előtt tartó és annak minden körülmények között eleget tevő információt, figyelemfelhívást vagy tájékoztatást kapott. Az előfordulhat természetesen, hogy a megemelkedett ügyteher, adminisztrációs hiba vagy bármely más gátló körülmény eredőjeként az eljárás résztvevői nem, vagy nem pontosan a törvény szerinti, a törvénynek megfelelő tartalmú tájékoztatásban, kioktatásban részesülnek. Ennek a ténynek a mindenki számára egyértelművé válását követően azonban a nem megfelelő eligazításban, tájékoztatásban részesített fél általában számíthat arra, hogy – a tévedés, hiányosság súlyához és az általa kiváltott hátrány mértékéhez mérten – a hiba, a tévedés korrekcióra, a mulasztás pedig utóbb orvoslásra kerül. Ezt az elvet és elvárást erősíti az Országos Bírósági Hivatal honlapján olvasható az – a jogkereső közönség számára készített – figyelemfelhívás, információ is, hogy „[a] fellebbezhető határozat mindig tartalmaz tájékoztatást a fellebbezés módjáról. Mindig figyelmesen olvassa el a tájékoztatást és az abban írt határidőt tartsa be! Az esetlegesen téves vagy hibás tájékoztatás pedig soha nem eshet a fél terhére!” (Országos Bírósági Hivatal honlapja, Magyarország bíróságai, Fellebbezési és egyéb perorvoslatok menüpont 2.).
- [35] 5. Mindezekkel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság azt az elvi tételt már korábban – egy, a jogorvoslathoz való jog sérelmére, konkrétan a jogorvoslati határidőre vonatkozó téves hatósági tájékoztatásra és ennek a ténynek a bíróság által történő figyelmen kívül hagyására alapozott alkotmányjogi panasz elbírálása kapcsán – kimondta, hogy „[a] hibás, nem jogszabályszerű tájékoztatás ugyanakkor önmagában nem jelentheti azt, hogy akár az azt tartalmazó döntés, akár e döntést felülvizsgáló döntés a jogorvoslathoz való jog *ab ovo* sérelmével járna. Azonban az előtte folyamatban lévő ügy vizsgálata során az Alkotmánybíróság juthat olyan következtetésre, hogy a jogorvoslati határidőt megjelölő téves hatósági tájékoztatás alkalmas – a konkrét ügy egyedi körülményeinek mérlegelése után – a hatékony jogorvoslathoz való jog sérelmének az előidézésére” {9/2017. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [27], a továbbiakban: Abh.}.

- [36] Az Alkotmánybíróság a továbbiakban, figyelembe véve és megerősítve azt az Abh.-ban rögzített elvet, miszerint a törvény rendelkezéseibe ütköző, a peres eljárás kezdetén vagy folyamán a bíróság részéről adott hibás, hiányos, téves tájékoztatás, kioktatás, figyelem felhívás, illetve ennek elmaradása önmagában nem vezet automatikusan egy, az eljárás során meghozott, vagy – mint jelen ügyben is – éppen az eljárás érdemi megkezdését elutasító bírói döntés alaptörvény-ellenességéhez, de adott esetben, a konkrét ügy egyedi körülményeit mérlegelve okozhatja a *contra legem* tájékoztatással érintett peres fél valamely alkotmányos alapjogának alaptörvénybe ütköző sérelmét, számba vette azokat a tényeket, szempontokat és körülményeket, amelyek értékelése és mérlegelése alapján a jelen ügyben hozott bírói döntések indítványozók által állított alaptörvény-ellenessége kérdésében állást lehetett foglalni.
- [37] Az Alkotmánybíróság a konkrét ügyek sajátos körülményeinek mérlegelése körében elsőként figyelembe vette azt a tényt, hogy a peres eljárások kezdeményezésekor az indítványozók által meghatalmazott jogi képviselők, a kamarai jogtanácsosok által szerkesztett és benyújtott keresetlevelek utolsó mondatával – „[k]érem, hogy a T. Bíróság személyem esetleges távollétében is szíveskedjék valamennyi tárgyalást megtartani” – nem zárták ki annak lehetőségét, hogy a perfelvételi tárgyaláson nem lesznek személyesen jelen, megfordítva: kinyilvánították, hogy jogszerű és hátrányos következményektől mentes lehetőségét látják annak, hogy a perfelvételi tárgyaláson ők nem jelennek meg személyesen, és ezt a bírósággal tudatták is. A bíróságok tehát tudomással bírtak az idéző végzés kibocsátása előtt arról a tényről, hogy a jogi képviselők megítélése szerint a Pp. vonatkozó rendelkezési alapján következmény nélküli magatartás lesz részükről a perfelvételi tárgyalásról való esetleges távolmaradás.
- [38] Ezzel szoros összefüggésben mutat rá az Alkotmánybíróság, hogy részben éppen az ilyen, a jogi képviselők körében bevett és elterjedt, továbbá korábban – a Pp. hatálybalépése előtt – eredményesen alkalmazott, használt szokványok, általános gyakorlattá vált megoldások ismeretében és esetében minősíthető kiemelt fontosságúnak és jelentőségűnek a Pp. 133. § (2) bekezdésében írt az a rendelkezés, amely szerint „[a]z idézésben a címzettet figyelmeztetni kell a meg nem jelenés következményeire, és őt perbeli álláshoz képest a szükséges tájékoztatással el kell látni.”
- [39] Az Alkotmánybíróság ebben a körben tehát kiemelt jelentőséget tulajdonított annak a körülménynek, hogy a bíróságok az idéző végzésekben annak ismeretében mulasztották el a törvény által kötelezően, eltérést nem engedő módon, annak tartalmát konkrétan, pontosan meghatározva *expressis verbis* elrendelt figyelem felhívást a meg nem jelenés következményeire, hogy tudomással bírtak az indítványozók keresetleveleiből arról, hogy jogi képviselők szerint számukra a perfelvételi tárgyaláson való részvétel a fő szabály szerint nem kötelező. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság megítélése szerint fontos szempont még az is, hogy Pp.-nek az osztott perszerkezetre vonatkozó konstrukciója – amelynek új eleme a perfelvételi tárgyalás, ahol annak rendelkezése és funkciója alapján a jogi képvisellel eljáró személyek esetében jogi képviselők személyes jelenléte elvárt és kívánatos, távolmaradásuk pedig mindenképpen hátrányos következményekkel jár a félre nézve, illetve az eljárás megszüntetéséhez is vezethet – egy teljesen új jogintézménynek volt tekinthető az ügyek indítványozók által kezdeményezett megindulásakor. Ezért is bír az alkotmányjogi panaszok és az azokban állított alapjogsérelem mikénti megítélése szempontjából – önmagában a törvényi előírás be nem tartásán túlmenően – fokozott jelentőséggel a jogi képviselők távolmaradására, az ebből következő mulasztásra és a lehetséges permegszüntetésre történő bírósági figyelem felhívás és kioktatás elmaradása.
- [40] Az Alkotmánybíróság meglátása szerint éppen az ilyen esetekben és ügyekben – amikor csak néhány hét vagy hónap telik el egy, érdemét tekintve helyenként gyökeresen megváltozott tartalmú, átfogó kódex terjedelmű jogi szabályozás és a jogszolgáltatás kezdeményezése között, hiszen a perfelvételi tárgyalás jogintézményét bevezető új Pp. szabályai 2018. január 1-jén léptek hatályba, míg az indítványozók első fokú bíróságokhoz benyújtott keresetei, a 2018. február 13-i, illetve a 2018. november 14-i dátumot viselik – válik meghatározó jelentőségűvé az első fokon eljáró bíróságok részéről az új – a korábbiakban megszokott, attól jelentősen eltérő tartalmú – szabályoknak megfelelő, a követendő és elvárt magatartásra, illetve az ennek elmulasztásából adódó következményekre történő figyelem felhívás és kioktatás, továbbá a fellebbezéseket elbíráló bíróságok részéről a törvényben előírt figyelem felhívásnak a *contra legem* elmaradása tényének és annak a megfelelő értékelése, hogy az új szabályok feltehetően még nem olyan mélységben váltak a jogi képviselők, még inkább a laikus jogkereső közönség számára a joggyakorlat részévé, hogy azok automatikus ismerete és alkalmazása teljes körben és hibátlanul elvárható lett volna.
- [41] Az Alkotmánybíróság döntése meghozatalakor mérlegelte azt is, hogy az elsőfokú és a jogerős döntést hozó bíróságok végzései az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való

jog egyik részjogosítványának, a bírósághoz fordulásnak a jogát, e jog tényleges gyakorlásának a lehetőségét az ügyben alkalmazott jogkövetkezéssel, a per megszüntetésével nemcsak hogy korlátozta, sértette, de a jogszolgáltatás megtagadásával az indítványozók számára azt kifejezetten kizárta. A másodfokon eljáró bíróságok pedig – annak ellenére, hogy az indítványozók fellebbezésükben hivatkoztak a törvényben előírt figyelem felhívás elmaradására – jogerős döntéseikben nem értékelték, nem vették figyelembe annak jelentőségét, hogy a döntés eredményeként az indítványozók alkotmányos joguk gyakorlásától estek el.

[42] Végzetül az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz elbírálásakor figyelembe vette és értékelté azt a körülményt is, hogy – az indítványozók erre vonatkozó előadása szerint – jogi képviselőjük útján keresetüket ismételt benyújtották a bírósághoz, de az érvényesíteni kívánt követelésük elévülésére vonatkozó szabályok miatt elmaradt munkabér megfizetése iránti igényüket az eredeti keresetükben foglalthoz képest már csak korlátozott időintervallumra, ebből adódóan csak csökkentett összegre nézve jelölhették meg. Az indítványozóknak tehát az eredetileg kezdeményezett jogszolgáltatás bíróságok általi megtagadása, azaz meghíúsulása miatt nem pusztán elvi jellegű és természetű sérelme keletkezett, hanem a kényszerűen, időben – a dolog természetéből adódóan – mind jobban távolodva az elévülés kezdő időpontjától, az idő múlásából következően eleve anyagi veszteséget, hátrányt magában hordozó összegre nézve terjeszthették csak elő újabb keresetüket. A támadott bírói döntések tehát az indítványozókat olyan újabb – az eredetihez képest összezszerűségét tekintve most már csak eleve korlátozott mértékű – jogérvényesítésre szorították, amely nyilvánvaló módon anyagi veszteséget jelent számukra, még a keresetüknek egyébként minden tekintetben helyt adó bírói döntés esetén is.

[43] 6. A fentiek szerint, a konkrét ügy egyedi körülményeinek az 5. pontban foglaltak szerinti számbavétele, értékelése és mérlegelése alapján az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a Gyulai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság azzal, hogy a törvény kifejezett rendelkezésébe ütköző, a mulasztás következményeire való kötelező figyelem felhívást elmulasztotta, majd ezt követően – a nyújtott tájékoztatás félreérthető és félrevezető tartalma ellenére – a jogi képviselő távolmaradása miatt, a mulasztás jogkövetkezésményeit alkalmazta, az eljárást megszüntető végzéseivel alaptörvénybe ütköző módon fosztotta meg az indítványozókat a bírósághoz fordulás jogának tényleges gyakorlása lehetőségétől. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint továbbá a Gyulai Törvényszék az ügyekben benyújtott fellebbezések elbírálása során nem volt tekintettel az ügyek alkotmányjogi összefüggéseire és jelentőségére, valamint az ügyek más sajátos, egyedi körülményeire – így a törvényben előírt figyelem felhívás elmulasztására – sem. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az így bekövetkezett alapjogsérelem érdemben befolyásolta a bíróságoknak az indítványozók jogszolgáltatásra irányuló igényének megtagadását eredményező döntéseit, ezért azok az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének Alaptörvénybe ütköző sérelmét idézték elő.

[44] Az Alkotmánybíróság az így megállapított alaptörvény-ellenesség jogkövetkezésményeként a Gyulai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnak, továbbá a Gyulai Törvényszéknek a határozat rendelkező része 1. és 2. pontjában felsorolt végzéseit megsemmisítette.

IV.

[45] 1. Az indítványozók alkotmányjogi panaszaikban kezdeményezték még a Pp. 227. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését is. Ennek alátámasztásaként előadták, hogy a képviselői mulasztásra alapított permegszüntetés más perrendtartásokban nem ismeretes, és – nézetük szerint – ennek a permegszüntetésnek a munkajog területén történő bevezetése, illetve alkalmazása indokolatlan is. Meglátásuk szerint a Pp. általuk támadott szabálya azért is ellentétes a más eljárási törvények hasonló rendelkezéseivel, mert azok a távolmaradás kimentésére, az akadályoztatás előzetes bejelentésére vagy az esetleges más hiányosságok pótlására kimentési vagy hiánypótlási lehetőségeket tartalmaznak. Véleményük szerint a jogi képviselő távolmaradására alapozott permegszüntetés nem áll arányban a mulasztás súlyával sem, hiszen amíg más hiányosságok esetében a szabályok lehetőséget nyújtanak a hiányosságok pótlására, addig a távolmaradás következményei a Pp. támadott szabálya szerint nem menthetők, nem orvosolhatók. Álláspontjuk szerint az új szabály gyakorlatban történő alkalmazása aránytalan nehézséget okoz a jogi képviselők munkájában.

[46] Az Alkotmánybíróság erre vonatkozó következetes gyakorlata alapján jelen alkotmányjogi panaszt is a kérelem tényleges tartalma szerint bírálta el. Az indítványozóknak az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott kérelme az Alkotmánybíróság megítélése szerint tartalmát tekintve valójában a jogalkotó mulasztásában megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítását kezdeményezi a testületnél azzal, hogy a távolmaradás kimentésének,

az akadályoztatás előzetes bejelentésének vagy az esetleges hiányok pótlásának a lehetőségére vonatkozó rendelkezések meglétét hiányolják a támadott rendelkezésből.

- [47] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben rámutat arra, hogy a jogalkotói mulasztással előidézett alaptörvény-ellenességet az Abtv. 46. § (1) és (2) bekezdései alapján a testület kizárólag hivatalból állapítja meg egyéb hatáskörei gyakorlása során, az erre irányuló eljárását tehát az indítványozók nem kezdeményezhetik. Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá, hogy a jelen ügy vizsgálata eredményeként nem látott okot és indokot arra, hogy az indítványozók által kifogásolt jogszabályi rendelkezéssel összefüggésben a jogalkotói mulasztás esetleges fennállását hivatalból megvizsgálja.
- [48] 2. Tekintettel arra, hogy az indítványozók a támadott jogi normával összefüggésben jogalkotói mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának a megállapítását kérték az Alkotmánybíróságtól, ezt a hatáskörét viszont az Alkotmánybíróság csak hivatalból eljárva gyakorolja az Abtv. 46. § (1) bekezdése alapján, az indítványozók erre irányuló kérelmét a testület részben az indítványozói jogosultság, részben pedig az Alkotmánybíróságnak az ilyen kezdeményezést tartalmazó indítványok elbírálását lehetővé tevő hatásköre hiánya miatt az Abtv. 64. § a) és b) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott,
dr. Szalay Péter
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [49] A bírói döntések megsemmisítésének indokolásával a következők miatt nem értek egyet.
- [50] 1. A tanács arra alapozta a bírói döntések megsemmisítését, hogy azok sértik az indítványozók XXVIII. cikk (1) bekezdéséből kibontott (rész)alapjog, a bírósághoz fordulás jogát.
- [51] A sérelmet az okozta, hogy a bíróságok a jogkövetkezményekre vonatkozó teljeskörű tájékoztatás nélkül megszüntették az eljárást, mivel az indítványozók jogi képviselői a perfelvételi tárgyalást szabályszerű idézés ellenére mulasztották el. A bíróságok végzéseiket a Pp. 227. § (3) bekezdésére alapozták.
- [52] Az alkotmányossági probléma a *fair* bírósági eljárás és az abból kiértelmezett részjog, a bírósághoz fordulás alapjoga sérelmeként azonosítható. Az előbbi – ahogy arra egyebekben a döntés helyesen kitér – az eljárás egészének minőségével áll összefüggésben. Ez az alapjog az Alkotmánybíróság értékelésének eredményeként érvényesül, avagy sérül, az alapjog már maga is értékelés eredménye. Ebből következőleg az vagy érvényesül a bírósági eljárás során, vagy nem. Abszolút jog, tehát nem korlátozható.
- [53] Ezzel szemben a bírósághoz fordulás (rész)jogosultsága az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti szükségesség/arányosság kritérium-rendszerében korlátozható. Tehát amennyiben a szabályozás, vagy a bírói döntésbeli értelmezés a bírósághoz fordulás jogát korlátozza, úgy vizsgálni kell, hogy fennáll-e a korlátozás és ha igen, úgy szükséges-e avagy arányos-e.
- [54] Az alaptörvény-ellenes alapjogi korlátozás megállapításának tehát nem az az alapja, hogy az esetleges *contra legem* bírói jogértelmezést a konkrét ügy speciális ténybeli körülményei „súlyosbítják”.
- [55] 2. A konkrét esetben véleményem szerint nem lett volna akadálya annak, hogy az indítványozó jogi képviselője útján az elmaradt munkabérét bíróság előtt érdemben követelje. Az akadályt az jelentette, hogy a Pp. a korábbiól eltérően, bizonyos esetekben alapvető jelentőséget tulajdonít a perfelvételi tárgyalásnak, amelyen ezért

a jogi képviselő jelenléte elengedhetetlen. Mivel a Pp. – az indítványozó és jogi képviselője előtt is ismeretes módon – nem teszi lehetővé azt, hogy a jogi képviselő előzetesen kimentse távolmaradását a perfelvételi tárgyalásról, ezért nem a bíróság akadályozta meg az érdemi igényérvényesítést, hanem az a tény, hogy a felperesi jogi képviselő elmulasztotta a perfelvételi tárgyalást (pergátló akadály).

- [56] Nyilván szükséges értékelni azt a körülményt is, hogy a bíróság a mulasztásra vonatkozó, megtévesztő tartalmú nyomtatványon idézte az indítványozót és annak jogi képviselőjét a perfelvételi tárgyalásra. Ennek értékelésénél arra a kérdésre kellett volna a választ keresni, hogy összességében *fair*, méltányos, kiegyensúlyozott marad-e az az eljárás, amelyben a bíróság nem tett eleget teljeskörűen tájékoztatási kötelezettségének a perfelvételi tárgyalás jogi képviselő általi elmulasztása kapcsán (ha azonosítható ilyen törvényi kötelezettség a bíróság oldalán). Ebben a körben lehetett volna eljutni arra az értékelésre, hogy a megtévesztő, nem teljes körű bírósági tájékoztatás még akkor is korlátozza a XXVIII. cikk (1) bekezdésében elismert *fair* eljáráshoz való processzuális alapjogot, ha egyebekben a jogi képviselőtől elvárható a Pp. megváltozott rendelkezéseinek az ismerete.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/172/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3418/2022. (X. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék 6.B.117/2020/4. számú végzése és a Fővárosi Ítéletábla 3.Bf.46/2021/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A dr. Biczó László ügyvéd által képviselt gazdasági társaság indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, melyben a Budapest Környéki Törvényszék 6.B.117/2020/4. számú végzése és a Fővárosi Ítéletábla 3.Bf.46/2021/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a támadott döntések ellentétesek az Alaptörvény V. cikkével, valamint a XIII. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal, az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdésére is tekintettel.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panaszban kifogásolt, megtámadott végzések és a pertörténet lényege a következő.
- [3] Az indítványozó jogi képviselője feljelentést tett ismeretlen tettes ellen lopás bűntette és más bűncselekmények miatt. A Pest Megyei Rendőrkapitányság Bűnügyi Igazgatóság Gazdaságvédelmi Osztálya 2020. augusztus 7-én, 13000/695/2020.bü. számú határozatával a feljelentést a büntetőeljárásról szóló a 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 381. § (1) bekezdés a) pontjában írt okból – a feljelentett cselekmény nem bűncselekmény – elutasította. A feljelentést elutasító határozat ellen az indítványozó jogi képviselője útján panaszt jelentett be, melyet a Pesti Megyei Főügyészség 2020. október 5-én kelt G.1122/2020/1. számú határozatával – mint alaptalant – elutasított.
- [4] Ezt követően az indítványozó 2021. december 7-én pótmagánvádlóként vádindítványt nyújtott be a Pest Megyei Főügyészségnél, melyben az erőmű vezető pozíciójában lévő vádlottakat a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 370. § (1) bekezdésébe ütköző és 370. § (6) bekezdés a) pontja szerint minősülő különösen jelentős értékre elkövetett lopás bűntettével vádolta, egyúttal 640 000 000 forint erejéig polgári jogi igényt terjesztett elő.
- [5] A vádindítvány szerinti – és az ügyben eljáró másodfokú bíróság által is rögzített – tényállás lényege a következő.
- [6] A jogi személy indítványozó 2013. december 2-án vállalkozási szerződést kötött egy magyarországi erőművel. Az indítványozó az erőmű székhelyén található, szerződésben meghatározott területek vonatkozásában bontási munkálatok elvégzésére vállalt kötelezettséget. A felek az ellenszolgáltatást kompenzációs módon állapították meg, a szerződés rögzíti, hogy az indítványozó jogosult az általa kibontott fémhulladékok tulajdonjogának megszerzésére. Az indítványozó vállalkozói díja tartalmazott ezen felül egy további kompenzációs elemet, ami a megrendelő által hibátlan teljesítéskor megfizetendő összeg. A felek a teljesítést két szakaszra bontották, melyre tekintettel az első ütem teljesedésbe ment és lezárásra került, majd az indítványozó megkezdte a második ütem keretében is a bontási munkálatokat.
- [7] Ezt követően az indítványozó felmondta a szerződést, mivel álláspontja szerint a megrendelő a munkaterület átadásával folyamatosan késedelembe esett, nem végezte el a feszültségmentesítést, valamint nem mutattatta be a bontási munkálatokhoz szükséges engedélyeket. 2016. február 19-én – a szerződés megszűnésének időpontjában – a szerződésben meghatározott munkálatok mintegy 90%-a teljesült, 30 000 tonna fémhulladék kibontásra került, amely fémhulladék becsült értéke 640 000 000 Ft. 2016. március 30-án a felek megkezdtek az erőmű székhelyén a munkaterület visszaadási eljárását, amely során elkészítették az ún. Eljárást Megkezdő Közös Bejárás Jegyzőkönyvet, amely rögzítette, hogy 13.300 m³ kibontott hulladék maradt a munkaterületen depóniának. A felek rögzítették, hogy 2016. április 15-ig lezárják a munka területvisszavételi eljárást, és ennek érdekében találkoznak az erőmű székhelyén. A szerződés megszüntetését követően a fémhulladék elszállítására

nem került sor. Az erőmű területe kerítéssel körbevett, fegyveres őrkkel védett terület, ahonnan ismeretlen személyek megakadályozták a 30 000 tonna kitermelt fémhulladék elszállítását.

- [8] A fémhulladék visszatartását alátámasztja az erőmű jogi képviselőjének 2016. február 23-án kelt elektronikus levele, miszerint a bontási szerződésben rögzített hulladékok, illetve felhasználható eszközök biztosítékkal szolgáltak, az indítványozóval szemben – az indítványozónak a szerződésben vállalt bizonyos kötelezettségei nem teljesítése miatt – elszámolási vita áll fenn, így az erőmű területéről a biztosítékként szolgáló
- [9] fémhulladék, illetve berendezési eszközök kiszállítására 2015. szeptember közepe óta az indítványozónak nincs lehetősége.
- [10] A vádlottak az adott időszakban az erőmű vezető tisztségviselői voltak, annak nevében a rendelkezési jogot ők gyakorolták az érintett terület felett. A fémhulladék visszatartása és elszállításának megakadályozása az I. rendű és II. rendű vádlott döntési jogosultságának körébe tartozott, az indítványozó tulajdonát képező fémhulladék elszállításának megakadályozására az I. rendű vádlott utasítást adott 2015. szeptember közepén, majd 2018. július közepétől a II. rendű vádlott (vezérigazgatói tisztségétől kezdődően) ugyanezt ugyanilyen döntéssel fenntartotta, így azzal, hogy az elszállítás engedélyezését megtiltották, a tényállásban foglalt cselekményt megvalósították.
- [11] A Budapest Környéki Törvényszék 2021. január 13-án – a tárgyalás előkészítése során – meghozott 6.B.117/2020/4. számú végzésével a büntetőeljárást a Be. 492. § (1) bekezdés a) pontja alapján a két vádlottal szemben megszüntette.
- [12] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a vád tárgyává tett cselekmény nem bűncselekmény. Az elsőfokú bíróság figyelmeztette a pótmagánvádlót, hogy polgári jogi igényét egyéb törvényes úton érvényesítheti, továbbá megállapította, hogy a bűnügyi költséget a pótmagánvádló viseli.
- [13] Az elsőfokú végzés ellen a pótmagánvádló jogi képviselője fellebbezett, hatályon kívül helyezés és az elsőfokú bíróság eljárás lefolytatására utasítása érdekében. Fellebbezésének indokai szerint az eljárást megszüntető végzés megalapozatlan és több okból törvénysértő. Az indítványozó szerint az elsőfokú bíróságnak előkészítő ülést kellett volna tartania, amely keretében az indítványozó kifejhette volna jogi álláspontját és megtehetette volna bizonyítási indítványait. Az indítványozó szerint azzal, hogy a felek előkészítő ülésen történő meghallgatása, majd tárgyaláson felvett bizonyítás eredménye nélkül döntött az eljárás megszüntetéséről, elvonta a pótmagánvádló alanyi jogosultságát, hogy büntetőjogi igényét érvényesítse. A fellebbezés szerint az elsőfokú bíróság csak akkor hozhatott volna az eljárás előkészítő szakában ilyen döntést, ha a bizonyítékok érdemi értékelése nélkül, magából a vádindítványból, az abban írt tényállásból egyértelműen megállapítható lenne bűncselekmény hiánya. Az indítványozó indokai szerint az elkövetési tárgyként megjelölt fémhulladék a pótmagánvádló birtokába került és azon tulajdonjogot szerzett.
- [14] A Fővárosi Ítéletábrla mint másodfokú bíróság 2021. szeptember 15-én meghozott, 3.Bf.46/2021/5. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta.
- [15] A másodfokú bíróság nem osztotta a pótmagánvádló jogi képviselőjének azon álláspontját, miszerint a pótmagánvádas eljárásban előkészítő ülés tartása kötelező, mivel speciális rendelkezés hiányában a Be. LXXV. Fejezetében rögzített általános rendelkezések alkalmazásának perjogi akadálya nem volt.
- [16] A másodfokú bíróság szerint a fellebbezés alappal sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a tárgyalás előkészítése során hozott végzésében nem a vádindítványban rögzített tények alapján foglalt állást, hanem tárgyalás tartása és bizonyítás felvétele nélkül bocsátkozott bizonyíték, megítélése szerint a jogvita alapját képező szerződés egyes pontjainak elemzésébe és értékelésébe, azokat a polgári jog szabályaival összevetve tett a tulajdonjogra és a birtokállapotra vonatkozó jogkövetkeztetéseket. A másodfokú bíróság szerint az elsőfokú bíróság valójában a vádindítványban írtaktól eltérő tényállást rögzített, amikor az elkövetési tárgy tulajdonjogi helyzetét illetően, a szerződés egyes pontjait elemezve a vádindítványban írtaktól eltérően foglalt állást anélkül, hogy az ezen jogkövetkeztetés levonásához szükséges tények a vádindítványban írt tényállásban rögzítésre kerültek volna. Ezért a másodfokú bíróság teljes egészében mellőzte az elsőfokú határozat indokolásából a szerződés egyes pontjaira történő hivatkozásokat, és az arra alapított, a fémhulladék tulajdonjogával, birtokállapotával kapcsolatos jogkövetkeztetéseket, egyben a tényállást a vádindítványban írtakkal egyezően rögzítette.
- [17] A másodfokú bíróság szerint ugyanakkor az elsőfokú bíróságnak az eljárást bűncselekmény hiányában megszüntető rendelkezése – eltérő indokok alapján – érdemben helytálló volt. A vádindítványában rögzített tényállás lényege szerint a pótmagánvádló azért kezdeményezte a bíróság eljárását, mert az erőmű képviselőiben eljáró ismeretlen személyek a vádlottak utasítására, illetve elszállítás engedélyezését tiltó rendelkezésére – 2015. szeptember közepétől – a felek közti szerződésből fakadó elszámolási vitára hivatkozással megakadályozták.

lyozzák az indítványozót a tulajdonába került fémhulladéknak az erőmű kerítéssel körbevett és biztonsági őrséggel védett területéről történő elszállításában, azt biztosítéknak tekintve visszatartják. A másodfokú bíróság szerint a vádindítványban megjelölt elkövetési magatartás, a vádlottak részéről a fémhulladék őrzésére, visszatartására, az elszállítás megakadályozására adott vezérigazgatói utasítás, a lopás törvényi tényállási elemeként meghatározott elvétellel vagy arra történő utasítással nem azonosítható. A másodfokú bíróság szerint a vádindítvány szerinti magatartás nem más, mint a fennálló birtokállapot elszámolási vitából fakadó fenntartása, ekként a lopás elkövetési magatartásának nem feleltethető meg.

- [18] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, a támadott végzésekkel kapcsolatos kifogásai a következők.
- [19] Az indítványozó szerint tulajdona más személynél van, amely személy bűncselekmény elkövetésével jutott a dologhoz. E jogellenes állapot miatt az indítványozó szerint sérülnek az Alaptörvény V. cikkében és XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt alapvető jogai. Álláspontja szerint a támadott végzések alapjogsértő jellege abban jelenik meg, hogy megfosztották attól, hogy a büntetőjogi védelmen keresztül igényének orvoslását a pótmagánvád révén egyáltalán megkísérelje. Mindebből pedig az indítványozó szerint logikailag az következik, hogy a bírósági végzések alaptörvény-ellenesek.
- [20] Az indítványozó szerint – az Alkotmánybíróság gyakorlatára figyelemmel – az állam egyrészt köteles védelmezni a tulajdont, másrészt a tulajdonvédelem kapcsán egyes esetekben tevőlegesen is köteles védeni a tulajdont, harmadrészt pedig biztosítania kell végső soron a büntetőjogi tulajdonvédelmet.
- [21] Az indítványozó szerint a bírósági döntések kizárták a büntetőjogi igényérvényesítési lehetőségét, következésképpen a tulajdonhoz való jog sérelmét valósították meg. Indokai szerint tulajdonosként a pótmagánvád jogintézményén keresztül lett volna utolsó érdemi lehetősége arra, hogy az Alaptörvény XIII. cikkében védett tulajdoni igényének érvényt szerezzen.
- [22] 2. Az alkotmányjogi panasz nem tett eleget a befogadhatóság Abtv.-ben előírt feltételének.
- [23] 2.1. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [24] 2.2. Az indítványozó jogi képviselője a másodfokú bíróság végzését 2021. szeptember 23-án vette át, az indítványozó az alkotmányjogi panaszt 2021. november 22-én – az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül – nyújtotta be. Az indítványozó jogi képviselője 2022. március 1-én vette át az Alkotmánybíróság főtítkárnak hiánypótlásra felszólító levelét, melyre 2022. március 30-án határidőben küldte meg hiánypótlását.
- [25] Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát és az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont]; az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérte az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozó megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói végzéseket [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont], valamint az Alaptörvény indítványozó szerint sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítványozó kifejezett kérelmet terjesztett elő a támadott bírói döntések megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [26] Az indítványozó számára további jogorvoslati lehetőség nem áll rendelkezésre, érintettsége fennáll a támadott végzésekkel összefüggésben, a jogi képviselő meghatalmazását az indítványozó csatolta.
- [27] 2.3. Az Abtv. 52. §-a kifejezetten rögzíti a határozott kérelem követelményét, amelynek részét képezi az indokolás előterjesztésének a kötelezettsége is [52. § (1b) bekezdés b) és e) pont]: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség” [34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]]. Az indítványozó e követelménynek a hiánypótlás keretében eleget tett.
- [28] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel nem konjunktív, így az egyik

fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {vö. pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

- [29] 3.1. Az indítványozó az Alaptörvény V. cikkének sérelme címén a bírósági jogérvényesítés lehetőségétől való megfosztásra hivatkozott. Álláspontja szerint az eljáró bíróságok jogellenesen bírálták el vádindítványát, ennél fogva a támadott végzések alaptörvény-ellenesek.
- [30] Az Alaptörvény V. cikke szerint mindenkinek joga van törvényben meghatározottak szerint a személye, illetve a tulajdona ellen intézett vagy az ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához. Az Alaptörvény megfogalmazása szerint ez a jog feljogosítja a személyt a saját élete és saját tulajdona elleni támadás elhárítására.
- [31] Jelen ügyben azonban az Alaptörvény V. cikke szerinti támadás elhárítása – az indítványozó által saját tulajdonának tekintett fémhulladék vonatkozásában – nem merült fel, a szerződés megszűnését követő jogvita ennek nem tekinthető. A pótmagánvád nem az Alaptörvény V. cikke szerinti támadás elhárítására szolgáló jogintézmény, hanem a bűnüldözői (ügyészi) értékeléssel szembeni, perjogi korrekciós eszköz {3259/2022. (VI. 3.) AB határozat, Indokolás [36]}. Következésképpen nincsen összefüggés az indítványban állítottak és az Alaptörvény V. cikkének vélt sérelme között.
- [32] 3.2. Az indítványozó indokai szerint a pótmagánvád intézménye a tulajdonos utolsó érdemi lehetősége, hogy az Alaptörvény XIII. cikke által védett tulajdoni igényének érvényt szerezzen. Álláspontja szerint saját büntetőjogi védelméhez, a pótmagánvád intézménye révén megteremtett védelméhez nem tudott hozzáférni.
- [33] Az Alkotmánybíróság 3384/2018. (XII. 14.) AB határozatában megállapította, hogy a törvényhozónak nem volt alkotmányos kötelezettsége a pótmagánvád intézményének bevezetésére (Indokolás [37]). Az Alaptörvény nem biztosít jogot a sértettnek a büntetőeljárás lefolytatására vagy a terhelt büntetőjogi szankcionálására {3316/2022. (VI. 30.) AB végzés, Indokolás [15]–[16]}.
- [34] Ezzel összefüggésben álló – a 22/2012. (V. 11.) AB határozat nyomán pedig irányadónak vehető – az Alkotmánybíróság 42/2005. (XI. 14.) AB határozata is, miszerint „[a] bűncselekmény elkövetésekor az államnak és nem a sértettnek keletkezik büntető igénye az elkövető megbüntetésére. Önmagában az, hogy az állam [...] esélyt adott a sértetteknek, hogy a büntetőeljárás, illetve a vád megalapozottsága tekintetében az ügyésztől eltérő álláspontjukat a bíróság elé vigyék, nem teremtett egyben alkotmányos alapjogot a sértettek számára a jogukat vagy jogos sértő, illetve veszélyeztető, büntetendő magatartások bírósági elbírálásához. Azaz: a pótmagánvád intézményének bevezetésére a törvényhozónak nem volt alkotmányos kötelezettsége [...]”
- [35] Az Alkotmánybíróság 3030/2020. (II. 24.) AB határozatában rögzítette továbbá, hogy a büntetőeljárás célja alapvetően nem a tulajdonhoz való jog védelme, hanem az állami büntetőigény érvényesítése (Indokolás [25]). Kétségtelen, hogy pótmagánvád esetében bár a vád képviselőjében változás történik, de az eljárás céljában nem. Ennélfogva az indítványozónak az Alaptörvény XIII. cikkének sérelmére való hivatkozása nem megalapozott, a pótmagánvád alapján indult büntetőeljárás megszüntetése nem eredményezte a tulajdonhoz való jogának sérelmét.
- [36] Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá, hogy a tulajdoni igény érvényesítése, illetve a tulajdonlás megvédése nem feltételezi az ennek ellenében álló valamely magatartás büntetőjogi tényállásszerűségét. Valamely, tulajdonhoz fűződő érdek védelmét szolgáló bűncselekmény tényállásszerűségének hiánya, illetve hiányának megállapítása pedig értelemszerűen nem jelenti a tulajdonhoz való jog sérelmét. Ezzel összhangban álló bírói jogértelmezés, illetve ítélkezési gyakorlat szerint a kizárólag károsulti, vagyoni jogi érdek, illetve igény érvényesítésének nem feltétele a bűnösség megállapítása, a pótmagánvád pedig nem a polgári jogi igény érvényesítésének újabb útja, hanem a büntetőigény érvényesítésének perjogi korrekciós eszköze (Kúria 90. számú BK vélemény). A másodfokú bíróság által helybenhagyott elsőfokú végzés kifejezetten rögzítette, hogy az indítványozó polgári jogi igényét egyéb törvényes úton érvényesítheti.
- [37] 3.3. Ennélfogva az indítvány nem vetett fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség iránti kétséget, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségűként értékelhető kérdést. Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján ezért nem állapítható meg, hogy az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak.

[38] 4. Ekként az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/4675/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3419/2022. (X. 21.) AB VÉGGÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 18. § (2b) bekezdése, valamint a 2011. január 1. és 2016. december 31. között hatályban volt 22/A. § (2) bekezdés második mondata alaptörvény-ellenességének megállapítására, illetve alkalmazási tilalma elrendelésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján. Az indítványozó kérelme arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 18. § (2b) bekezdése, valamint a 2011. január 1. és 2016. december 31. között hatályban volt 22/A. § (2) bekezdés második mondata sérti az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdését, és ezért ezek alkalmazási tilalmát rendelje el az indítványozó ügyében.
- [2] Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze az Alkotmánybíróság számára rendelkezésre bocsátott iratanyag alapján.
- [3] 1.1. Az indítványozó 2010. december 1. és 2013. november 30. napja között rehabilitációs járadékban részesült, tekintettel arra, hogy 54%-os egészségromlást állapítottak meg számára. A Tny. 6. § (1) bekezdés *d*) pontja értelmében a rehabilitációs járadék saját jogú nyugellátásnak minősült. A Belügyminisztérium ugyanezen időszakban kormánytisztviselői jogviszonyban foglalkoztatta az indítványozót, akinek illetményét nyugdíjjarulék-fizetési kötelezettség terhelte, amelynek eleget tett.
- [4] Budapest Főváros Kormányhivatalának VIII. kerületi hivatala (a továbbiakban: elsőfokú hatóság) hivatalból adategyeztetési eljárást indított a Tny. 96/B. §-a alapján. Az indítványozó fellebbezésére eljáró Budapest Főváros Kormányhivatala (a továbbiakban: másodfokú hatóság) BP/L155/93-11/2020. számú határozatával az indítványozó javára akként változtatta meg az elsőfokú hatóság döntését, hogy 35 év 66 napra növelte a megállapított szolgálati időt, 32 év 65 napra emelte a nők kedvezményes öregségi nyugdíjára jogosító időt, amin belül az elsőfokú határozathoz képest 10 nappal több (26 év 71 nap) keresőtevékenységgel járó, vagy azzal egy tekintet alá eső jogviszonnyal szerzett szolgálati időt ismert el. A másodfokú hatóság határozatának indokolásában – az elsőfokú döntéssel összhangban – rögzítette, hogy „[m]ivel a rehabilitációs járadék összegéből nyugdíjjaradékokat kellett fizetni, ezért folyósításának időtartama nyugdíjra jogosító szolgálati időnek minősült a Tny. 38. § (1) bekezdés *i*) pontja alapján. Ezt ugyanakkor a nők kedvezményes öregségi nyugdíjához jogosító időnek beszámítani nem lehetett, mivel a szolgálati időt nem a tényleges munkavégzés, hanem a rehabilitációs járadék folyósítása keletkeztette.” Az indokolás arra is kitért, hogy a saját jogú nyugellátásban részesülő személyek, akik emellett nyugdíjjarulék-fizetésre kötelezettek, a Tny. 22/A. §-a alapján nyugdíjnövelésre szerezhetnek jogosultságot.
- [5] 1.2. Az indítványozó keresettel támadta az előbbi határozatot. A Budapest Környéki Törvényszék 3.K.703.404/2020/9. számú ítéletével elutasította azt. Döntését azzal indokolta, hogy a másodfokú hatóság helyesen ismerte el a rehabilitációs járadék időtartamát szolgálati időnek. Azt is jogszabálysértés nélkül állapította meg a másodfokú hatóság, hogy a rehabilitációs járadék mellett folytatott keresőtevékenység a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Tnyvhr.) 12. §-a alkalmazásában jogosultsági időt megalapozó szolgálati időt, vagy azzal egy tekintet alá eső jogviszonnyal szerzett szolgálati időt nem alapoz meg. Ezen rendelkezés szűkítő feltételt tartalmaz a nők öregségi nyugdíjának igénybevételére vonatkozóan, amikor a biztosítási jogviszonyon belül

kizárólag a keresőtevékenységgel (munkavégzéssel) járó vagy azzal egy tekintet alá eső jogviszonnyal szerzett időt ismeri el. Ezt az értelmezést a Kúria gyakorlata is igazolja (lásd például: Mfv.III.10.712/2013/5.; Mfv.III.10.705/2016/3.). A Törvényszék arra is kitért, hogy a saját jogú nyugellátás mellett folytatott keresőtevékenység időtartama szolgálati időként a Tny. 2011. január 1-jei módosítását megelőzően sem volt figyelembe vehető szolgálati időként.

- [6] A jogerős ítélettel szemben az indítványozó által benyújtott felülvizsgálati kérelem befogadását a Kúria Kfv.VII.45.025/2021/2. számú végzésével megtagadta, mert nem teljesültek a befogadási feltételek. A végzés rámutatott arra, hogy a Kúria a Kfv.VII.37.984/2020/5. számú ítéletében már megerősítette azt a jogértelmezést, amelyet a Budapest Környéki Törvényszék követett az indítványozó ügyében.
- [7] 2. A Kúria végzését követően az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján. Indítványában előadta, hogy a Tny. 18. § (2b) bekezdése, valamint – az indítványban idézett normaszöveg beazonosítása alapján – a Tny. 2011. január 1. és 2016. december 31. között hatályban volt 22/A. § (2) bekezdés második mondata az alábbiak miatt ellentétes az Alaptörvénnyel.
- [8] 2.1. A támadott normák az indítványban írtak szerint azért ütköznek a megkülönböztetés tilalmába [Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdés], mert a rehabilitációs járadék melletti munkavégzés időtartamát nem ismerik el olyan keresőtevékenységgel járó biztosítási jogviszonyban töltött idővel szerzett szolgálati időnek, amely alapul szolgál a nők kedvezményes öregségi nyugdíjához is. „Álláspontom szerint a kialakult döntés joghézagon alapul [...]. Ezzel azok a nők, akik ténylegesen 40 év szolgálati év teljesítése mellett hozzám hasonló módon küzdöttek meg egészségügyi problémáikkal, kiesnek a korábbi nyugdíjba vonulás lehetőségétől, mely önmagában sérti az Alaptörvényben deklarált egyenlőség elvét.”
- [9] A sérelem az indítványozó szerint nem csak azért állt elő, mert a Tny. 2011. január 1. és 2016. december 31. között hatályban volt 22/A. § (2) bekezdés második mondata kifejezetten úgy rendelkezett, hogy „saját jogú nyugellátás mellett folytatott keresőtevékenység időtartama szolgálati időként nem vehető figyelembe”, hanem azért is, mert a Tny. 18. § (2b) bekezdését a jogalkotó túl szűken töltötte meg tartalommal akkor, amikor meghatározta, hogy mi minősül a keresőtevékenységgel járó biztosítási vagy azzal egy tekintet alá eső jogviszonnyal szerzett szolgálati időnek a „Nők 40” kedvezmény esetében. A Tnyvhr. 12. §-a, amely a Tny. 18. § (2b) bekezdésére hivatkozva meghatározza az előbbi szolgálati idő fogalmát, hiányos. A felsorolásban nem jelenik meg az indítványozóra vonatkozó eset. Tehát a hiányos felsorolásból fakad a diszkrimináció, amely a Tny. 18. § (2b) bekezdésére vezethető vissza.
- [10] 2.2. Az indítványozó azt is előadta, hogy a Budapest Környéki Törvényszék ítélete jogszabályellenes és ezzel indokolatlan joghátrányt teremtett számára, ami hátrányos megkülönböztetésnek minősül. Az ítélet ugyanis „tévesen és alaptörvény-ellenesen” hivatkozik arra, hogy a vitatott időszakban folytatott keresőtevékenység nem alapozhatja meg a szolgálati idő szerzését. Az indítványozó szerint csak a szolgálati idő számításánál nem vehető figyelembe az az időtartam, amíg rehabilitációs járadékban részesülőként a közsférában foglalkoztatták.
- [11] Végül az indítványozó előadta azt is, hogy a többszöri törvénymódosítások eredményeképpen ma már a vitatott időszakot is figyelembe kellene venni a „Nők 40” kedvezmény jogosultsági idejének megállapítása során.
- [12] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [13] 3.1. Az indítványozó a Kúria végzésének közléséhez képest (2021. október 25.) az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül nyújtotta be indítványát 2021. december 21-én. A kérelmező magánszemély alkotmányjogi panasz benyújtására – a végzés indokolásának 3.3. pontjában (Indokolás [19]) írtak fenntartásával, amelyek szerint a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására irányuló indítvány előterjesztésére senki sem jogosult – indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és érintettsége fennáll, mivel a támadott végzéssel befejezett bírósági eljárásban felperes volt. Jogorvoslati jogát kimerítette, amikor keresetet nyújtott be a másodfokú hatósági határozatot vitatva. A támadott döntéssel (a Fővárosi Törvényszék ítéletével) szemben további rendes jogorvoslati lehetőség nem állt a rendelkezésére. Az indítványozó a rendkívüli jogorvoslati lehetőséget is kimerítette, jóllehet a felülvizsgálat nem előfeltétele az alkotmányjogi panasz benyújtásának. Az indítvány felhívja az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó

- egyik rendelkezést [Abtv. 26. § (1) bekezdés], kifejezett kérelmet tartalmaz a jogkövetkezmények megállapítására, valamint beazonosíthatóan megjelöli a támadott jogszabályi rendelkezéseket és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését, továbbá alkotmányjogilag értékelhető módon előadja a diszkriminációs sérelem lényegét. Tehát az indítvány a Tny. két szabályát támadó részében eleget tett az Abtv. 52. § (1b) bekezdésben foglalt követelményeknek.
- [14] Annak ellenére, hogy az indítvány olyan indokolási részeket is tartalmaz, amelyek arról szólnak, hogy a Budapest Környéki Törvényszék ítélete diszkriminatív, az indítványozó nem jelölte meg az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontját, illetve az Abtv. 27. §-át, amely megalapozná az Alkotmánybíróság hatáskörét a bírói döntések felülvizsgálatára, továbbá kifejezetten nem kérte az ügyében hozott bírói döntés(ek) megsemmisítését. Ezek miatt az indítvány a bírói döntéseket támadó részében nem felelt meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a*) és *f*) pontjának, és ezért érdemben nem volt elbírálható.
- [15] 3.2. Az Abtv. 31. § (1) bekezdése szerint, ha „alkotmányjogi panasz [...] alapján az alkalmazott [...] jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanazon [...] jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozással – ha a körülmények alapvetően nem változtak meg – nincs helye az alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló alkotmányjogi panasznak [...].”
- [16] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a 12/2018. (VII. 18.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) a megkülönböztetés tilalma szempontjából már felülvizsgálta a Tny. azon rendelkezését, miszerint „[a] saját jogú nyugellátás mellett folytatott keresőtevékenység időtartama szolgálati időként nem vehető figyelembe.” Az Abh. a már korábban kikristályosodott, és a diszkrimináció mindkét típusára [Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdés] szükségképpen egyformán vonatkozó csoportképzési szabályok alapján az indítvány elutasításáról rendelkezett (a homogén csoport hiányát lásd: Abh., Indokolás [48]–[51]). Az Alkotmánybíróság azonban a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását is megállapította az Abh.-ban a bírák és az ügyészek bizonyos ismérvekkel rendelkező csoportja tekintetében (a mulasztás levezetését lásd: Abh., Indokolás [80]–[101]). A mulasztásnak a törvényalkotó eleget tett (lásd: Tny. 102/C. §). Az indítványozó nem tartozik abba a személyi körbe, amelyre a mulasztás vonatkozott, ugyanis nem nyugalmazott bíró vagy ügyész. Ezért az Abh. elutasításról szóló része irányadó rá.
- [17] Ugyanakkor az Abh.-ban felülvizsgált hatályossági időállapotban (2017. január 1. és 2020. június 30. között) az indítványozó által sérelmezett normatartalom a Tny. 22/A. § (1) bekezdés első mondatában volt található. Az indítványozó által támadott hatályossági időállapotban ugyanezzel a szöveggel a sérelmezett szabály a Tny. 22/A. § (2) bekezdés második mondatában szerepelt 2011. január 1. és 2016. december 31. között. Ennek tükrében a kérdés az volt a jelen ügyben, hogy az Abtv. 31. § (1) bekezdésének alkalmazásakor a „jogszabályi rendelkezés”-t úgy kell-e érteni, hogy a *res iudicata* – az egyéb feltételek teljesülése esetén – csak akkor állapítható meg, ha egyáltalán nem változott a sérelmezett rendelkezés jogszabályhelye, vagy akkor is, ha ugyanazon jogszabályon belül áthelyezték azt, de a rendelkezés szövege és tartalma változatlan maradt.
- [18] Az Alkotmánybíróság a formai megközelítés helyett a tartalmat követve megállapította, hogy az indítványozó szóban forgó panasza ítélt dologra irányul. Az Alkotmánybíróság számára önmagában az a tény, hogy egy már érdemben elbírált szabályt a jogalkotó a jogszabályon belül áthelyez, nem nyitja meg az ismételt alkotmányossági felülvizsgálat lehetőségét ugyanazon Alaptörvényben biztosított jog, valamint azonos alkotmányjogi összefüggés vonatkozásában. Ehhez az Abtv. 31. § (1) bekezdése értelmében a körülmények alapvető megváltozására van szükség. Az Alkotmánybíróság azt is megállapította azonban, hogy az Abh.-hoz képest ez nem következett be, mert a Tny. 102/A. § (1) bekezdése értelmében az indítványozó által sérelmezett normatartalmat – hatályon kívül helyezése ellenére – jelenleg is alkalmazni kellene a vitatott időszakban (2010. december 1. és 2013. november 30. között) szerzett nyugdíjárulék-köteles keresetre {a körülmények alapvető megváltozásáról lásd még: 3096/2022. (III. 10.) AB végzés, Indokolás [14]–[16]}. Következésképpen az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatta meg érdemben a Tny. a 2011. január 1. és 2016. december 31. között hatályban volt 22/A. § (2) bekezdés második mondatát.
- [19] 3.3. Az indítványozó a Tny. 18. § (2b) bekezdését is támadta, mert álláspontja szerint ez a törvényi szabály – a Tnyvhr. 12. §-ával együttesen értelmezve és alkalmazva – hézagos, ami miatt diszkrimináció áll fenn az esetben. Panaszának tartalma e tekintetben valójában arra irányult, hogy a rehabilitációs járadékot is tegye a jogalkotó annak a felsorolásnak a részévé, amely az indítványozó érvelése szerint nélküle hiányos volt a vitatott

időszakban. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az Abtv. 46. § (1)–(2) bekezdésére vonatkozó állandó gyakorlata szerint a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására irányuló indítvány előterjesztésére az Abtv. hatálybalépése óta nincs jogszabályi lehetőség {lásd például: 3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [62]; 3212/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [13]–[15]; 3395/2020. (X. 29.) AB végzés, Indokolás [24]; 3169/2022. (IV. 12.) AB végzés, Indokolás [24]}. Figyelemmel arra, hogy ilyen indítvány benyújtására az indítványozó sem kapott törvényi lehetőséget, az Alkotmánybíróság a Tny. 18. § (2b) bekezdését sem vizsgálhatta érdemben az indítvány alapján. Hivatalbóli eljárás lefolytatását az Alkotmánybíróság nem tartotta indokoltnak.

- [20] 4. Mindezekre tekintettel az alkotmányjogi panasz nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján tanácsban eljárva az Abtv. 31. § (1) bekezdése, 46. § (1)–(2) bekezdése, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *b* és *c*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/170/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3420/2022. (X. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság Budapest Főváros XVIII. Kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Képviselő-testületének a települési adóról szóló 25/2021. (X. 18.) önkormányzati rendelete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük (dr. Gerendási Eszter ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt nyújtottak be az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján. Az indítványozók kérelme arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy Budapest Főváros XVIII. Kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Képviselő-testületének (a továbbiakban: önkormányzat) a települési adóról szóló 25/2021. (X. 18.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: Ör.) alaptörvény-ellenes, és ezért azt kihirdetésére visszamenőleges hatállyal semmisítse meg, alkalmazási tilalmát rendelje el, valamint alkalmazását függeszse fel. A kérelem arra is irányult, hogy ha az előbbieknél az Alkotmánybíróság nem ad helyt, akkor az Ör. 3. §-a és 8. §-a tekintetében gyakorolja hatáskörét a fentiek szerint. Az indítványozók az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, XXX. cikke és 32. cikk (3) bekezdése sérelmére hivatkoztak.
- [2] Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze az Alkotmánybíróság számára rendelkezésre bocsátott iratanyag és a Nemzeti Jogszabálytár elbíráláskor elérhető, önkormányzati rendeleteket tartalmazó része alapján.
- [3] Az önkormányzat 2021. október 18-án megalkotta az Ör.-t, amely bevallás alapján kivetéssel megállapítandó földadót vezetett be települési adóként. Az Ör. 11. §-a szerint a hatályba lépés napja 2022. január 1. volt. Az önkormányzat 2021. december 13-án megalkotta az egyes önkormányzati rendeletek hatályba nem lépéséről szóló 35/2021. (XII. 13.) önkormányzati rendeletet (a továbbiakban: Ör. Mód.). Ennek 1. § b) pontja szerint nem lép hatályba az Ör. Az Ör. Mód. elfogadását az önkormányzat azzal indokolta, hogy a koronavírus-világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges helyi adó intézkedésről szóló 535/2020. (XII. 1.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r.) értelmében így kellett eljárnia. A Korm. r. 1. § (3) bekezdése ugyanis arról rendelkezett, hogy a települési önkormányzat a 2022. évre új települési adót nem jogosult bevezetni.
- [4] 2. Az indítványozók az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott, majd a főtitkár felhívására kiegészített alkotmányjogi panaszukban előadták, hogy tulajdonukban három olyan ingatlan áll, amely adókötelezettség alá esik. A települési adó mértéke az Ör. 8. §-a szerint 300 Ft/nm, amellyel számítva az ingatlanokat terhelő adó összege 3 millió Ft-ot tesz ki. Ehhez képest a Központi Statisztikai Hivatal 2020-ra vonatkozó adatai (a különböző művelési ágakba tartozó földek átlagárai) alapján kiszámolható, hogy az ingatlanok értéke 2,1-2,8 millió forint körüli sávban mozog. Konfiskáló adóztatásról van tehát szó, amely az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését és XXX. cikkét. Ezen túl az Alaptörvény 32. cikk (3) bekezdése azért sérült, mert az önkormányzat nem tartotta be a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény egyes szabályait. A helyi adókról szóló 1990. évi X. törvény 1/A. §-ával is ellentétes az Ör., mivel mezőéri járulék is terheli a települési adóval érintett földeket.
- [5] 3. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [6] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint ez az alkotmányjogi panasz-eljárás kivételesen akkor kezdeményezhető, ha „az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem

orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás. A kivételes alkotmányjogi panasz kapcsán az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint »[a]z érintettségnek [...] személyesnek, közvetlennek és aktuálisnak kell lennie {lásd: 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]}« {3120/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [55]}. Nem állapítható meg az indítványozó érintettsége akkor, ha a támadott jogszabályi rendelkezés az indítványozóval szemben nem került alkalmazásra, vagy annak hatályosulása őt közvetlenül nem érintette (vagyis a jogsérelem nem következett be, nem aktuális) {3170/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [11]}. Ha a jogszabály érvényesüléséhez konstitutív hatályú végrehajtási aktus szükséges, az indítványozónak először a jogsértést közvetlenül megvalósító államhatalmi aktust kell megtámadnia, amelyet követően lehetővé válik a norma közvetett vizsgálata is. »Az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kell állnia.« {Először 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]–[31], legutóbb megerősítette: 3123/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [12]} {A gyakorlat összefoglalását lásd például: 33/2017. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [32]–[35]}” {3230/2022. (V. 11.) AB végzés, Indokolás [12]}.

[7] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók aktuális érintettségére vonatkozó feltétel nem teljesült, mert az Ör. az Ör. Mód. hatására nem lépett hatályba, ezért a benne foglalt adókötelezettség nem hatályosult, szabályait nem alkalmazták. Az Alkotmánybíróság azt is megállapította továbbá, hogy mivel az indítványozó nem a bevallási kötelezettséget előíró szabályt támadta, hanem tartalmilag azt, hogy neki adófizetési kötelezettsége keletkezhet az Ör.-ben foglalt adótevényt megvalósítása esetén, a közvetlen érintettség követelménye sem teljesülne, mert az Ör. 9. §-a szerint a földadót az önkormányzat kivetéssel állapítja meg az adóalanyok bevallása alapján, azaz nem önadózás keretében kellene teljesíteni ezt az adókötelezettséget. A kivetésről szóló államhatalmi aktus megtámadására más típusú alkotmányjogi panasz eljárásban nyílhat lehetőség [vesd össze: Abtv. 26. § (1) bekezdés és 27. §].

[8] 4. Mindezekre tekintettel az alkotmányjogi panasz nem felel az Abtv. 26. § (2) bekezdésében írt törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság – a befogadhatóság egyéb feltételeinek vizsgálatát mellőzve – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján visszautasította. Az alkotmányjogi panasz visszautasítására és az Ör. Mód.-ra tekintettel az Alkotmánybíróságnak nem kellett rendelkeznie az Ör. alkalmazásának felfüggesztésére irányuló kérelemről.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/5068/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3421/2022. (X. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Tatabányai Törvényszék 2.Pkf.50.470/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Kádár Petra ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a Tatabányai Törvényszék 2.Pkf.50.470/2021/2. számú végzése (a továbbiakban: végzés) alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdése, R) cikk (2) bekezdése, VI. cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozó édesapa bírósági döntéssel (Bicskei Járásbíróság 5.P.20.099/2020. számú végzése, a Váci Járásbíróság 4.P.20.536/2015/42. számú ítélete, valamint a Budapest Környéki Törvényszék 14.Pf.21.846/2016/4. számú ítélete) által előírt (2020. november 13-15 között esedékes) kapcsolattartás pótlása, valamint kapcsolattartás végrehajtása iránt indított eljárást.
- [3] A Tatabányai Járásbíróság 10.Pk.50.783/2020/4. számú, 2020. december 21-én meghozott végzésével (a továbbiakban: elsőfokú végzés) indítványozó kérelmét elutasította, majd a fellebbezése alapján eljáró Tatabányai Törvényszék 2021. március 17-én meghozott 1.Pkf.50.067/2021/2. számú végzésével (a továbbiakban: másodfokú végzés) az elsőfokú végzést megváltoztatta. A másodfokú végzés értelmében a bíróság megállapította, hogy az édesanya megszegte a kapcsolattartásra vonatkozó döntésben foglaltakat és a kapcsolattartás pótlását 2021. április 30. napjának 17 órájától 2021. május 2. napjának 18. órájáig határozta meg. A másodfokú végzés 2021. április 15-én érkezett a Tatabányai Járásbírósághoz, amely ezt követően (a pótlásra kijelölt időintervallumot követő egy hónapon túl) 2021. május 18-án kézbesítette azt a feleknek, az indítványozó jogi képviselője 2021. május 19-én töltötte le elektronikusan.
- [4] Az indítványozó ezt követően, 2021. augusztus 30-án levéllel fordult a Tatabányai Járásbíróság elnökéhez, tájékoztatást kérve az elmaradt kapcsolattartás pótlásáról. A Tatabányai Járásbíróság 2021. szeptember 24-én kelt, 10.Pk.50.783/2020/12. számú végzésében a kézbesítés késedelme miatt elmaradt kapcsolattartás pótlására a 2021. november 13. napjának 17 órájától 2021. november 15. napjának 18 óráig terjedő időszakot jelölte ki. A Tatabányai Járásbíróság végzésének indokolásában hivatkozott arra, hogy az indítványozó önhibáján kívül határidőn túl vette kézhez a másodfokú végzést. Hivatkozott továbbá döntésében a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:182. § (2) bekezdésére, és megállapította, hogy annak „jelen eljárásbeli alkalmazását mellőzte, mivel e rendelkezés alkalmazása a kiskorú gyermek és különélőnek minősülő szülő közötti kapcsolattartás szabályozásának célját, valamint a kérelmező és a kiskorú gyermek kapcsolattartáshoz fűződő érdekét is sértené és az érdekegyensúly más módon nem volna elhárítható”.
- [5] Az édesanya fellebbezése alapján eljárva a Tatabányai Törvényszék jelen panasszal támadott 2.Pkf.50.470/2021/2. számú végzésében megváltoztatta a Tatabányai Járásbíróság 10.Pk.50.783/2020/12. számú végzését, a másodfokú végzésben elrendelt és elmaradt kapcsolattartás végrehajtása iránti kérelmet elutasította. Végzésének indokolásában anyagi jogi és eljárásjogi szabálysértéseket tárt fel a következők szerint. Először rámutatott, hogy a Tatabányai Járásbíróság megsértette a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (a továbbiakban: Netv.) 1. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 110. § (2) bekezdését, mivel az indítványozó az elmaradt kapcsolattartás pótlására irányuló kérelmét nem küldte meg észrevétel vagy ellenkérelem előterjesztése céljából az édesanyának (kérelmezettnek).
- [6] A Tatabányai Törvényszék a Tatabányai Járásbíróság 10.Pk.50.783/2020/12. számú végzését úgy tekintette, mint amely módosítja a Törvényszék által korábban meghozott, jogerős 1.Pkf.50.067/2021/2. számú végzést,

amelyre utólag nincs eljárásjogi lehetőség. A Ptk. 4:182. § (2) bekezdésében foglaltak szerint a kapcsolattartás pótlására ugyanis 6 hónapon belül van jogszabályi lehetőség, így az azon túl elrendelt pótlás jogszabálysértő.

- [7] A Netv. 22/B. § (4) bekezdés a)–d) pontjaiban foglaltak szerint egyik fél felróhatósága sem állapítható meg a kapcsolattartás elmaradásában, így a késedelmes kézbesítés miatt elmaradt kapcsolattartás pótlására irányuló kérelem nem lehet alapos.
- [8] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát. Indítványában elsősorban azt állította, hogy a Tatabányai Törvényszék törvénysértő döntést hozott, az ugyanis ellentétes a Ptk. 4:178. § (1) bekezdésével, 4:182. § (2) bekezdésével, továbbá a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyer.) 27. § (6) bekezdésével. A bírói döntés alaptörvény-ellenességét a döntés jogszabálysértő volta okozza az indítvány szerint, hiszen az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése a jogalkalmazó szervekre nézve is kötelezettséget fogalmaz meg. Az indítvány szerint a támadott döntés az alapvető eljárási és anyagi jogszabályokkal ellentétes, ezért az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát sérti, egyúttal az Alaptörvény 28. cikkével is ellentétes jogértelemzést tartalmaz. Az indítvány ezeken túl megemlíti még az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdésének, valamint VI. cikk (1) bekezdésének sérelmét is, azokra nézve önálló indokolást azonban nem tartalmaz. Az indítványozó megemlíti végül, hogy míg ő az eljárás során betartotta a jogszabályban előírt határidőket, addig „a bíróság nem hozta meg határidőben a végzését, majd a bíróság azt nem kézbesítette”. Utóbbi miatt állítja az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét.
- [9] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [10] 3.1. A támadott végzést az indítványozó jogi képviselője 2022. január 11-én vette át, a panaszt 2022. március 12-én – az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül – adta postára. A jogi képviselő a meghatalmazását csatolta.
- [11] Az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel a támadott végzessel lezárt eljárásban kérelmező volt – fennáll.
- [12] 3.2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek – az alábbiak miatt – csak részben tesz eleget. Az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdése az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján ugyanis nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának [lásd: 25/2019. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [25]; 13/2020. (VI. 22.) AB határozat, Indokolás [11]]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint továbbá az Alaptörvény Alapvetés című részében található R) cikk (2) bekezdése sem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, így arra alkotmányjogi panasz nem alapítható [lásd: 3334/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [16]]. Az Alaptörvény 28. cikke sérelmére hivatkozó alkotmányjogi panasz sem tesz eleget az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában írt feltételnek, mivel ez a rendelkezés az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, ezért arra alkotmányjogi panasz nem alapítható [lásd például: 3470/2020. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [8]].
- [13] Az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdése, R) cikk (2) bekezdése, valamint 28. cikke vonatkozásában fentiek miatt nincs lehetőség érdemi vizsgálat lefolytatására, mivel az indítvány nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt feltételnek.
- [14] 3.3. Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit részben teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [az indítványozó úgy véli, hogy törvénysértő végzés született az ügyben, amely egyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését is sérti]; c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést (a Tatabányai Törvényszék 2.Pkf.50.470/2021/2. számú végzése); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése]; e) indokolást arra nézve, hogy a támadott ítélet miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével; valamint

- f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a bírói döntés alaptörvény-ellenességét és azt semmisítse meg.
- [15] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés alapján az indítványnak – többek között – indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [e] pont]. Az Alkotmánybíróság által vizsgálható alkotmányossági kérdés [Abtv. 52. § (2) bekezdés] meghatározásához szükséges tehát, hogy az indítványozó az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezésének alkotmányos tartalma és a támadott bírói döntés között szerinte fennálló ellentétet alkotmányjogilag is értékelhető érvekkel alátámassza.
- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének, sérelmére vonatkozó kifejezett indokolást nem adott elő, annak alkotmányos tartalmára az indítványozó nem hivatkozott, és nem is volt figyelemmel. Ilyen irányú indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában írt követelményének, és annak elbírálására nincs lehetőség [lásd hasonlóan: 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]].
- [17] 3.4. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [18] Az indítványozó elsősorban azért állította, hogy a támadott végzés az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált *fair* eljáráshoz való jogát sérti, mert meglátása szerint a bíróság az ügyre vonatkozó jogszabályokkal ellentétes döntést hozott.
- [19] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt emlékeztet állandó gyakorlatára, amely szerint az Alkotmánybíróság mindaddig tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési és szakjogi kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]}, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]; megerősítve: 3208/2014. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza továbbá, hogy a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések önmagukban nem adhatnak alapot az alkotmányjogi panaszra {lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; legutóbb például: 3379/2018. (XII. 5.) AB végzés, Indokolás [12]}. A jogi indokok helyességének vizsgálata főszabály szerint nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe. Önmagában az indítványozó által állított *contra legem* jogértelmezés és jogalkalmazás önmagában nem alapozza meg az alkotmányellenességet, tehát a pusztán a bírói jogértelmezés állított hibájára alapított alkotmányjogi panaszt – a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben – az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálja {vesd össze például: 20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]–[40]}.
- [20] Az indítvány alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó elsősorban törvényértelmezési szempontból, és nem alkotmányossági szempontból támadta a Tatabányai Törvényszék 2.Pkf.50.470/2021/2. számú végzését, mégpedig azért, mert a Törvényszék a Ptk. 4:182. § (2) bekezdése „legkésőbb hat hónapon belül” fordulatát objektív határidőként értelmezte és nem nyújtott az elmaradt kapcsolattartás pótlásához közhatalmi segítséget. A kapcsolattartás pótlására irányadó, jelen ügyben alkalmazott Ptk.-ban és Gyer.-ben rögzített rendelkezések az érintett feleket (szülőket) nem zárják el annak lehetőségétől, hogy a végzésben meghatározott időpontban esedékes, de a feleknek (szülőknél) fel nem róható módon elmaradt kapcsolattartást közhatalmi eszközök nélkül is pótolják.
- [21] Önmagában az, hogy az indítványozó a bírói döntést tévesnek vagy megalapozatlannak tartja, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének megalapozására nem elegendő. Ezen kívül az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben az indítvány nem tartalmaz olyan elemet, amely a *fair* bírósági eljáráshoz való jog alkotmányos tartalmára nézve, eddigiekben meghatározottakon túl, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel.

- [22] Az indítványozó szerint azért is sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése az ügyében született döntés következtében, mert a bíróság nem hozta meg döntését határidőben és azt késedelmesen kézbesítette. Az Alkotmánybíróság ezt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből következő, észszerű határidőn belüli ügyintézés követelményével azonosította. Az észszerű határidő követelményének polgári perben való érvényesülésének vizsgálatakor a testület kimondta, hogy „az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy egy adott bírósági eljárás jelentős elhúzódsából eredő következményeket enyhítse vagy orvosolja. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti panasz esetén csupán az indítványban támadott bírósági ítélet megsemmisítése felől rendelkezhet (amennyiben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben támadott ítéleteket megsemmisítené, a bírósági eljárás újra kezdetét venné, tehát a per csak tovább húzódná)” [lásd: 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [66]; 3329/2019. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [17]–[18]]. Az eljárás elhúzódsából származó igényét az indítványozó ennek következtében csak egyéb jogi úton – elsősorban polgári perben – tudja érvényesíteni.
- [23] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozással, – úgy tekintve az Alkotmánybíróságra, mint a bíróságok felett álló általános felülvizsgálati fórumra – kérte a bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítását. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az alkotmányjogi panasz indokolása ezt azzal hozza összefüggésbe, hogy a Ptk. 4:182. § (2) bekezdésében foglalt, a bíróság által objektívnek minősített hat hónapos határidő teljes mértékben az eljárt bíróságok szabályellenes (késedelemben megnyilvánuló) tevékenysége miatt telt el eredménytelenül. Az indítvány azt célozza tehát, hogy egyrészt a bíróságok által eldöntött tény- és jogkérdéseket fellebbviteli bíróságként vizsgálja felül az Alkotmánybíróság, azt a támadott döntésektől eltérően értékelje, valamint az ügyben eljárt bíróságok állított késedelmét, ami ténykérdés vizsgálja felül.
- [24] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasza nem fogadható be, mert az egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, a bíróságok jogértelmezését, jogalkalmazását, eljárását vonja kritika alá, és a támadott határozatokban foglalt döntést magát (annak hátrányos voltát) tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében {vö. pl. 3119/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [25] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a kézbesítési körülmények mint tényszerű és joggyakorlati kérdések mérlegelése” nem az Alkotmánybíróság, hanem a rendes bíróságok döntési jogkörébe tartozó kérdés [lásd: 3112/2015. (VI. 23.) AB határozat, Indokolás [27]; megerősítette: 3149/2019. (VI. 26.) AB határozat, Indokolás [44]; 3170/2022. (IV. 12.) AB végzés, Indokolás [19]]. E körben utal továbbá arra is az Alkotmánybíróság a jogvesztő határidők alkotmányossági megítélése körében kialakított gyakorlatára is, amely szerint „az egyes eljárási és anyagi jogi határidőknek az arányosság elvének szem előtt tartásával történő, jogpolitikai és pragmatikus szempontokat is figyelembe vevő meghatározása tekintetében a jogalkotó viszonylag széles körű mérlegelési szabadsággal rendelkezik. Ennek konkrét mértéke alapvetően – a szélsőségesen, aránytalanul rövid, vagy hosszú időtartamban történő meghatározás esetét leszámítva – nem alkotmányossági kérdés {vö. 5/2017. (III. 10.) AB határozat, Indokolás [16]; 3170/2022. (IV. 12.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [26] Mindezek alapján az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből következő észszerű határidő követelményének megsértésére vonatkozó indítvány nem vet fel olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, amely az indítvány befogadását indokolná.
- [27] 4. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem felel meg az indítványokkal szemben támasztott törvényi feltételeknek – az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában, 29. §-ában, valamint 52. § (1b) bekezdésében foglalt befogadási kritériumoknak –, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/835/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3422/2022. (X. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 51.Pkf.636.544/2021/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő (dr. Galambos Károly ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a Pesti Központi Kerületi Bíróság 46.Pk500.187/2021/6. számú végzése és a Fővárosi Törvényszék 51.Pkf.636.544/2021/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, az Alaptörvény I. cikk (1), (3) és (4) bekezdése, II. cikke, IV. cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az édesapa több alkalommal elmaradt folyamatos kapcsolattartás végrehajtása elmaradása tárgyában kezdeményezett eljárást, elsősorban azt kérte a bíróságtól, hogy a korábbiakkal megegyező módon, ismételten szabjon ki pénzbírságot az édesanyával szemben, aki sorozatosan nem tett eleget a kapcsolattartás pótlására kötelező bírói döntésekben foglaltaknak.
- [3] A Pesti Központi Kerületi Bíróság (a továbbiakban: PKKB) jelen panasszal támadott, 46.Pk500.187/2021/6. számú végzésével (a továbbiakban: elsőfokú végzés) 150 000 forint pénzbírságot szabott ki az indítványozóra 2020. május 1–3. napjain elmaradt folyamatos kapcsolattartás végrehajtásának elmaradása miatt. A PKKB az elsőfokú végzésének indokolásában elsőként megállapította saját hatáskörét a pénzbírság ismételt kiszabásására, a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (a továbbiakban: Bnptv.) 22/A. § (3) bekezdése, valamint 22/D. § (4) bekezdése alapján. Ezt követően a PKKB azt vizsgálta, hogy az indítványozó a pénzbírságot kiszabó végzésben megállapított határidő alatt teljesítette-e kötelezettségét, vagyis a 2020. május 1-3. napjai között elmaradt kapcsolattartást 2021. április 30. napjáig teljesítette-e. Az indítványozó az eljárás során nem vitatta, hogy a kapcsolattartás pótlására nem került sor, a PKKB jelen nemperes eljárásban sem fogadta el azt az indítványozói érvelést, hogy önhibája azért nem állapítható meg, mert a gyermek nem akar találkozni az édesapjával (lásd a PKKB elsőfokú végzésének [27] bekezdését). A pénzbírság összegének meghatározása során végül a PKKB bevonta a mérlegelésbe azt a tény, hogy az indítványozó három éve nem tett eleget a kapcsolattartásra vonatkozó döntésben foglaltaknak.
- [4] Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró Fővárosi Törvényszék 51.Pkf.636.544/2021/3. számú végzésével (a továbbiakban: másodfokú végzés) a PKKB elsőfokú végzését helybenhagyta, azzal a pontosítással, hogy megkereste Budapest Főváros Kormányhivatal XI. Kerületi Hivatala Gyámügyi Osztályát, hogy a család- és gyermekjóléti intézményrendszeren keresztül mozdítsa elő az indítványozó teljesítését. Másodfokú végzésének indokolásában megállapította, hogy a PKKB „az anyagi jogszabályokat betartva, a peradatok helyes mérlegelésén alapuló döntést hozott.” Az indítványozó nem adott elő olyan tény, vagy bizonyítékot, amely a jogkövetkezmény alkalmazását kizárhatta volna. A gyermek akaratnyilvánítását a PKKB nem minősítette olyan körülménynek, mint amely az indítványozó felróhatóságát, önhibáját kizárná.
- [5] 2. Az indítványozó (kérelmezett) ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, amelyben elsősorban azért állította a támadott végzések alaptörvény-ellenességét, mert őt tették „felelőssé” a kapcsolattartások elmaradásában, ez álláspontja szerint az emberi méltósághoz való jogát sérti (Alaptörvény II. cikke), mivel a Bnptv. 22/D. § (2) bekezdése szerinti „önhiba” esetében nem áll fenn. Az Alaptörvény I. cikk (1) és (3) bekezdése meglátása szerint azért sérült, mert a bíróságok „nem tettek eleget a felperest megillető alapvető jogok tiszteltében tartása iránti és e jogok védelmére vonatkozó kötelezettségüknek”, állítása szerint továbbá a bírósági

végzések „ezzel kapcsolatos indokolást nem tartalmaznak”. Az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdése sérelmével összefüggésben az indítványozó előadta, hogy „a szabadsághoz és biztonsághoz való jognak része a jogbiztonság érvényesülése; azaz a jogszabályoknak olyan módon való figyelembevételére és értelmezésre, amely az embernek a biztonságát a jog mikénti érvényesítési körében meghatározza”. Ezzel összefüggésben az indítványozó tíz pontban jelölte meg, az ügyében eljáró bíróságok milyen törvényértelmezési hibát követtek el. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmével összefüggésben egyrészt általánosságban fogalmazta meg, hogy az eljáró bíróságok *contra legem* döntést hoztak, másrészt pontokba szedve jelölte meg a bíróságok által elkövetett jogszabálysértéseket. Ezen belül kifogásolta többek között a lefolytatott bizonyítást, a Bnptv. értelmezését, valamint a kapcsolattartás pótlására rendelkezésre álló hathónapos határidő figyelembevételét. Meglátása szerint végül ügyében nem érvényesült az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti hatékony jogorvoslatihoz való jog sem, mert a Törvényszék „a jogszabály tartalma tekintetében anyagi pervezetést nem folytatott le, hogy a felek nyilatkozhassanak”.

- [6] 3. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, és a következőket állapította meg.
- [7] 3.1. Az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtották be: a másodfokú végzést az indítványozó jogi képviselője 2022. január 21-én töltötte le, az alkotmányjogi panaszt pedig 2022. március 22-én, vagyis határidőben nyújtotta be elektronikusan a bírósághoz. Az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és a folyamatban volt eljárás kérelmezettjeként érintettnek minősül. A jogi képviselő meghatalmazását csatolták.
- [8] 3.2. Az alkotmányjogi panasszal támadott végzésében a PKKB és a Fővárosi Törvényszék végrehajtási eljárásban, a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 174. § c) pontja alapján pénzbírságot szabott ki az indítványozóra, azért mert „már több, mint három éve nem tesz eleget a jogerős határozatban foglaltaknak” (PKKB elsőfokú végzése, [32]). Az ügyben másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék ennek törvényességét vizsgálta, és azt helybenhagyta másodfokú végzésével.
- [9] Elsődlegesen az Alkotmánybíróságnak az kellett vizsgálnia, hogy a támadott bírói döntések a bírósági eljárást befejező határozatnak tekinthetőek-e. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján ugyanis „a bírói döntések közül csak a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező döntések ellen van helye alkotmányjogi panasznak {például 3090/2014. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [22]; 3131/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [6]}. Mivel az Abtv. nem határozza meg a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező bírói döntések körét, ezért az Alkotmánybíróságnak esetenként kell eldöntenie, hogy a támadott bírói döntés az Abtv. 27. § tárgyi hatálya alá tartozik-e {3002/2014. (I. 24.) AB végzés, Indokolás [13]}. „A döntés során [...] a panasz alapjául szolgáló bírósági eljárást szabályozó törvény rendelkezéseit kell alapul venni” {3239/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [10]; megerősítette: 3349/2017. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [6]}.
- [10] A kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása a Bnptv. szerint, nemperes eljárásban történik, azzal, hogy a Bnptv. 1. § (1) bekezdése értelmében a nemperes eljárásra vonatkozó háttérjogszabály a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.), azt a polgári nemperes eljárás sajátosságai-ból eredő eltérésekkel kell alkalmazni. A Bnptv. 1. § (5) bekezdése alapján a nemperes eljárásban „az ügy érdemében is végzéssel kell határozni”. A Bnptv. a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtásán túl e speciális végrehajtási eljárásban szankció kiszabásáról is rendelkezik a következők szerint. A kapcsolattartás végrehajtására vonatkozó ügyekre nézve a Bnptv. 22/D. § (2) bekezdés b) pontja szerint „a teljesítés önhibából történő elmaradása esetén a bíróság a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 174. § c) pontja szerinti pénzbírságot szabhat ki”. A Bnptv. 22/D. § (4) bekezdése alapján pedig „[h]a a kérelmezett a pénzbírságot kiszabó végzésben megállapított határidő alatt sem teljesítette a kötelezettségét, a pénzbírság ismételtén kiszabható”.
- [11] A kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása tárgyában a bíróság nemperes eljárásban végzéssel, de az ügy érdemében dönt. Ezért figyelemmel az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlatára, az ilyen bírói döntés az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal támadható [lásd például: 3067/2021. (II. 24.) AB határozat; 3066/2022. (II. 25.) AB határozat; 3067/2022. (II. 25.) AB határozat; 3068/2022. (II. 25.) AB határozat].

- [12] A jelen alkotmánybíróági eljárásban támadott végzések ugyanakkor a fentiekben jelzett bírói döntések végrehajtását szolgálják, amelyek tehát nem tekinthetők az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében „az ügy érdemében hozott” döntéseknek {3239/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [11]; 3349/2017. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [7]; 3152/2018. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [13] „A polgári peres eljárások során a bíróság bármelyik eljárási résztvevő tekintetében – Pp. vonatkozó rendelkezései szerint – pénzbírságot kiszabó végzést hozhat, az eljárás folyamán akár többször is. E végzések az eljárást érdemben nem fejezik be. A polgári perben a rendfenntartás körében, a mulasztás jogkövetkezményeként vagy más okból hozott pénzbírság megfizetésére kötelező, azaz eljárási kérdésben döntő végzések joghatásaként a bírósági eljárás (vagy annak valamely szakasza) nem befejeződik be. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatával összhangban – megállapította, hogy az indítványozók által támadott végzések nem felelnek meg az Abtv. 27. § (1) bekezdésében meghatározott feltételnek, ezért azok érdemi vizsgálatára nem kerülhet sor” {3091/2020. (IV. 23.) AB végzés, Indokolás [51]}.
- [14] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kötelezettségét gyermeke különélő szülővel való kapcsolattartására vonatkozóan nem a jelen panasszal támadott végzések határozták meg, vagyis a bíróság nem a felügyeleti jogot gyakorló szülő felróhatóságáról döntött, nem érintette a gyermek és a különélő szülő alapjogi rangra emelt kapcsolattartáshoz való jogát. A PKKB és a Fővárosi Törvényszék a Bnptv. által biztosított hatáskörében eljárva az indítványozó mulasztásának jogkövetkezményét vonta le: pénzbírság megfizetésére kötelezte. A nemperes eljárásban kibocsátott, pénzbírság kiszabásáról rendelkező végzések következtében az eljárás nem fejeződött be, azoknak a kapcsolattartás módjára, részleteire, vagyis az indítványozóra vonatkozó kötelezettségekre nincs hatása.
- [15] Ezért a nemperes eljárásban pénzbírságot kiszabó végzések ellen benyújtott panasz nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdésének, így érdemi vizsgálatuk nem lehetséges.
- [16] 4. Az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata alapján arra a megállapításra jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdésének, ezért azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján visszautasította.
- [17] Az Alkotmánybíróságnak az indítvány visszautasítására tekintettel nem kellett döntenie az Abtv. 61. § (1) bekezdése szerinti végrehajtás felfüggesztése tárgyában előterjesztett kérelemről.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybíróági ügyszám: IV/873/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3423/2022. (X. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény 22/B. § (4) bekezdése és a Budapest Környéki Törvényszék 6.Pkf.51.979/2021/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Grád András ügyvéd) az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) és d) pontjai, illetve az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be. Ebben a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (a továbbiakban: Bpnt.) 22/B. § (4) bekezdése, valamint a Budapest Környéki Törvényszék 6.Pkf.51.979/2021/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény II. cikke, VI. cikk (1) bekezdése és XVI. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a rendelkezésre bocsátott iratok szerint a következő.
- [3] Az indítványozó a gyámhatóság határozata szerint havi egy alkalommal, másfél órában jogosult „rokoni (csak meglátogatást magában foglaló), felügyelt kapcsolattartás” keretében kapcsolatot tartani az unokaöccsével a helyi család- és gyermekjóléti központ kapcsolattartási ügyeletén. A 2020. november 6-án az édesanya és a gyermek koronavírus-fertőzése miatt elmaradt kapcsolattartás 2021. január 29-én esedékes pótlása is elmaradt, ezért az indítványozó eljárást indított a kapcsolattartás végrehajtása iránt. Az ügyben eljáró bíróságok azt állapították meg, hogy a kapcsolattartási alkalom lemondására a gyermek orvosi igazolással bizonyított betegsége miatt került sor (a háziorvos igazolása szerint a gyermek 2021. január 29. napja és 2021. február 5. napja között beteg volt), ami a kapcsolattartás elmaradásának szempontjából önhibán kívül bekövetkezett körülményként értékelendő. A kérelmezett felróhatósága hiányában a végrehajtás elrendelésének feltételei a bíróságok szerint tehát a Bpnt. alapján nem álltak fenn, annak ellenére, hogy „gyermek házi orvosának elmondása szerint a gyermek egészségi állapotának romlása jellemzően a kérelmezővel való kapcsolattartások esedékeségekor merül fel, ugyanis ezen körülmény túlmutat a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtásának kérdésén” (lásd: Nagykatyai Járásbíróság 1.Pk.50.025/2021/11. számú elsőfokú végzése, Budapest Környéki Törvényszék 6.Pkf.51.979/2021/5. számú másodfokú végzése).
- [4] Az indítványozó ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz. Kérelmében rámutat, hogy míg a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:182. § (2) bekezdése szerint a pótlási kötelezettséghez elegendő annak igazolása, hogy a kapcsolattartás a jogosultnak fel nem róható okból maradt el, addig a Bpnt. 22/B. § (4) bekezdése szerint a végrehajtás elrendelésének feltétele a kérelmezett felróhatósága. A Ptk. és a Bpnt. „rendelkezései jogszabályi kollíziót eredményezhetnek és olyan anomáliát szülhetnek, amellyel a kapcsolattartás alapjoga legitim cél nélkül aránytalanul korlátozásra kerülhet”. A Bpnt. alapján ugyanis például betegsége hivatkozással – ami nem felróható – lényegében ki lehet bújni a pótlási kötelezettség alól, különösen, mert a családsegítő csak egy pótlási időpontot biztosít. Az indítványozó állítása szerint a rokoni kapcsolattartás az Alaptörvény II. cikke alapján alapjog, de a jogszabályok eltérő logikai megfogalmazása miatt az indítványozó kapcsolattartáshoz való joga – az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének a sérelmét okozva – kiüresedett. A rokoni hozzátartozói kapcsolattartás – hangzik az érvelés – a gyermek joga is egyben, ezért az, hogy a Bpnt. a Ptk.-val ellentétesen a kapcsolattartásra kötelezett felróhatóságát jelöli meg a végrehajtás feltételeként, a gyermek érdekét is csorbíthatja.

- [5] A Bpnt. 22/B. § (4) bekezdésén túlmenően az indítványozó szerint – a jogszabály alaptörvény-ellenességét megalapozó indokok miatt – a bíróság döntése is alaptörvény-ellenes. E körben az indítványozó lényegében azt sérelmezi, hogy a bíróság a Bpnt.-t alkalmazta, nem pedig a számára kedvezőbb Ptk.-t.
- [6] Az igazságügyi miniszter *amicus curiae* beadványban fejtette ki a két jogszabályi rendelkezés összefüggésére vonatkozó álláspontját, amelynek lényege, hogy nincs ellentmondás a jogszabályok között. A Ptk. 4:182. § (2) bekezdése előírja az elmaradt kapcsolattartás meghatározott határidőn belüli pótlását. „A kapcsolattartás pótlása a kapcsolattartásra kötelezett kötelezettsége. Ha az elmaradt kapcsolattartás pótlására nem kerül sor, akkor a felróhatóság esete fennáll, ezáltal alkalmazható a Bpnt. 22/B. (4) bekezdése. A kapcsolattartásra vonatkozó határozatot felróhatóan megszegni nemcsak azzal lehet, ha a határozatban foglaltaknak a kapcsolattartásra kötelezett nem tesz eleget, hanem azzal is, ha az egyébként neki fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartást az erre nyitva álló határidőben nem pótolja, és e pótlás elmaradása tekintetében neki fel nem róható okra már nem hivatkozhat.”
- [7] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [8] A támadott másodfokú végzést 2021. december 21-én kézbesítették, az alkotmányjogi panaszt pedig 2022. február 18-án – az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül – nyújtották be. A kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtására irányuló kérelem tárgyában hozott döntés alkotmányjogi panasszal támadható {3067/2021. (II. 24.) AB határozat, Indokolás [9]}. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, az eljárásban kérelmezőként vett részt, így érintettnek minősül, és jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A jogi képviselő meghatalmazását csatolták.
- [9] Az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogok sérelmére hivatkozott, mindazonáltal részben nem a saját, hanem az érintett gyermek jogainak a sérelmét állította. Figyelemmel arra, hogy a gyermek tekintetében nem az indítványozó gyakorolja a szülői felügyeleti jogot, az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésére alapított kérelem nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjába foglalt feltételnek, ezért ebben a tekintetben érdemi elbírálásra nincs lehetőség [vesd össze: 3508/2021. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [7]].
- [10] Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit részben teljesíti: a) tartalmazza azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) és d) pontjai]; b) az eljárás megindításának indokait (az indítványozó úgy véli, hogy a kapcsolattartás pótlására vonatkozó szabályok ellentmondása a rokon kapcsolattartáshoz való jog kiüresítésére vezethet); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést és bírói döntést [Bpnt. 22/B. § (4) bekezdés, Budapest Környéki Törvényszék 6.Pkf.51.979/2021/5. számú végzése]; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény II. cikk és VI. cikk (1) bekezdés]; valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott előírás, valamint a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat.
- [11] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja szerint alkotmányjogi panasz esetén az indítványnak tartalmaznia kell az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét is, továbbá az e) pont úgy rendelkezik, hogy indokolást kell előterjeszteni arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés vagy bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [12] Jelen ügyben az indítványozó a Bpnt. 22/B. § (4) bekezdését kizárólag a Ptk. 4:182. § (2) bekezdésével való ellentétre hivatkozással támadta, és ebben látta a rendelkezés alaptörvény-ellenességét. Emellett a bírói döntés alaptörvény-ellenességét is szintén a jogszabályok ellentmondására vezette vissza (nem vitatta, hogy a Bpnt. alapján a bíróságnak nem volt mozgástere és vizsgálnia kellett a kérelmezett felróhatóságát a pótlás elmaradása tekintetében). Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint jogszabályi előírások értelmezéstől függő ellentéte, összeütközése nem alapvető jogokkal összefüggő, hanem jogbiztonsági kérdés. Ráadásul a jogforrási rendszerben azonos szintű jogszabályok összeütközésével kapcsolatos gyakorlat lényege, hogy meghatározott életviszonyok, illetőleg tényállások ellentétes – vagy az értelmezéstől függően ellentétes – rendezése önmagában nem is jelent alaptörvény-ellenességet [lásd legutóbb például: 3155/2018. (V. 11.) AB határozat, Indokolás [23]]. A normakollízió állításán túlmenően az indítvány – a szülő-gyermek kapcsolattartásra vonatkozó alkotmánybírói döntések citálásán kívül – nem fejtette ki, hogy az Alaptörvényben biztosított jogok sérelme álláspontja szerint miben áll a rokon kapcsolattartást érintően. Ezért az indítvány kapcsán azt kellett megállapítani, hogy az indítványozó nem hivatkozott olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott

alaptörvény-ellenességre az Alaptörvény II. cikkével és VI. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban, amelyet az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálat tárgyává tudott volna tenni. Önmagában az a hivatkozás, hogy a Bpnt. és a Ptk. „hivatkozott rendelkezései jogszabályi kollíziót eredményezhetnek és olyan anomáliát szülhetnek, amellyel a kapcsolattartás alapjoga legitim cél nélkül aránytalanul korlátozásra kerülhet”, alapjogi szempontból nem minősül az Alaptörvény II. cikke és VI. cikk (1) bekezdése vonatkozásában érdemi elbírálásra alkalmas érvelésnek. Mivel tehát az indítványozó a normakollízióra való hivatkozáson kívül nem támasztotta alá érvekkel, hogy a Bpnt.-ben szereplő felróhatósági követelmény és az ennek alapján meghozott bírói döntés szerinte miért jár az általa hivatkozott Alaptörvényben biztosított jogok sérelmével, megállapítható, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának.

- [13] 3. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjának, részben pedig az 52. § (1b) bekezdés e) pontjának, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/591/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3424/2022. (X. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény 22/B. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Grád András ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (a továbbiakban: Bpnt.) 22/B. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény II. cikke, VI. cikk (1) bekezdése és XVI. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a rendelkezésre bocsátott iratok szerint a következő.
- [3] Az indítványozó a gyámhatóság határozata szerint havi egy alkalommal, másfél órában jogosult felügyelt kapcsolattartás keretében kapcsolatot tartani az unokaöccsével a helyi család- és gyermekjóléti központ kapcsolattartási ügyeletén. A 2020. szeptember 11-én elmaradt kapcsolattartás november 27-én esedékes pótlása is elmaradt, ezért az indítványozó eljárást indított a kapcsolattartás végrehajtása iránt. Az ügyben eljáró bíróságok azt állapították meg, hogy a kapcsolattartási alkalom lemondására a gyermek nagyszülőjét érintő koronavírus miatti fertőzésveszély, illetve a kérelmezett – később igazolódott – koronavírus-fertőzésének gyanúja miatt került sor, ami a kapcsolattartás elmaradásának szempontjából önhibán kívül bekövetkezett körülményként értékelendő. A kérelmezett felróhatósága hiányában a végrehajtás elrendelésének feltételei a bíróságok szerint a Bpnt. alapján nem állnak fenn (lásd: Nagykátai Járásbíróság 1.Pk.50.114/2020/12-I. számú elsőfokú végzése, Budapest Környéki Törvényszék 4.Pkf.51.677/2021/5. számú másodfokú végzése).
- [4] Az indítványozó ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz. Kérelmében rámutat, hogy míg a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:182. § (2) bekezdése szerint a pótlási kötelezettséghez elegendő annak igazolása, hogy a kapcsolattartás a jogosultnak fel nem róható okból maradt el, addig a Bpnt. 22/B. § (4) bekezdése szerint a végrehajtás elrendelésének feltétele a kérelmezett felróhatósága. A Ptk. és a Bpnt. „rendelkezései jogszabályi kollíziót eredményezhetnek és olyan anomáliát szülhetnek, amellyel a kapcsolattartás alapjoga legitim cél nélkül aránytalanul korlátozásra kerülhet”. A Bpnt. alapján ugyanis például betegsége hivatkozással – ami nem felróható – lényegében ki lehet bújni a pótlási kötelezettség alól. Az indítványozó érvelése szerint a rokoni kapcsolattartás az Alaptörvény II. cikke alapján alapjog, de a jogszabályok eltérő megfogalmazása miatt az indítványozó kapcsolattartáshoz való joga – az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének a sérelmét okozva – kiüresedett. A rokoni hozzátartozói kapcsolattartás – hangzik az érvelés – a gyermek joga is egyben, ezért az, hogy a Bpnt. a Ptk.-val ellentétesen a kapcsolattartásra kötelezett felróhatóságát jelöli meg a végrehajtás feltételeként, a gyermek érdekét is csorbíthatja.
- [5] Az igazságügyi miniszter *amicus curiae* beadványban fejtette ki a két jogszabályi rendelkezés összefüggésére vonatkozó álláspontját, amelynek lényege, hogy nincs ellentmondás a jogszabályok között. A Ptk. 4:182. § (2) bekezdése előírja az elmaradt kapcsolattartás meghatározott határidőn belüli pótlását. „A kapcsolattartás pótlása a kapcsolattartásra kötelezett kötelezettsége. Ha az elmaradt kapcsolattartás pótlására nem kerül sor, akkor a felróhatóság esete fennáll, ezáltal alkalmazható a Bpnt. 22/B. (4) bekezdése. A kapcsolattartásra vonatkozó határozatot felróhatóan megszegni nemcsak azzal lehet, ha a határozatban foglaltaknak a kapcsolattartásra kötelezett nem tesz eleget, hanem azzal is, ha az egyébként neki fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartást az erre nyitva álló határidőben nem pótolja, és e pótlás elmaradása tekintetében neki fel nem róható okra már nem hivatkozhat.”

- [6] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [7] A támadott másodfokú végzést 2021. szeptember 6-án kézbesítették, az alkotmányjogi panaszt pedig 2021. november 5-én – az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül – nyújtották be. A kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtására irányuló kérelem tárgyában hozott döntés alkotmányjogi panasszal támadható {3067/2021. (II. 24.) AB határozat, Indokolás [9]}. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, az eljárásban kérelmezőként vett részt, így érintettnek minősül, és jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A jogi képviselő meghatalmazását csatolták.
- [8] Az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogok sérelmére hivatkozott, mindazonáltal részben nem a saját, hanem az érintett gyermek jogainak a sérelmét állította. Figyelemmel arra, hogy a gyermek tekintetében nem az indítványozó gyakorolja a szülői felügyeleti jogot, az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésére alapított kérelem nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjába foglalt feltételnek, ezért ebben a tekintetben érdemi elbírálásra nincs lehetőség {vesd össze: 3508/2021. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [7]}.
- [9] Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit részben teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza [Abtv. 26. § (1) bekezdés]; b) az eljárás megindításának indokait (az indítványozó úgy véli, hogy a kapcsolattartás pótlására vonatkozó szabályok ellentmondása a rokoni kapcsolattartáshoz való jog kiüresítésére vezethet); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő jogszabályi rendelkezést [Bpnt. 22/B. § (4) bekezdés]; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény II. cikk és VI. cikk (1) bekezdés]; valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott előírás alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt.
- [10] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja szerint alkotmányjogi panasz esetén az indítványnak tartalmaznia kell az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét is, továbbá az e) pont úgy rendelkezik, hogy indokolást kell előterjeszteni arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [11] Jelen ügyben az indítványozó a Bpnt. 22/B. § (4) bekezdését kizárólag a Ptk. 4:182. § (2) bekezdésével való ellentétre hivatkozással támadta, és ebben látta a rendelkezés alaptörvény-ellenességét. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint jogszabályi előírások értelmezéstől függő ellentéte, összeütközése nem alapvető jogokkal összefüggő, hanem jogbiztonsági kérdés. Ráadásul a jogforrási rendszerben azonos szintű jogszabályok összeütközésével kapcsolatos gyakorlat lényege, hogy meghatározott életviszonyok, illetőleg tényállások ellentétes – vagy az értelmezéstől függően ellentétes – rendezése önmagában nem is jelent alaptörvény-ellenességet {lásd legutóbb például: 3155/2018. (V. 11.) AB határozat, Indokolás [23]}. A normakollízió állításán túlmenően az indítvány – a szülő-gyermek kapcsolattartásra vonatkozó alkotmánybírói döntések citálásán kívül – nem fejtette ki, hogy az Alaptörvényben biztosított jogok sérelme álláspontja szerint miben áll a rokoni kapcsolattartást érintően. Ezért az indítvány kapcsán azt kellett megállapítani, hogy az indítványozó nem hivatkozott olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességre az Alaptörvény II. cikkével és VI. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban, amelyet az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálat tárgyává tudott volna tenni. Önmagában az a hivatkozás, hogy a Bpnt. és a Ptk. „hivatkozott rendelkezései jogszabályi kollíziót eredményezhetnek és olyan anomáliát szülhetnek, amellyel a kapcsolattartás alapjoga legitim cél nélkül aránytalanul korlátozásra kerülhet”, alapjogi szempontból nem minősül az Alaptörvény II. cikke és VI. cikk (1) bekezdése vonatkozásában érdemi elbírálásra alkalmas érvelésnek. Mivel tehát az indítványozó a normakollízióra való hivatkozáson kívül nem támasztotta alá érvekkel, hogy a Bpnt.-ben szereplő felróhatóági követelmény szerinte miért jár az általa hivatkozott Alaptörvényben biztosított jogok sérelmével, megállapítható, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának.
- [12] 3. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjának, részben pedig az 52. § (1b) bekezdés e) pontjának, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/616/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3425/2022. (X. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 52.Pf.632.316/2021/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság (a továbbiakban: indítványozó) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Fővárosi Törvényszék 52.Pf.632.316/2021/7. számú, valamint a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 15.P.20.189/2020/21. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására alapul szolgáló ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. Az indítványozó mint generálkivitelező és a per I. rendű alperese mint megrendelő generálkivitelezési szerződést kötött abból a célból, hogy per I. és II. rendű alperesének (a továbbiakban: alperesek) tulajdonában álló telken lakóépületet építsen fel. A szerződésben a felek 2019. szeptember 15-i véghatáridőben állapodtak meg; az alperesek az építési telket 2018. november 28-án az indítványozó birtokába bocsátották a szerződés szerinti munka elvégzése céljából. A szerződés 39. pontja szerint „Generál-kivitelező a munkaterületet a vállalkozási díjak teljes kiegyenlítését követően köteles a Megrendelőnek birtokba adni. Ezen átadást a felek jegyzőkönyvben (e-naplóban) rögzítik”. A szerződés 40. pontja értelmében „[a] generál-kivitelező az átadás-átvétel során felmerült hibák, hiányosságok kijavítását, és a teljesítésigazolás (e-teljesítésigazolás) kiadását követően a teljes vállalkozási díjak kiegyenlítésének megtörténtéig a már Megrendelő által írásban elismerten elkészült építési-szerelési munkát és a munkaterület Megrendelő birtokába adását a 191/2009. Korm. rendelet [a továbbiakban: Kr.] 33. § (4) alapján megtagadhatja, ilyen esetben a Generál-kivitelező a megbízás nélküli ügyvitel szabályai szerint felel, az őrzés költségei és a kárveszély viselése a Megrendelőt terheli”. A felek a szerződés 50. pontjában abban állapodtak meg, hogy a szerződést rendes felmondással nem lehet megszüntetni, a rendkívüli felmondás eseteit ugyanezen pontban szabályozták.
- [4] 2.2. Az alperesek a 2019. október 11. napján kelt e-mailben kérték, hogy a felperes jelölje meg a munkálatok várható befejezésének dátumát, amikor a műszaki átadásra sor kerülhet. Az indítványozó 2019. október 13. napján kelt válaszos üzenetében jelezte, hogy folyamatosan teljesülnek azok a feltételek, amelyek szükségesek a lakóépület megvalósítási munkálatainak befejezéséhez. Állította, hogy a befejező munkálatok elvégzéséhez nélkülözhetetlen műszaki megvalósítás tart; amint reálisan meghatározható a műszaki átadás pontos időpontja, haladéktalanul, de legalább 5 nappal korábban jelezni fogja. Az építési napló adatai szerint a felépítmény készültségi foka 2019. november 17-én elérte a 95%-ot.
- [5] Az I. rendű alperes 2019. november 22-én kelt levelében a kivitelezési szerződést a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:154. § (2) bekezdés a) pontja, 6:151. § (2) bekezdése, valamint a kivitelezési szerződés VI.50. f) pontja alapján felmondta, figyelemmel arra, hogy az indítványozó a teljesítéssel jelentős mértékű késedelembe esett, és írásbeli felszólításai ellenére sem adott magyarázatot a véghatáridő csúszására, valamint nem volt hajlandó a befejezési időpontot még megközelítőleg sem megadni. A felmondást postai úton és futárszolgálattal is megküldte az indítványozónak, azonban a futárszolgálat általi kézbesítése nem vezetett eredményre.
- [6] Az alperesek 2019. november 23-án a késő esti órákban az ingatlant birtokba vették, majd 23 óra 29 perckor az e-naplóba is feltöltötték a felmondást.

- [7] Az indítványozó a 2019. november 25-én kelt levelében az I. rendű alperes felmondását nem fogadta el arra hivatkozással, hogy a megbízó késedelmei miatt felmondásra nem jogosult, ugyanakkor a kivitelezési szerződést a megrendelő szerződésszegő magatartása miatt azonnali hatállyal maga is felmondta. A felmondást az építési naplóba ugyanezen a napon feltöltötte és az alperesek részére postai úton is megküldte.
- [8] 2.3. Az alperesek 2019. november 23. napi ingatlan birtokbavételére irányuló cselekménye miatt az indítványozó 2019. november 26-án birtokvédelmi kérelmet nyújtott be Budapest Főváros III. Kerület Óbuda-Békásmegyér Önkormányzatának jegyzőjéhez, aki a 2019. december 23. napján kelt határozatában hatáskörének hiányát állapította meg és az indítványozó birtokvédelmi kérelmét elutasította. Határozatának indokolásában kifejtette, hogy a kérelmező a kérelmét a szerződés 21. és 39. pontjára alapította, beadványaiban azonban nem tett említést a szerződés felmondásáról. Az alperesek a birtokvédelmi eljárás során akként nyilatkoztak, hogy a szerződés felmondásra került. Erre figyelemmel a jegyző megállapította, hogy a felek között vita lehet a tekintetben, hogy a szerződés érvényes-e vagy sem, mely vita eldöntése a bíróság kizárólagos hatáskörébe tartozik.
- [9] 2.4. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be keresetét az elsőfokú bíróságra, melyben kérte, hogy a bíróság változtassa meg a jegyző határozatát és kötelezze az alpereseket az eredeti állapot helyreállítására, vagyis az építési telken álló felépítmény elhagyására és a felépítménynek a felperes részére történő birtokbaadására. Keresetét a Ptk. 5:7. § (1) bekezdésére, 5:8. § (3) bekezdésére, a felek között létrejött generálkivitelezési szerződés 21., 39. és 40. pontjára, valamint a Kr. 33. § (1) és (4) bekezdéseire alapította. Az indítványozó álláspontja szerint mindaddig megilleti a birtoklás joga, amíg a megrendelő a vállalkozói díjat meg nem fizeti, és amíg az építésügyi hatóság ki nem adja a használatbavételi engedélyt, mivel az ingatlan birtokjoga atipikus biztosíték szerepét tölti be, amely biztosítja a kivitelező számára a megrendelő fizetési kötelezettségének teljesítését.
- [10] Az alperesek vitatták, hogy az indítványozóval szemben a szerződésből eredően díjtartozásuk lenne; hivatkoztak továbbá arra, hogy még ezen esetben sem maradhatna birtokban az indítványozó, mivel a birtokban tartás célja az építési munkák kivitelezése, erre azonban a szerződés megszűnése miatt már nem kerülhet sor.
- [11] Az első fokon eljáró bíróság a keresetet elutasította. Ítéletében rámutatott arra, hogy a jegyző birtokvédelmi határozatának megváltoztatása iránt indított perben a felek közötti birtokvitát kell eldöntenie a birtokláshoz való jogosultság alapján. A keresethez csatolt tulajdoni lap adatai alapján megállapítható, hogy az alperesek tulajdonosai a perbeli ingatlanok, így az ingatlanon létesített felépítmény tulajdonjoga is őket illeti meg; az ingatlanra és az azon létesített felépítményre a tulajdonjogukból eredően birtokjoguk áll fenn. Ezt a birtokjogot a szerződés 21. pontja alapján időlegesen átengedték az indítványozónak. A bíróság megállapítása szerint az indítványozónak „az alperesektől származtatott birtokjoga azonban időben behatárolt és célhoz kötött: a felperest [indítványozót] a birtoklás joga kizárólag a szerződés fennállása alatt és annak teljesítése érdekében illeti meg. [...] Erre figyelemmel szükséges volt annak vizsgálata, hogy a felperes által állított kötelmi jogcímen megilleti-e az ingatlan birtoklásának joga.” A bíróság megállapította, hogy mindkét fél egybehangzóan nyilatkozott arról, hogy a szerződés felmondás folytán történő megszűnt. Mivel az indítványozó birtoklási joga kizárólag a szerződésen alapult, amely azonban a felek egyező előadása szerint megszűnt, ezért az indítványozó a birtoklási jogosultság körében a szerződéses rendelkezésekre nem hivatkozhat alappal. A bíróság megállapítása szerint az indítványozó által hivatkozott Kr. rendelkezései csak a szerződéses jogviszony keretei között értelmezhetők, hiszen az indítványozó a szerződés felmondása folytán nincs abban a helyzetben, hogy a műszaki átadást lebonyolíthassa. A megszűnt szerződésre figyelemmel az indítványozónak nincs jogosultsága az ingatlan birtoklására. A szerződés megszűnése után annak teljesítésére már nincs lehetőség, hanem elszámolásnak van helye. A bíróság megállapította: „Abban az esetben, ha a perben a keresetnek helyt adó ítélet születne, a felperes [indítványozó] birtoklásának nem is lenne célja, mert a felperes a felmondásával azt a szándékát nyilvánította ki, hogy a perbeli ingatlanon a továbbiakban nem kíván semmilyen tevékenységet folytatni. [...] [A] szerződés és jogszabály szerinti elszámolási kötelezettség a szerződés felmondásával nem szűnik meg, a jelen birtokpernek azonban nem tárgya a kivitelezési szerződésből eredő, a felek közötti esetleges elszámolási igény.”
- [12] Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék – mivel az elsőfokú bíróságnak mind a döntésével, mind annak indokaival egyetértett – az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Indokolásában hangsúlyozta, hogy az ingatlan birtokbaadásának célja a szerződés alapján a lakóingatlan indítványozó általi felépítése volt; a szerződés megszűnése után azonban ez a cél már nem valósulhat meg. Kifejtette továbbá, hogy az indítványozó „indokolatlanul hivatkozott arra, hogy a részére biztosított birtokjog a Ptk.-ban nem

szabályozott atipikus biztosítéknak tekinthető, mert a generálkivitelezői szerződés szerint a birtokbaadás célja kizárólag építési-szerelési tevékenység elvégzése, olyan kikötése nincs a szerződésnek, mely szerint a felperes az ingatlan biztosítéki jellegű birtokba tartására jogosult. Ezért a 2/2020.PJE-re való hivatkozás sem foghat helyt, mert a jogegységi határozatban megjelölt esetekben a felek megállapodásának tartalmát képezte, hogy a gépjármű törzskönyvét atipikus biztosítékként kezelik.”

- [13] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, melyet – a hiánypótlásra történő felhívást követően – kiegészített. Indítványában az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt, tulajdonhoz való joga sérelmére hivatkozott, alapindítványában megjelölte továbbá a XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt, tisztességes hatósági eljárásához való jogát is. Álláspontja szerint „tulajdonhoz való jogát sérti, valamint nem érvényesül a hatóság általi tisztességes eljárás követelménye és ezért alaptörvény ellenesek a hivatkozott első- és másodfokú bírósági döntések, mert azokban a bíróság elutasítja a jogalkotó által biztosított, a fővállalkozó és megrendelő közötti elszámolás végéig a fővállalkozónak az általa megépített építményen fennálló birtokjogát. Annak ellenére utasítja el a bíróság a fővállalkozó fennálló birtokjogát, hogy a Kivitelezői Kormányrendelet 33. § (1) bekezdése értelmében a birtokjog az elszámolás végéig fennáll.”
- [14] Az indítványozó – csakúgy, mint az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló bírósági eljárásban – azzal érvelt, hogy a Kr. és a szerződés által biztosított birtokjog a Ptk.-ban nem nevesített atipikus biztosítéknak tekinthető, amely nem a szerződés megszűnésével, hanem a felek közötti elszámolással, és a díjak, költségek kivitelező felé történő megfizetésével szűnik meg. E körben hivatkozott a 1593/2012. (XII. 17.) Korm. határozatra, amelynek nyomán a Kr. megszületett; a határozat az építőiparban tömegessé vált lánctartozások elkerülése érdekében célul tűzte ki olyan jogi megoldás kidolgozását, „amely az építési munkaterület épített birtokába adásának korlátozásával elősegítheti a vállalkozó jogos követelésének kiegyenlítését.”
- [15] Az indítványozó álláspontja szerint a bírósági döntések a tulajdonhoz való jogát azért sértik, mert „a tevékenységéből származó bevételhez, tulajdonhoz való jogának az érvényesítését zárta ki az első- és másodfokú bíróság az építési fővállalkozó birtokjogának, a felek közti elszámolás szabályainak, valamint a követelést biztosító biztosíték megszűnésének téves és jogszabálysértő jogértelmezésével.” „A Generálkivitelezőnek a vállalkozói díjra tulajdoni igénye van, ezt az igényét hivatott biztosítani az általa megépített ingatlanon számára a jogszabályban és a Szerződésben biztosított birtokjog. Az alkotmányjogi panasszal érintett első- és másodfokú bírósági döntések sértik a Generálkivitelezőnek az Alaptörvény XIII. cikkén alapuló tulajdonhoz való alapjogát, mert a bíróságok megalapozatlan és jogszabályellenes indokolással utasították el a Generálkivitelezőnek – az általa megépített ingatlan vonatkozásában – a jogszabályon és Szerződésen alapuló jogszerű birtoklása visszaállítását, amely birtokjog a Generálkivitelező tulajdoni igényét, a vállalkozói díj részére történő megfizetését hivatott biztosítani. E birtokjog a Generálkivitelező vállalkozói díj követelésének atipikus biztosítéka [...], mely] mindaddig megilleti a Generálkivitelezőt – szemben a tulajdonhoz való jogát mint alapjogát sértő első- és másodfokú bírósági döntésekkel – amíg részére a tulajdoni igénye (vállalkozói díj) teljesítése nem történik meg, egészen a felek általi elszámolás befejezéséig.”
- [16] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezettnek tekinthető, az indítványozó érintett és a másodfokú ítélettel szemben további jogorvoslatra nincs lehetősége.
- [17] 4.1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia; az (1b) bekezdés e) pontja alapján a kérelem akkor határozott, ha indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az indítványozó megjelöli ugyan az Alaptörvény XXIV. cikkét, azonban nem indokolja, miért sértik a bírói ítéletek ezt az alaptörvényi rendelkezést. Így az indítvány csak részben [az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése tekintetében] tesz eleget ezen törvényi feltételnek.
- [18] 4.2. Az Abtv. 29. §-a szerint „az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.” E vagylagos feltételnek az indítvány az alábbiak miatt nem felel meg.

- [19] Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróságnak részletesen kimunkált gyakorlata van az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése tekintetében és az indítvány új, eddig még nem vizsgált szempontot nem vetett fel, ezért a jelen ügyben megválaszolendő, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés nem azonosítható.
- [20] A bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességhez kapcsolódóan az Alkotmánybíróság az alábbiakra mutat rá.
- [21] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza azon következetes gyakorlatát, mely szerint „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírlatára nem rendelkezik hatáskörrel” {3170/2014. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [8]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {ld. 3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}. „A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz azonban nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének. Miként az Alaptörvény [...] fent idézett rendelkezéseiből is kitűnik, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [...]. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[14]}. „Önmagában az a tény, hogy az indítványozó valamely kérdésben nem osztja az ügyben eljáró hatóságok, illetőleg bíróságok jogi álláspontját, még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, függetlenül az indítványozó érveinek helytállóságától vagy azok esetleges helytelenségétől” {ld. legutóbb 3332/2022. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [34]}.
- [22] 4.3. Az indítványozó birtokvédelmi eljárást indított, így az eldöntendő alapkérdés – értelemszerűen – az volt, hogy – a tulajdonossal szemben – megilleti-e őt mint generálkivitelezőt az ingatlan birtokban tartásának a joga. E kérdés megválaszolásához a bíróságok a Kr. vonatkozó rendelkezéseit és a konkrét szerződést értelmezték; melynek során arra meggyőződésre jutottak, hogy (a konkrét esetben) a birtokjog alapításának célja kizárólag az építési munkák kivitelezésének biztosítása volt; nem osztották tehát az indítványozó azon álláspontját, hogy a birtokjog a kivitelező számára – atipikus módon – biztosítékot is jelent vállalkozási díjának, illetve a beépített anyag értékének megfizetésére. Ennek következtében a szerződés megszűnése egyben az indítványozó birtokjogának a megszűnéséhez is vezetett. A bíróságok álláspontjukat részletesen megindokolták. A birtoklás jogának fennállta vagy fenn nem állta konkrét ügyben olyan, az eljáró bíróságok hatáskörébe tartozó ténymegállapítási és jogértelmezési kérdés, amit az Alkotmánybíróság – a végzés indokolásának 4.2. pontjában (Indokolás [18] és köv.) kifejtettek szerint – nem bírálhat felül. Az Alkotmánybíróság továbbá megjegyzi, hogy az indítványozó alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem adott elő arra nézve, hogy az Alaptörvény XIII. cikkében foglalt alapjoga miként sérült. Saját maga sem azt állította, hogy a bíróságok döntése megfosztotta tulajdonjogától, hanem a kivitelezőként fennálló vállalkozási díj igénye, valamint a beépített anyagon fennálló tulajdonjoga miatti követelése biztosítékának (a birtokban tartás jogának) megszűnését tartotta alaptörvény-ellenesnek. Tekintettel arra is, hogy az indítványozó fentiekben körülírt tulajdonjogi igényének érvényesítésére az elszámolás jogintézménye hivatott, amely az indítványozó részére is rendelkezésre állt a bíróságok döntését követően is, az indítványozónak a tulajdonjoga sérelmével kapcsolatban kifejtett érvelése nem tekinthető alkotmányjogilag értékelhető indokolásnak.
- [23] A fentiek alapján tehát megállapítható, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség bekövetkezte az indítvány alapján nem merül fel.

[24] 5. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 29. §-ára, 52. § (1b) bekezdés e) pontjára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3506/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3426/2022. (X. 21.) AB VÉGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Jpe.II.60.019/2021/18. számú határozata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában az eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Marosi Zoltán ügyvéd) eljáró jogi személy indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Az indítványozó az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszában a Kúria Jpe.II.60.019/2021/18. számú határozata alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései alapján.
- [2] 2. Az indítványozó 2022. augusztus 10. napján kelt beadványában alkotmányjogi panaszát visszavonta, és kérte az Alkotmánybíróságtól az eljárás megszüntetését.
- [3] 3. Az Abtv. 59. §-a alapján az Alkotmánybíróság – Ügyrendjében meghatározottak szerint – kivételesen a nyilvánvalóan okafogottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti. Az Ügyrend 67. § (2) bekezdés c) pontja értelmében okafogottá válik az indítvány különösen, ha az indítványozó az indítványát visszavonta.
- [4] 4. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz visszavonására tekintettel eljárását a rendelkező részben foglaltak szerint megszüntette.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1304/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3427/2022. (X. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Ítéltábla Pf.III.20.373/2021/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Nagy Gábor ügyvéd) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Fővárosi Törvényszék 5.P.20.137/2021/8. számú ítélete és a Szegedi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Pf.III.20.373/2021/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a bírói döntések sértik az Alaptörvény IV. cikkének (4) bekezdését, XXIV. cikkének (1)–(2) bekezdését, valamint a XXVIII. cikkének (1) és (7) bekezdését.
- [2] A kártérítés ügyében hozott, az indítvánnyal támadott bírósági határozatok alapján az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
 - [3] 1.1. A Fővárosi Törvényszék az indítványozónak mint felperesnek, a Fővárosi Ítéltábla alperes ellen előterjesztett, 29 225 000 Ft kártérítés megfizetésére irányuló keresetét – mint alaptalant – elutasította.
 - [4] Az elsőfokú bíróság által a kártérítési perben megállapított tényállás szerint az indítványozót a Fővárosi Főügyészség egyrendbeli, társtettesként nyereségvággyból, különös kegyetlenséggel, védekezésre képtelen személy sérelmére elkövetett emberölés bűntettével, valamint egyrendbeli, bűnsegédként elkövetett életveszélyt okozó testi sértés bűntettével vádolta meg, amely vád következtében az indítványozó 2011. január 24-26-ig őrizetben, majd 2011. január 26. napjától 2014. október 30. napjáig előzetes letartóztatásban volt. A Fővárosi Törvényszék 2014. október 30. napján ítéletével az indítványozót felmentette a vádak alól. A Fővárosi Ítéltábla 2015. szeptember 22. napján az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította, és újból elrendelte az indítványozó előzetes letartóztatását 2015. szeptember 22. napjától.
 - [5] A Fővárosi Törvényszék az indítványozót 2017. február 15. napján bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett emberölés bűntettében, és ezért 17 év fegyházbüntetésre ítélte, valamint elrendelte Magyarország területéről való kiutasítását és előzetes letartóztatásának fenntartását. A Fővárosi Ítéltábla 2018. február 16. napján hozott ítéletével az indítványozót bizonyítottság hiányában a vádak alól felmentette, így az indítványozó a megismételt eljárás során 2015. szeptember 22. napjától 2018. február 16. napjáig volt előzetes letartóztatásban.
 - [6] A felmentő ítélet ellen az ügyészség fellebbezést nyújtott be a vádlott terhére, amelyet azonban utóbb visszavont, így a Fővárosi Ítéltábla ítélete 2018. május 3. napjával jogerőre emelkedett. Az indítványozó az eljárás alatt mindösszesen 2232 napot töltött előzetes letartóztatásban.
- [7] 1.2. A kártérítés iránti perben megállapított tényállás szerint sem a Fővárosi Ítéltábla felmentő ítélete, sem az annak jogerőre emelkedéséről szóló értesítés nem tartalmazott tájékoztatást a magyar állammal szemben indítható kártalanítási eljárásról. A Fővárosi Ítéltáblának a felmentő ítélet jogerőre emelkedéséről szóló értesítését az indítványozó jogi képviselője 2018. május 10-én átvette, az indítványozó azonban nem, az ő címéről az irat „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza. Az indítványozó 2018. november 5. napján adott megbízást a büntetőeljárásban őt képviselő ügyvédnek a kártalanítási eljárás indítására, a jogi képviselő az eljárást a magyar állammal szemben 2019. január 29-én indította meg.
- [8] A kártérítési perben eljáró elsőfokú bíróság megállapítása szerint az ügyben alkalmazandó, a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 583. § (5) bekezdése szerint a terheltet a kártalanítási igényének jogalapjáról, érvényesítésének határidejéről, a határidő kezdő időpontjáról és a határidő elmulasztá-

sának jogvesztő jellegéről tájékoztatni kell, amely azonban a tárgyi ügyben – a felek által sem vitatottan – nem történt meg, a régi Be. felhívott rendelkezése szerinti tájékoztatás sem a felmentő ítéletben, sem pedig a jogerőre emelkedésről szóló értesítésben nem szerepelt. A bíróság megállapítása szerint azonban a régi Be. csak a terhellet érintően írt elő tájékoztatási kötelezettséget a kártalanítási eljárásról, ezért nincs jelentősége annak, hogy az indítványozó jogi képviselője a jogerőre emelkedésről szóló értesítést mikor vette át, a per szempontjából annak van jelentősége, hogy az indítványozó mikor vette át az értesítést, a határidő ugyanis ezen időponttól számít. Az adott ügyben az indítványozó részére történő kézbesítés második megkísérlését követő 5. munkanapon, 2018. május 28-án kellett az értesítést az indítványozó részére kézbesítettnek tekinteni, ezért a régi Be. szerinti 6 hónapos határidő figyelembevételével 2018. november 28-án járt le a kártalanítási igény érvényesítésének határideje.

- [9] Megállapította ugyanakkor a bíróság azt is, hogy mivel az indítványozó az értesítést nem vette át, az „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza, ezért közömbös ezen értesítés tartalma, irreleváns, hogy abban volt-e tájékoztatás a kártalanítás lehetőségéről, ha benne lett volna a tájékoztatás az értesítésben, az indítványozó akkor sem szerzett volna róla tudomást, így a bíróság nem látta megállapíthatónak az okozati összefüggést az alperes jogellenes magatartása és az indítványozó által állított kár között, ezért a kereset elutasításáról döntött.
- [10] Végül a bíróság megjegyezte, hogy az indítványozó nem vitatottan 2018. november 5-én, még a régi Be. szerint is határidőben megbízást adott ügyvédjének a kártalanítási eljárás megindítására, amelyre a jogi képviselőnek így még több hét állt rendelkezésére, azonban az ügyvéd tévesen értelmezve a jogszabályokat, egy éves határidővel számolt, és elkészen, 2019. január 29-én nyújtotta be a keresetlevelet a magyar állammal szemben. Az indítványozó állított kára tehát nem az alperes jogellenes magatartásának következtében állt elő, hanem abból fakadóan, hogy a még határidőben adott megbízás ellenére az indítványozó jogi képviselője határidőn túl nyújtotta be a kártalanítási eljárás megindítására irányuló keresetet.
- [11] 1.3. A Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság az alkotmányjogi panasszal támadott döntésével az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta. Az indítványozói fellebbezésnek az elsőfokú bíróság és az alperes közötti alá-fölérendeltségi viszonyra, valamint szakmai és személyi összefüggésre való hivatkozása kapcsán a másodfokú bíróság elsőként megállapította, hogy a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 12. § *f*) pontja szerinti kizárási okot a fél a tárgyalás megkezdése után a Pp. 15. § (2) bekezdése szerint csak akkor érvényesítheti, ha valószínűsíti, hogy a bejelentés alapjául szolgáló tényről csak a tárgyalás megkezdése után szerzett tudomást és a tudomásszerzést haladéktalanul bejelenti. Az indítványozó fellebbezésében a másodfokú bíróság szerint ilyen tartalmú előadást nem tett, az indítványozónak az általa megjelölt körülményekről tudomással kellett rendelkeznie már az elsőfokú eljárásban. Ezért a kizárási ok érdemi vizsgálatára nem kerülhetett sor, amelynek hiányában a Pp. 380. § *b*) pontja szerinti hatályon kívül helyezési ok sem állt fenn.
- [12] Megállapította a másodfokú bíróság, hogy nem kizárt kártérítési perben a kártalanítás iránti perben előterjeszhető igény elbírálása, a Kúria korábbi ügyben hozott ítéletéből azonban – az indítványozó álláspontjával szemben – nem következik, hogy önmagában a mulasztás megalapozza a kártérítési igényt, ahhoz ugyanis szükséges az okozati összefüggés is. Erre utal az „emiatt az igény érvényesítése elmarad” szövegrész, tehát nem tért el jogkérdésben a Kúria hivatkozott határozatától az elsőfokú bíróság, amikor az alperesi mulasztással való összefüggést vizsgálta.
- [13] Végül a másodfokú bíróság – az elsőfokú ítéletben foglaltakkal azonosan – arra az álláspontra helyezkedett, hogy – mivel az indítványozó 2018. november 3. napjáig nem is tartózkodott Magyarországon – a helyes tájékoztatásról sem szerezhetett volna ténylegesen tudomást, azaz az indítványozó által állított kár és az alperesi mulasztás közötti okozati összefüggés hiányzik.
- [14] 2. Az indítványozó az Abtv. 27. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében elsőként kifejtette, hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel a bíróságok kötelező jellegű tájékoztatásának elmulasztása, mind a tisztességes eljáráshoz való jog, mind a jogorvoslathoz való jog érvényesülése szempontjából.
- [15] Ezen túlmenően állítása szerint mindkét bíróság ítélete téves és megalapozatlan volt, ezért sértik az Alaptörvény IV. cikkének (4) bekezdését, XXIV. cikkének (1)–(2) bekezdését, valamint a XXVIII. cikkének (1) és (7) bekezdését. Álláspontja szerint ugyanis azon körülmény, hogy „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza az értesítő küldemény, semmilyen formában nem eredményezheti az alperesi bíróság mentesülését, hiszen éppen a kézbesítési

vélelem szabályai szerint kell a küldeményt kézbesítettnek tekinteni. Ellenkező esetben ugyanis a kártalanítási per jogvesztő határideje sem indulhatott volna meg, ebből pedig véleménye szerint az következik, hogy a kézbesítés tényét nem lehet eltérően megítélni a kártalanítási- és a tárgyi ügyben folyt kártérítési per szempontjából. Ha a kártalanítási perindítási határidő megindult, úgy nyilvánvalóan a kártérítési perben is ezen szabályok alapján kell kézbesítettnek tekinteni az alperes szóban forgó értesítését, amelynek eredményeképpen az okozati összefüggés a jogellenes magatartás és a bekövetkezett kár között nyilvánvalóan fennáll.

- [16] Álláspontja szerint a Kúria a Pfv.22.074/2017/12. számú precedensértékű határozatában amellet foglalt állást, hogy a régi Be. 583. § (5) bekezdésében foglalt kötelezettség megszegése megteremti az összefüggést a jogellenes magatartás és a bekövetkezett kár között.
- [17] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kifogásolta továbbá azt az ítéleti megállapítást, miszerint a korábban eljáró védőnek nem okozhatott (volna) gondot néhány héten belül a Pp. alapján a keresetlevél megszerkesztése. Álláspontja szerint az eljáró bírónak e körben az ügyvédi munka bonyolultságáról nincs pontos információja, hiszen az indítványozónak a több évvel korábbi munkahelyeit kellett felkeresnie, munkáltatói igazolásokat kellett beszereznie, olyan gazdasági társaságoktól, amelyek többször székhelyet is változtattak, mindez pedig hosszú időt vett igénybe.
- [18] Végül kifogás tárgyává tette az indítványozó, hogy az elsőfokú bíróság jogkérdésben úgy tért el a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett, precedens értékű álláspontjától, hogy annak nem adta indokát, annak ellenére, hogy a Pp. 346. § (5) bekezdése erre vonatkozóan eltérést nem engedő kötelezést tartalmaz.
- [19] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [20] 3.1. Az indítványozó a Szegedi Ítéltábla ítéletét 2022. március 9-én vette át, az alkotmányjogi panaszt 2022. május 5.-én – az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül – nyújtotta be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezéseket, a sérelmezett bírói döntéseket, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, továbbá – az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdését illetően – az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét és annak indokolását, valamint az alkotmányjogi panasz kifejezett kérelmet tartalmaz az ítéletek megsemmisítésére. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló polgári peres eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette. Megállapította egyidejűleg az Alkotmánybíróság azt is, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (1) és (2) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (2) bekezdése vonatkozásában az indítvány alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem tartalmaz.
- [21] 3.2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz felvesse a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést tartalmazzon. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.
- [22] Az indítványozói álláspont szerint egyrészt alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel a tájékoztatás elmulasztásának következménye, másrészt alaptörvényellenes az a bírói jogértelmezés, amely a kártalanítási igényérvényesítéssel kapcsolatos, a régi Be. 583. § (5) bekezdése szerinti tájékoztatás elmulasztásához nem fűz jogkövetkezményt azáltal, hogy a kézbesítési vélelem intézményét különbözőképpen kezeli: amikor a magyar állam számára az „kedvező” akkor a jogvesztő határidő számítása megindul, ugyanakkor az értesítés tartalmát már irrelevánsnak tekinti, mondván, teljesen mindegy mit tartalmazott a küldemény, hiszen „nem kereste” jellel érkezett vissza, így ez az indítványozó terhére esik.
- [23] 3.3. Az indítványozó által állított alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az Alkotmánybíróság előtt hasonló tényállás mellett, több – ugyanazén alkotmányosságú kérdést felvető – ügy volt és van jelenleg is folyamatban, melyek közül elsőként a 7/2022. (IV. 26.) AB határozatban született döntés az alkotmányjogi panasz elutasításáról.

- [24] E főhatározatában az Alkotmánybíróság megállapította, hogy *i)* a régi Be. 583. § (5) bekezdésében foglalt tájékoztatási szabály az Alaptörvény IV. cikkének (4) bekezdése által biztosított jog érvényesítése garanciájának minősül; *ii)* a tájékoztatási kötelezettség elmulasztásának nincs semmilyen jogkövetkezménye, azonban a régi Be. 583. § (5) bekezdésében írt szabályt nem az eljáró bíróságok kártalanítási igényt elutasító döntései üresítették ki, hanem ez a jogszabályi hiányosság; végül *iii)* az eljáró bíróságok számára az alkalmazandó norma kógeneciájára figyelemmel nem állt rendelkezésre bármilyen mozgásteret biztosító értelmezési tartomány, az eljáró bíróságok nem választhattak olyan értelmezést, amely az alaptörvényi garanciát a jogszabály szövegének ellenére érvényre juttathatta volna {7/2022. (IV. 26.) AB határozat, Indokolás [40]–[43]}.
- [25] 3.4. Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint az indítványozó ügyében eljáró bíróságok lényegét illetően azonos érvelés mentén, döntésüket részletesen indokolva jutottak arra a következtetésre, hogy – a jogszabálysértés ellenére – miért nem az alperes bíróság mulasztása fosztotta meg az indítványozót a kártalanítási igény érvényesítésének lehetőségétől. E ténybeli és törvényességi kérdésekben az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlata szerint – jelen ügyben sem bírálhatja felül a kártérítési perben eljáró bíróságokat.
- [26] Ahogyan az Alkotmánybíróság már több ügyben kimondta, a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi – vélt vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható {lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [27] Bár fentiek okán az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatta, és nyilvánvalóan nem mérlegelhetette felül az ügyben eljáró bíróságoknak a kártérítéssel – így egyebek mellett a jogi képviselő tevékenységével – kapcsolatos álláspontját, az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletek indokolásával összefüggésben azonban szükségesnek látja, hogy rámutasson a következőkre.
- [28] A Fővárosi Ítéletábra figyelmen kívül hagyta a régi Be. 583. §-ának (5) bekezdésében – és nem utolsó sorban a régi Be VI. fejezetének, a bírósági eljárás cselekményeire vonatkozó (általános) rendelkezéseiben – megállapított kötelezettségét. Ezt a mulasztást aposztrofálta – a Szegedi Ítéletábra által helybenhagyottan – „közömbös-ként” és „irrelevánsként” a kártérítési keresetet elutasító elsőfokú bíróság, amely minősítés a jogkereső közönség számára akár azt az üzenetet is hordozhatja, hogy általánosságban is következmények nélküli a bíróságok hasonló eljárása.
- [29] Az eljárásjog azonban nemcsak a felektől várja el a rendeltetésszerű, jóhiszemű joggyakorlást, hanem a bíróságokkal szemben is követelmény a hatályos jog ismerete és alkalmazása, melynek figyelmen kívül hagyása adott esetben megalapozhatja az alaptörvény-ellenesség megállapítását.
- [30] Az alkotmányjogi panaszban állított, a kúriai gyakorlattól való eltérésre hivatkozás kapcsán az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az Alaptörvény 25. cikkének (3) bekezdése a bíróságok jogalkalmazása egységének biztosítását a Kúria hatáskörébe utalja.
- [31] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapítása szerint sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, sem – a főhatározatban már megítélttől eltérő – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés nem merült fel, így az alkotmányjogi panasz nem felelt meg, részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában, részben az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételnek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1238/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3428/2022. (X. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Pécsi Törvényszék 7.K.701.003/2021/12. számú ítélete alaptörvény-ellenessége megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Litresits András ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján a Pécsi Törvényszék 7.K.701.003/2021/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és az indítványban foglaltak az alábbiak szerint összegezhetők.
- [3] 2.1. Az egyéni vállalkozó indítványozóval szemben a rendőrség 2021. január 28-án kelt határozatával, sommás eljárás keretében 400 000 Ft bírságot szabott ki, mert megsértette a veszélyhelyzet idején alkalmazandó védelmi intézkedések második üteméről szóló 484/2020. (XI. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 13. §-ában foglalt rendelkezéseket. A határozat szerint az indítványozó üzemeltetőként olyan személyek számára tette lehetővé a fitneszterem látogatását, akik nem tartoznak az R. által előírt korlátozások alól mentesített személyi körbe, mert nem minősültek versenyszerűen sportolónak.
- [4] Az indítványozó a közigazgatási határozat ellen keresetet terjesztett elő, arra hivatkozva, hogy az R. hatályos preambulumban kifejezetten nevesített személyi edzői szolgáltatást a szokott rendben végezhetette a kijárási tilalom szabályai mellett. Hivatkozott arra is, hogy a szóban forgó ingatlan nem fitneszteremként funkcionál, ott kereskedelmi tevékenységet nem folytatott, kizárólag az általa egyéni vállalkozóként végzett személyi edzések helyszínéül szolgált.
- [5] A Pécsi Törvényszék 2022. január 13-án kelt, 7.K.701.003/2021/12. számú ítéletével a keresetet elutasította. A bíróság megállapította, hogy a felperes fitneszteremként üzemeltette az ingatlant, ahol versenyengedéllyel nem rendelkező sportolók személyi edzése tiltott volt, így ilyen szolgáltatást az indítványozó sem nyújthatott a versenyszerűen sportolónak nem minősülő vendégeknek. A törvényszék vizsgálta és értelmezte mind az R., indítványozó által felhívott preambulumban, mind a határozat alapjául szolgáló 12. § (1) bekezdés c) pontjában, a 12. § (4) bekezdésében és a 13. §-ban foglaltakat. Értelmezése szerint az érintett időszakban az R. alapján az edzőtermek kizárólag a versenyszerűen sportoló személyek számára voltak látogathatók, a személyi edzők kizárólag ilyen személyek számára nyújthatták jogszerűen a szolgáltatásukat fitneszteremben vagy edzőteremben, egyébként más módon, más helyszínen, a kijárási korlátozásokat betartva volt csak lehetőség személyi edzés szolgáltatás nyújtására. Miután a rendőri intézkedés alá vont személyek az intézkedés időpontjában nem minősültek versenyszerűen sportolónak, számukra az edzőterem látogatása tiltott volt. Az R. 13. § alapján a 12. § szerinti védelmi intézkedés betartásáról az indítványozónak mint üzemeltetőnek kellett gondoskodni, vele szemben jogszerűen került sor bírság kiszabására.
- [6] 2.2. Az indítványozó az Alaptörvény T) cikk (2) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése, és 28. cikke sérelmét állítva terjesztett elő alkotmányjogi panaszt a törvényszék döntésével szemben.
- [7] Álláspontja szerint a bíróság tévesen értelmezte, és jogsértő módon figyelmen kívül hagyta az R. preambulumban, ezért iratellenes és okszerűtlen következtetésre jutott. A preambulumban ugyanis tartalmazza, hogy az R.-ben nem említett szolgáltatók és szolgáltatások (például: fodrász, masszőr, személyi edző) a szokott rendben működhetnek a kijárási tilalom szabályai mellett. Állítása szerint az ingatlan, ahol tevékenységét folytatja nem

edzőteremként, fitneszteremként funkcionál, s ott ő személyi edzőként edzéseket tart. Érvéle szerint a bíróság nem tett eleget indokolási kötelezettségének, és így döntése összességében a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát sérti.

- [8] 3. Az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [9] 3.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó meghatalmazással eljáró jogi képviselője az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [10] Az indítványozó – mint az alapügy felperese – jogosultnak és érintettnek is tekinthető, az Abtv. 27. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszt saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megállapító törvényi rendelkezést, a vizsgálandó bírósági döntést, valamint kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntés alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt. Az indítványozó megjelölte az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, azokhoz indokolást fűzött.
- [11] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alapítható. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget, ugyanis az Alaptörvény T) cikk (2) bekezdése és a 28. cikke az indítványozó számára közvetlen, az Alaptörvényből származó jogosultságot nem biztosít {lásd például: 3346/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [12] A fentiek miatt az alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított része felel meg az indítványok határozottságával kapcsolatos valamennyi feltételnek.
- [13] 4. Az Abtv. 29. §-a alapján az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét támasztja alá vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [14] 4.1. Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való sérelmét arra hivatkozással állítja, hogy a bíróság önkényes és szűkítő jogértelmezéssel hozta meg döntését. Indokolás nélkül figyelmen kívül hagyta az indítványozó érveit az R. preambulának szerinte helyes értelmezésével kapcsolatban, *contra legem* terjesztette ki az R.-ben előírt korlátozást a személyi edzőkre.
- [15] 4.2. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza állandó gyakorlatát: „Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van hatásköre, ebbe azonban a bizonyítékok bírói mérlegelésének és a bírósági eljárás teljes egészének felülbírálata nem tartozik bele” {lásd: 3351/2012. (XII. 5.) AB végzés, Indokolás [7]}. A tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást fogalmazza meg, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie és nem minden egyes részletre {3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}.
- [16] Az Alkotmánybíróság a jogerős ítélet indokolását értékelve arra a következtetésre jutott, hogy a törvényszék az indítvány által támadott döntését kellően megindokolta. Kitért a preambulával összefüggésben megfogalmazott érvekre, s arra is, hogy milyen bizonyítékok alapján jutott arra a következtetésre, hogy az indítványozó edző- és fitnesztermet működtetett. Értékelte a döntés azon érveket is, amelyeket az indítványozó a személyi edzői tevékenységével kapcsolatban adott elő. Megjelölte, hogy döntését mely jogszabályi rendelkezésekre alapította és minden releváns körülményre kiterjedő indokolással támasztotta alá, hogy az indítványozó kereseti kérelmét miért utasította el.

- [17] Összességében megállapítható, hogy a panasz nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdéseket fogalmaz meg, a bíróság jogértelmezését, jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott határozatban foglalt döntést magát, illetve annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében {vö. pl. 3119/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [18] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdéseire azt visszautasította.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1027/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3429/2022. (X. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.V.38.155/2021/3. számú végzése alaptörvény-ellenessége megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Litresits András ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján a Kúria Kfv.V.38.155/2021/3. számú végzése, valamint Pécsi Törvényszék 7.K.700.426/2021/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és az indítványban foglaltak az alábbiak szerint összegezhetők.
- [3] 2.1. Az egyéni vállalkozó indítványozóval szemben a rendőrség 2021. február 25-én kelt határozatával, sommás eljárás keretében 200 000 Ft bírságot szabott ki, mert megsértette a veszélyhelyzet idején alkalmazandó védelmi intézkedések második üteméről szóló 484/2020. (XI. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 13. §-ában foglalt rendelkezéseket. A határozat szerint az indítványozó üzemeltetőként olyan személyek számára tette lehetővé a fitneszterem látogatását, akik nem tartoznak az R. által előírt korlátozások alól mentesített személyi körbe, mert nem minősültek versenyszerűen sportolónak.
- [4] Az indítványozó a közigazgatási határozat ellen keresetet terjesztett elő, arra hivatkozva, hogy az R. hatályos preambulumban kifejezetten nevesített személyi edzői szolgáltatást a szokott rendben végezhetette a kijárási tilalom szabályai mellett. Hivatkozott arra is, hogy a szóban forgó ingatlan nem fitneszteremként funkcionál, ott kereskedelmi tevékenységet nem végzett, kizárólag az általa egyéni vállalkozóként végzett személyi edzések helyszínéül szolgált.
- [5] A Pécsi Törvényszék 2021. szeptember 30. kelt, 7.K.700.426/2021/12. számú ítéletével a keresetet elutasította. A bíróság megállapította, hogy a felperes fitneszteremként üzemeltette az ingatlant, ahol versenyengedéllyel nem rendelkező sportolók személyi edzése tiltott volt, így ilyen szolgáltatást az indítványozó sem nyújthatott a versenyszerűen sportolónak nem minősülő vendégeknek. A törvényszék vizsgálta és értelmezte mind az R., indítványozó által felhívott preambulumban, mind a határozat alapjául szolgáló 12. § (1) bekezdés c) pontjában, a 12. § (4) bekezdésében és a 13. §-ban foglaltakat. Értelmezése szerint az érintett időszakban az R. alapján az edzőtermek kizárólag a versenyszerűen sportoló személyek számára voltak látogathatók, a személyi edzők kizárólag ilyen személyek számára nyújthatták jogszerűen a szolgáltatásukat fitneszteremben vagy edzőteremben, egyébként más módon, más helyszínen, a kijárási korlátozásokat betartva volt csak lehetőség személyi edzés szolgáltatás nyújtására. Miután a rendőri intézkedés alá vont személyek az intézkedés időpontjában nem minősültek versenyszerűen sportolónak, számukra az edzőterem látogatása tiltott volt. Az R. 13. § alapján a 12. § szerinti védelmi intézkedés betartásáról az indítványozónak mint üzemeltetőnek kellett gondoskodni, vele szemben jogszerűen került sor bírság kiszabására.
- [6] A jogerős ítélettel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. A Kúria 2022. január 13-án kelt, Kfv.V.38.155/2021/3. számú végzésével a felülvizsgálati kérelem befogadását a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontjában meghatározott feltételek fennállása hiányában megtagadta.
- [7] A Kúria végzése indokolásában rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság megvizsgálta a felperes által hivatkozott, az ügy érdeme szempontjából valamennyi releváns jogszabályt, köztük az R. preambulumát is, mely során kialakított álláspontja és az abból levont következtetései az ítélet indokolásából kitűnnek. A felülvizsgálati

kérelemben állított téves jogértelmezés kapcsán a Kúria rögzítette, hogy a támadott ítélet jogszerűségének és megalapozottságának a vizsgálata, egyebekben az érdemi felülvizsgálat nem a befogadás körébe tartozik. Így annak megítélése, hogy az elsőfokú bíróság a megállapított tények alapján a határozat jogszerűsége kérdésében milyen következtetésekre jut, nem jogkérdésnek, hanem ténykérdésnek minősül. A Kúria kifejtette, hogy önmagában nem alapozza meg a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontja szerinti befogadást a felülvizsgálati kérelemben szereplő és az ügy érdemére vonatkozó jogi érvelés. A Kúria nem tárt fel olyan garanciális jogsérelmet, mely a befogadást szükségessé tenné, az elsőfokú bíróság a keresetet teljeskörűen elbírálta.

- [8] 2.2. Az indítványozó az Alaptörvény T) cikk (2) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése, és 28. cikke sérelmét állítva terjesztett elő alkotmányjogi panaszt a törvényszék és a Kúria döntésével szemben.
- [9] Álláspontja szerint a törvényszék tévesen értelmezte, és jogsértő módon, figyelmen kívül hagyta az R. preambulumát, ezért iratellenes és okszerűtlen következtetésre jutott. A preambulum ugyanis tartalmazza, hogy az R.-ben nem említett szolgáltatók és szolgáltatások (például: fodrász, masszőr, személyi edző) a szokott rendben működhetnek a kijárási tilalom szabályai mellett. Állítása szerint az ingatlan, ahol tevékenységét folytatja nem edzőteremként, fitnesszteremként funkcionál, s ott ő személyi edzőként edzéseket tart. Érvelése szerint a bíróság nem tett eleget indokolási kötelezettségének, és így döntése összességében a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát sérti.
- [10] A Kúria döntését azért támadta az indítványozó, mert az szerinte önkényesen és aránytalanul szűken, *contra legem* értelmezte a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontjában meghatározott feltételeket.
- [11] 3. Az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [12] 3.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó meghatalmazással eljáró jogi képviselője az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be a Kúria döntése ellen, az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. Az Alkotmánybíróság korábban már állást foglalt a tekintetben, hogy a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, és alkotmányjogi panasszal támadható [lásd: 3245/2019. (X. 17.) AB végzés, Indokolás [14]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [11]].
- [13] Az indítványozó – mint az alapügy felperese – jogosultnak és érintettnek is tekinthető, az Abtv. 27. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszt saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megállapító törvényi rendelkezést, a vizsgálandó bírósági döntéseket, valamint kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg azok alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azokat. Az indítványozó megjelölte az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, azokhoz indokolást fűzött.
- [14] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alapítható. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget, ugyanis az Alaptörvény T) cikk (2) bekezdése és a 28. cikke az indítványozó számára közvetlen, az Alaptörvényből származó jogosultságot nem biztosít [lásd például: 3346/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [13]].
- [15] A fentiek miatt az alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított része felel meg az indítványok határozottságával kapcsolatos valamennyi feltételnek.
- [16] 4. Az Abtv. 29. §-a alapján az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét támasztja alá vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]]. A feltételek megítélésének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [17] 4.1. Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való sérelmét arra hivatkozással állítja, hogy a törvényszék önkényes és aránytalanul szűk jogértelmezéssel hozta meg döntését. Indokolás nélkül figyelmen kívül hagyta az indítványozó érveit az R. preambulumának szerinte helyes értelmezésével kapcsolatban, *contra legem* terjesztette ki az R.-ben előírt korlátozást a személyi edzőkre. A Kúria döntését pedig azért támadta az indítványozó,

mert az szerinte önkényesen és aránytalanul szűken értelmezte a Kp. felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételeire vonatkozó rendelkezéseit.

- [18] 4.2. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza állandó gyakorlatát: „Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van hatásköre, ebbe azonban a bizonyítékok bírói mérlegelésének és a bírósági eljárás teljes egészének felülbíralata nem tartozik bele” {lásd: 3351/2012. (XII. 5.) AB végzés, Indokolás [7]}. A tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást fogalmazza meg, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie és nem minden egyes részletre {3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}.
- [19] Az Alkotmánybíróság a jogerős ítélet indokolását értékelve arra a következtetésre jutott, hogy a törvényszék az indítvány által támadott döntését kellően megindokolta. Kitért a preambulumbal összefüggésben megfogalmazott érvekre, s arra is, hogy milyen bizonyítékok alapján jutott arra a következtetésre, hogy az indítványozó edző- és fitnesztermet működtetett. Értékelte a döntés azon érveket is, amelyeket az indítványozó a személyi edzői tevékenységével kapcsolatban adott elő. Megjelölte, hogy döntését mely jogszabályi rendelkezésekre alapította és minden releváns körülményre kiterjedő indokolással támasztotta alá, hogy az indítványozó kereseti kérelmét miért utasította el.
- [20] Annak megítélése pedig, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e, szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – a Kúria döntését nem bírálhatja felül {3365/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [21] Összességében megállapítható, hogy a panasz nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdéseket fogalmaz meg, a bíróság jogértelmezését, jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott határozatban foglalt döntést magát, illetve annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében {vö. pl. 3119/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [22] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdéseire azt visszautasította.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1028/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3430/2022. (X. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VI.20.266/2021/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Hetzmann Albert ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszában kérte a Kúria Pfv.VI.20.266/2021/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panasz az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] A felperes mint megbízott és az indítványozó (perbeli alperes) mérnök konzorcium mint megbízó között projektvezető mérnök tevékenység ellátására 2007 júniusában megbízási szerződés jött létre. A mérnök konzorcium vezetője, aki a tagok nevében teljeskörűen eljár, az indítványozó volt. Az indítványozó 2008. szeptember 25-én és október 1-én kelt levelében sérelmezte, hogy a felperes a szerződésben rögzített kötelezettségének 2008. augusztus 8–22. között nem tett eleget, s a felperes feladatainak ellátásáról az indítványozó volt kénytelen gondoskodni, ezért az általa vitatott számlák kifizetését megtagadta. Ezt követően a megbízási szerződést a felperes 2008. október 31-ével felmondta, s a vitás kérdések előzetes békés rendezésére kikötött szervezethez, a Magyar Tanácsadó Mérnökök és Építészek Szövetségéhez (a továbbiakban: TMSZ) fordult. A TMSZ által kiadott 2009. május 11-én kelt állásfoglalás megállapította, hogy a felperes kötelezettségének megfelelő színvonalon eleget tett, ezért a szerződés megszűntéig jogosult a díjazásra. Ezt követően a felperes megbízási díj megfizetése iránt keresetet nyújtott be. A perben az indítványozó érdekében beavatkozóként fellépett az alperesi mérnök konzorcium egyik tagja.
- [4] Az indítványozó ellenkérelme alapvetően azon alapult, hogy a felperes oldaláról személyes eljárásra köteles projektvezető mérnök 2008 augusztusában szabadságra ment, ezt követően pedig érdemi tevékenységet már nem is végzett, azaz megtagadta a teljesítést. Ezen érvekre utalva a szerződés felperesi magatartásra visszavezethető okból történő lehetetlenülésére is hivatkozott. Álláspontja szerint ezáltal a szerződés megszűnt, teljesítés hiányában pedig díjazás sem jár. Állította továbbá, hogy a felperes hibásan teljesítette a szerződést a jogviszony teljes fennállása alatt, ezért 20%-os árleszállítási igénye áll fenn, továbbá kártérítési igényt is megfogalmazott a felperessel szemben. Utóbbit arra alapította, hogy a felperes megszegte a felek közötti szerződést akkor, amikor 2008. augusztus 8. és 22. napja között szabadságon volt a személyes munkavégzésre köteles projektvezető mérnök. Ennek következtében az alperes a helyettesítési feladatokat ellátó korlátolt felelősségű társaság részére megbízási díjat fizetett ki, amelyet be kívánt számítani a felperesi követelésbe. Hivatkozott továbbá arra is, hogy a felperes követelése elévült.
- [5] Az elsőfokú bíróság – megismételt eljárásban – a 2020. június 17. napján kelt, 28.G.301.057/2020/13. számú ítéletével az indítványozót túlnyomórészt a kereseti kérelemmel egyezően marasztalta, 53 236,56 euro megfizetésére kötelezte, s egyben megállapította, hogy az indítványozó beszámítási kifogása nem alapos. A bíróság a perben beszerzett szakértői vélemény és az egyéb bizonyítékok alapján akként foglalt állást, hogy a projektvezető mérnök időleges távolléte szerződésszegésként nem értékelhető, nem terhelte az indítványozó és a beavatkozó által hivatkozott napi 8 órás személyes jelenlét, munkáját elektronikusan is végezhetette és végezte is távolról.
- [6] A másodfokú bíróság 2020. november 19. napján kelt, 1.Gf.75.399/2018/10-II. számú döntésével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és a marasztalás összegét kismértékben, a szakértői vélemény szerinti összegre leszállította. Az elsőfokú döntés nem tartalmazta a beavatkozó nyilatkozatát, s az indokolás nem utalt

arra, hogy miért mellőzte a bíróság az indítványozó által előterjesztett, két tanú meghallgatására vonatkozó indítványt. Ezek tekintetében a másodfokú ítélet kiegészítette az elsőfokú döntést.

- [7] Az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, a Kúria azonban a jogerős döntést 2021. november 16. napján kelt, Pfv.VI.20.266/2021/5. számú ítéletével hatályában fenntartotta.
- [8] 3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott panaszában az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését felhívva állította a Kúria döntésének alaptörvény-ellenességét.
- [9] 3.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme körében az indítványozó arra hivatkozott, hogy az első- és másodfokú ítélet a TMSZ állásfoglaláson alapul, az állásfoglalás azonban a felperesi teljesítésről vizsgálat vagy bizonyítás lefolytatása nélkül döntött. Érvelése szerint a TMSZ állásfoglalás nem hatósági határozat és nem is igazságügyi szakvélemény, hanem szubjektív értékelés, amely nem helyettesíthette volna a perben a bizonyítási eljárást és jogi értékelést. A TMSZ állásfoglalás kizárólag a felperes által rendelkezésre bocsátott adatokat tartalmazta, az indítványozó kifogásait teljes mértékben mellőzte, ennek okán sérült a fegyveregyenlőség elve.
- [10] Az indítványozó szerint a tisztességes eljáráshoz való jogát sértette az is, hogy a bíróságok valami meg nem történtének bizonyítására kötelezték, s a perben a bizonyítási teher megfordult, vagyis kifogásolta a bizonyítási teher kiosztását. A kirendelt szakértő kompetencia hiányában nem járhatott volna el a perben, ezt az Igazságügyi Minisztérium indítványozónak küldött válasza is megerősítette. A szakértői vélemény a jogszabály által előírt tartalmi elemekből semmit nem tartalmazott, nem volt szakértői felmérés, a szakértő a felperest és az indítványozót nem volt képes azonosítani és megkülönböztetni. A bíróság a joggyakorlattal ellentétesen fogadta el a kétséget kizáróan aggályos szakvéleményt, ugyanakkor az indítványozó által rendelkezésre bocsátott bizonyítékokat a bíróság, illetve a szakértő nem használták fel.
- [11] Sérelmezte továbbá az indítványozó, hogy a bíróság a két tanú meghallgatására vonatkozó bizonyítási indítvány teljesítését mellőzte, ugyanakkor ennek nem adta indokát.
- [12] 3.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésben foglalt jogorvoslathoz való jog sérelmét abban látta az indítványozó, hogy a másodfokú bíróság a fellebbezését figyelmen kívül hagyta, az elsőfokú bíróság ítéletét valójában nem vizsgálta felül érdemben, mert nincs olyan adat, amelyből kétséget kizáróan megállapítható lenne a felperes teljesítése. Ezen túlmenően az elsőfokú bíróság indokolásának azon hiányossága, hogy az nem tért ki az általa felajánlott tanúbizonyítás mellőzésének indokára, olyan súlyos eljárási szabálysértés, amely miatt a döntést hatályon kívül kellett volna helyezni. Ezzel szemben a másodfokú ítélet alaptörvény-ellenesen pótolta a mulasztást, s ezt a Kúria is elfogadta.
- [13] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján megvizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek megfelelő-e.
- [14] 4.1. Az indítványozó a Kúria döntése ellen az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. A bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban alperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [15] 4.2. Az indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozottság követelményének. Az indítvány megjelölte az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezéseket, a támadott bírói döntést, továbbá kifejezett és indokolt kérelmet terjesztett elő annak megsemmisítésére.
- [16] 5. Az Abtv. 29. §-a alapján az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét támasztja alá vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

- [17] 5.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének körében előadott indítványozói érvekkel kapcsolatban az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a szerinti hatáskörében az Alkotmánybíróság a bírói ítéletnek az Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja. Az Alkotmánybíróságnak ez a hatásköre nem terjed ki a bizonyítékok értékelésére, a bizonyítás eredményének megállapítása során végzett bírói mérlegelés felülvizsgálatára. „Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, [...] a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz” {3198/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [10]}. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a megállapított tényállást, a bizonyítékok bíróságok által történő értékelését vonja kétségbe. Az Alkotmánybíróság előbbieken felidézett következetes álláspontja értelmében az ítélező bíróság jogértelmezési szabadságához tartozik, hogy saját maga dönthessen a tényállás megállapításáról, a bizonyítékok mérlegeléséről (és esetleges mellőzéséről) és jogi álláspontját szabadon alakíthassa ki. Az Alkotmánybíróság itt emlékeztet arra, hogy „a bíróság [...] tényállás-megállapítási hatáskörébe tartozónak tekintette [...] a bizonyítási teher kiosztásával kapcsolatos indítványozói érveket” {3327/2018. (X. 16.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [18] 5.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére alapított indítványelemekkel kapcsolatban az Alkotmánybíróság rámutat, hogy következetes gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való jog „olyan alkotmányos alapjog, amely tárgyát tekintve a bírói, illetőleg a hatósági (más közigazgatási) döntésekre terjed ki, tartalmát tekintve pedig azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni” {12/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [16]}. A konkrét ügyben az indítványozó számára kétséget kizáróan rendelkezésre állt a jogorvoslat lehetősége, azzal élt is, rendes és rendkívüli jogorvoslati kérelmeit a bíróságok érdemben elbírálták. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből nem következik, „hogy a jogorvoslatot elbíráló szervnek a kérelemnek minden körülmények között helyt kell adnia, az azonban feltétlenül, hogy az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassák és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálják” {3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [16]}, mely jelen esetben kétséget kizáróan megtörtént. Ennek megfelelően önmagában az a tény, hogy a Kúria nem tartotta megalapozottnak az indítványozó által előadottakat, illetőleg az indítványozó vitatja a Kúria döntésében foglalt megállapításokat, nem jelent alaptörvény-ellenességet {3351/2019. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [25]}. Ezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy „a törvényi szabályozás adta lehetőségre épülő bírói döntés és az Alaptörvényben biztosított jogorvoslati jog között jelen ügyben alkotmányjogilag értékelhető összefüggés nem állapítható meg” {3105/2021. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [38]}.
- [19] 6. A kifejtettek alapján Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz valójában a jogerős döntés törvényességi felülbírálatára, az eljárás során már indítványozott további bizonyítási eszközök figyelembevételére, a bizonyítékok újraértékelésére, és ennek eredményeként a jogerős határozattal megállapított tényállás megváltoztatására irányul. Az Alkotmánybíróság gyakorlata e tekintetben következetes, a bíróságok határozatainak törvényességi felülvizsgálata nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [12]}. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdéseire azt visszautasította.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/808/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3431/2022. (X. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a fegyveres és a rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél a hivatásos szolgálat elismerése céljából megállapított szolgálati juttatásról szóló 712/2021. (XII. 20.) Korm. rendelet 5. § (1) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján előterjesztett indítvány az alábbiak szerint foglalható össze.
- [2] Az indítványt egy magánszemély terjesztette elő, aki a rendőrség hivatásos állományú tagjaként teljesített szolgálatot 2008. április 1-je óta. 2021. november 2-án lemondott a szolgálati jogviszonyról, 2021. november 3-ától állt lemondás hatálya alatt. 2021. december 31-én még fennállt a hivatásos szolgálati viszonya, aznap az éves rendes szabadságát töltötte. A hivatásos szolgálati viszonya 2021. december 31-ei hatállyal szűnt meg.
- [3] Az indítványozó a 2022. január 26. napján érkezett alkotmányjogi panaszában a fegyveres és a rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél a hivatásos szolgálat elismerése céljából megállapított szolgálati juttatásról szóló 712/2021. (XII. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 5. § (1) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte arra hivatkozva, hogy az sérti az Alaptörvény II. cikkében meghatározott emberi méltósághoz való jogát, valamint a XV. cikk (2) bekezdésében meghatározott diszkrimináció tilalmát.
- [4] Az alkotmányjogi panasz szerint az R. e szabályában rögzített, a lemondási idő töltéséhez fűzött joghátrány – az R. személyi hatálya alá tartozó személyek szolgálati juttatástól történő megfosztása – azért ellentétes az Alaptörvény II. cikkével, mivel az emberi méltóság sérthetetlen, minden embernek joga van az emberi méltósághoz. Az egyenlő bánásmód sérelme az emberi méltóság megsértését eredményezi. A 9/1990. (IV. 25.) AB határozatban az Alkotmánybíróság kimondta, hogy „a megkülönböztetés tilalma arra vonatkozik, hogy a jognak mindenkiket egyenlőként (egyenlő méltóságú személyként) kell kezelnie, azaz az emberi méltóság alapjogán nem eshet csorba, azonos tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell a jogosultságok és a kedvezmények elosztásának szempontjait meghatározni”. A sérelmezett jogszabály továbbá azért ellentétes Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével, mivel a szolgálati juttatásra való jogosultságból hátrányos megkülönböztetés alapján zár ki. A szolgálati juttatásra való jogosultság alapja a hivatásos viszony fennállása 2021. december 31. napján. Aki az említett napon lemondás hatálya alatt állt, a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miatt nem részesült a szolgálati juttatásban. A szabályozás lényege szerint a múltban történő tevékenység elismeréséből azért zár ki a jogalkotó, mivel a jövőben nem áll fenn a hivatásos szolgálati viszony. Ha más módon – áthelyezés, közös megegyezés – szűnik meg a hivatásos szolgálati viszony, az érintett személy jogosult a szolgálati juttatásra.
- [5] Az alaptörvény-ellenes megkülönböztetéssel kapcsolatban az összehasonlító személyi kör a hivatásos viszonyban állók, illetve a hivatásos viszony megszűnése hatálya alatt állók (lemondás hatálya alatt álló, áthelyezés hatálya alatt álló stb.). A hivatásos szolgálati viszony megszűnésének fajtái alapján történő differenciálás a szolgálati juttatást illetően hátrányos megkülönböztetésnek minősül, ugyanis a hivatásos állomány egy csoportját hátrányosan érinti. Az emberi méltóság, illetve az egyenlő bánásmódhoz való jog – mint alapjog – sérelme fennáll, ugyanis a szabályozás lényeges eleme tekintetében nem azonos a hivatásos viszonyban álló személyek szolgálati juttatáshoz – illetményhez – való joga. A szabályozás leegyszerűsítve ahhoz hasonlítható, mintha azért zárt volna ki valakit a szolgálati juttatásból a jogalkotó, mert a hivatásos viszonyban álló személy 2021. december 31-én szabadságát töltötte. A panasz szerint „a hivatásos szolgálati viszony megszűnésének fajtái alapján történő differenciálás a szolgálati juttatást illetően hátrányos megkülönböztetésnek minősül, ugyanis a hivatásos állomány egy csoportját hátrányosan érinti. Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés,

hogy a hivatásos szolgálati viszonyhoz kötött, elismerésként adott szolgálati juttatás körében lehet-e hátrányos megkülönböztetést alkalmazni, megszegni az egyenlő bánásmód követelményét a szolgálati viszony megszűnése alapján. A szolgálati juttatásból történő kizárás a fentiek alapján az emberi méltóság megsértésére alkalmas.”

- [6] 2. A támadott szabályozás az alábbiak szerint foglalható össze.
- [7] 2.1. Az R. 2021. december 31. napján lépett hatályba, azt a Kormány az Alaptörvény 15. cikk (3) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében, az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva alkotta meg.
- [8] 2.2. Az R. értelmében a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény (a továbbiakban: Hjt.) hatálya alá tartozó hivatásos és szerződéses állományú katonára (a továbbiakban: katona), a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) hatálya alá tartozó hivatásos állomány tagjára és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal személyi állományának jogállásáról szóló 2020. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: NAVtv.) hatálya alá tartozó pénzügyőri státuszú foglalkoztatott (a továbbiakban: pénzügyőr) (a továbbiakban együtt: hivatásos szolgálatot ellátó személy) Magyarország biztonsága érdekében végzett munkájuk elismeréseként egyszeri szolgálati juttatásban részesülnek. A szolgálati juttatás alapja – bizonyos kivételektől eltekintve a katona és a pénzügyőr vonatkozásában a részére megállapított illetményből számított távolléti díj összege, illetve a hivatásos szolgálati jogviszonyban álló vonatkozásában a távolléti díjnak, valamint – ha ilyen megállapítására sor került – a miniszter által rendeletben megállapított kiegészítő juttatásnak az együttes összege, amely a hivatásos szolgálatot ellátó személyt 2021. december 31. napján megilleti. A szolgálati juttatás mértéke az alapját képező összeg hatszorosa. A szolgálati juttatásra jogosultságról és annak összegéről a munkáltatói jogkört gyakorló intézkedést ad ki.
- [9] Az R. 5. § (1) bekezdése értelmében nem jogosult a szolgálati juttatásra az a hivatásos szolgálatot ellátó személy, aki 2021. december 31. napján lemondási vagy felmentési idejét tölti, akinek a szolgálati jogviszonya szünetel, aki mérlegelési jogkörben engedélyezett illetmény nélküli szabadságát tölti, aki a Hszt. 320. § szerinti senior állomány tagja, valamint az a szerződéses állományú katona, aki egyoldalú szerződésbontása esetén lemondási idejét tölti.
- [10] 3. Az R. megalkotásában közreműködő minisztériumot vezető belügyminiszter tájékoztatta az Alkotmánybíróságot az indítvánnyal, illetve az R.-rel kapcsolatos jogi-szakmai álláspontjáról. Eszerint „a szabályozás egészéből egyértelműen kiolvasható az a jogalkotói szándék, hogy a szolgálati juttatásnak nem csupán, illetve nem elsősorban a hosszabb ideje történő szolgálattaljesítés elismerése a célja, hanem az állománymegtartás, a rendvédelmi szervnél való további szolgálat ösztönzése is. Emiatt a jogalkotó nem kívánta a szolgálati juttatást differenciálás nélkül minden, hivatásos szolgálatban álló személynek biztosítani.”
- [11] A beadvány utal arra, hogy „a IV/1121/2020. számú alkotmányjogi panasz (rendvédelmi szerv tagjának egyszeri juttatása) ügyében hozott 3073/2021. (III. 4.) AB határozatban az Alkotmánybíróság megállapította a rendvédelmi szerv tagja egyszeri juttatásának *ex gratia* jellegét, amely alapján az Alaptörvényből nem vezethető le az ilyen egyszeri juttatásokra, mint igényjogosultságra vonatkoztatható alkotmányos alanyi jog”. A beadvány szerint az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az R. indítványozó által sérelmezett azon rendelkezése, amely értelmében az egyszeri fegyveres testületi juttatásban nem részesülhetett, aki a kifizetés hónapjának első napján illetményre, illetve távolléti díjra nem volt jogosult, nem tekinthető indokolatlan, és ezáltal önkényes megkülönböztetésnek, így az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének az indítványozó által vélelmezett sérelme nem valósult meg.
- [12] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés kimondja, hogy a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [13] 4.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében alkotmányjogi panaszt a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcva napon belül lehet írásban

benyújtani. Az R. 2021. december 31. napján lépett hatályba. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ezen időponthoz képest az indítvány határidőben (2022. január 26-án) érkezett, ezért a hivatkozott törvényi feltételnek a panasz megfelel.

- [14] 4.2. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasz eljárás kivételesen akkor is kezdeményezhető, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette. A kivételes panasz esetében – mivel az közvetlenül a norma ellen irányul – különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, mert az indítványozó alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az *actio popularis*-tól.
- [15] Az R. címzettjei – a személyi hatályra vonatkozó 1. § alapján – a hivatásos szolgálatot ellátó személyek, valamint annak hatálya alá tartozó munkáltatók, figyelemmel a 3. § (2) bekezdésre, amely szerint „[a] szolgálati juttatásra jogosultságról és annak összegéről a munkáltatói jogkör gyakorló munkáltatói intézkedést ad ki”. Az R. indítvány által kifogásolt 5. § (1) bekezdés a) pontja az indítványozó jogát érinti, mivel a szolgálati jogosultságból való kizárás egy, nagyságrendileg félévi jövedelem mértékével megegyező juttatástól való elesés számára hátrányt jelent.
- [16] Az indítványozó az érintettségét alátámasztó dokumentumként mellékelte az Országos rendőr-főkapitány 29000-170/6551/2021.fmi. számú parancsát a szolgálati viszony megszüntetésével kapcsolatban.
- [17] Az érintettség közvetlen és aktuális voltát illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet továbbá arra, hogy „[a]z érintettség abban az esetben is megállapítható, ha jogszabály alkalmazására, érvényesítésére szolgáló cselekmények még nem történtek, de jogszabály erejénél fogva olyan jogi helyzet keletkezett, amelyből egyértelműen következik, hogy a panaszolt jogsérelem közvetlenül belátható időn belül kényszerítően bekövetkezik” [4/2018. (IV. 27.) AB határozat, Indokolás [28]].
- [18] Az R. 3. § (2) bekezdése értelmében „[a] szolgálati juttatásra jogosultságról és annak összegéről a munkáltatói jogkör gyakorló munkáltatói intézkedést ad ki”. Habár ezzel az intézkedéssel szemben szolgálati panaszt lehet benyújtani, az R. 5. § (1) bekezdés a) pontja eltérést nem engedő módon zárja ki a szolgálati juttatásra jogosultak köréből azt, aki lemondási idejét tölti. A kógens rendelkezésre figyelemmel a munkáltatónak nincs mérlegelési lehetősége, s a hátrányos jogkövetkezmények orvoslására egy esetleges munkaügyi vita nem tekinthető hatékonynak, a jogsérelem ugyanis kényszerítően bekövetkezik. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ilyen esetben az indítványozó aktuális érintettsége megállapítható [3537/2021. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [29]].
- [19] Az R. egy másik, hasonló hatású rendelkezése, a 12. §-a vizsgálatkor ugyanígy döntött az érintettségéről az Alkotmánybíróság a 3296/2022. (VI. 24.) AB határozattal befejezett ügyben (Indokolás [18]–[22]).
- [20] 4.3. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti kivételes panasz is csak az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére alapítható [3232/2021. (VI. 4.) AB végzés, Indokolás [9]; 3238/2021. (VI. 4.) AB végzés, Indokolás [21]].
- [21] A panasz szerint az R. 5. § (1) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenes az emberi méltóság, illetve a hátrányos megkülönböztetés tilalmának megsértése miatt, a támadott jogszabályi rendelkezés az Alaptörvény II. cikkébe, illetve a XV. cikk (2) bekezdésébe ütközik.
- [22] Az alkotmányjogi panasz idézi a 3206/2014. (VII. 21.) AB határozatot: „az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében garantált diszkriminációtilalom csak olyan élethelyzeteket ölelhet át, amelyekben az emberek önazonosságát, identitását meghatározó lényegi tulajdonságuk miatti előítélettel, vagy társadalmi kirekesztéssel néznek szembe.” Megállapítja, hogy a fentiek alapján az „egyéb helyzetnek” két fő fogalmi kritériuma van: *i)* az tartozzon az egyén személyisége lényegi vonásához, és *ii)* az egyént egy sérülékeny társadalmi csoporthoz kapcsolja. Álláspontja szerint az egyéb helyzet szerinti hátrányos megkülönböztetés esetében fennáll, hiszen a személyisége lényegi vonásához tartozik, hogy több mint 13 év után megszüntette a hivatásos szolgálati jogviszonyt; mivel lemondással szűnt meg a jogviszony, a sérelmezett jogszabály stigmatizálta, kizárólag azért zárta ki a korábbi tevékenység elismeréséért adott szolgálati juttatásra való jogosultságból, mivel korábban beadta a lemondását. A sérülékeny társadalmi csoporthoz kapcsolást illetően a panasz szerint kijelenthető, hogy a lemondás hatálya alatt állók képezik a sérülékeny társadalmi csoportot, melynek az indítványozó is tagja. Ezzel az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése tekintetében az indítványozó az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szempontjából megfelelő indokolást adott elő arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.

- [23] Habár az ún. fegyverpénz juttatást a jogalkotó *ex gratia* jelleggel nyújtotta, vagyis az ehhez a juttatáshoz való jog nem Alaptörvényben biztosított jog, megállapítható, hogy a panaszban az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jogainak [Alaptörvény II. cikke, XV. cikk (2) bekezdése] sérelmét állítja a fegyverpénzre jogosultság egyik feltételének a meghatározásánál, ekképpen a panasz a befogadhatóság ezen feltételének is megfelel. A panasz tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont, Abtv. 26. § (2) bekezdés], az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont], valamint kifejezett kérelmet tartalmaz a jogszabály, jogszabályi rendelkezés megsemmisítésére, illetve az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [24] 5. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [25] Az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdése sérelme akkor merülhet fel, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne {lásd: 3073/2021. (III. 4.) AB határozat, Indokolás [19]}. Amennyiben tehát különböző helyzetben lévő személyeket, csoportokat kezel eltérően a jogalkotó, a támadott szabályozás diszkriminatív jellege nem merülhet fel az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése alapján.
- [26] A jelen esetben az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben a panaszban kifogásolt különbség alapja az, hogy az érintett személy lemondás hatálya alatt áll-e. A lemondás hatálya alatt álló, és a nem ilyen személyek a szabályozás szempontjából nem azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok. Az R. egyik célja az állománymegtartás, a rendvédelmi szervnél való további szolgálat ösztönzése. Az állománymegtartás, a rendvédelmi szervnél való további szolgálat ösztönzése, mint a külön juttatásnak az egyik célja, a lemondási idejüket töltő személyeknél nem valósulhat meg. Az R.-ben biztosított jog továbbá nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban érvelést adott elő a személyisége lényegi vonásához tartozó körülmény fennállása, továbbá a sérülékeny társadalmi csoport meghatározását illetően. A jelen esetben nem állapítható meg a panaszban foglaltak alapján, hogy az indítványozót olyan alanyi jog illethetné meg, amelyre a hátrányos megkülönböztetés tilalma kiterjedhetne.
- [27] Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján az R. szabályával kapcsolatban az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek nem állnak fenn az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését illetően.
- [28] 6. Mivel a fent kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz nem tett eleget a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt feltételének, az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/268/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3432/2022. (X. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.IV.10.094/2021/4. számú ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Bajusz Krisztina Ilona ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria Mfv.IV.10.094/2021/4. számú ítéletével szemben. Alkotmányjogi panaszában kérte a Kúria ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó – a perbeli felperes – az alperes jogelődjénél állt munkaviszonyban, munkáltatója azonban beolvadás útján, jogutódlással megszűnt. Az új munkáltató az indítványozót nem tudta a korábbi munkakörében foglalkoztatni, mert a munkakör már betöltött volt. A munkáltató felajánlott az indítványozó számára egy, a korábbi munkaköréhez igazodó munkakört, amely azonban az indítványozó szerint nem felelt meg a végzettségének, ezért az indítványozó a felajánlott munkakört elutasította. Az indítványozó állítása szerint ez egy kreált munkakör volt csupán, amivel a munkáltató kifejezetten a munkaviszonyának megszüntetését kívánta elérni. Miután az indítványozó nem fogadta el a számára felajánlott munkakört, a munkáltató a munkaviszonyt felmondással megszüntette. Az indítványozó a munkaviszony jogellenes megszüntetése miatt pert indított. A megismételt eljárásban első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék, valamint a másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla jogellenesnek tartotta a munkaviszony megszüntetését. A jogerős ítélet ellen az alperes felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, melynek nyomán a Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és a felperes (indítványozó) keresetét elutasította. A Kúria ítéletében megállapította, hogy az alperes nem járt el tisztességtelenül és rendeltetésellenesen, a munkáltatói felmondás világos, valós és okszerű volt.
- [3] Az indítványozó alkotmányjogi panasa szerint a kúriai ítélet az Alaptörvény XV. cikk (1), (2) és (5) bekezdését, illetve II. cikkét, XII. cikk (1) és (2) bekezdését, XVII. cikk (1) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdését sérti.
- [4] Az alkotmányjogi panasz szerint az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt jogegyenlőség elvét, illetve (2) bekezdésében foglalt diszkrimináció-tilalmat, valamint (5) bekezdését sérti, hogy a Kúria „elmulasztotta figyelembe venni azt a tényt”, hogy az indítványozó a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 66. § (4)–(5) bekezdése szerint védett korban volt a felmondás idején. Szerinte a Kúria az ítéletében ezt meg sem említi, nem indokolja, hogy ezt miért hagyta figyelmen kívül, ellentétben az első-, illetve másodfokú bírósággal, melyek döntésükben a védett kor jogintézményére figyelemmel voltak. Sérelmezte, hogy „a Kúria döntése folytán nem részesült” e felmondási védelemben, s a Kúria ítéletéből nem derül ki, hogy miért nem vonatkozik rá a védett kor törvényi védelme. Nem látja ezért érvényesülni a törvény előtti egyenlőséget a Kúria döntésében, „így hátrányos helyzetbe került más, védett korban lévő munkavállalókkal szemben, mert rá ugyanúgy vonatkoznia kellene a jogszabályokban rögzített védett kor jogintézményének, mint ahogy az megilleti kortársait”. Az indítványozó szerint az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt diszkrimináció-tilalom sérült azáltal is, hogy az alperes az indítványozót „önkéntesen kizárta, de rajta kívül mindenki másnak, kívülállóknak biztosította a jelentkezési; állásbetöltési lehetőséget”.
- [5] Az indítványozó az Alaptörvény II. cikke és XVII. cikk (1) bekezdése sérelmét állította, mert szerinte a Kúria döntése által „jogerőre emelkedett az az Alaptörvényellenes munkáltatói döntés, hogy az érintett megkérdezése nélkül próbálták megoldani a munkavállaló fél éve függő munkajogi helyzetét – ami egyébként a munkáltató mulasztásából eredt – ezzel korlátok közé szorítva a munkavállaló autonómiáját, saját sorsa feletti önrendelkezést, mintha nem lett volna belátási képessége birtokában; megsértve ezzel önrendelkezési jogát”.

Az Alaptörvény II. cikkét sértette továbbá, hogy „volt munkatársai előtt [...] lejáratta, megszegyenítette” az indítványozót az alperes. Sérelmezte továbbá, hogy a Kúria döntésével „jogerőre emelkedett az a munkáltató által elkövetett nyilvánvaló alapjogsértés – együttműködési kötelezettség elmulasztása munkáltató és munkavállaló között – amit az Mt. 45. § (1) bekezdésében (kétoldalú megállapodás kötelezettsége a munkakörben, bérben) és az Mt. 58. §-ban szabályoz (munkaszerződés közös megegyezéssel történő módosításának előírása)”.

- [6] Az indítványozó szerint sérült az Alaptörvény XII. cikk (1) és (2) bekezdésben biztosított joga azáltal, hogy „az alperes nem tett eleget (valós) munkakör felajánlási kötelezettségének”.
- [7] A fentiekon túlmenően az indítványozó állította, hogy „ügyében nem pártatlanul és nem tisztességesen járt el a Kúria, ezzel sérült a tisztességes bírói eljáráshoz való joga”. 14 pontban sorolta fel, hogy „mérlegelési jogkörében eljárva a Kúria egyoldalúan a munkáltató javára ítélt [...] a munkavállaló ellenében”. Az indítványozó szerint az ő érveit a Kúria „nem mérlegelte; nem adott számot ítéletében arról, hogy miért hagyta figyelmen kívül indokait, illetve miért fogadta el lényegében kritika nélkül az alperes álláspontját”. Úgy vélte, hogy „a Kúria a bizonyítékok felülmérlegelésével anélkül jutott a jogerős ítélettől eltérő jogi álláspontra, hogy sem iratellenességet, sem pedig kirívóan okszerűtlen, vagy logikátlan bizonyítékmérlegelést nem állapított meg, vagyis jogszerűtlenül törte át a jogerőt”. Sérelmezte ennek kapcsán, hogy a Kúria döntésének indokolása mindössze másfél oldal, s összesen e másfél oldalban fejt ki álláspontját a pereszes indítványozó részére öt évnyi peres iratanyagot, s a Kúria döntésétől eltérő első- és másodfokú ítéleteket követően. Szerinte az indokolás nem csak túlságosan rövid, de alig tartalmaz jogszabályi hivatkozást, amellyel megalapozná a döntését. Mindez az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírói eljárás alkotmányos követelményrendszerén belül az indokolt döntéshez való jog sérelmét okozta az indítványozó számára.
- [8] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes bírói eljáráshoz való jog sérelmét állította továbbá azért, mert szerinte a Kúria megsértette a rá vonatkozó tájékoztatási kötelezettséget, mivel ítéletében a Kúria nem tájékoztatta őt, mint „pereszes felet a Pp. 84. §-ban biztosított költségkedvezményekről, részletfizetési lehetőségekről legalább annyiban, hogy utalhatott volna erre a lehetőségre, különösen úgy hogy a pereszes a munkavállaló nyugdíjas magánszemély lett”. Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sértette a Kúria azzal is, hogy „nem a megfelelő jogszabályhely alkalmazása alapján ítélte meg az előtte fekvő ügyet és ezáltal lényeges eljárási hibát vétett”. Állította, hogy a Kúria által hivatkozott Pp. 275. § (4) bekezdése alapján eljárva a Kúriának egy új, a jogszabályoknak megfelelő határozatot kell hoznia, azonban az indítványozó szerint nem történt olyan jogszabálysértés az első-, és a másodfokú bíróság részéről, ami ezt indokolta volna.
- [9] Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésébe foglalt jogorvoslathoz való jogát sérti, hogy számára a Kúria döntésével szemben nincs jogorvoslati lehetőség biztosítva. Az indítványozó kifejtette, hogy az alperes/munkáltató a per során háromszor fellebbezett (elsőfokú, megismételt elsőfokú, másodfokú ítélet ellen) és ő terjesztette elő a felülvizsgálati kérelmet is, míg az öt éve tartó eljárásban az indítványozó „szinte mindvégig csak ellenkérelmeket adott be, amelyekben cáfolta a munkáltatója által kitalált állításokat”.
- [10] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [11] Az Abtv. 27. §-a szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett kúriai ítélettel zárult ügyben felperes volt, számára hátrányos döntés született, s a perben a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A magánszemély kérelmező ekként alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll.
- [12] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben előterjesztett panaszában (a Kúria ítéletét az indítványozó jogi képviselője

2022. január 24-én vette kézhez, az alkotmányjogi panaszt 2022. március 12-én nyújtotta be) a bírósági eljárást befejező, rendes jogorvoslattal nem támadható kúriai ítéletet támadta.

- [13] Az Abtv. 52. §-a kifejezetten rögzíti a határozott kérelem követelményét, amelynek részét képezi az indokolás előterjesztésének a kötelezettsége is [52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pont]: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}. Az indítvány e követelménynek az Alaptörvény II. cikke, XII. cikk (1)–(2) bekezdése, XV. cikk (1)–(2) és (5) bekezdése, XVII. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában nem tesz eleget. Az indítvány nem tartalmazott megfelelő indokolással ellátott kérelmet arra vonatkozóan, hogy a Kúria ítélete miért okozza az Alaptörvény megjelölt cikkeinek a sérelmét. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában mindenekelőtt az alperes munkáltató intézkedései miatt állította ezeknek az alaptörvényi rendelkezéseknek a sérelmét, a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét azonban nem indokolta. Az Alaptörvény II. cikkébe ütközőnek tartotta az indítványozó az önrendelkezési jogát sértő, illetve az őt megszégyenítő munkavállalói döntést. Az Alaptörvény XII. cikk (1) és (2) bekezdésben biztosított jogába ütközőnek vélte, hogy a munkáltató „nem tett eleget (valós) munkakör felajánlási kötelezettségének”. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt jogegyenlőség elvét, illetve (2) bekezdésébe foglalt diszkrimináció-tilalmat, valamint (5) bekezdését sértőnek vélte, hogy nem részesült az Mt. 66. § (4)–(5) bekezdése szerinti felmondási védelemben. A Kúria ítéletében az Mt. 66. § (5) bekezdése szerinti munkáltatói kötelezettség teljesítését a perben bizonyítottnak tartotta, s ennek kapcsán okszerűtlennek ítélte az eljáró bíróságok döntését a felmondás jogellenességét illetően. Az alkotmányjogi panasz alapján nem állapítható meg, hogy a Kúria döntése ezáltal miért ütközne a jogegyenlőség elvébe, az indítványozó milyen alapvető jogát érintően járna a diszkrimináció-tilalom sérelmével, illetve valósítaná meg az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdésébe foglalt állami kötelezettség kapcsán az indítványozó Alaptörvényben foglalt valamely jogának sérelmét. Az indítványozó magának az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének a sérelmét is a munkáltatói „állásbetöltési” döntések kapcsán állította. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XVII. cikk (1) bekezdésének sérelmére a megkérdésezése nélküli munkáltatói döntéseket, az együttműködési kötelezettség elmulasztását érintően hivatkozott. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére hivatkozó kérelmében sem fejtette ki, hogy a többszöri jogorvoslat után a felülvizsgálati eljárásban hozott ítélet kapcsán miként sérült a jogorvoslathoz való joga.
- [14] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [ld. pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [15] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a kúriai ítéletet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében garantált tisztességes eljáráshoz való jogába ütközőnek tartotta, sérelmezve azt, hogy a Kúria „egyoldalúan a munkáltató javára ítélt”, „a bizonyítékok felülmérlegelésével” jutott a jogerős ítélettől eltérő álláspontra. Kifogásolta továbbá a kúriai ítélet rövidegét, hiányolta a kúriai ítéletben a jogszabályi hivatkozásokat, valamint a „költségkedvezményekről, részletfizetési lehetőségekről” való tájékoztatást, végül pedig eljárási hibára hivatkozott azért, mert a Kúria az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésével és a másodfokú ítélet megváltoztatásával új határozatot hozott. Tartalma szerint mindezt figyelembe véve az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz valójában a Kúria döntésének felülbírálatára irányult. Az Alkotmánybíróság jogköre az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja és az Abtv. 27. §-a értelmében arra terjed ki, hogy kiküszöbölje a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.
- [16] A bírósági döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető a további jogorvoslattal nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálati eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvény és az abban biztosított jogok védelmére hivatott [3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]]. Következetes gyakorlata értelmében az Alkotmánybíróság a bírói döntés iránya, illetve a bírósági eljárás felülbírálatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel. Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírósági döntés irányának, a bizonyítékok körének, bírói mérlegelésének és értékelésének felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel [3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3300/2018. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [13]; 3369/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [11]; 3448/2021. (X. 25.) AB végzés, Indokolás [12]]. A rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére [lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]]. Az indítvány a Kúria

eljárásával összefüggésben nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségűként értékelhető kérdést, illetve olyat, amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét. Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján ezért nem állapítható meg, hogy a támadott kúriai ítélettel kapcsolatban az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak.

- [17] 3. Mivel a fent kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem tett eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában írt feltételeknek, illetve a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt feltételének, az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/834/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3433/2022. (X. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék 103.K.700.064/2021/12. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Gáldi Nóra ügyvéd) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában az indítványozó a Budapest Környéki Törvényszék 2021. október 11. napján kelt 103.K.700.064/2021/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, az Abtv. 43. § (1) bekezdésére figyelemmel. Álláspontja szerint a fenti, kifogásolt bírói döntés sérti az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésében elismert vallásszabadságához való jogát, továbbá a XV cikk (2) bekezdésébe ütköző önkényes megkülönböztetést eredményez.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege – a bíróság által megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.2. Az indítványozó (mint a közigazgatási jogvita felperese) – nem állami intézményfenntartóként – 2020. július 23-án kérelmet terjesztett elő az I. rendű alperesnél, az általa fenntartott idők otthona már meglévő 42 férőhelyének további 32 férőhellyel való bővítésének engedélyezése, szolgáltatói nyilvántartásba való bejegyzése tárgyában. Az I. rendű alperes a PE/SZOC/995-18/2020. számú határozatával az indítványozó mint felperes kérelmének megfelelően az új férőhelyeket a szolgáltatói nyilvántartásba bejegyezte azzal, hogy a II. rendű alperes az X/2952-1/2020/SZOC SZOLG számú előzetes szakhatósági állásfoglalásában szociális szolgáltatások területi lefedettségét figyelembe véve a finanszírozási rendszerbe történő befogadáshoz nem járult hozzá. Ezért a 32 új férőhelyet a finanszírozási rendszerbe befogadott férőhelyek között nem tüntette fel, melyet a korlátozott költségvetésű forrásokkal és a beérkezett igények jelentős számával indokolt. A felperes a határozat ellen keresettel élt, mely szerint egyházi jogállására tekintettel a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 58/A. § (2c) bekezdése alapján kérelmére a rendelkezésre álló kapacitástól függetlenül, mérlegelés nélkül be kellett volna fogadni a finanszírozási rendszerbe. Érvelése szerint az I. és a II. rendű alperes az Abtv. 39. § (1) bekezdését megsértve járt el, mivel figyelmen kívül hagyta a 6/2013. (III. 1.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) foglaltakat, mely szerint egyházi jogállását nem veszítette el. Az I. és II. rendű alperes védiratában a határozatban foglaltakat fenntartotta.
- [4] A jogerős ítélet az indítványozó mint felperes keresetét elutasította. Indokolásában – utalva az Szt. 58/A. § (2c) bekezdés a) pontjában, az Szt. 58/A. § (2f) bekezdésében, az Szt. 4. § (1) bekezdés m) pontjának mb) alpontjában foglaltakra – megállapította, hogy a felperes fenntartói státusza szerint általa sem vitatottan a közhiteles nyilvántartásban „nem állami fenntartóként” szerepel, ezért alaptalanul hivatkozott arra, hogy az Szt. 58/A. § (2c) bekezdés a) pontja alapján kérelmére a rendelkezésre álló kapacitástól függetlenül mérlegelés nélkül be kellett volna fogadni a finanszírozási rendszerbe. Kifejtette továbbá, hogy a felperes az alperesi döntésekkel összefüggésben alaptalanul hivatkozott az Alkotmánybíróság Abh.-ra, valamint a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvényre (a továbbiakban: Ehtv.) alapítottan az Abtv. 39. § (1) bekezdésének sérelmére. Hangsúlyozta, hogy a Kúria hasonló jogkérdés kapcsán már számos határozatában vizsgálta az Abh. által érintett szervezetek egyházi jogi személyként (egyházi fenntartóként) való elismerése kérdését. Ezen ítéletek konklúziója szerint az Szt. szerinti „egyházi fenntartói minőség” nem az „egyházi jogálláson”, hanem kizárólagosan az Ehtv. szerinti nyilvántartásba vétel tényén alapul. Továbbá a Kúria több döntésében megállapította azt is, hogy

- az Alaptörvénynek és az alkalmazandó jogszabályoknak az Abh. meghozatalát követő releváns változásai esetén az Abtv. 39. § (1) bekezdésének sérelmére hivatkozva bírói döntés nem alapítható kizárólag a korábbi Abh.-val való ellentétre. A bíróság a kúriai döntésekben foglalt megállapításokat a konkrét ügyben is irányadónak tekintette. Ez alapján rögzítette, hogy az indítványozói mint felperesi igényérvényesítéskor, azaz a 2020. július 23-án hatályos jogszabályi környezet nem azonosítható az Abh. meghozatalakor hatályos jogszabályi környezettel, ezért az alperesek nem sértették meg az Abh.-ban foglaltakat. Mindezek alapján a jogerős ítélet szerint az alperes határozata nem sértett jogszabályt a felperes keresetében állított körben, ezért azt elutasította.
- [5] Az indítványozó a jogerős bírósági ítélettel szemben felülvizsgálati kérelemmel élt, mely kérelem befogadását a Kúria Kfv.III.37.168/2022/2. számú végzésével megtagadott, hivatkozva a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdése a) pontjának aa) alpontjára.
- [6] 2. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában a Budapest Környéki Törvényszék 103.K.700.064/2021/12. számú jogerős ítélete (az indítvány tartalma szerint alaptörvény-ellenességének megállapítását), valamint megsemmisítését kérte. A konkrét ügy, valamint az egyházkénti elismerésére vonatkozó tényállás ismertetésének részletes bemutatása mellett előadta, hogy nézete szerint az Abh. alapján 2012. január 1-jére visszamenőleges hatállyal egyháznak minősül. Utalt arra, hogy az AB határozat kifejezetten rögzítette, hogy az indítványozó az 1990. évi IV. törvény szerint megszerzett és a 2011. évi CCVI. törvény hatálybalépésekor is fennállt egyházi jogállását nem veszítette el (Indokolás [215]). Álláspontja szerint ezen döntése *erga omnes* hatállyal bír, azaz mindenkire kötelező. Így az Abh. fentiekben idézett rendelkezése értelmében a 8/2012. (II. 29.) OGY határozatban felsorolt szervezetek jogosultságai tekintetében az Ehtv. mellékletében szereplő egyházakkal azonos jogállással bír és a felperes az említett OGY határozat 41. pontjában nevesített szervezet. Álláspontja szerint az alperesek az AB határozatban foglalt rendelkezések alkalmazását jogszabály-ellenesen mellőzték, sértve az Abtv. 39. § (1) bekezdése, illetve az Szt. 58/A. § (2c) bekezdésében foglaltakat.
- [7] Az indítványozó álláspontja szerint a jogerős bírósági ítélet sérti az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésében elismert vallásszabadsághoz való jogát, valamint ezzel összefüggésben az Alaptörvény diszkrimináció-tilalmát előíró XV. cikk (2) bekezdését. Ez utóbbi alaptörvényi rendelkezés sérelmét abban látta, hogy azzal, hogy egyes egyházi jogállással rendelkező személyeket a támadott ítélet egyházként ismer el, míg más egyházi jogállással rendelkező jogi személyektől ezt az elismerést megtagadja, homogén csoporton belüli, alkotmányos indok nélküli megkülönböztetést valósít meg. Megjegyezte továbbá, hogy tisztában van azzal, hogy az Abh. óta megváltozott a szabályozási környezet (mind az Alaptörvény, mind az Ehtv. vonatkozásában), ugyanakkor kiemelkedő alkotmányjogi jelentőséget tulajdonít annak a kérdésnek, hogy az Alkotmánybíróság határozatai mennyiben kötik az azt követően eljáró hatóságokat, illetve a bíróságokat. Nézete szerint nem eshet az indítványozó terhére az a körülmény, hogy a 2013-ban kezdeményezett egyházi elismerési eljárás 2019. április 14-ig nem vezetett eredményre, majd törvény erejénél fogva megszűnt. Az indítványozó továbbá kérelmet terjesztett elő, hogy az Alkotmánybíróság jelen eljárást a IV/130/2014. szám alatt nyilvántartásba vett – azonos tárgyú – eljárással egyesítse.
- [8] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése, valamint az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján jelen ügyben tanácsban jár el. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt, ennek során a tanács megvizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. Az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [9] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján mindenképp azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az indítvánnyal szemben támasztott törvényi követelményeknek. Erre nézve a következőket állapította meg.
- [10] 3.1. Az Abtv. 27. §-a alapján az „alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva”.

- [11] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panasz az indítványozó a határidőben benyújtottnak tekintendő.
- [12] Az indítványozó a Budapest Környéki Törvényszék 103.K.700.064/2021/12. számú ítélete a bírósági eljárást befejező, jogorvoslattal nem támadható döntésének alkotmányossági vizsgálatát kérte, amely ellen fellebbezésnek vagy további felülvizsgálatnak nincs helye, továbbá az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jogai sérelmére hivatkozott, ezért az alkotmányjogi panasz e tekintetben is megfelel az Abtv. 27. §-ában előírt követelményeknek. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és érintettsége, mivel a közigazgatási jogvita iránt indított ügyben felperes [27. § (2) bekezdés a)–c) pontjai] volt, fennáll.
- [13] 3.2. Az indítványi kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek ugyanakkor csak részben tesz eleget. Az indítvány tartalmazza: a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §) b) az eljárás megindításának indokát (az indítványozó álláspontja szerint a kifogásolt bírói döntés több alapjogát is sérti); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [VII. cikk (1) bekezdése, továbbá a XV. cikk (2) bekezdése]; e) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntés alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt.
- [14] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasza az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben semmilyen érdemi alkotmányjogi érvelést nem tartalmaz. Míg az Alaptörvény XV. (2) bekezdése vonatkozásában ugyan a hátrányos megkülönböztetésre vonatkozik, azonban az indítvány tartalma szerint azt valójában nem a bírói döntés, hanem a jogalkotó által alkotott jogszabályokkal összefüggésben állította. Ugyanakkor az indítványozó ezt anélkül tette, hogy erre vonatkozóan konkrét jogszabályi rendelkezést, valamint alkotmányjogilag releváns érvelést, alkotmányjogilag értékelhető indokolást, valamint az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszt előterjesztett volna. Mindezek hiányában az indítvány nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt feltételeinek. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint önmagában annak állítása, hogy a támadott bírói döntés az indítványozók számára kedvezőtlen, még nem tekinthető alkotmányjogilag értékelhető indokolásnak, az indítvány érdemi elbírálásának pedig akadálya, ha az indítvány nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a támadott bírói döntéssel, illetőleg jogszabályi rendelkezéssel {például: 29/2021. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [21]}. Az alkotmányjogi panasz ezért nem teljesíti a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés a), b) és e) pontja követelményét.
- [15] Megjegyzi ugyanakkor az Alkotmánybíróság, hogy már számos határozatában foglalkozott az Alaptörvény VII. cikk tartalmával. Az Alkotmánybíróság a vallásszabadság alapjogának tartalmával összefüggésben a 3193/2020. (VI. 11.) AB határozatában már kifejtette, hogy az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdéséből az következik, hogy a vallásszabadság magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa. Az Alaptörvény VII. cikkének ezen a fordulata a vallásszabadság egyéni alapjogát határozza meg; egészen különleges eseteket leszámítva senkinek nem tagadható meg, hogy világnézeti meggyőződését másokkal megossza. Továbbá a világnézeti meggyőződés tanítása a vallási közösségeket is megilleti (sőt a legtöbb vallási közösség ezt elsődleges feladatának tekinti) (Indokolás [73]–[74]). Ugyanakkor azt is hangsúlyozta, hogy a vallásszabadság egyéni alapjogából nem következik, hogy bármely magánszemélynek vagy közösségnek az Alaptörvényre visszavezethető joga lenne arra, hogy vele az állam együttműködjön közösségi célok elérése érdekében. Emellett kiemelte 3193/2020. (VI. 11.) AB határozat azon megállapítását, mely szerint „[a] közösségi célok meghatározásában – az Alaptörvény kereitei között – az államnak viszonylag szabad mozgástere van; általában véve nem köteles valamely egyház, vallási közösség által kitűzött célok megvalósításában közreműködni, ha a tevékenységgel összefüggésben egyébként nem vállal állami feladatot” (Indokolás [49]).
- [16] Az indítványozó továbbá kérelmet terjesztett elő, hogy az Alkotmánybíróság jelen eljárást az Alkotmánybíróság előtt IV/130/2014. szám alatt nyilvántartásba vett – azonos tárgyú – eljárással egyesítse. Tekintettel arra, hogy az indítványozó által megjelölt ügyszámú eljárásában az Alkotmánybíróság 36/2017. (XII. 27.) AB határozatával 2017. december 27-én érdemi döntést hozott, és az Abtv. 58. § (2) bekezdése értelmében az ügyek egyesítése

csak folyamatban lévő eljárások esetén lehetséges, ezért az indítványozó által kért két ügy egyesítése nem volt lehetséges.

- [17] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)*, *h)* és *f)* pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1401/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3434/2022. (X. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 25.Bpkf.6402/2022/3. számú végzése és a Pesti Központi Kerületi Bíróság 11.Bpk.50.666/2021/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő (dr. Litresits András ügyvéd) útján eljárva, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Fővárosi Törvényszék 25.Bpkf.6402/2022/3. számú végzése és a Pesti Központi Kerületi Bíróság 11.Bpk.50.666/2021/6. számú végzése ellen, továbbá az Abtv. 28. § (1) bekezdése alapján kérte a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 784. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását, mivel a támadott szakasz sérti az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit.
- [2] 1.1. Az ügyben megállapított tényállás szerint az indítványozó feljelentést tett egy országgyűlési képviselő (a továbbiakban: feljelentett) ellen aljas indokból vagy célból, nagy nyilvánosság előtt elkövetett, jelentős érdeksérelmet okozó rágalmozás bűncselekmény elkövetése miatt. Az ügy előzménye, hogy 2021. március 2-án a feljelentett egy tévécsatorna műsorában adott interjút. Az interjú során a feljelentett úgy fogalmazott, hogy „[xy] pénzt adott át [az indítványozónak], méghozzá a budapesti kampány finanszírozására”. Ezen felül további negatív hangvételű szövegkörnyezetben használta az indítványozó nevét a feljelentett a műsoron belül.
- [3] Az ügyben eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) a 11.Bpk.50.666/2021/6. számú végzésében megszüntette a feljelentett ellen a büntetőeljárást. Az indokolás kifejti, hogy el kell határolni jelen esetben is a tényállítás és az értékítélet közti különbséget. Tényállításról van szó, hogy ha az adott nyilatkozat alapjául meghatározott, egyedileg elhatárolt, objektív valósága szempontjából megvizsgálható esemény, történés szolgál. Értékítéletről van szó, ha annak alapja nem egyedileg körülhatárolható esemény, vagy ha a következtetések láncolata annyira hosszú, hogy a körülhatárolható események már nem jelennek meg benne, mint a megnyilatkozás alapja. Ez alapján megállapította, hogy a kérdéses interjú egyaránt tartalmazott tényállítást és értékítéletet is. Az elsőfokú bíróság azt vizsgálta, hogy mind a tényállítások, mind az értékítéletek, objektíve becsület csorbítására alkalmasak-e, amelyek megalapozzák akár a rágalmozás, akár a becsületsértés törvényi tényállását. Ebben a körben a bíróság megállapította, hogy az idézett kijelentések nem rögzítenek becsület csorbítására objektív módon alkalmas kifejezéseket. Kiemelte továbbá, hogy a személyiségi jogvédelem rendszerén belül a büntetőjog alkalmazása *ultima ratio* jellegű, így nem minden személyiségvédelmi jogsértés esetén kerül sor büntetőjogi szankció kiszabására.
- [4] 1.2. Az indítványozó az elsőfokú bíróság végzése ellen jogorvoslással élt a Fővárosi Törvényszéknél (a továbbiakban: másodfokú bíróság). A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Helyesen járt el az elsőfokú bíróság a tényállítások és értékítéletek értékelésében és abban, hogy ezeket kettejük viszonyában vizsgálta. A másodfokú bíróság szerint a feljelentett a kampányfinanszírozással kapcsolatban nem tett olyan állítást, amelyből az következne, hogy objektíve becsület csorbítására alkalmas lett volna, továbbá rámutat arra, hogy a Be. 7. § (5) bekezdés alapján nem köti a büntetőügyben eljáró bíróságot a polgári eljárásban hozott határozat, így az indítványozó hivatkozása a Budapest Környéki Törvényszék 22.P.20.131/2021/16. számú ítéletére nem helytálló.
- [5] 1.3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, és az Abtv. 27. §-a alapján kérte, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg a Fővárosi Törvényszék és a Pesti Központi Kerületi Bíróság végzését.

- [6] Alkotmányjogi panaszában egyrészt kérte az Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a támadott végzések alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat, illetve kérte, hogy hivatalból állapítsa meg a Be. 784. § (1) bekezdésének alaptörvény-ellenességét. Az első- és másodfokú bíróság végzései kapcsán hivatkozik az Alaptörvény R cikk (2) bekezdésének, a VI. cikk (1) bekezdésének, a IX. cikk (4) bekezdésének, a XXVIII. cikk (1), (2) és (7) bekezdésének sérelmére. Az Alaptörvény R cikk (2) bekezdése kapcsán kifejtette, hogy ennek mellőzése mentén nem biztosították az indítványozó VI. cikk (1) bekezdésébe foglalt jó hírnévhez fűződő jogát, valamint a IX. cikk (4) bekezdésébe foglalt alapjogot, miszerint a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának megsértésére. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdés kapcsán előadta, hogy a jó hírnév büntetőjogi védelme – a 3005/2018. (I. 22.) AB határozat alapján – leginkább a rágalmazás törvényi tényállásán keresztül valósul meg. A IX. cikk (4), a VI. cikk (1) és a XXVIII. cikk (2) bekezdésének kapcsolatában – álláspontja szerint – nem élvezhet elsőbbséget a véleménynyilvánítás szabadsága az ártatlanság védelméhez és a jó hírnév védelméhez képest. Mindemellett az indítványozó előadja, hogy a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésébe foglalt tisztességes eljáráshoz és a jogorvoslathoz fűződő joga is sérült. Ezzel kapcsolatban kifejti, hogy az indokolási kötelezettség alkotmányos követelményét a bíróságok nem tartották be, nem kellő alaposággal vizsgálták meg az indítvány alapjául szolgáló ügyet és nem kellő részletességgel indokolták meg döntésüket. A másodfokú bíróság végzése – álláspontja szerint – nem vizsgálta érdemben az ügyet, hanem csak az elsőfokú végzés vizsgálatát és formális helybenhagyását végezte el.
- [7] A Be. 784. § (1) bekezdése kimondja, hogy a magánvádló felülvizsgálati indítványt nem terjeszthet elő. Az indítványozó a rendelkezés alaptörvény-ellenessége kapcsán kifejti, hogy a Be. sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseit, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit és a 28. cikket. A XV. cikkbe foglalt megkülönböztetés tilalma az indítványozó szerint nem valósul meg és az ebből fakadó eljárásjogi fegyveregyenlőség sem, valamint indokolatlan, szükségtelen, aránytalan az a megkülönböztetés, hogy magánvádlóként nem terjeszthet elő felülvizsgálati kérelmet az indítványozó. Ezáltal, mivel ez a szabály csak a magánvádlókra vonatkozik, így az indítványozó álláspontja szerint sérül az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésébe foglalt alapjoga.
- [8] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [9] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [10] 2.1. Az Abtv. 27. §-a szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [11] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 30. §-a és az Ügyrend 28. § (1) bekezdése alapján határidőben a bíróságra érkezett, amelyet továbbítottak az Alkotmánybíróság részére.
- [12] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló eljárás felperese nyújtotta be az ügyet érdemben lezáró bírói végzéssel szemben, amely tekintetében további jogorvoslatnak nincs helye.
- [13] 2.2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének, a IX. cikk (4) bekezdésének, a XV. cikk (1)–(2) bekezdésének és a XXVIII. cikk (1), (2) és (7) bekezdéseinek a sérelmére hivatkozott, így ennek a feltételnek az indítvány eleget tesz.
- [14] Az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvény R cikk (2) bekezdésére és a 28. cikkben foglaltak sérelmére is hivatkozik az indítványozó. Az Alaptörvény R cikke azonban – az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint – nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított alapjogot az indítványozó vonatkozásában. Az Alaptörvény 28. cikke kapcsán pedig az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segédszabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak,

amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.

- [15] 2.3. Az indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítvány megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozó megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány benyújtását részletesen indokolta, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jogok sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványozó kifejezett kérelmet fogalmazott meg a bírói döntés megsemmisítésére nézve [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [16] Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele azonban, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [17] Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése kapcsán az Alkotmánybíróság a következőket adja elő. Az Alaptörvény kimondja, hogy „mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tisztelőben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.” A jó hírnévhez fűződő jog tehát ütközhet a véleménynyilvánítás szabadságával, ezt az alapjogi kollíziót pedig a bíróságoknak, vagy adott esetben az Alkotmánybíróságnak kell feloldania.
- [18] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti hatáskörében az Alkotmánybíróságnak nem az a feladata, hogy értelmezést adjon az ügyet érintő absztrakt alkotmányjogi kérdésről, hanem hogy határozzon arról, hogy a bírói döntés sértette-e az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát. Az Alkotmánybíróságnak tehát nem az indítványra okot adó ügyről, hanem a bírói döntésről kell állást foglalnia {3246/2022. (V. 18.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [19] „Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése alanyi jogosultságot biztosít a jó hírnév sérelmével szembeni fellépésre, azonban arra nem, hogy ez a fellépés a büntetőjog eszköztárával történjen, mivel a sértettnek nincs alanyi joga arra, hogy az állam büntető hatalmának gyakorlását kikényszerítse” {ld. 3103/2018. (IV. 9.) AB végzés, Indokolás [28]; 3246/2022. (V. 18.) AB végzés, Indokolás [17]}. Az Alkotmánybíróság korábban rámutatott arra, hogy egy bűncselekmény elkövetése esetén az állami büntetőigény érvényesítése és az elkövető megbüntetése nem a sértettet, hanem az államot illeti meg. Ebből következik, hogy se a sértettnek, se harmadik személynek nincs arra alkotmányos alapjoga, hogy a büntető igényérvényesítést kikényszerítse és az elkövetőt megbüntesse {ld. először 40/1993. (VI. 30.) AB határozat, továbbá pl. 3014/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [20] A Be. 784. § (1) bekezdése kapcsán az Alkotmánybíróság az alábbiakat rögzíti. Az Abtv. 28. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ban meghatározott bírói döntés felülvizsgálatára irányuló eljárásban az Abtv. 26. § szerinti, jogszabály Alaptörvénnyel való összhangját illető vizsgálatot is lefolytathatja. Az itt meghatározott alkotmányossági vizsgálat lefolytatásáról csak kivételesen, hivatalból eljárva dönt {ld. pl. 3229/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [37]; 3362/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [30]}. A Be. 784. § (1) bekezdés kapcsán az Alkotmánybíróság a 3337/2022. (VII. 21.) AB végzésében rámutatott arra, hogy az Abtv. 52. § (1b) bekezdés értelmében az indítvány abban az esetben tekinthető határozottnak és fogadható be, ha megjelöli az eljárás megindításának indokait és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét; továbbá indokolást tartalmaz arra nézve is, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ilyen indokolás hiányában az indítvány nem alkalmas az érdemi elbírálásra {ld. 3337/2022. (VII. 21.) AB végzés, továbbá ld. pl. 3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [19]; 3231/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [26]}. Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy ezen feltételeket a konkrét indítványi elem nem teljesítette. Jelen esetben tehát az Alkotmánybíróság nem látja indokát annak, hogy kivételes alkotmányossági vizsgálat alá vesse a Be. 784. § (1) bekezdését.

[21] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1399/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3435/2022. (X. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 41.Kb.55/2017/225. számú ítélete, illetve a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 65.Kbf.66/2019/70. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Több – az alapügyekben terhelt – indítványozó fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz. Az ügyek tárgyi összefüggésére tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszokat az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 58. § (2) bekezdése alapján egyesítette, és egy eljárásban bírálta el.
- [2] 1.1. Az indítványozók jogi képviselőjük útján az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján kezdeményezték az Alkotmánybíróság eljárását.
- [3] 1.2. Az indítványozókat az ügyben eljáró Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 41.Kb.55/2017/225. számú ítéletében bűnösnek mondta ki (túlnyomó részt) bünszövegségben és üzletszerűen elkövetett, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 294. §-a és annak egyes bekezdései, valamint alpontjai szerint minősülő hivatali vesztegetés elfogadásának büntetében, ezért őket börtönbüntetésre, közügyektől eltiltásra, pénzbüntetésre és vagyonekobzásra ítélte.
- [4] A rendőrség kötelékében, határrendészeti kirendeltség körében zöldhatár őrzést és ellenőrzést végző, különböző rendfokozatú indítványozók az eljárás tárgyát képező cselekmények évében több, mint 2 000 000 személyt és 936 000 járművet ellenőriztek a határátkelőhely(ek)en.
- [5] A harmadik országbeli állampolgárok vízumkötelelessége és tartózkodási engedélye időhöz van kötve, amely időtartam túllépése, illetve az okmányok érvényességi idejének lejártá intézkedési kötelezettséget von maga után, és megvalósítja a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabstv.) 208. § (1) bekezdésébe ütköző külföldiek rendészetével kapcsolatos szabálysértést. Ez figyelmeztetést, kiutasítást, helyszíni bírságot, idegenrendészeti eljárás indítását eredményezheti. Emellett gyakorta jellemző a gépjárművek túlterheltsége, amely szintén szabálysértésnek minősül és helyszíni bírság kiszabása alkalmazandó. Előfordultak továbbá olyan esetek, ahol az ellenőrzések során bűncselekmény gyanúja merült fel, illetve hamis, hamisított útiokmányokkal történő visszaélések is zajlottak.
- [6] Ezen cselekményekből fakadó eljárások és esetleges szankciók elkerülése céljából a külföldi személyek saját elhatározásból, illetve hatósági személy kezdeményezésére készpénzt, jellemzően eurót adtak át, megvalósítva a fentebb említett bűncselekmény törvényi tényállását, mindezt rendszeres haszonszerzés céljából többnyire bünszövegségben, üzletszerűen és hivatalos személyi minőségükben elkövetve. Ilyen és ehhez hasonló korrupciós cselekmények elkövetéséért szabta ki az eljáró bíróság az felsorolt büntetéseket az indítványozókkal szemben.
- [7] 1.3. Ügyészégi, továbbá az indítványozók és védőik nagyobb hányada fellebbezése alapján másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa az ítéletet – részben az egyik indítványozóval szemben minősítésben, valamint rendbeliségben, továbbá a fennállt lakhelyelhagyási tilalomra vonatkozó módosítás(ok) és azok beszámításának módjával kapcsolatosan történő változtatások, és több indítványozó egyéb (főként személyes) adatainak pontosítása mellett – 6.Kbf.66/2019/70. számú ítéletével helybenhagyta.
- [8] A másodfokon eljáró bíróság indokolásában rámutatott arra, hogy az elsőfokon eljáró katonai tanács a tárgyalás során a vonatkozó eljárási szabályokat maradéktalanul betartotta. A szükséges bizonyítási eljárást lefolytatta,

az ügyfelderítési kötelezettségének maradéktalanul eleget tett. Az így feltárt bizonyítékokat részletesen vizsgálta, azokat mérlegelte, alaposan összevetette és ellenőrizte, különös tekintettel a titkos nyomozás során szerzett adatokra. Ezekre figyelemmel a másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárás során nem vétett sem abszolút, sem relatív eljárási szabálysértést.

- [9] 2. Az indítványozók ezt követően alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz, mert álláspontjuk szerint a Főváros Törvényszék Katonai Tanácsa 41.Kb.55/2017/225. számú ítélete, illetve a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 65.Kbf.66/2019/70. számú ítélete sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1)–(4) és (7) bekezdését. Mindezekre figyelemmel kérték, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg az említett bírósági döntések alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat.
- [10] 2.1. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmével kapcsolatban az indítványozók alkotmányjogi panaszukban alapvetően azt kifogásolták, hogy az eljáró bíróságok az ítéleti ténymegállapítások, valamint a lefolytatott bizonyítási eljárás során megsértették a fegyveregyenlőség elvét, az indokolt bírói döntéshez való jogot, és mindemellett döntésüket a vonatkozó anyagi jogszabályok figyelmen kívül hagyásával hozták meg.
- [11] Sérelmezték a kamerafelvételek bizonyítékként történő felhasználhatóságát az eljárásban, emellett azt is, hogy a bíróságok úgy vontak le (álláspontjuk szerint téves) következtetéseket azokból, hogy az ott látottak egyáltalán nem voltak egyértelműek, azok kétséget kizáróan nem bizonyítanak bűncselekményt az esetek nagy többségében. Részletezték, hogy nem volt kimerítő a felvételkészítés és annak rögzítésének jogalapjának vizsgálata, valamint a célhoz kötöttséget és a felhasználási területekkel kapcsolatos jogszabályi irányelveket is sértették az eljáró bíróságok.
- [12] A vád sokszor konkrét tények nélkül tett megállapításokat a – hivatkozott – nem egyértelmű bizonyítékokból. Az indítványozók által hozott szakértői véleményt is elutasították a bíróságok arra történő hivatkozással, hogy a kamerafelvételeken látottak kiértékelése nem szakkérdés. Álláspontjuk szerint a bírói gyakorlattal ellentétesek az ítéletek, mert azok számtalan részletében csak a vádirattal együtt értelmezhetők.
- [13] Kitértek indítványaikban arra, hogy nem világos és egyértelmű, megalapozatlan vélelem az ismeretlen összegű készpénz vagy pénznek megfelelő tárgy elfogadásának ítéleti tényállásba történő beépítése. Ezek mind csupán feltételezésen alapulnak mellőzve a konkrétumokat és a megalapozott tényállításokat. Többször hivatkoztak arra, hogy a szóban forgó felvételeket, amennyiben azok alapján nem indult büntető- vagy szabálysértési eljárás 30 nap elteltével, a cselekménytől törölni kell, így azok fel sem használhatóak. A jogszabályok alapján kért archiválás jóval kevesebb időre szóltak a bizonyítékként felhasznált felvételekhez képest, ami tiltott bizonyítékfelhasználásnak minősül.
- [14] Kifejtették továbbá, hogy a titkos információgyűjtés sokszor bírói engedély nélkül folyt bizonyos időszakokban a vizsgált intervallumból, valamint a bíróságok a vonatkozó engedélyek felhasználását is tévesen értelmezték, ugyanis az az indítványozók szerint azt nem a határrendészeti terminológia szerint fogalmazták meg, így félrevezető volt. Lényegében a határátkelőkön lévő külső és belső kamerafelvételek bizonyító erejét és annak felhasználhatóságát kérdőjelezték meg, hivatkozva arra is, hogy azok felhasználása jogszabályi határidőn túl engedély nélkül történt.
- [15] Az indítványozók szerint az iratismertetést sem megfelelően folytatták le a bíróságok, ugyanis a szóban forgó felvételek megismerhetősége nem történt meg kielégítő mértékben, azokat csupán a bíróságon tanulmányozhatták, önálló másolatot kizárólagos használatra nem kaptak. Volt, hogy az ügyész döntötte el, mi ismerhető meg azok közül, és mi nem. Ezen felül többször került sor a bizonyítási eljárás során a vádirati tényállás módosítására oly mértékben, hogy annak vizsgálatára igen szűk határidő állt fenn a védelem részére, és így az addigi védekezés gyakorlatilag nem is volt a bizonyítás tárgya. Ezzel sérült a hatékony védelemhez való jog, amely a tisztességes bírósági eljárás részemét képezi, és a büntetőeljárás során mindvégig megilleti az eljárás alá vont személyeket.
- [16] A döntések indokolását is elégtelennek találták a bíróságok részéről az indítványozók, mivel álláspontjuk szerint a bíróság, több nem egyértelmű felvételt hiányosan vagy egyáltalán nem magyarázott meg, és azok alapján minősíti a cselekményeket. Emellett hivatkoztak arra is, hogy az anyagi jogszabályok nem voltak megfelelően megállapítva, mivel a vád koncepciója az volt, hogy minden egyes korábbi vádlott tudott egymás cselekményéről és erre alapították ítéletüket az anyagi jogszabályok megsértésével, mindezzel figyelmen kívül hagyva több tényezőt, amelyre a védelem utalt.

- [17] Az ítéletek nem tartalmaznak sem logikai, sem szakmai jogi érvelést a védelemnek a videófelvételek tartalmára és azok jogszabálysértő nyomozási bírói felhasználhatóságával kapcsolatos kritikájára reflektálva. Megjegyezték azt is, hogy nem vették kellő súllyal figyelembe az egyes indítványozókkal fennálló enyhítő körülményeket sem az eljárás során.
- [18] Indítványaikban végezetül mindezek megerősítése és alátámasztása céljából hivatkoztak az Alkotmánybíróság – korábbi – a tisztességes bírósági eljárás tekintetében kialakított gyakorlatára. Továbbá utaltak rá, hogy a tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet csak az ügy egésze szempontjából figyelembe véve lehet megítélni és jelen ügy során ez nem teljesült.
- [19] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [20] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozók alkotmányjogi panaszait határidőben nyújtották be.
- [21] 3.2. Az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – a hivatkozott alaptörvényi rendelkezések tekintetében – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó(k) jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntéseket, indokolja azok Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítésüket.
- [22] 3.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [23] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozók a panaszaikkal támadott ügyekben terheltek, majd később elítéltek voltak. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozóknak a támadott határozattal szemben további (rendes) jogorvoslati lehetősége nem áll fenn.
- [24] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [25] Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja az Alkotmánybíróság, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; a legutóbbi gyakorlatból lásd például: 3215/2021. (V. 28.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [26] Mindezek mellett az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is utal arra, hogy mind az első-, mind másodfokú bíróság az indítványozók alkotmányjogi panaszaiban előadott kifogásait már korábban, a döntéseik meghozatala során részletesen megvizsgálta és a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján állapította meg a megalapozott ítéleti tényállást. Ennek során, ahogy a másodfokon eljáró bíróság is utalt rá döntésében, nem merült fel sem eljárási, sem anyagi jogi szabálysértés. Az indítványozók által az eljárás korábbi szakaszaiban előadott – az indítványaikkal azonos – érveiket és kifogásaikat a bíróságok teljes mértékben cáfolták.
- [27] „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem

- küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [28] Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá, hogy a következetes gyakorlata alapján – az indítványban is hivatkozott – tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes {6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]}. Az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata szerint egy eljárás tisztességességét mindig esetről estre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembevételével. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás által megkövetelt konkrét ismerveket [14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118–120]. Ettől függetlenül ugyanakkor nevesíteni lehet számos olyan követelményt, amelynek egy eljárásnak meg kell felelnie ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön [lásd például: 3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [19]}.
- [29] 4. Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel hangsúlyozza, hogy az eljáró bíróságok döntéseik indokolásában részletesen kifejtve, egyértelműen számot adtak arról, hogy miért, mely jogi érvek mentén használták fel a bizonyítékokat (különös tekintettel a külső és belső kamerafelvételekre) és azok vizsgálatából és kiértékeléséből következően, hogyan hozták meg döntésüket. Emellett hangsúlyozták, hogy a bűnösség megállapításában a további bizonyítékok is, például a tanúvallomások is nagy szerepet játszottak. Az ítéleteket tehát nem csupán a kamerafelvételekre és az azokon látottakra alapozták a bíróságok.
- [30] Az ítéletek ezzel kapcsolatosan rögzítették a többször kifogásolt kamerafelvételek felhasználhatóságával kapcsolatban a titkos adatszerzést és a titkos információgyűjtést az engedélyezéskor, a feljelentéskor, illetve a felhasználásra vonatkozó ügyési indítvány előterjesztésekor irányadó szabályok alapján kell lefolytatni. Mind az első-, mind a másodfokú bíróság döntésének indokolása hosszan és kimerítően taglalta, majd világított rá arra, hogy a kamerafelvételek felhasználhatósága miért törvényes és lehetséges, reflektálva a védelem érveire, valamint utalva arra is, hogy a törvényszék elnökének titkos információgyűjtés tényének igazolása maximálisan elegendő tesz a törvényi feltételeknek.
- [31] Az eljáró Katonai Tanácsok a bizonyítékok bírói mérlegelése során, jelen esetben is különösen tekintettel voltak a bizonyítékok törvényességének vizsgálatára és azok felhasználhatóságára. A törvényt a kialakult gyakorlat szerint értelmezték és tulajdonítottak neki – a jogalkotó szándékával egyező – értelmet. Hosszasan taglalták a feljelentés nyombaniságának egyértelműségét, a határidők tekintetében a kifogásolt eljárási cselekményekre figyelemmel. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal által telepített kamerák felvételeinek archiválására vonatkozó érveket (is) a bíróság iratanyagi bizonyítékokkal támasztotta alá, ugyanis azok valamennyi feljelentéstől visszszámítástól 30 napon belül történt bűncselekményekre vonatkoztak, így azok archiválása a megsemmisítés előtt történt, a kérdéses felvételek tehát később is rendelkezésre álltak és felhasználhatók voltak az eljárásban.
- [32] Cáfolták a szakértő kirendelésének szükségességét is a bíróságok, mivel az ott látottak kiértékelése bírói mérlegelést és megítélést igényel, a felvételeken lévő – büntetendő – emberi magatartásokra tekintettel. Szakértő kirendelésére jelen esetben tehát nem volt szükség, tudniillik az csak abban az esetben elengedhetetlen, amennyiben a bizonyítandó tények megállapításához vagy megítéléséhez különleges szakértelem szükséges. A bíróságok a videófelvételeket megvágva egységes szerkezetben, áttekinthető formában vizsgálták. Mindezek alapján az indítványozók bűnössége egyértelműen és kétséget kizáróan megállapítható volt. Erre tekintettel az ítéletek és a különböző minősítő körülmények értékelése megalapozott, az ott megállapított tényállások alapján, és ezek vádirat nélkül önmagukban is értelmezhetők. Az Alkotmánybíróság ismételten hangsúlyozza, hogy indítványozók által az indítványaikban felvetettek az eljárás korábbi szakaszaiban a védekezésük során már felhasználták, így az eljáró bíróságok azokkal kimerítően foglalkoztak, azokat figyelembe vették és megnyugtatóan tisztázták.
- [33] Az Alkotmánybíróság tehát megállapította, hogy az indítványozók elsősorban azért fordultak az Alkotmánybírósághoz, mert megalapozatlannak, tévesnek és jogszabálysértőnek tartják az ügyekben hozott bírósági döntéseket. Az indítványozók továbbá egyes cselekmények bírói körbe tartozó anyagi jogi megítélését is vita tárgyává tették. A panaszok így valójában a támadott ítéletek ismételt felülbírálatára irányultak. Jelen ügyben is emlékeztetni szükséges azonban arra, hogy a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}.

- [34] Végezetül az Alkotmánybíróság jelen ügyszámhoz kapcsolódóan is hangsúlyozandónak tartja, hogy nem tekinthető az eljárás tisztességessége [XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek önmagában az, hogy az indítványozók az egyébként megindokolt bírósági döntéseket tévesnek, magára nézve sérelmesnek tartják {lásd hasonlóan például: 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [14]; 3215/2021. (V. 28.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [35] 5. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozók panaszai a sérelmezett döntésekkel kapcsolatban nem állítottak bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetettek fel, így nem teljesítették az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panasz(oka)t visszautasította.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/908/2021.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtktára
layout: www.escom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu

Felelős kiadó: Németh Balázs ügyvezető

HU ISSN 2062-9273